కోరాడ రామచంద్ర, 1816-1900

మంజరీమధుకరీయము

Masulipatam, 1908

Record no. 432

Kōrāḍa Rāmacandra, 1816-1900

Mañjarīmadhukarīyamu

Masulipatam, 1908

Record no. 432

SUNDARAYYA VIGNANA KENDRAM
1-8-1/B/25/A, Bagh Lingampalli
Hyderabad – 500 044, Andhra Pradesh, India

Bibliographic Record Target

కోరాడ రామచంద్ర, 1816-1900.
మంజరీమధుకరీయము / కోరాడ రామచంద్ర ప్రణీతంబు నాటిక.- Masulipatam : C.M.S. Dove Press, 1908.
ii, 237 p. ;19 cm.
Record no. 432

Kōrāḍa Rāmacandra, 1816-1900.
Mañjarīmadhukarīyamu / Kōrāḍa Rāmacandra praṇītambu nāṭika.- Masulipatam : C.M.S. Dove Press, 1908.
ii, 237 p. ;19 cm.
Record no. 432

35 mm microfilm
Image placement: IA (IIA) IB IIB　　Date filming began:

4489

మంజరీమధుకరీయము.

శ్రీ కోరాడ రామచంద్ర ప్రణీతంబు నాటిక.

MANJARIMADHUKARIAM

A DRAMA

BY

KORADA RAMA CHENDRA SASTRI GARU

Late Senior Pundit, Noble College.

EDITED BY

his son

K. D. NAGESWARA

Senior Pundit, Noble College.



Masulipatam.

PRINTED AT THE C. M. S. "DOVE" PRESS.

1908.

Price Rs. 1-8-0.

Errata



Page.	Line.	For This.	Read Thus.
3	3	సంప్ర	సుప్ర
4	2	ష్వని	ధ్వని
4	14	కృత	కృతు
5	13	చులీల	చుచునులీల
9	26	ధీవన	ధీన
16	22	కోడ	కోడం
18	18	తంల	తలం
30	4	యొడఱ	యొడలవ
30	13	నేసి	సేసి
31	18	లుపి్రయునిబ్రే	లుంబ్రియునిప్రే
డిటో	డిటో	నెద్ది	నద్ది
32	1	హవణి	హావణిక
41	24	చుది	చున్నది
48	21	సంయోగ	సమవాయ
70	19	యంత	యెంత
73	21	యది	యిది
73	23	ఐన	లీన
79	4	కటాకటా	కటకటా
79	9	జదివిచదివి	దమినిఁజదివి
80	2	రూపుఁమి	నేపుమి
82	7	విసంభం	విస్రింభం
92	8	్రతిమ	ప్రతిమ
95	15	కుల	కులను

96	22	కుండు దే	కుండు జే
105	9	కీల్లి	కీదల్లి
106	9	బొగలు	బొగులు
109	3	రకు	జరకు
110	5	పధాన	ప్రధాన
113	2	వంశం	వశం
130	8	మెత్తనిది	మెత్తనది
139	5	ఖంజి	ఖంజీ
156	4	మహత్తా	మహత్తరతా
186	2	కాశలై	కాశవై
189	15	నిదయ	నిదియ
193	10	యా । పీ	యాం । ఙీ
219	12	విదిత	విదితం
221	2	నతిక్ష	నతిక్షీ

ద్విపద॥ పల్లవితాశోక ...ంథమాణ॥ పల్లవాస్త్రప్రతా
...శుచిసంభరిత । ములపుష్పితాశేష భూరుహవ్యూహ । ములకైత
...ంబునం బురణించుకామ । యశములనలరారు నాశామతతుల॥ వశ
...దప్పినపాంథ వర్గానిలములు । పరభృతకలరావ పటిమసంధాన
...రభేషజామ్రప్రవాళాంకురములు॥ నవచూతకిసలాదనవిధూతమాం
...స్య । రవవిదళితపాంథ రాజికర్ణములు । తరుణకోరక పుష్పతతిగుచ్ఛ
...క్రమ॥ తరులతాసంశోభిత వనాంతరములు మలయబంధీకృత మా
...పతచరణ । విలగితశృంఖలా విచ్ఛేదకములు । వికచకానుముగుచ్ఛవిగ
...స్మరంద । నికరసిక్తామోదనిబిడాంతవనులు । తనువాతసముదితాత
...పుష్పరేణు । వినుతవితానాప్తి విలసదభ్రములు । సాహుయసాకేత
సంపన్నకుంజ । సీమంబులనుజేరి సేమంబులమర । సరసవిహారముల్స
లుపుచున్నట్టి । హారిణాక్షులరశనాహంసక ప్రముఖ । భూషణకంధరో
ద్భూతగంభీర । ఘోషణార్భటుల నాగోపితంబులుగ । నొనరించులీల
మత్కటమహిమ । దనరారుసమయ కృతప్రకృతిజని । మదకల శారి
కామధుపాన్యపుష్ట । మదనాశ్వముఖపత్రి మధురారవములు । తుహి
నాపగమమున దోచు సంపదల మహిమసొంపొందురమావాసకుసుమ
వనములవిహరించు వాగీశవాహ । ఘనచక్రసారస కారండవాది । జ
లవిహంగవ్రాత సంచితప్రచుర । కలనాదవాచాల కాసారకములు ।
మదకలమాతంగమహితఘీంకృతులు । ముదమొసంగుమృదంగపురు
రవంబులుగ । బహువిధవిహంగౌఘభవ్యరుతములు । బహు...
తాళ శబ్ద మధురంబులుగ । నవి... ...థయా...
విశేష సంగీత సంపదల్గాగ । ...
సూత్రధార సత్కామతను వి...
తంబుల సంపదలింపు ।
వింత దినములనెల్ల
శర్మమయంబులై

చ॥ సకలజనాభినందన్యములసద్గుణరూప మహావిభూతులం।
బ్రకటిత నవ్యభవ్యత మభాసుర హేలలభూరిసమ్మద। ప్రకరములిచ్చు
చున్నశుగ రాజిల జేసినకుందవల్లిక। న్వికలమ్మెనర్చిచేరె నళివింతగనెం
ప్పెడు చూతవల్లరిన్॥ ౧౮॥

వెండియు నిటలసంఘటిత కరసరోరుహ పుటుండగుచు మొక్క
చక్కని దృష్టింగూర్చి

సీ॥ సకలభువనవనజనివనస్థితిసముత్పాటనోత్కటమదార్భటిక
కరటి। పటుభుజబల సముద్భటని శాటభటౌఘరుధిరౌఘసంసేక రూ
షినవని। సంజ్వర మార్గంగి సదయత నవతరించిన కైటభద్వేషి ఘ
నుడు రామ। చంద్రుడు లక్ష్మణజనకజాసహితుండై బుధులెల్ల గొల్వగ
బోధమయత। నిటవసించుట సకల భద్రదేడితాత్ము। డైన యీభద్ర
గిరి నేసినట్టిపుణ్య। మొక్కటియకాదు శ్రుతిపురాణోక్తధర్మ। సంది
తాస్తిక్య జనపుణ్య సంచయంబు॥ ౧౯॥

సీ॥ అపరిమితబ్రహ్మహత్యాఘసంహతివిఘటిత ప్రాణుడౌవి
ఘ్ననాథు। బుత్రుగాంచి హిమాద్రిపుత్రికమిగుల శోకార్తయై ర
మణశిరోదరమున। నిఖిల వేదాంతార్థనిధియైన యేభవ్యనామామృ
తంబున నతనివీను। సిక్తంబుసేసి విముక్తనిద్రుని బోలెనుద్ధితుండౌను
తు నుద్ధవమున। గాంచెనట్టియ శేషలోక ప్రస్మృష్టిరక్షణావసాన సువిధా
నదక్షులలితు। డఖిలవేద శిఖార్థ సౌధాంతరాళ। దీపుడగు రామభ
... దివ్యుడితండె॥ ౨౦॥

...వణ్యకణావగిరి ...శరన్నిర్మలష్టజాడ్యోల్లస। ద్దివ
...నాభరంబజరాహారముగ్రోలి
...జనుల్వల్ల భగోష్ఠి కల్పనల

...గా నాసందంబు
...విదిత నామధే

...ంబు శుభయత్నో ద్రుతం కార్యయను కల్యాణధిషణా భాషణం
ననిష్టార్థ నిర్వహణంబుకై యవిలంబంబుగావచ్చింపవలయుననినేప
థ్యభిముఖంబుగం బరికించి సంకేతం బొనరించుచున్నాడు.

(ప్రవేశించి పారిపార్శ్వికుడు) ఓయీభావా యిదియేమి? సముది
తరణికిరణ సరస్పృష్ట విమలకముల విభాసమానంబగు నీయాననంబు
సంతాసంతతంబై హిమానీసంవళితంబగు సహస్రదళం బనుకరించు
చున్నది.

సూ॥ ఓయీ మారిషుడా యిప్పుడు చతుష్షష్టి కళావిమల
మణిశ్రేణీగుంభిత హారాలంకృత హృదయులు సదయులుసరసకవితా
...భావనాణులును నీయంతర్వాణుల సమక్షంబున సక్షీణ విచక్ష
ణత సమగ్ర సమ్మద ప్రాపకంబగు రూపకంబభినయింపవలయు, అది
యెద్దియని నామనంబు చింతించుచున్నది।

మా॥ ఓయిభావా అట్లకానిమ్ము విచారంబునకుం గారణంబే
...? అనవద్య సకలవిద్యా నిషద్యాయమాన రసనారంగ నానట్య
మాన సరస్వతులును సమగ్రక వనధోరణీ మహానిర్ఝరిణీ సరస్వతు
...కాళిదాస భవభూతి ప్రభృతులు భువన జనోపకారార్థంబుగ
...ప్రబంధంబులు సకలసత్పద సంబంధంబులు పెక్కులు రచి
...ంచియుండిరిగదా!

సూ॥ ఔను స్వేచ్ఛాలాపన మానాకాగసం స్పృష్టవిస్పష్ట గుణా
...కార రసాత్మకవివిధ ప్రబంధ బంధురములగు నాయా కవితాధుర
...భూరిభేదప్రబంధంబుల నేనెఱుంగుదు — ఆ కవిశిఖామ
...తంబులగు రూపకంబులెల్లం దఱుచుగ నీసభాస్తారులు
...ం బరికించియుందురు. అక్కతంబుననే కాంబోలు వా
...న్యాభిలాషంబై చూపట్టు। వారియానతియైనయీటి
...రూపకంబును ప్రాయికంబుగ గానబడమి ననుత
...గాన నాచేతంబు నితాంతచింతా క్రాంతంబగ

మా॥ ఓయార్యా యద్దినీకెట్లు విదితంబయ్యె.

సూ॥ సకలదోషదస్యులగు నాసదస్యులుగై సేసిన పత్రికా. లోకనంబున

మా॥ దానిం బఠింపుము.

సూ॥ పఠింపుచున్నాడు క॥ ఆద్యప్రకృతివికృతులఁ। జోద్యంబులుబహువిధములు సూచితిమిమహో। విద్యాధికరూపకముల। హృద్యాద్య ప్రకృతివికృతి హితరూపకముల్ ॥ ౨౨ ॥

క॥ శుచిమయరసబహుళంబును। శుచిమయహృదయావనీశ శుభచరితంబున్। నిచితగుణాలంకారము। రుచిరంబగు రూపకముని రూపింపఁదగున్ ॥ ౨౩ ॥

మా॥ ఓయార్యా యట్లయినం జింతింపనేటికి?

సూ॥ అట్టిరూపకంబుగలదా?

మా॥ మున్ను మనమా యాసహాధ్యాయులతోడం గూడి దానిం జదివితిమి గదా?

సూ॥ సాశ్చర్యంబుగ తాదృశంబగు రూపకం బెక్కడిది

మా॥ సస్మితంబుగ వినిపించెద నాలింపుము

సీ॥ కారణపురుషాది కారణంబగుపర దేవతామణిగాఢ తీవ్ర
నియమ। దుశ్చరతరమహా పురశ్చరణంబున నంచిత కరుణారసాప్తు తా
లుచు దృగ్విషయమై యధిక వత్సలత నిజేష్టమెఱింగింపు మెల
నాత్మీయవంశజులా సప్తమావధి సకలశాస్త్రాగమ పఠనులగు
మెవలననిష్టపూరితుఁడయి। వెలయు కౌండిన్యగోత్రప
తకోరాడవంశ నిర్మలమణియయి। దీప్తి విలసిల్లె నమ్మ
౨౪ ॥

సంతతి వైభవుండగు నమ్మహాదేవశాస్త్రికి నమల
వసింధు తారకశ్రీరామ మంత్రజపామల మతికి

లక్ష్మి। నాగమవేత్తకు నగ్రతనూజుండు శ్రీశిష్ట వంశాబ్ధిశిశిరకరుఁడు సకలవిద్యాజన్మ సద్మాయమానజిహ్వాంచలుఁడమిత కావ్యాళికర్త। యయిన శ్రీకృష్ణమూర్తి పదాబ్జసేవ నాత్త సద్గ్రంథ కల్పనావిత్త సుమతి। విరచిత శ్రవ్యదృశ్యాత్మ వివిధకావ్యుఁ డయిన యారామచంద్రుఁ డార్యాళి వసుఁడు ॥ ౨౫॥

వ॥ మఱియుం బహుల గుణంబుల ననేక లేఖనీ విలేఖిత హృద్య పద్యావళిసంతోషిత పరజన స్వాంతుండగు నతండొక్కనాడు నానావిధ ప్రబంధ ప్రకారంబులు గోష్ఠీవశంబునం దలపోయుచు దృశ్యశ్రవ్యకథామయంబులగు కావ్యంబుల శ్రవ్యమాత్రంబుల సవిశేషవిశేష సుషమంబులయి మహాకవులచే ద్రిలింగభాషయందు గ్రథితంబులుగఁ దృశ్యంబులగు నవి తాదృశంబులు గామికిం జింతించి తద్గ్రథన నిషేధ కారణంబు గానక మరియు నారూపకంబులందత్తత్పాత్ర విశేషంబులకుం బ్రాకృత భాషరూపకానుశాసన విహితంబయ్యును వసంత తిలకవల్లవీ హల్లకోల్లాస శృంగార రంగాదిభాణంబులు రూపక విశేషంబులయ్యును బ్రాకృత మిశ్రంబులు గాక ననిమిష భాషయందు సవిశేషంబుగఁ జూపట్టుటన్ మరియు మిశ్రంబులయందు గ్రథితంబగు ప్రాకృతంబును ఛాయవీడి సకల జనంబులకానంద విధాయకంబుగా నేరమింతియకాక నామిశ్ర రూపకంబులయందును నొక్కొక్క చక్కిం బ్రాకృత వ్యవహార యోగ్యంబులయిన పాత్రంబులును సంస్కృతం బాశ్రయించి వచించుటయుం బొడసూపుటవలన నాప్రాకృతభాష లేశియత్యంత నిషేధాపాదకంబు గాదని తలంచి పంచితోత్సాహుండయి సంస్కృతాంధ్ర మిశ్రంబుగాఁ బ్రాచీనానుశాసనోక్తలక్షణ లక్షితంబగు నటుల సకల సరసపదార్థకుసుమ వనీవాటియగు మంజరీ మధుకరీయంబను నాటిక విరచించి మనకుం గైసేసెఁగదా।

సూ॥ సవిస్మయానందంబుగ। ఆహా నాయనవధానత। అకారణకరుణారమణిం బరిణయించి యమితకీర్తి సంగత పరోపకృత లలిత క్రీడల నమందంబగు నానందంబు నొంది యస్తోక విశదగుణ సంస్తవ్యయశ స్తోమసంతాన సంతానంబులం గని వానిచే నాతరణిహరిణ కిరణంబుగ నిజాభిజననంబు వర్ధిష్ణువుం జేయుపుణ్య వదగ్రిణ్యులకు నేయేభువనంబుల నేయేవిబుధనాథ సన్నిధానంబున నెట్టెట్టు కళ్యాణసుఖంబులు గలుగునో యను నధ్యాహారాధీన మనస్కతవిస్మృతినొందినను లెస్సగ ననుస్మారితుండనైతి

కాన నిపుడఖిల సద్గుణగణంబుల నిభ్యులగు సభ్యుల సద్భావంబునం బ్రార్థించెద, అని పరివర్తనంబొనరించి యుచితోచిత పరిస్థితియగుచు॥

చ॥ సకలకలావిచక్షణులు సద్గుణ పుష్పబు ధావనీరుహు। ల్వికసిత సంశ్రితాను లు నవీనకృతీహులునైనమీరలు । త్సుకతఁగడుంగనుంగొనగ శోభిలునంచను నైననా కుహూపక పరిపాటివేఁడెదను వారకమీరలను గ్రహింపుడీ ౨౬॥

గగనంబునవీనుండాల్చి యేమి యానతిచ్చిరి సదస్యచతురాస్యులారా॥

సదస్యులు॥

గీ॥ నీవిటులమమ్ము వేఁడుటనీతి నిపుణ । దూరదూరాధ్వచంక్రమణోరుఖేద। మునను బానీయ కాంక్షికి మోదమొదవ।విందు సేయుట గాదొక్కొ విందువమరి॥ ౨౭॥

మారిషుఁడు॥ ఓయిభావామనభాగధేయ మహీరుహంబీ యెడఁగదామిగుల నామూలచూడ ఫలితంబు । ఎందునుండియని యను యోగించెదవా యవధరింపవ య్యా। మనకుం గమనీయంబగు మహనీయ పరికరప్రకరంబున కొక్కింతయైనం గొఱంత చిరంతన కధాప్రాయంబయ్యెఁ గనుంగొనుము॥

ఉ॥ ఈసమయంబశేషకుసుమేడిత గంధక గంధవాహకం। బీసభకున్మహోమహ మహితనకూరమణుండువల్లభుం।డీసభవారు వాక్పతి సమీడ్యకలావిభవాభిరాములా యాసకల ప్రకారనట నాగమ సింధు విలంఘనోద్భటుల్॥ ౨౮॥

క॥ అనిర్యోన్న విదితులుగదా । మనవారందఱును మిగులమహితకృతిశ్రీ వనిత యు సముచితరీతి। ధ్వనితల సద్వృత్తికృప్త ధన్యాశయమే॥ ౨౯॥

సూ॥ సప్రమోదంబుగ। ఔనోయిభావా నీవునక్కణ నేసినదంతయునిక్కం బ। అదియెట్లన్నను॥

క॥ పరసంతోషణకృతి తత్పరత న్వర్తిల్లుసుజనపాలికి సుగుణా । కరసమ భిమతార్థంబులు । పరదిష్టముచే లభించు బహుదూరములన్॥ ౩౦॥

ఇద్దియెట్లనుచున్నావా కనుంగొనుము॥

ఉ॥ కంధిగభీరఘోర తరగర్భవిలీన వృషీకధోరణీ। సంధిత దుష్కవాటఘ న శౌక్తిక మౌక్తిక జాలమెక్కడన్ బంధురభూమికుక్షిజ సుపర్ణము నెక్కడ నవ్వి పద్మినీ। బంధుకృతాంధ్య యావతవిభాసుర ధామము తోడగూడవే॥౩౧॥

సూ॥ శహబాసు భావాతత్త్వ వేత్తవయితివోయి - అయ్యర్థంబట్టిదయ- విలం బంబన లంబితంబడినదేని భావిభావుకవ్యూహంబులకుం బ్రత్యూహంబుగాఁగల దు- గానవవిలంబితంబుగ సమంత తస్సం క్రాంతనిజగుణసౌభాగ్య కాంతంబగుప్రి కృత వసంత వనీకాంతంబధికరించి గానంబనూన గుణనిధానంబుగ నొనరింప వక్కా ణింపందగు।

సూ। నేపథ్యాభిముఖుంబుగ- చెలియకో సంగీత శారికా॥

సం॥ ఏమయ్యా ఓయార్యా యిచ్చటనుంటినయ్యా॥

సూ। మారిషభాషణంబులకు నీశ్రవణంబులు శరణంబులయ్యెనా॥

సం॥ ఆర్య వేఱుగఁజెప్ప నేల ఇద్దియయుత్తరంబైయొప్పు॥

ద్విపద॥ తనకు మేల్తఱిగాగ దనరినసిరుల। నెనలేని సొబగుల నెడపకమించి। ముద్దుల నొసగెడి మొల్లలతోట । హద్దుమీఱిన వేడ్కఁ నదనులఁబుచ్చి । తనచెలి మేల్బంతి తామరతీవె। యెనసిన యివమంత యింతయిపోవ॥ యామనిరాకచే నలతి గానట్టి। యేమరమిని బూనియెలమినిజేయు । సొంపులగుంపుల జూచువారలకు । నిం పులౌ వేడ్కల నిడుచున్న దనుచుఁ। దావిమో తరిసేరి తనకెఱుగింప వావిరివేడుకపడి దానిఁజూడ।మసునిసింగానికి మఱియు సురిడుచు। వరలు తేటులబారువచ్చెదానికడ॥

సూ॥ మఘ్ఘూ మఘ్ఘూ- ఆశ్చర్య రసార్ణవంబిప్పు డతివేలంబతి వేలం బగుచున్నది - ఎప్పొంటె నంటివేని- తనకుమారీ కుంజరియగుమంజరి బాల్యాపగమ నంబున నంకురత్తారుణ్య లక్షణంబుల వీక్షణలక్ష్మియగుటం బరికించి యానందరం గదంతరంగ యగుచు శృంగారవల్లి సల్లీలా మతల్లియంపిన దూతచే నాహూ తయై యాత్మీయ వయస్యావలోకన కుతూహల తనాయాత యగు నామోదరేఖ వృ త్తాంతంబు ప్రాకరణికంబై నాయంతః కరణంబుననుండె దానికనుకూలంబుగ నకదా యీధ్రువ గానవిషయంబై యొనరింపంబడినది- అని సంగీత శారికనవలోకించి - బాపు రేసంగీత శారిక బాపురే ।

మా॥ ఓయిభావా యిద్దియెట్టి విస్మయంబు - పరేంగి తజ్ఞాన ఫలకంబగు బుద్ధి చే నిద్ధస్వాంతులగు వారలకు నిసర్గంబకదా

సూ॥ అట్టిబుద్ధిసత్త్వకయ విస్మయంబు గలుగుచున్నదంటివి ని ।

మా॥ అద్దియిప్పుడభినవంబె।

సూ॥ గుణంబుచిత సమయంబునంగి జేయింపందగుంగదా।

మా॥ జౌనిద్ది తథ్యంబ అనిపరివృత్త్యవలోకనంబొనరించి-ఓయిభావా భర్తృదారికయగు మంజరి భూమికంబరిగ్రహించి చంద్రరేఖయుం దదీయ వయస్యయగు నామోద రేఖావేష ధారిణియగుచుం దరంగిణియు నిట్లయే తెంచుచున్నారు-కాఁబట్టి మనము ననంతర నిర్వహణీయ కార్య నిర్వహణంబుకై యత్నింప వలయునని యక్కడనుండి వెడలిరి ॥ ౩౨ ॥

ఇద్దిప్రస్తావన ॥ శ్రీ శ్రీ ॥ అనంతరంబున మంజరియు నామోదరేఖయుం బ్రవేశించుచున్నారు।

ఆ॥ హలామంజరి సుమాళంబుగ నుంటివిగదా।

మం॥ అత్తిక నీవచ్చుట నింక నింకని యద్దిగలుగునని నెమ్మనంబున నేనస్మిదనే॥

ఆ॥ హలాయిట్లంటివేమే ।

మం॥ అత్తికా నీవు నాచెంగట నుంటివే।

ఆ॥ హలా నీ కురంగట నవ్వమొదలుగల వారండఱున్నారుగదా।

మం॥ అత్తిక యీయవ్వ తొల్లింటి యవ్వయనుకొంటవే ।

ఆ॥ ఇపుడు క్రొత్తగ మఱియొకతె యేతెంచెనే।

మం॥ కాదే యవ్వయయిన యద్దియేకాని దానియాత్మమారనదే ।

ఆ। ఓసిచెలియా కాదే తొల్లింటికంటె నీయాత్మమారినదే - దానినెఱుంగకయమ్మను వితగదూరుచున్నావే।

మం॥ అత్తికా । నీవుకొన్నినాడులు డడవున నుండుటనీయాత్మ యుండాఱుమాఱియ్యెనని తలంపందగునే ।

ఆ॥ స్వగతంబుగ। ఈచెలి పలుకుల కిపుడ యడ్డం బొడగూర్పం దగదు! కొంతదడవు దీని నుడువుల కొడంబడునట్లుండ వలయు - సప్రకాశంబుగ ఓసీ యవ్వయాత్మదడబడెనని కడునిక్కంబుగ నుడివెడవుకదా అద్దియెట్లొ నాకుందెలియ వక్కాణింపుమీ ।

మం॥ అక్కరో యట్టనుగ వేచెప్పద - పమ్మటనామాట బూటకంబు గాదని నీకతేటపడు- నాదశయంతయు వచించెద హావణిక నాలింపుము ।

క॥ చెలినీవూరికి వెడలుట। దొలిగా నాయెదనుమిగులదొడుగుఁ దోరం। బులునల్లని ముక్కుల మఱిలలి బంగరు బొంగరంబులాగునఁ గంతుల్ ॥ ౩౨ ॥

క ॥ పొక్కిలి మిక్కిలి లోతగుఁ। జెక్కులులస్మెరుపు వొడమె చెలివెడదతనం। బక్కునఁగానున జిక్కుటనిక్కంబిదియేమికింకొ నెఱినాఱయుమీ ॥ ౩౩ ॥

క॥ మును నాయువరము సూచితె । వనజాక్షిరొ పచ్చపట్టుబాతిగనుండుణ్। కనుమిపుడిచ్చటఁ బొడమెను। దనువగు నలనల్లత్రాచు తరముగ నేడుణ్ ॥ ౩౪ ॥

క । పిరుదులుఁగడుబరువులగుం। జరణంబులు నడలయందుఁ జడజడములగున్। సరిలేని బలుపు నమరెడుఁ। గురువులు మఱిగురువులగుచుఁ గోమలికంచే ౩౫ ।

క ॥ పుట్టొంది ప్రొద్దుపొద్దున। నట్టొండక పెంపుజెంద నవకము మీఱణ్। బట్టురవిక యొత్తుటచే। గట్టిగ నావెన్ను నవసిగాసియొసంగుణ్ ॥ ౩౬ ॥

క॥ తొలితొడంబయ్యును వెత। గలిగవ యెడ నాకు నవ్వగడునంతలచే। నడరెడిది యట్టిదిపుడ । క్రిలిఁజూడదు వినియు నగును మీఱిన వేడ్కణ్ ॥ ౩౭ ॥

గీ॥ ఎదకు నీవెక్కురులు వంతలిడునవైన । నగల మిగులంగజెందను వాసిమీఱ । వెక్కురులు సూపిమందిడి వేగమనుపు । మనినవిని తెలినగుటకునడరుదుగడు ॥ ౩౮ ॥

వ ॥ మరియు మన యన్వ నవతయంతయు వింతయై గానంబడు-అది యెట్లంటివేని మునుపు నేనెప్పుడెప్పుడు సాటిబోటులం గూడి సయ్యాటంబులు సలుపువేళల నయ్యాకేళీ వశంబున వలువలు మాసినంగైసేత సెవరెనను మిగులంగనలి గద్దించుచుండు - మఱియునుం దినువున నెప్పుడైన నొక్క వెక్కురు నిక్కంబై గానంబడిన దానికిం బెక్కులగు నుపచారంబులం గల్పించు - ఇప్పుడు కింకచే బింకంబుసెడి యలసి సొలసి యీబాదకతం బాలోచించి మందుదెప్పించి యిప్పింపుమని పనిఁబూని బతిమాలిన వీనుసారనీదు - మఱియు నదనంబులగు నీకదుముల రాయిడి వెలమించు నాకంచెలు పటాపంచెలుగా వంచితంబులు గాగంగని నవనవంబులయి

పెలుచు వెలవెలయు నానందెప్పించి యిచ్చుంగాని లోనికి మందొసంగింపదు- వెలిక గట్టిగఁబట్టియినం బట్టింపదు- పథ్యంబును జేయింపదు అనుటయు నప్పుడా యామో వరేఖ యిట్లుదిత యౌవనయగు నావయస్యకులుకు లనలరు పలుకుల నిలింపాహార రస ధారలంబోలి వీనుల నానుచుఁ దినమనంబున ।

క॥ తనువనికి సురభిసమయము। తనువిభ్రమములకు దోహదశ్రీవిభవం। బును రతిపల్లికి గందము। ననునగుజవ్వనము చూవె యవనిదలంపక ॥ ౩౯ ॥

గీ॥ మధుపుకంటె నధికమైన మదనిదాన। మకనకమణిమయంబైన మహితభూష । మంత్రసంస్కార రహితసుమాస్త్రి విజయ లగ్నకాస్త్రము యౌవనలలితలక్ష్మి॥౪౦॥

క॥ సంతసములఁగడునీనుచు । వింతగబొడసూపునొడలి వేడుకచిన్నె' ల్సం తసిలక యీచిఱుతుక। వంతలఁజేయునవి యనుచు నగలఁగలంగుక ॥౪౧॥

క॥ తొడవులుగఁ బొడముగుబ్బల । నడపడి నెడవెడదయగుచు నయికల్మి యగుక। నడుమనయ మనయసంపద । వడువునగడు బడలియున్న వన్నియలీనుక॥ ౪౨ ॥

సీ॥ మరుని టెక్కెపు సొంపు మఱలించుఁ గన్గవ . గన్బొమలతని సింగాని సొబగు । మోమునందమతని మొదటి ముల్కులకల్మి మోవియాతని తేజిబువ్వపండు పల్వరసయతని నాల్వతూపులగుంపు నవతనిమామ విన్నాణపుసిరి । కుత్తుకాతని గెల్వు గొనియాడుచిందము గైలునాతని తొలికాలుతూపు । లెదవుట్టుపులువాని యెలమి బొంగరములు మఱివేలుపుల తావుమల నిసువులు । గొదలువానిసింగారంపుటద్దములీవ్ నుల తనియవ్వ వెలయురూపు। వేనలికల్మి యాబిరుదు సొంపగు నల్లె బుజములాతని తోటఁబోలుచుతీవ। లారుతీరాతని యడిదంపు తీవియకౌను నాతని యయ్యకడిదియ డుగు। పొక్కిలి యతని ప్వాల్వొసగు కేళాకూళిపిరుదులాతని తేరు పేరుటజ్జు । కురు వులాతనితావుగూర్చిన యనటులఁదనరు పిక్కలువాని తరకసములు। నడుగులు నాని రెండవమూడవ మ్ములగోరులాతని యత్తలారుసిరుల॥ నట్లు గావున నిదిమది నరయఁ బొడము।పరువమున బొల్చుచెలువమే పారసంజ। కడను గన్పట్టునెలవెల్గుకల్మి నెగడు। వేలుపులత్రోవ చాడ్పున వెలయునుగడు॥ ౪౩॥

గీ॥ అహహ యజ్ఞాతయౌవనయైనదీని। పలుకులలకల కండలపలుకులరుచి। కఱములను వేలుపుల బువ్వకరణిఁ దెగడి। మనమునకు నిర్భరానంద మహిమ సేయు॥ ౪౪

ఇట్లుండ నేపథ్యంబున ఓసికనకాంగీ యయ్యగారు తన పుట్టింటనుండి యామోపరేఖ యేతెంచి యమ్మాయిగారి యొద్దనున్నదని యాలకించి యప్పటి సేమంబుల రయ విచ్చేయుమన్నారు-కాని మీరందరును హాపణికగనుండుడు-దారులందొలగుఁడు వేగంబతొలగుఁడు॥

కనకాంగి॥ ఓసిచంద్రానా యావునేయనుచు నందఱుగలసి తమ కుచితంబుగ నచ్చటచ్చట నుంచున్నారు॥

సీ॥ ఘనసారమృగమద ఘనసారవీటికా సురభి పురోద్భవగస్ఫురణఁదెలుపఁ । జరణవిన్యాసముఖ రనూపురంబులు మదహంస కూజిత మధురిమగన। లలిత వేల్లిత భుజావలయ శింజితముల శ్రవణ మంగళపాళు లవతరింప। రసకుంభ కుంభదురసిజదుర్భర భరాధరణ దక్షింబయి నడకనడుము । నిజవదనోద్యదంబు జచిదాగత భృంగములు ఘ్రాణచంప కాకలనఁ దొలగ। ద్విజ్మరీచిస్ఫూర్తి దిశల నీలాంబుజ నిజసంచిత శ్రీల రాసులొసగఁ। దనులిప్తమహిత చందన గంధ సంబంధమున గంధవహ మద్ధితను జెలంగ।యావకార్ద్రపదవిన్యాస చిహ్నంబులు ననహల్లక శ్రీలనవనికొసగ।కంధరాధార ముక్తాహారదీప్తులుకౌముదీ సంచారకలన లీన। గమన వైచిత్ర్యంబు లమలచ్ఛందంబుల మదగజంబులమాద్రిమదమడంప। పరిపీవరనితంబ భారసంవహనజాయాసనిదాఘపయఃకణాళి। లలితచేటీ కరాకలితజ లార్ద్రాంచ దనిల శాంబకపిపాసాస్తినుడుప। బంధుకుశలాసబోధ సంవర్ధమాన। కుతుక బాలాతపావేశ వితతదీప్తి । నుహితవదనాంబుజ శ్లాఘమానరూప।యగుచు వెల్వడునారాజ హరిణనయన॥ ౪౫॥

అమో॥ హాళాయమ్మ యేతెంచుచున్నది గాన నీనుడువుల నిపుడు నిలుపుము॥

మం॥ అత్తికా ఉన్నమాటకేమి జలుకే- అమ్మయెదుట నేనే వచించెదను నిక్కంబుగ నాలింపవే।

ఆ॥ హళా నీవచనంబులన్నియు నాను విదితంబులయ్యె నేనే యవ్వ

తో నాలోచించెదను గాని కొంత సేపూరకుండుము - అని తదీయచరణాంబుజ గుంజన్మంజుల మంజీరశింజితాది శ్రీపణప్రముఖలింగంబుల నాదేవి నతి సమీపగతం గానెఱింగి తనకేల నాచెలికయిం గీల్కొల్పి యెదురుగంజని యామెయడుగులను గెందామరలకు నిజనిటలనయన విరచితమృగ మదకజ్జల గంధంబున నిందిందిరసంగతశ్రీవెలయుంబ్రిణ మిల్లుచున్నది - దేవి - సప్రేమంబుగ సముచితాశీర్సుఖరముఖర విబోధిత తామరస యగుచు నెత్తి గాఢాలింగనం బొనర్చి గండంబులం జుంబించి, ఓనాపట్టీ యెన్నిదినంబులకు నాకన్నులకుం గర్పూరకలికవైతివే.

ఆ॥ ఓయవ్వా నీయవ్వ నాకట్టిభాగ్యంబు నేటికిఁగలుగఁజేసెనే- ఇత్యాద్యుక్తుల నభినందించుచు వారందఱు విహారశాలంజేరి సముచితాసనంబుల యధార్హంబుగ నుపవిశించుచున్నారు-

దే. ఓసిపట్టిరో ॥

చం॥ తనదు కృపాణవల్లి విమతాసృగనార తపాన మత్తయై। దనరుపిధానగేహమున దాసుఖవిశ్రమమొందవేడ్కనా। యనతన యుల్లయంబుననిజార్థములన్నెర। వేర్పపండితా। యనసభ ధర్మసంహితల హాయిగఁ బ్రొద్దులుపుచ్చునేకదా ॥౪౬॥

ఉ॥ నూతన యౌవనంబున వినోదపరత్వము నంబుధానళీ।ఘాతగురంతచింతన। లఁ దూలకతాలిమికల్మినిచ్చలుల్ శాతమనీష ధర్మనయ శాస్త్రరతిన్గురు భక్తులైహిత వ్రాతరిరక్షనుందురె విరాజగురుక్రమరీతి సోదరుల్॥ ౪౭॥

క॥ జనకుండానతియిచ్చిన। వినయంబునఁ బూనిసుతులువెసనాకృతుల। న్మనమునకు నెలమి మిగులగ। నయము నెరవేర్చి యతని నలరించెదరే॥ ౪౮॥

గీ॥ అంబలక్ష్మీ సమారాధనాది నియతి। విగుల నలసతసెందక వేడ్కలమర పూజ్యకృత్యమ్ములెల్లవిబోధ మహిత। యగుచువెలయించుచున్నెనైయత్యమమర॥౪౯॥

శా॥ కోడ ండ్రందరు నైకమత్యపరులై కొండాడఁ గానర్హమా నాడెం బొప్పుసుశీల వృత్తులయి సన్నాహంబుతో నిత్యము। న్వీడెంబాదిగ నూపచారములతో వేడ్కందగంజేరివే। చూడాం చత్తది తాజ్ఞలైజననికిం జూపింతురయ్యిష్టముల్ ॥౫౦॥

శా॥ రాజ్యాంగంబులునెల్ల సారవిభవా రామంబులై యొప్పనే। పాణిజ్యానం

దముతోడం గూడి సుజనప్రాజ్ఞైన మాయప్పనుం। బూజ్యాత్ముండని యాత్మనెంతురె మహామోదా వృతస్వాంతులై। హ్యాజ్యాయోజిత యత్నులైన కుజను ల్వ్యావహన్యమానుల్గదా ॥ ౫౧ ॥

ఆమో॥ ఓమహారాజ బిడ్డా జస్తనూజానీవీరపత్ని విదుషీమ తల్లి నీయనుయోగంబు లెల్లవిదిత సత్యయోగంబులగుటం దద్దైవపదార్థోత్తరంబులై విలసిల్లుచున్నవమ్మా- దేవి-సానందంబుగ - ఓపట్టీ నీవువారివారిభావు కోదంతంబు విదితంబు సేయుట నాడెందంబు సురాహార సరసీని మజ్జనంబూని మిగుల నెలమివెలయుచున్నదే॥

ఆ॥ ఓయమ్మా యిదియేమి క్రొత్త యాప్త జనకుశలవార్తా- శ్రవణంబకాదా శ్రవణానందరసాయనంబు.

దేవి॥ బాలగో నారివర్ణనంబులు విన వీనులు మిగులం గుతూహలంబు నొందుచున్నవే॥

ఆ॥ ప్రధానంబులగు పతివచనంబుల వచించెద నాలింపుము.

ఉ॥ తాతపరితాపహారి విమతవ్రజ సత్త్వర వారిభంగసం। ధాత మహార్వపప్త శిఖదాయ భుజంబగుచు న్వెలుంగదు।ప్పాత తమోభర స్ఫురణ పర్వతకుత్సులయందకన్పడుల్। స్ఫాతదురంత పంకకృత సంకట కోటులువీచి కూటముల్॥ ౫౨॥

మత్తకోకిల॥ నీదుసోదరులెల్ల నెల్లడ నీతిభూషణ వృత్తులై। సాదరంబుగ సత్కవీశ్వర సారవాక్సుధ గ్రోలుచు। న్వాదశీలుర గెల్చుచు న్బుణవాదిగోష్ఠుల మీఱుచు। న్వాదితార్త్యను జీవులై సరసాశయుల్గడు నుందురే ॥౫౩ ॥

క॥ రాముని పోలికఁ దనయులు। నేమంబున జనకునాజ్ఞ నెటుమన్నింపం గామింతురైన నాతఁడు। రామావశుడఁగుట పఙ్క్తిరథి గాఁడుసుమీ ॥ ౫౪ ॥

గీ॥ అవ్వ సమ్మదమయ చిత్తయగుట నవిది। తాధిపతిదేవతార్చ నాహ్లాదితమతి। మిగులు తటివిదుషులఁ గూడిమిగుల వేడ్కఁ।బుణ్యగోష్ఠుల నుండును బూతవృత్తి॥౫౫॥

గీ॥ అత్తదయఁ బడయంగ మహార్థలాభ। బుద్ధినన్యోన్యబద్ధ ప్రభూతగాఢ మత్సరంబున నుపచార మహితవిధుల। వెలయుచుండియుఁ గోడండ్రభిన్న మతులు ॥౫౬ ॥

క॥ శరదాగమ కమలాకర। వరవైఖరి నప్పరాజ్య వైభవములస। త్వరికర భారోత్కరమై। కరమరుదుగఁ దేజరిల్లుఁ గమలాకరమై ॥౧౭॥

దేవి॥ సామోదంబుగ- ఓయామోదరేఖా నీనక్కడనుండి వెడలునపుడు మాయమ్మయును వదినెయు మరదలు నేనిచెప్పిరే.

ఆ। ॥క॥ తలిసీ నునుపుంజెక్కుల। నలదిన కస్తూరి రచనయభి వృద్ధముగా నంగొనిముద్దిడి సేమంబడిగితివని చెప్పుమనియె నర్మిలి మీకున్ ॥౧౮॥

నీవదినయిట్లే ॥క॥ తనమోము నలుగునీడె। యునఁ జెక్కు న నొక్కచుక్క బొనమించి యుఱుం। బునసక్తార్ద్రింబగునట్లొ నజారిం జేసి కుశలవచనము పల్కెన్ ॥౧౯॥

అని వచింపుమనియె ॥క॥ తనను గుటన మగుగుఁ గుమ। కణగణములు పుష్పశరుని కార్యముగానీ। తనకు నరకారుబుజాబులు। కనదుము। మొక్కితిని మరదలుర్మిళి బలికెన్ ॥౨౦॥

గీ॥ పాడము జవ్వనమునఁ బుట్టినమొదలమీయు। నన్నెచిన్నెల నలరారలయు వరుని। కాలుతొక్కంది సకల సుఖాభిహోళిఁ। జెంగుముని యన్న దీవనఁ జెప్పనంపె ॥౨౧॥

దేవి॥ సాకూతస్మితంబుగఁ మాతుంగనుంగొని ఓయామోదరేఖా మాయన్న యిట్టికందునకుఁ జెప్పనంపె నే.

ఆ॥ ఔ నమ్మా నిక్కంబుగ నేవచించెదనే.

దేవి॥ ఈబొట్టె యన్న దీవనలకు సంతసిల్లునని తలంచెదనా?

ఆ॥ ఓయవ్వా యిట్లంటివేమే?

దేవి॥ మంచిది యిదియిట్లుండనిమ్ము నీచెలి నామీదం గొండెంబులేమాటి చెప్పెనే?

ఆ॥ ఓయవ్వా నీపట్టికింజెట్ట చెప్పెడిదానవే యిట్టనుటకు.

మంజరి॥ సరోషంబుగ। నేను లేనిపోని నుడువుల నుడివినంగదా కొండెంబులగుట మన్నమాటన్న మన్ననసన్నంబగునా? నిక్కంబో హుళిక్కియో కాని నేనిట్లంటినని తొలితొడెంబయ్యును ఎదనునీ వెక్కురులు అనుపద్యంబులం దిరుగం జదివి

యక్కరో దీనికన్న నేనెక్కువ మనుకుల నీతోనేమైనం బలికితినే నిక్కంబుగం జెప్పుమని వినుచున్నది.

ఆ॥ సంతానవల్లిం గాంచి ॥గీ॥ ముగుదతనమున నీచిన్ని బుడుతవయసుఁ। బొడము వెక్కురులను గింకపుట్టువులని। తలచివగలొంద నిక్కంబు దెలుపకీవు। మిన్నకుంటివి తల్లియేమన్నన యిది ॥౨౨॥

క॥ ఈబాల జేలగావున। నాబాల విదిత వయోభవాంకముల శ్రీ। శాబాసుముగతి నుయలకు। నాబొంని జయమునవని యారయదుగదా ॥౨౩॥

దేవి గీ॥ మించిమాపట్టి నీవు వచించినట్టి। వచనమట్టిదయట్లైనఁ బట్టువడక నాననియానమనమున నానఁ బూన। నానుడొందితి నానాడు నయమువలుక ॥౨౪॥

క జాబిలి వాడమెడు నెతల। న్నావిరిగా నిరులు విరియు వరుసను వేళం। బొపర్భవించు పాయపు। తాపింజ పదియ్యె ముగుదతన మీచెలికిన్ ॥౨౫॥

తమో ఆ॥ ఇంతదానవైన నీడెఱుంగని పిల్ల। లెదుటనైనఁ దల్లియాలివువిడఁ గంపుసేయ నేరకింపైన ముద్దరా। ల్తనముతోడ నెల్ల తతినిగడుపు ॥౨౬॥

దేవి। కం॥ పెద్దలచే నేమంబునఁ। గద్దయుగరపంబడు చెపుడుఁదనరెడినడత। ల్వద్దిన్నను విడివెడలక। నొద్దన గడువేడ్క నుండునో చెలివింటే ॥౨౭॥

ఆమో॥ ఉ॥ అందరు బుద్ధిమంతులె హితాగమ తృష్ణఁ గృత ప్రియత్నులే। యందరకన్నఁదామస నయాధిక వృత్తివసింపగాములే। వందిత శైలిమైనగురువర్యులబోధల శ్రద్ధచొప్పనే। యందికొనుగ్రదుతత్ఫలములప్పస మొప్పగలోకులెచ్చటన్ ॥౨౮॥

గీ॥ నీవు గురుజన బోధల నియతవృత్తి। జిత్తమునగూర్చి కఱచిన నుత్తమాత్మ। వగుటవాని సంస్కారములావ్వాయ వెపుడు। నీమనోవృత్తి నియమించు నేర్పులమర ॥౨౯॥

క॥ దివిజుల యందును గురుభూ। దివిజుల దైవజ్ఞమంత్ర తీర్థములందున్। శివతాతి వృత్తులుజ్జ్వల। శివతాతిస్తుత్యగతి వశీకృతులెకదా ॥౩౦॥

క॥ సాధితములైన మహితస। మాధిని సేవులకుఁగలలు మహిమదనర్ప। స్వాధితములు గామండెడి। సాధుఫలము లిచ్చునట్లు జడులకు నిడునే ॥౩౧॥

దేవి॥ ఓపట్టీ- యిది యట్లుండనిమ్ము.

ఆ॥ వీని వలన మేలకాని సేగించుక। యేని లేదటంచు నెన్నిమార్లు। నుడివి యున్నవినగ నూల్కొనదింతైన। నేను దీని వంత నేలఁ జెరుప॥ ౭౨॥

క॥ నిబ్బితి విడినే నెన్నడు। నిబ్బరముగ వీని నిజము నేరుపనేరం। దబ్బిబ్బు పడకయుండగ। గబ్బితనంబునను దెల్పి గావుము దీనిన్॥ ౭౩॥

ఆమో। ఓయమ్మా యౌనమ్మా నీమాట నయములమాటలైయె పాటింపఁదగు.

క॥ శిక్షకులెప్పుడు శిష్యుల। కక్షయమగు ప్రేమయున్న నదిమనమున నే। దక్షతను దాచి దానిని। రక్షణచేఁదగు నదనలరాజింపఁదగున్॥ ౭౪॥

మరియును.

చ॥ గురుజను లిట్లు జవ్వనపుగుర్తు లసాజముల న్ఫలంబులఁ। గురుకొని పిన్నవారలకు గోరిక మీఱవచింపుటొప్పగా। దరయన నైన వారులఘుతాహిత చిత్తులయైప్రమత్తులై। కరము నయంబువీడి తమకంబున నెంతురు నాటివారగన్॥ ౭౫॥

కావునను.

గీ॥ ఇట్టి మర్మపు సంగతు లిష్టసఖుల। వలన దెలియంగ వలయును వలనుమీఱఁ। గానవావలనన యిద్ది గౌతుకంబు। దనరనాలించి సుఖగావు తనుతమతిని॥ ౭౬

మ॥ చెలికారంబునఁ బట్టినెట్టి కతలన్ శ్రీమంతులు న్నిస్వులు। న్బలవత్తారతమంబులుండినఁ గడు న్వానింది గందొ్రచిని। శ్చల విస్రంభమునం బరస్పరమ శేషాఖ్యా తర్కాహస్యులై। విలసన్మైత్రిఁ బవిత్రవృత్తులయి యెవ్వేళ న్వసింపందగున్॥ ౭౭॥

గీ॥ కాననోతల్లి మేము సంగాతులగుట। వలయు పలుకులఁ బలుకుట వెలికిఁ గాదు। కావునఁ దనరు వితములు గారవమునఁ। జెప్పిదీని మనంబున కొప్పునేతు॥ ౭౮॥

దేవి॥ ఓసి- నాకూనా-నీవెంతనీతిమంతురాలవే-నాయాశయం బంతయు వింతవిడి వచించితివి-తొల్లినాయమ్మనాకు- నయమ్ములు ననయమ్ము గరపునపుడీ-యరతిమ్ములన నిట్లు వచించేగదా॥

క॥ నెచ్చెలుల తోడనైనను। విచ్చలవిడి గ్రామ్య కథలు వీడంగఁదగున్। నెచ్చెరవగ వేతెంచిన। నచ్చపురదముల దృగవిషయంబుల జేయన్॥ ౭౯॥

కావున నేను దీని జడుపువెడలింపం బ్రోడగానైతిని - కాననీవ దీనికిం దగు

మినుకులం బలికి తెల్లంబుగ నుల్లంబునం- గలవంతలం జెల్లగించి వింతలగు సంతసంబులం- బల్లవింపఁ జేయుము॥

ఆమో॥ ఓయమ్మా - నీవిక్కార్యం బింతవట్టు నాకుఁదెలుపవలెనా - నాకిది మూర్తంబై బహిర్భూతంబైన - ప్రాణాంశ సమష్టియేకాదా॥

దేవి॥ ఔనేయమ్మాళూ. ఈయరతంబు నీవలపోరచి యింతయదనునకింత। చదువు గఱపుటచేతనే తెల్లంబగుచున్నది, మనము వేరుగ నుడువనేమిటికే॥

ఆమో॥ ఓయమ్మా నీసంతసంబెగాదే - నాజీవితంబునకు రసాయనంబు - నీయానతియకాదా నాకీలు గంటునకు సూనకుతుకురాయి-మంచిది యిది యిట్లుండనిమ్ము పరిష్కృతంబైన.

క॥ సుమహిత తౌర్యత్రికచం। క్రమణధురీణాగ్ర గణ్యగణ నీయయ్యెన్। విమలమతియింక రసకా। వ్యములంజదువంగ వలయు నవహిత బుద్ధిన్॥ ౮౦॥

గీ॥ సరస కావ్యామృతా స్వాదసౌహృదమున। దీని జాడ్యము దొలఁగు నింతింత యగుచు। సకల హిమకర రుక్ఛటా సంగమమున। విరిసిపోవదె రేయిఁదిమిరభరంబు॥ ౮౧॥

సాకూతస్మితంబుగ॥ క॥ కావ్యరసానుభవంబున। దివ్యత్రపతిభై మనోజ దేవనసరతన్। నవ్య ప్రకృతియ యయ్యెడు। భవ్యగుణు న్వరుని దేగఁ బ్రయతింపు ముకన్॥ ౮౨॥

దేవి॥ సాశ్చర్య స్మిత వికాసబాలాతపాలంకృత వదనారవిందంబుగ - ఓసి నాపట్టీ -ముద్దుల పట్టీ - యీ పట్టికా యిట్టి యెుల్లింపు నట్టువుల పుట్టువులు - అట్టైన నిత్తట్టి కట్టిదో యొకనట్టు పుట్టునని నె గట్టిగ నుట్టంకణం బొనరించివక్కాణించెద.

నేపథ్యంబున ॥క॥ నల్లందనమున నిరులను। నుల్లంబునఁ దన్ను జెరుప నొగిమిన్నంటెన్। దెల్లంబుగఁ బ్రొద్దనుచుం। దల్లడపడి మ్రాకు మొదల దాగెడునీడల్॥ ౮౩॥

గీ॥ కర్మఠు లొనర్చు నిగమసత్కర్మ హోమ। దేవనిర్దిష్టధూప ప్రదీపధూమ। పటలముల జయఘంటికా పటురవముల। నెమ్మి నెమ్మిగ నాడెడు నీరదమతి॥ ౮౪॥

చ॥ సరణిపశంబునం దరణి సోమన సాయన మధ్యదేశముం। దొరకొని యుండఁ జాయగని తోఁట్లియశేష విశేష సక్తగాఁ। బరగిన దోఁటఁ దన్నినుడుఁ బాంసులగాఁ దలపోసియుగ్రుఁడై। పొరిగొనునంచు భీతయయి పొందుగ నొందెడి దీనభావముల్ ॥౨౫॥

మ॥ చిరసంప్రాప్తరతోత్సవానుభవ సంసిద్ధాధికాయాససం। పరణోదీర్ణ మృణాళ ఖండ కబళాస్వాదోన్మదాత్మంబులై। తరుణస్యందన పాదపక్షి యుగముల్లల్పంబులై యొప్పె నా। మరపత్రింబులఁ బన్వాళించెడిమిళన్మస్తాగ్ర నాళంబులై॥౨౬॥

చ॥ హరికరసంప్రబోధిత సరోరుహ వాటములందుసూటగం। గురుత్ప్రఫుల్లసిల్ల మతికుత్తిక బంటెగ నానితేనియ। ల్వారమడ సమ్మదంబులయి వారకతేటుల ఝూటువల్బర। స్వరమిళితంబులై శ్రుతిరసాయిత గీతములొలిఁ బాడెడున్ ॥౨౭॥

శా॥ వాతాఘాత దళద్ద శావళి సముద్వాంత ప్రసూనద్రవ। వ్రాతాశాంతనిషిక్త మంజుసురభీవ్యాప్త ద్రుమాలాంచిత। స్ఫీతానాతపదేశ తల్పములనాసీనుల్వయానుల్వని। ర్ఘాతాశాతర విద్యుతి ప్రహతులై దూరాధ్వగుల్న్ద్రితుల్ ॥౨౮॥

గీ॥ తామసాశేష విధ్వంస ధర్మసుహృద। మైననీదు ప్రతాప సమాధిగనగ। గగనమధ్యము సేరె వికర్తనుఁడు। మిగుల వెలుఁగొందు మిత్రలక్ష్మీప్రియతను ॥౨౯॥

మరియును సీ॥ సంపత్ప్రసవసద్మ సత్త్రితవంశాబ్ధిలబ్ధోదయబుధ సంద్రుబ్ధమహిమ। విమలగుణాత్మతుల్య మహితసోదరసంతాన సంతతోజ్జ్వల యశుండు। నిజగుణప్రసవౌఘ నిర్మితానుగ్రహామరకరంధ్ర పుష్పసన్మధుకరుండు। తామసాహంకార దారణపటు కలానాథాగ్రజన్మగుణాకరుండు। సహజవితరణ విషయ భూషాద్యశేష విషయితోష దసద్వస్తు విత్రపహ్రాప్త। విబుధరమణీమణీగణవిదిత పుత్రీభావకర్తృభోక్తృ సంభావితుండు ॥౩౦॥

కం॥ కావున ననుధర్మశ్రీ। భావుకతమ పారిజాత పదవాచ్యుండీ। భూవిభుఁ డాచంద్రార్కము। గావుత సకలేష్ట సిద్ధిఁ గాశ్యపి నెల్లన్ ॥౩౧॥

క॥ అనుచు శ్రద్ధావిధిభర। మునననన్యానోపచారముల విప్రవరుల్। బొనరఁగ నర్చితపరమే। శునిపైఁ జెట్టుదురు మంత్రశుభపుష్పములన్ ॥౩౨॥

వ॥ మఱియు నీపారిజాతక్షితిపురుహూతుండ కారణ శరణాగత జనతాభరణాభరణుండును వివిధాధి నిధానదుర్విధ దుర్విధశాంధ తామిస్ర విస్రంసనాజ స్రసమాశ్రితభుగ్రసస్వామి మహోగ్రసమహిముండును గావున నీమహారాజశేఖరుంగాంచి సేవించిన నాకసుఖంబులం బడయనగునని తలంచి నించిన కుతుకంబులం దత్తద్విద్యాన పద్యపద్యా చంక్రమణజంఘాల సంఖ్యావత్సంఘంబులు దూరాశావశులై దూరాగావశంబుల నేతెంచి స్వపాండితీనర్తన సమాహ్లాదిత భవదుపలబ్ధ తత్తత్ర్కషతాసంజనితహర్షా క్రాంత స్వాంతులై యెండియుఁ దమకడలకు వెడలు నెడల నతివినయ భక్తిశ్రద్ధాభరంబులఁ ద్వదుపనీతంబులగు పదార్థంబులం బాకంబులంగావింపించికొని సుస్థాస్నుచేతస్కులై యప్పరమేశ్వరు వివిధ తద్విధ విషయమంత్రంబుల నభిషేకించి సంపూర్ణోపచారరమణీయంబుగ నువికచస్యంద మానమరంద బిందు సందోహసుందరతరకుంద మహోత్పల నీలోత్పల విచికిలవకుళసేవంతికా ప్రముఖ సుముఖ సుగంధ బంధుర కుసుమ స్తోమంబుల సురుచిరతిపంచపత్ర భాసుర తులసీశైలూషాది దళ విశేషంబుల సహస్రనామార్చనంబు గావించి మిలమిల మెలగు శాల్యోదనంబును గంధగ్రహాపిహయ [illegible] విధ [illegible] వాసనా సంవాసిత గోఘృతమిశ్రసంపక్వ శర్కరాన్వయ పాయసంబును [illegible] లక్ష్యంబులగు నానావిధ భక్ష్యంబులును కర్కటికీ ఫలాదిసముత్పాద ప్రముఖ శలాటు మయంబులును మూలసూరణాది కందమయంబులునగు శాకంబులును బహువిధ లేహ్యంబులును సర్షపామ్రజంబీర తిక్తీయరస భావితార్ద్రకాద్యుపదంశంబులును సారస్వాధుప్రసాదిత పరిశుద్ధపయః పరిణామంబగుట సుందరీరదనాంబర పాటల ప్రభాస్వాదాడంబర పాటచ్చరకలంబులగు దధిశకలంబులును సుసంహితపానభాజన విన్యస్తంబగు హైయంగవీనంబు సురసనామృతంబులగు సహకార కదళీకంటకఫలాది ఫలంబులనుం గనుంగొని భవనీయ భక్తి విశేషంబున కరుణించుము గతిసంభ్రమంబున నాప్పాసాకషికి సమర్పించి నిర్వర్తిత తత్కాలోచితకృత్యులై యనుందానందకందళిత హృదయారవిందులై యభ్యాగతజనంబులతోడం బ్రతికబళంబునకు భగవంతుండగు నీశ్వరుని నామంబులు భవదీయేష్ట కామస్తోమసిద్ధి ఫలకాశీర్వచనంబులతోడ సంస్మరించుచు భుజియించుచున్నారు దేవా యవధరింపుము। ఇట్లనుచు ద్వితీయప్రహరావసాన సూచకంబుగ ఘంటామణిం బ్రహరించుచున్నారు। దేవి। ససంభ్రమంబుగ। ఓపట్టీ యార్యపుత్రుండు

విశ్రాంతికై శుద్ధాంతంబునకు రాఁదలఁచియున్నది నీటి కాదాన విజనాది కృత్యంబులనే సేవింపనేగవలయు దీని నీయుపాయంబులంగుశలినిఁగాఁ జేయుము ఇట్లు నియమ నాంగీకరణంబుల నందఱు సంతసిల్లుచు స్వోచితస్థానంబుల కరిగిరి.

ఇది ప్రథమాంకము. శ్రీరామాయనమః.

—— :o: ——

ద్వితీయాంకము.

శుభమస్తు.

———

పదంపడి మంజరి యామోద రేఖయుఁ బ్రవేశించుచున్నారు.

ఆమో॥ ఓ భర్తృదారికా యవధరించితే యంబ యుది తంబులు.

మంజరి॥ అత్తికా నామినుకులు నిక్కంబులని లెక్కించుటకు మక్కువల నెలయించుచున్నవిగదా.

ఆమో॥ (స్వగ) ఇప్పటికయినం దీనికి మాతయంతరంగంబు సంగతంబుగాదయ్యె నయ్యో దీనిమాహాత్మ్యంబు (ప) అద్దియట్లుండనిమ్ము అమ్మా నీయమ్మలికకై నెమ్మనంబునం జింతించుచున్నదని యిమ్ముగ నమ్ముచున్నావా.

మంజ॥ అట్లు నేనెట్లు నమ్ముదునే యత్తికా నేనప్పుడప్పుడం తలింతలని వచింపరాని వింతవింతలగు వంతలనంతంబుల నొందుచానివలెఁ జెంతంగనుపించినను సంతసిల్లుదానింబోలె నుండును గాని యింతయేని గనికరంబుగలిగి నాపొంత మంతనంబుసేసెనే నానుడువులు హుళుక్కులని తలప వలనుగాకుండ నీయెదుట నే వచించితిగదా నీవు వచ్చుటంజేసి యేమితలంచెనో నాకింకనింకం బొంకంబుగం బరికింపుమని నను నీకొప్పగించెఁగాన నీవలన నీగోడుమీఁదందగు। అమ్మవలె నీవూరకుండవని నమ్మెదనే నెమ్మనమ్మున.

ఆమో॥ సదరహాససుందర వదనారవిందయయి కౌఁగలించికొని వాతెరలం జెక్కుల నొక్కి కురువునం గూర్చుండబెట్టుకొని ఓచెలియా యీమీద నీదిగులు నిము

సంబుల వెడలించెదనే నీకన్నది వలంతిగా యూరకుండెఁగాని నేనట్లు జేసెదనా బెగడు వీడుము వెసగన నీయుసురులకుం గసరు విసరించి పసిమ మసలు సంతసంబులనొసంగెద నాపలుకుల నాలింపుమని దానియెదకు బెడగుల జాడలనిడు నాజవ్వనంపునంగ మచ్చల పుట్టువుల కతంబులు న్వాని వినియోగంబులు నిట్టిట్టని వీనులవినుచు మున్నది

మం॥ కొత్తగంధపుం గొత్తిగబ్బిత్తనంబున నుబ్బు మబ్బుంబోలి యబ్బురంబుగ నిబ్బితి నిబ్బరంబగుచుఁ దన యొసయును తమ్మిన ననుగప్పి మొగడ పోడిమింజేయఁదా వెలవెలబారు మొగంబునం దలవాంచియుంచున్నది.

అమో॥ ఓచెలియా యెందుకే నాననానెదవు నేలచూచుచుంటివేమే ఎందుకే ననుంగానవు నేనిట్లంటినని నామీద నలుకయుంగలిగెనే యనుచున్నది.

మంజ॥ (స్వగతంబుగ) దీనికేమని మారు మినుకు మినుకుదును ఊరకున్ననిది యుల్లసంబులాడు తెలివిలేమి నికదా తల్లియుల్లంబుగానలేకపోతిని గాన నిపుడేమి సేయవలయునోయని సందియంబునం గుందుచు సభయ వ్రీడంబుగం గన్గొనుచున్నది.

ఆమో॥ చెలియా బెదరు వదలి మాటాడవేని నాయాన.

మంజ॥ గీ॥ అన్ని తెఱగుల లగ్గుల నమరగోరు। నవ్వయుల్లంబు దెలియక నవయు నేను। హొన్ను నానిడగుత్తుక నొప్పఁ బట్టు। దాని నురివేయు దానినిఁ దలఁపనొక్కొ ॥ ౧ ॥

ఉ॥ కన్నది సేయుమన్ననల గారవముల్పరికింపలేక నే। జిన్నతనంబున న్వెతలు సేయునవంచును నా మెమూరునా। కన్నను సన్నమా తెలివి గల్గినదేకద యెద్దియద్దితా। వెన్నకొసంగ నున్నమిడి వేవెత సేయదలంచితీవమక్ ॥

క॥ తానువినగ నీతోడను। నేనిటులంటిని నటంచు నేరము నాపైఁ బూనిచికవలి మనంబున। జానుగ నన్నేమి సేయు చాడ్పుదలచునో॥ ౩॥

క॥ అమ్మమనంబెట్లుండునో। యమ్మక చెల్లిపుడు నీవయమరు వెరవుచే। నుమ్మగిలకుండ నెమ్మది। నమ్మలి కలవమ్మునేయ నొగిబూనదగున్ ॥౪॥

ఆమో॥ (స్వగతంబుగ) ఈబాల నావలన నీవడుమం బొడమిన నడియాలంబు

లయందుఁ గింకఁ జక్కణంబులను శాశంక వెడలించి పరువంపు గురుతులని యెఱిగి యావంత వీడియుంగన్నది దిన్నని మన్ననలకు విన్నపాట మరనరమరలంజేసి యేమిదం డనంబు నేయునోయని బెగడుగొనుచున్నది గాన నిమ్ములగు నమ్మికల దీనినెమ్మనంబున కు సంతసంబు వెలయింప వలయు.

ప్ర క॥ జడుపేలనీకునోచెలి। జడతంగద పలికితిట్లు జననియుమదినీ। వెడగు తనంబెఱేఁగికదా। వెడలునోయిది యెప్పడనుచు వేసరుచుండున్ ॥ ౫ ॥

క॥ మనయమ్మ మిగులశీల । మ్మునవలరినయదియ కాన మోమోడివడిన్। మన ముడుకొన్నమాటలఁ। దనమోమునఁ జెప్పవలసి తావెతఁజెందెన్ ॥ ౬ ॥

ఆ॥ జనులకెల్లనిద్ది సాజమైకన్పట్టు। తనయులెపుడు పెద్దతనమునొంది। ప్రియ జనంబుగలిసి ప్రేమలుప్పొంగంగ। హాళులొందుదురని యఱయుచుంట ॥ ౭ ॥

ఆ॥ జనకులకు నపత్యజాతంబులుండిన । మిగులఁ దండ్రిగొడుకు మేలకోరు । న మ్మయైనదాని కఱువదిమణుఁగులె। క్కుడుగఁదములఁ జేయుఁగూతులగ్గు ॥ ౮ ॥

చ॥ అదియటులుండ లోకమున నందఱకుం దమ యాత్మ జన్ములం। దదనముగం జెలంగు కడునర్మిలియంతయు నొక్కటైననా। యదిమన యమ్మనీయెడల నందినప్రే మకు నుద్దిగాఁగనో । పదులఘుతూల లేశములు భర్మముతో సరియౌనె పెక్కు లున్ ॥ ౯ ॥

ఉ॥ ప్రాణులకెల్ల లోకములఁబ్రాణములైదని కింవదంతియా । ప్రాణములుం డ సత్త్వములపారత మించెడికార్యపాళివి । న్నాణముమీఱఁ జేయుదురు నవ్యగుణస్తు తమాతనీవను। ప్రాణము లగ్గునుండగ నరాజిలునర్మిలి యెంతొ చూడుమా॥ ౧౦ ॥

గీ॥ అట్టిహృదయాళువగుట నీయవ్వయెఱుక। వీడినీ వొనరించిన వెట్టితనము దలచిదండించు ననుకొంటదమ్మి పగతు। ఱాడగంటికిఁ గాకనియాడుటగద ॥ ౧౧॥

గీ॥ చిరుతమెయిపుట్టువులు ప్రేమకిరవులగుట।మాత్ర పితలకు మిగుల నమాయ వృత్తి। వారివక్కల సరసరవారియన్న। సంతసంబుల సలొందు సరసగతిని॥ ౧౨

క॥ బాలురనుడువులు వక్రిత । పాలుపడియుఁ బ్రేమసేయువారికి మిగులం జాలగ ముదంబులొసగుచు। బాలేందుని మూర్తిపోలెఁ బాటింపఁబడున్ ॥౧౩ ॥

గీ॥ నీవికను వీడు బెగడును నిన్నుదల్లి। గారవించునుఁగాని వికారమొంద। ద ర్భకోక్తులు పితలకు హర్షదముల। యగును నెటులైనఁగుసు మప్రహారగతుల॥ ౧౪॥

మం॥ గీ॥ అక్కరోయిపుడిటు లీవుమక్కువమర। వక్కణలు సేయనామది వంతదొలగె। నిక్కముగ నేను బ్రతికెగ సొక్కుటుడిగి। వెక్కురుల నక్కలకిడెద న క్కజముగ ॥ ౧౫ ॥

గీ॥ ఇంతమాత్రపుమాట నాకింపులలరఁ। దల్లిదొల్లియ నుడివినఁ దల్లడిలక। వెర పెఱుంగక హాళిచే వెరవరినయి। యుండుదునుగద చెలియరో పందువమర ॥౧౬॥

ఆ॥ తెలివిలేమి యనెడు తీండ్రంపు కింకకుఁ। దల్లియాలు వమరెఁడనరుతోడు। పాటుగాన నట్టిపాటులొందిన నాకుఁ। బ్రతుకు మందువైతి వెతలుదొలఁగ॥ ౧౭ ॥

ఆ॥ ఆడుబడుచు లందునర్మిలి యెప్పుడు। నదనమగుచునుండు నమ్మకనుచుఁ ప్రజలు సెప్పఁకొందుర్ నిజము గాదదియెన్నఁ। జెలియ కని వచింపఁ జెలువమమ రు ॥ ౧౮॥

ఉ॥ కావున నీవు నాకు హితకారిణివౌట సవిత్రికంటెనా। ప్రోవుటయందు నెక్కుడుగఁబూనితి ప్రేమను సేమమయ్యెనా। కీవుగదా హితాహిత సమీహిత బోధనిబద్ధ భావత। న్భావుకధాత్రి విశ్లెపుడుఁ బాయక కావుము చాలవేడెదన్ ॥౧౯॥
అని ప్రార్థింపుచుఁ దానిచరణంబుల నెరగుచున్నది.

ఆమో॥ దానిం బైకెత్తి ముద్దిడి కురువుననుంచి.

గీ॥ ఈవిటుల నన్ను బతిమాల నేల చెలియ। క్రొత్తదానవె నీకు నేఁగొమ రుమీరు। నీదుకోరికలన్నియు సేమమమర।వారకయ నెరవేర్చుట వరవునాకు ॥౨౦॥

క॥ ఇట్టులగుట నీకిప్పుడుఁ। గట్టిగ నేనొకటిజెప్పఁ గడగెదనీవుం। బట్టుగ నాపట్టుననిక। నట్టువడక చేసెదేని ననచుముదంబుల్ ॥౨౧॥

ఆ॥ నావచించుమాట నయమొప్ప జేసితి। వేని నాదుజన్మ మీడితమగు। నవిత లంతుగాన నలరు నుల్లముతోడ। నట్లుజేసి ముదము లమరగూర్పు॥౨౨॥

క॥ పనివూనియిట్లొనర్పగ। నినువేడెద నిజమునుమ్ము నిత్యప్రేమం। బునఁ గాన నాదుకోరిక।మనుపుము మహితాత్మవగుము మాన్యులలోనన్ ॥౨౩॥

ఆ॥ చెలిమియెంతయున్న చెలినీవు భర్తృదారికవుగాన నిట్టిరీతినిన్ను। వేడవల సెనిపుడు వేడుక లలరంగ। నాదుతమ్ముల నింపునర్మమర ॥౨౪॥

అమ్మా॥ అక్కరో నీవిట్లు చెప్పెదవేమే.

ఆ॥ నీవ తల్లివంటినీవ నా మేనికి।జీవితంబవంటిజీవనాధ। ధంబవంటి విట్లుదయ నీయయగునన్ను। గూర్చియటుల నుడువ గుటవుతనమె ॥౨౫॥

చ॥ మతిమతియిట్టునీవు బలిమాలుట నుల్లమునందలంపవం।చితమతిచేత నా. యునెడు శేముషిగల్గును గానయద్దియున్। హితమని యెన్న గాదగదు హీనమతిన్నను గేలిసేయగా। గతకపుకాయ యంతయిన కార్యముగన్పడ కున్కినెట్టులన్ ॥౨౬॥

గీ॥ కనలినీవిట్టు చెప్పవుగాని చెప్పె। దేనిసాపడుటుడిగెద నెట్టిరణములను నీ డెపవేడెద ముదముతోడ। మేనినైనను మేలనిమిగులనలరు ॥౨౭॥

అమ్మా॥ సస్నేహహాసంబుగ దానిం గవుంగలించుకొని తనయూరుపీఠింజేర్చి వాతెరచివురుచేతం దానిగండంబులు నిబిడంబుగం బీడించి ఓసి నారతనాలకుండా యటుచేసెదవే నీవన్నమాటతప్ప కూడదుసుమీ అట్లయిన నాయభిమతంబు వివరింతు సావధానంబుగ విని యట్లొనరింప నుద్యోగింపుమా.

సీ॥ జాడ్యతమశ్ఛన్న సకల పదార్థౌఘ సంప్రకాశనవిధి సవితృదీప్తి। యాధి నిదాఘ మహాతపాభిమ్లాన కైరవ వనసుధాకర కరాప్తి।సలలితశర్మ బీజప్రరోహణాద్భూతి హృదయ ధరిత్రికంబుద విభూతి। ప్రమదవరాలంబ ప్రతిభావిలాసినీ విహరణాసేచనక హరివనిక। మహితభూరి విధచమత్కార భాసురాలంకార భాసురరసమయైన। కవితనఘాలలితాంగ వృత్తిరీతి గుణౌఘసౌభాగ్య విజ్ఞానజన్యహర్ష। పీయూషలబ్ధిఁ బవిత్ర

దేవాత్మత ధ్వన్యర్థ విజ్ఞానధన్యతావి। భూతి సేవధిలక్ష్మి బోధైకధనికధీ కౌముదీస్ఫుర ణ రాకాధిహేల। సకల చింతాతంతు సంతానకర్తన కర్తరీప్రౌఢవికారలక్ష్మి। విగళిత నిశ్శేష వేద్యాంతరత్వలక్షణ మహానందరసప్రసేవ। శారీరకాగమ జ్ఞానలక్ష్మీలబ్ధి శ్రోతృశబ్ద గ్రహసుఖదవచన। కల్లోలమాలికాఘటన ఘనాంభోధి మార్దవపారుష్య మహితవర్ణ।వాచ్యగర్భధనమూలపాక భాసురవృత్తిరీతి మయకృతి సంప్రీతిమూతి। శ్లాఘ్య కావ్యక్షీర సాగరాంతర్లీన సారస్యపీయూష సంగ్రహవిధి। మంథానభూధర మహిత విభ్రమరమ శ్రోత్రపపాపేయ సుఖితపుణ్య। జనసంవిద జరతా జననసుధారస ప్రసవ మంథన భంగరహితశరధి। గీ॥ గానసాహిత్య విద్యయు గానసహిత। మగుచు సరసజనాళి యాహ్లాదభరవి। ధానసువిధాన విభ్రమాధానియగుచు। సకల విద్యామతల్లియై శ్లాఘ్యమగును ॥౨౮॥

గీ॥ ఇట్టిసాహిత్యవిద్య నీవిపుడు వేడు కడరఁ జదివిన నీనేర్చినట్టిగాన। కలకు విమలమణికనక పరిసాధనమునకామోదసంపద నటనగాదె ॥౨౯॥

క॥ నీవీచదువు జదివిన। నావేడుకలెల్ల మిగుల నయమహిమముచేఁ।జేవనలరు సిరులకరణి। నీవులవలె వినయకలన నితశోభముతై ॥30॥

క॥ ఈపనినీకు విధింపఁగ। నాపోవనియిచ్చవుట్టె నాత్మనునాకుం। దాపురమేల వచించితిఁ। గోపముసేయక యచేయు గోర్కులు మిగులన్ ॥31॥

ఆ॥ చెలిమియెంతయున్న।చెలినీవు భర్తృదారికవుగాననిట్టి రీతినిన్ను। వేడవల సెనిపుడు వేడుకలలరగ।నాదుతమ్ములనింపు నర్మమమర ॥ 32॥

క॥ పలుకులు ములుకులువోలుత। గలకండల పలుకులొండెగారావుసిరి। స్వేల యింపునాదుకోరిక। నలరింపుమునీదు ప్రీతిననయము చెలిరో ॥ 33॥

ఆ॥ ఇట్లుచేసితేని యింతకులోఁగడ।నీకుఁ గఱపినట్టి నిపుణవంద్య। మైనగానకలకు నర్హదక్షిణనొందు।నటులసంతసిలుదు నట్లొనర్పు ॥34॥

మం॥ తద్వయస్యా వచనరచన సమాకర్ణనజనిత చిత్రతంజితో లిఖిత పుత్రికాకారహాత్రంబగు చుంగదు దడవుదాని వదనవిశదాంశు మండలంబున నిశ్చలనిర్ని

మేషంబుగ లోచన మేచకాంబు జంబులం గీల్కొల్పి యొట్టకేలకు.

క॥ ఇదియెట్టివేడుకే చెలి। సదయతననుఁదెలివియీనిసమధికవిద్యా । స్పదమొ నరఁజేయబూనితి । గదయిది యమనంబునకును గదరీతియగుఁ ॥ ౩౫॥

గీ॥ ఇట్లువేడుటకాఁబోలుహితము సేయు । వారికుపకార్యులయెడవర్తనంబు। ఘనుడు జీవనమిడువేళ గర్జితంబు। పలుప బనియేమిగాదేని సమయమట్లు ॥ ౩౬॥

గీ॥ బెగడులిడుచును గొట్టుచుబిడ్డలకును । బెద్దలగు వారుబుద్ధుల జేర్పిమనిచు దు । రహహానీవైన దెల్పుచు స్వార్థపరత। హితవిబోధముచేయుదు వెపుడుచెలియ ॥౩౭॥

గీ॥ గులకతాల్లతనంబున గోరువాని । కసురగురుదైవ తమణీ మహానిధాన । మ బ్బుటయకాదెయతి నీచహాస్యమతిని । యైననాకిటు దయసేయుదనుట దలఁప ॥౩౮॥

ఆ॥ గురులు శిష్యజనుల గోరంతయైనను। బ్రేమ వెలికినిడక బ్రీతియున్న। మూ సికలలనెల్ల వాసికెక్కెడుదాక। గఱపవలయు గర్వమెఱుగకుండ ॥ ౩౯॥

క॥ బెగడడకువ బత్తియునోలు । కగవేడినగాని కలలగఱప రువిబుధు। ల్జగతిని నీవైనమవిరి । విగనర్మిలి నేసిగఱపవేడుదువహహా ॥౪౦॥

క॥ పెక్కులు వక్కణ సేసిన। గక్కసమది నీదుమదికిగావించునొకో । యక్క రొనిక్కము వినిచెద।మక్కువ మరజెప్ప నే రమనుపుము కృపచేన్ ॥౪౧॥

చ॥ తొలుతన తెల్విలేమి కడునూషిత మానసనైతి నిద్దియే । దెలుపగనేల వే రుగను దెల్లమునీకయియుండు నింతయుం । దలివనినిన్ను నమ్మెదను దప్పకనింతయకా ని యొండు నే । దలఁపగజాణగాను గృపదాల్పుముగావుమువేడెదంగడున్ ॥౪౨॥

ఆమోద॥ చ॥ చెలియరో యెంత వింతమది జేసితివేయిది గాక నీకునే । గలు మల హాయులోలి జవిగాంచెడి దానికి నింతకంటెనే।బలువునిడందలంచెదనె పల్లవకో మల గాత్రదీనికే। కళ వశమందు చుండియును గార్యవశంబునఁజెప్పవచ్చెనే ॥౪౩॥

చ॥ గురువులశిక్షనొందక నిగూఢజడత్వము నన్వసించువా।రురుగుణులైన దా ... జేయనింతయున్ । వెరవరులౌటకుం దగరు వెగ్గలమూ బెరడుం

డ హీరముఁ। సురుచితనొస్పు నొక్కొ నికషోపలకాషవిశేష రోపతఁ ॥ ౪౪॥

ఉ॥ కావున గర్షముల్మిగుల గర్కశలోహ వికారవల్లివే। ధావితతవ్యథాభరము దాల్చి మణీమయ హేమకర్ణికా । భావిత తిన్వెలుంగ క్రియ బాత్రమునందగుబాధకోర్చి స॥భావిత పాండితీమ హితమండన సంపదనుల్ల సిల్లుమా ॥ ౪౫ ॥

మరియును బాండితీ మహిమ వాకుర్చెద నాలింపుము.

సీ॥ గాఢవిమూఢ తాఘన తరతిమిరౌఘ విఘటన శారద విధువిభూతి । వైదే య తాగ్రహావగ్రహా గ్లాన చిత్తోర్వీమ తస్య పీయూష వర్ష । మధిక యథాజాత తా తపక్లేశ సంహరణ గీర్వాణాపగాంబుసేవ । యనభిజ్ఞతా హితాధ్యపయశఃపంకనిశ్శో షణ భీషణ పౌషణఘృణి । యవిదిత హృదయనర్మాంకు రావిర్భావనవ వారివాహావి భవభరంబు । సన్మాన సావాససంశ్లాఘ్యశుచియశస్సార సౌఘవిలాస సారసవని । రసిక భావుక భావరాజమ ణిస్థలీహార్దర సోద్గార హరిమరీచి । నిజనర్తనకలా వినిద్రీకృత స్వాంతశాంత వేద్యాంతరసభ్యసమితి । స్వరసానుభవచుంచుసమాశ్రిన్నోరత్న సాత్కార జోత్కట స్వవిభవంబు । సకలేప్సి తార్థనిష్పాదన దుశ్చరతరత పశ్చర్యాప్త ధాత్రు వరము । పరహృదయ చ్ఛందపరిభావనానల్ప శిల్పకల్పన కలా కల్పవల్లి। సుఖదుఃఖ సం ధా తృశుభతది తరకర్మ విధినిషేధవి బోధవిమలదీప॥ గీ॥ మవిరత విహితవిని యోగ హర్షితార్థి।జనకదంబకమైయును శశ్వదుదిత। మహిత పృథ్యను రుద్ధతాసుహితమగుటఁ బాండితియ జనులకుఁ గల్పపాదపంబు ॥౪౬॥

గీ॥ మిగుల వీఁసిల్లు సొబగులుప్రియుని బ్రేమ।వాని నెద్దియు వెలఁగునవార్యభంగి। వానిఁగడునడరు యువతి పాండితికల । నివ్వియును దానఁదద్దయు నెలమినలరు ॥౪౭॥

క॥ గుణములనెల్లనుజాలిన। గణనీయంబైన విద్యగానకయున్నం । బణితుఁడు గాఁజననోపఁడు। మణిశాణ విఘృష్టివీడి మహితంబగునే ॥ ౪౮॥

క॥ ధీరులుభావిఫలేచ్ఛా।ధారులగుటఁదాదికోగ్రతరఖేదముల। న్భారములదాల్తు రుచిర। స్ఫారయశశ్శ్రీసుఖములఁబచరించుటకై ॥౪౯॥

కావున.

గీ॥ నారికేళ తరువునాటి పావని చే। ఫలము నిచ్చుదనుకఁ బ్రబలమయిన। బడలి కోర్చి సుచిర బహువిధ సుఖముల। నొందునట్లు నీవు నొందుజదివి ॥ ౪౦॥

మంజరి॥ స వినయామోదంబుగా.

క॥ తెలియలతి తెలివిగలుగుటఁ। గలనైననునిట్టు కలలఁ గఱపఁగదలపం। గలనా యటులైననుచే। టలగరుల దివంబు వోవుటకుఁ దలపనోకో ॥౪౧॥

ఇట్లు గాకున్నను.

గీ॥ అల్పులైనను జగతి మహానుభావ। భజనమున దారవర్ణతాపాతులయ్యు। నలసువర్ణ తఁగాంతురయస్సు రసవి। శేషసంగతి రసమాట సిద్ధమెకద ॥౪౨॥

అక్కతంబున.

గీ॥ జడతచే నిపుడేన్గడు సడలియున్న। నీదుకృప నీమహార్థంబు నిర్వహింతు। నతిజడంబైనఁ దేజనా యతశలాక। వలెనధర్వవిధీరణ బలిమికలిమి ॥౪౩॥

క॥ ఇదియెటులఁ జదువవలయునో। యదిమదికిం దేటపరుపు మర్మిలి వెలయ। న్నదిమంచి దానివరసెదఁ జదివెద। నీకనికరంబు జక్కనిదసుటన్ ॥౪౪॥

ఆమోద॥ సాదరానందంబుగ.

క॥ నీచేఁగాదంబి నివలె। నాచిత్తచనరచనల నునభినవతావ్యా। కోచితధారలఁ బోలెన్। నాచేత మునుల్లసిల్లు నవసస్యగతిన్ ॥ ౪౫॥

క॥ చెలినీవిట్టు లనుటచేఁ దెలిసెను నీయుల్లమెల్లఁ దెల్లముగానా। పలుకులు నీరొదఁ గడలి। న్వలెఁగలసి తిరంబులగు తవరదలువోలెన్ ॥ ౪౬॥

ఇప్పుడు వివక్షితంబగు దివిషద్భాషాధ్యయన ప్రకారంబెఱింగించెద సావధానంబుగ నవధరింపుము.

సీ॥ తొలుత నర్థంబులతోడ శబ్దంబులఁ జదువంగవలయును శక్తికొలది। నవి మనంబున నెపుడమరియుండుటకయి చింతనల్మఱి నఁజేసేయవలయుఁ। బదపడి పావని కంబద పదార్థంబుల సంబంధములఁజాలఁ జక్కగాను। విపుల విభక్త్యర్థ విజ్ఞానమమరంగఁ జదువుచుఁ దాత్పర్య సరణి గనుచుఁ। గ్రమభవ సమాస కుసుమ సంగ్రథన విధిని దనరి యభినవ శబ్దార్థ తతులనట్లు। పాసగునటుల వితర్కించి పొలుపుమీఱఁ। జదివిన ను బాండితియమరి చక్కబడును॥ ౪౭॥

క॥ చదివిన పదములు మగుడం। జదివెడు నెడఁజేరవాని సంగతిలోఁబై। బదముల యరతము లరయుచు। ముదమొదవఁగఁ జదువవలయు ముచ్చట లమరన్॥ ౪౮॥

ఇట్లధ్యయన ప్రకార నిరూపణం బొనరించి పదంపడి దైవజ్ఞ దత్త శుభ ముహూర్తంబునఁ గావ్యాధ్యయన ప్రారంభంబు విధి విధానంబుగ మహోత్సవంబు లుల్లసిల్లం జేయించి యంచిత క్రమంబునం జదివించుచు నొక్కనాడాత్మ గతంబున॥

క॥ నాయాదోచ్చారణముల। నాయాసత దీని మంజులాత్మఁ దగిలివా। లాయము విడువఁగ నోపవు। నాయమయి దెవరుపరశరణము వదలెదరో॥ ౪౯॥

గీ॥ అహహ నాయుపదేశములన్ని। దీని నాత్మనంటి తొలంగక హాయినమరు। కుందనపురవణమ్మున గూర్చినట్టి। మణికణికల తెఱంగునమహిమ మీఱు॥ ౫౦॥

గీ॥ అతి సరసమైన దీని చేతోంబుజంబు। బుధజనులు సల్పు ఘనతర బోధములను। ప్రాయమసృణ శిలామల ఫలకమగుచు। నొప్పుచున్నదివిప్పుయియొప్పులమర॥౫౧॥

ఆహా దీని మనీషావిశేషంబు॥

సీ॥ గూఢదురూహార్థ కోటిసాత్కృతికయి విమల మతింజేయు విగ్రహార్థ। పదవిభేదనవేళఁ బరగు ద్వైవిధీభావకలయై పదార్థసంఘటన తతిని। సంధికలాలక్ష్మి సహజయై యర్థ తాత్పర్య శోభాగతిఁ బరమయాన। రూపమై సిద్ధాంత రోహణాసనయి కలిత చమత్కార కలనకలుము। లకు సమాశ్రయముగుచును లలితరీతి। వినుతమగు దీని మతి యతి తనుతరాత్మ। యతి నిసితశస్త్రిఁబోలి పదార్థభిదల। మూర్తియగు నీతికై వడి ముదమొనర్చు॥ ౫౨॥

ప్రచురాధ్యాహార క్రమ। రుచిరంబగు దీని యాత్మరోహద్వీచి। ప్రచుర ఝురంబు నహిమకర। రుచిపోలిక నామబోధ రోచిష్ణువగున్॥ ౫౩॥

చ॥ దురధిగమార్థ బోధ విధిదుష్పథ చంక్రమణోరు ఖేదులౌ గురువులకార్తి వ్రా నడచి గోములహాయిఁ జెలంగఁ జేయఁగా। నరయఁద దీరి తార్థవిభవానుభవంబున్నఁబొల్చు సమ్మద।స్ఫురణ మనోజ్ఞ శిష్యముఖశోచిర భాశయమే సమర్థమా॥ ౧౪॥

శా॥ స్వోపన్యస్తములై తనర్చెడు మహాసూక్త్యర్థ భావంబులం। దీపంబై వెలుగొందు శాతమతిచేఁ దెల్లంబుగాఁ బ్రేమతో। నేపారంగని వీడి మల్లట మహా హింబోలి నిశ్శంకుడై। యాపాలావయి వాగ్రసంబిడు జనుం డబ్బున్మహాభాగికిన్॥ ౧౫॥

క॥ అనుచు వచించు సుధీశ్వరు। లను దచ్ఛందజ్ఞనాట రాజిత మతినై। కాని యాడెద నాకిపుడిది। యనుగుణయగు శిష్యయయి మహాస్పదమగుటన్॥ ౧౬॥

చ॥ విడువక కొంతకాలము వివేకినినై యలపోర్చి నేర్చినం। గడువడిగాన నీబుడత కావ్యములందగు మర్మజాతము। ల్విడివిడి తేటగాఁ దెలియఁబ్రోడగు నీడగువారికెల్లడం। బెడగడరంగ జేయు మతివెగ్గల మానుడి యాలమందినన్॥ ౧౭॥

క॥ సుమతియగు దీనిమనమున। నమరపఁబడు నాదువిద్యయతిమహిత మహీ। సమవహితక్ష్మాప్త వల్లి। సమమయి సుచిరంబురుఫల శాలిని గాదో॥ ౧౮॥

ఉ॥ కొంచెపు తెల్వి గల్గుటయుఁ గొంకక తామ వివేకులంచుదు। స్సంచిత గర్వులై యొఱుగఁజాల కలాతుల తెల్వికల్మల। న్వంచనసేయఁ గోరుదు రవారితులైయిదిరైయినఁ దెల్విచే। నంచితవేద్యజాతవిహితాదరయై వినయంబునూనెడున్॥ ౧౯॥

క॥ కర్షకుడును విద్యార్థియు। హర్షము చేఁదగినతతిని నలపుల నెల్ల। న్మర్షించి పాటుసేసిన। దర్శంబుల ఫలములంది తగమనుదు రిలన్॥ ౨౦॥

సీ॥ ఈ డేరతతి దీనికెపుడేగు దెంచెడుఁ బరువంపు చిన్నెలు బయలు వడెడు। చదువుల మర్మమాల్గాల వశములగుఁ డీకుపాటులగు నుట్టీకితములుఁ। గైసేత మెఱు నాసలమరియుండు రసపు కబ్బముల సరసతమించు। చిట్టల రూపుల సేవింపమది రొచ్చువన విహారాదుల వలపు మెలగు। సరళతనుమించు సకులవచనరచనలు। కుడుగకయు చేయు వక్రతనూహ బలిమి। సలలితవ్యంగ్య కలితార్థ సరణిమీఱు। భాషణప్రౌఢి మయుఁ దీరి పరిఢవిల్లు॥ ౨౧॥

మతియు నిది.

సీ॥ సాటిబోటుల మీఱు సౌరుతీరులఁగాంచి మురిపెంబు లలరగ మోవివిరుచు। నాలేఖ్య లిఖితాఖిలావనీ వరవరాకారము ల్బరికించి నీరసించు। స్వప్రతీకప్రకాశావబోధచ్ఛల గ్రథితోపమాన వర్గ ప్రశస్తి। వ్యాఖ్యాతములగు నర్థాశయాంతరకల్పనలజేయు నితహేతు లలిత భణితి। చెలులు దనచెంతఁ దమలోనఁజెలిమిమీఱ। మరుని కలనుల సుద్దుల మాటలాడఁ॥ మోమునతమైన సిబ్బితి ముద్దులొలుక। వీనులిడు నిభృతాక్షియై వానిదెసల॥ ౨౨॥

గీ॥ ఆత్మనంబుధివలె యౌవనాభ్యుదయము। పర్వదినశర్వరీశునిపగిదిఁ దోఁప। విభ్రమార్భటు లురుభంగ విధలఁ బొడముఁగాని వానిని వారించు కతముగలదె॥ ౨౩॥

చ॥ మరునకు గెల్పులచ్చినిడు మాయల మందుల పెట్టె విభ్రమోత్కర కమలాకరి స్ఫురణగాఢ శరద్రమ భోగతృడ్ఝరీ। సరణ ఘనాఘనోదయము సన్మద బర్హిణ తాండవక్రియా। కరణ నవాబ్దమాను గద కాంతము యౌవనమెల్ల వారికిన్॥ ౨౪॥

క॥ ఇది యిప్పుడంతి పురమున। ముదమున నుండంగ వలయుముక్తవశయరైై। యది గావున వేగమయిది। సదువనలంకార కలల సమయంబయ్యెన్॥ ౨౫॥

ఉ॥ మంకుతనంబు వీడి గరిమంబుననొప్పెడు నోర్పుచొప్పునా। శంకతనొజ్జలం గనుచు శశ్వదధీతములైన పాఠము।ల్గొంకక చింతనల్సలిపి కూసమువీడిన తావిచువోలెదు। శ్శంకలు సేయువారియతిసాహస మార్పవవేకలల్లదా॥ ౨౬॥

చ॥ సకియిక గొంతవట్టదుపు సగ్గుట నొందకనుండఁబోలు వెం।డికడిమి వ్రానికొన్ని యగు టీకలఁ గూడిన నాటకంబుల।న్వికలతలేక నేర్చినప్రవీణ కలావతియై తనర్చునిం। చుకతతియేని దీనిమతి చోద్యముగాఁ జదివింప మేలగున్॥ ౨౭॥

చ॥ చదివిన కావ్యసర్గములచాలున మీదనలంక్రియా కల।ల్జదువగఁ బోలు తెల్వియును జాలినదై కనుపట్టుగాన స।మ్మద మతురంగ నిప్పుడు సుమాళముగాఁ జదివింప నొప్పున। ప్పిదపని జేచ్చనుండఁ దగుఁ శేశల లీలలరాణివాసమున్॥ ౨౮॥

గీ॥ చదువు జెప్పెడి వేళలఁ జతురమతులు। శిష్యులెంత హావణికలఁ జేయు

చున్న। గట్టియను యోగములఁగట్టి నట్టునడిన। నీసడింతురు తదధికాభ్యాసము కయి॥ ౭౯॥

గీ॥ అట్లు కాకున్న వారల యంతరంబు। గరువమునఁ బొంగితమ చేయు కార్యములన। లసత నొందదె యటులైన లభ్యకార్య। ఫలములు గిడిసపడుఁగాక భవ్యమగునే ॥౮౦॥

గీ॥ లాలనంబున బహుదోషలాభమనియుఁ। దాడనంబున బహుగుణ తతియవాప్తి। యని పచింతురు విబుధు లట్లౌట సుతుల। సేసరుల నియమింప విశేష మంద్రు॥ ౮౧॥

శా॥ అంతేవాసులనుండు ప్రేమలని గూఢార్థావ బోధక్రియా। సంతానంబుల వెల్వరింపవలయుం జాతుర్యముల్దోఁపవా। సంతాభ్యాగమ రీతి ధీవ్రతతికిఁ సౌరభ్య భాస్వత్కలా। సంతాన ప్రసవంబు లీనునది యీపత్త్రివ్రత న్వారికిఁ ॥ ౮౨॥

సప్రకాశంబుగ॥

ఓచెలి నీవికఁ గావ్యపాఠంబు నిలిపి ప్రత్యహంబును బూర్వాహ్ణా పరాహ్ణాంబులయం దలంకార రూపక పాఠంబుల విశేష శ్రద్ధా సహనంబు లొప్పఁ జదువందగు.

మంజ. ఓయక్కా నీయానతి నాశిరంబునకు విచికిల కుసుమ సమాకలిత మహిత మాల్యంబుగదా.

ఆమో. ఈకృతులభినవ సంకేత నికేతనంబులు గాన ననన్యవృత్తిత నభ్యసింపందగు.

మంజ. ఈజనంబు త్వదాజ్ఞావశంబే। అని యుభయులు నత్యుత్సాహంబున సమర్యాదంబుగ స్వకార్యంబుల నిర్వహించుచున్నారు.

ఇట్లుండ నొక్కవాసరంబున - ఆమో.। ప్రకాశంబుగ . ఓభర్తృదారికా.

మంజ. స్వగతంబుగ - ఈమె యెల్లతఱుల నన్నుం జెలి శబ్దంబున సంబోధించు నిప్పుడేమొకాని గౌరవాభిధానంబున నాహ్వానంబు సలుపుచున్నది - పరికింపనిది సకారణంబయయి యుండుఁ గావున నియ్యెడ శిష్యాచారంబవలంబించి సవినయ భయభరంబుగ సంభాషింపందగు - ప్రకాశంబుగ - భగవతి యీజంతువు శ్రీమదను శాసన మహావ్రత విధానంబున నాత్మను గృతార్థంబు సేయం బ్రతీక్షించుచున్నది కావున ననుగ్రహింపందగు.

ఆమో. దరస్మేరవ్యంజకనిభృతవదనంబుగ। ఓసీ నీసంభాషణ వైఖరి వైలక్షణ్యంబునం గానంబడు.

మంజ. స్వగతంబుగ ఆహా దీనికిం బ్రతివచనం బేమని వచింతు- స్నేహ గౌరవ మర్యాదలు పరస్పర విరుద్ధంబులగుట నియ్యెడ నెద్దియు సావకాశంబై చూపట్టదు- "పశ్చాద్దర్శః పురతోంధు" వనునయంబభినయ విషయంబై ప్రాప్తంబయ్యె ననియవనత వదనయై యూరకుంచున్నది.

ఆమో. స్వ। ఇయ్యెడనిదియె యుత్తరంబుఁ జెప్పంజొప్పుగానక విప్పగనొప్పు సంకోచంబున నవ్యాకోచ స్వాంతయగుచున్నది- కావున లాలనంబున దీనిం బ్రకృతి నొందింపవలయు- ప్రకాశంబుగ- ఏమేచెలియా నేనిట్లంటినని సంకోచించెదవే- నేనిట్లంటిననియలుగుచుంటివాయనికుసువునంగూర్చిగండంబులంజుంబించున్నది.

మంజ. సవైలక్ష్యస్మితంబుగ- అమ్మా యిపుడునీచే నిట్లాదరింపంబడి జీవించితినే.

ఆమో. ఇప్పటికియు నీమనంబునకుం బ్రసాదంబు గలిగెనని నాకుందోచదే.

మంజ. ఏమే సకియ యిట్లంటివి.

ఆమో. ఇఁకనిటులననే- నీడెందంబు ప్రసన్నంబయ్యెనని తెలిసికొంటెనిగదా- కావుననీకొక్క నుడువు నుడువనాయుల్లంబు పల్లవించిన వేడుక నుల్లసిల్లుచున్నదే.

మంజ. అక్కరో నీవెప్పుడు వక్కణసేయఁదలచిన నాకుహితంబచేయుటకుం బరికించి దుర్వహ భరంబారోపింపఁ బ్రార్థించువానివలె నెక్కుడు జతనంబునంజెప్పెదవే- సహజవాత్సల్య సౌజన్యమాన్యులగు వారివర్తనం బాదియందతి పరుషంబైయవివేకంబునం దెలియంబడియు నేవిధంబునైన దానిం బరిగ్రహించు వారలకుం గ్రమం

బున నమలగుడ ఖండంబు తీరున ననవరత రసం బొసంగు తల్లులు స్వరూప సంభూత ప్రేమధామ మానసులైనం బసిపిల్లలకుఁ బాలువ్రాయు తఱిని సోరు దెరువకున్నం జెక్కిలి నొక్కుదురుగదా- అక్కతంబున నీవును నాకొక్క కొ్రిమ్మేలొనరింపం బరికించి యిట్లొనరించుచున్నావు- నాయంతరంగంబంతయు వింతగాక నీస్వాంతంబునకు విదితంబ- కావునం దావకీనాను శాసన సుధారస సమాస్వాదవ్యగ్రతా గ్రహంబులగు నాశబ్దగ్రిహంబులకుం దూర్ణంబుగఁ బూర్ణంబగు సమ్మదంబు సంధానింపుము.

ఆమో. సావందవిలోక నంబుగ- ఓసి పట్టీ యొక్కటి వినిచెదనీహృదయమ్మున గాటముగ నాటింపుము- నీవింకం గావ్యపాఠంబులు నిలిపి ప్రత్యహంబునుం గొన్ని యలంకార ప్రబంధంబులుం గొన్ని రూపకంబులుం జదువ నేఁగోరెదనే.

మంజ. అక్కరో విధివిధంబున సంధానింపందగు నీవ్యాహారముల మధుర తరవ్యాహారంబులం బోలియాస్వాదింపం బ్రతిక్షణ ప్రితీక్ష మాణంబగు నామానసంబునకు విలంబంబు సలుపుట సలుపులం జేయుటకయకదా.

ఆమో. ఇంతత్వరయేమే వాకుృచ్చెద వినుము- దినదినంబునంబూర్వాహ్ణంబున నీయలంకార నిబంధనంబులు నపరాహ్ణంబున నీరూపకంబులుం జదువుచు నేతదంతరా వసరంబుల నధీతపాఠంబుల నామ్నాతంబు లొనరించుచుం బఠిష్యమాణ పాఠంబులు యోజించుచు విశేషి శ్రద్ధాసహనంబులొప్పఁ జదువందగు.

మంజ. మహతినీయానతిగదా నాకు సౌభాగ్య కల్ప ప్రతతి- నాశిరంబునకు సువికచ విచికిల కుసుమ సమాకలిత మహితమాల్యంబునుగదా.

ఆమో. ఓసి పసికూనా నాయెడల నీకెంత వినయంబేమే.

మంజ. అక్కరో గోష్ఠులయందు మాయవ్వ వంటిదాననైనను విద్యావిషయ సంభాషణ ప్రసక్తులయందు మామకీన మానసంబీ సాహసంబునే యనేరదే.

ఆమో. నేనేమిచెప్పుదు నీకెద్దియిష్టంబట్లు వర్తింపుము- ఈకృతులభినవ సంకేత నికేతనంబులు గాననవ్యవృత్తి తనభ్యసింపందగు.

మంజ. ఈజనంబు త్వదాజ్ఞా వశంబెకాదా మహదనుగ్రహంబని మహోత్సాహంబున సమర్యాదంబుగ నట్లు స్వకార్యంబు నిర్వహించుచున్నది.

ఇట్లు కొంతయవసరం బపసరింప.

పిదప నేతెంచుచున్నది సలలిత డోలాయిత భుజవల్లీ మూలవాచాలవలయకోటి స్ఫుటిత మణిగణ ప్రభావిభాసిత పరిసర ప్రదేశయునిరర్గళ సంవర్ధ మానయావన మదనిభృత పరితః ప్రసారి తసితాంభోజ దళపృథుల నయనకాము దీవిశదీ కృత ప్రాంత దేశయుత్క్షుద్ర జనమనస్సు క్షౌద్రధారాధోరణీ మధుర రసాధార విభ్రమప్రపంచన ప్రసంజిత వర్తనయు బహువిధ సుగంధ ద్రవ్యసంభరిత భవ్యతమ వీటీగంధ కషాయిత వదన ప్రసూత బిసప్రసవా ధ్యాహారా భ్యాగతా భ్యాశదేశ పరిభ్రమ ద్భ్రమరగణ నివారణ నిపుణనాసికా విలసచ్చాంపేయకయు నగుచుం గుంభస్తనియను చేటిక.

మఱియును.

సీ॥ క్రొమ్ముడి ముడిచిన కుందకుట్మలముల దండనిండిన తావినండసేరి। జుంజుమ్మనెడు సద్దుసొంపుగ సలిపెడు తేఁటికూటువలను దీరుమీఱు। పరివర్తి తాస్యతాప్రత్యక్ష నాసికా చంపక కోరక చాకచకిని। నదలించుచును దృఢన్యస్తపాదాగ్ర సంలగ్న మంజీర విరావములను। నిబిడవలమాన మణికింకిణీ విరాజమాన కంకణ రశనాది మహితశింజి। తములఁ దనరాక దెలుపుచుఁ దనరువీటి। కాయ తామోదవాసితాశాంత యగుచు ॥౨౩॥

ఆమో. దానిమిటారంపు నటనలంగని (స్వగతముగ)

గీ॥ అల్పులగువారు దమవృత్తి నరయుచుండి। యుసువిశృంఖల వృత్తిచేనుత్కటాళి। యబలమున నుందురనుట యరయ నిక్క॥ మందుకిదియని దర్శనంబగుచునుండు ॥౨౪॥

కుంభస్తని. ఆమోదరేఖంగాంచి యడుగువ యడర- అమ్మగారూదండాలు చిత్తగింపుడు.

ఆమో. గట్టివయసునం బెక్కుతతి మనుమని దీవించి- ఓసీ యెక్కడనుండివ చ్చెదవే.

కుంభస్తని. అమ్మగారూ యేలికరాణిగారి చెంగటనుండివచ్చితిని.

ఆమో. మాయమ్మకు సంతోషంబుగదా.

కుంభస్తని. సంతోషంబేయమ్మగారూ.

ఆమో. అమ్మయిపుడేమి సేయుచుండెనే.

కుంభస్తని. ఇంతకు లోగడసకులతోడంగూడి చదరంగంబాడుచుండం బదిని మసంబులకుం దొలుత నెవ్వతో కాని యొక్కజడలాబి డేగుదెంచినది- అంతటనా యాట నిలిపి యాయమ్మతోడముచ్చటించుచున్నారు.

ఆమో. (స్వగతం) ఇయ్యెడనిది నుడివిన జడదారిబోటి చండయోగినిగావల యు- పరికింపనామె యాగమనంబు సకారణంబైయుండుఁగాని నిష్కారణంబు గానే రదు- ప్రకాశమ్ముగ- అమ్మనీతో నెద్దియైన సుద్దివాకుచ్చి పుత్తెంచెనే.

కుంభస్తని. ఆజడలమ్మ మనయమ్మాయిగారినిం జూడ వేడుకం బొడగానుపించెఁ గాబోలు- ఏలికరాణిగారు దమతో మనవిసేసి యమ్మాయిగారిం దోడ్కొనిరమ్మని సెల విచ్చినారు.

ఆమో. స్వగ। ఇందుకెద్దియో నొక్క గొప్పహేతువ యుండందగు - అని నిష్పంద నయనంబుగం గొంతతరి చింతించి - ఆయెఱను - ఇందుకిది మూలంబుగా వల యు। ఏతదంతరంబునం గతి పయవాసరంబులకు లోఁగడ సర్వకలాభిమానిని యగు నాచండయోగిని కంతేవాసినియగు కల్పవల్లి నిజవిద్యా వైచక్షణీ వివక్షార్థంబుగ నా పెచేతం బ్రేషితయై కాబోలిచ్చటి కేతెంచె - అప్పుడు మన మంజరి దాని యనుయో గంబులన్నిటికిం గృతముఖ పిథానంబుగం బ్రతివచనంబులు వచించి పదంపడి యాబా లికను "సదూరేతిష్ఠన్దేవదత్త ఇవాభాతి" యను వాక్యమందలి యలంకారం బెద్ది। ఇచ్చటం దద్దేవదత్త శబ్దంబుల భేదవిషయంబు లగుటం బ్రసిద్ధోపమాన లాభాభావంబు ననుపమని గనకాశంబు - ఉత్ప్రేక్షయునట్టిదయ। కావున నీవాక్యంబుననలంకారం బెయ్యది నిరూపంపందగుననని యనుయోగించె - అప్పుడా బాలిక యెయ్యది నుడువ

వాకఁరాక మూకయయి కూకటి వోటుం గోకుకొనుచు నుడుమని పట్టంబోయి మహా నాగంబుగ నెఱింగి బెగడు వడి మగుడు మాడ్కిఁదన దిట్టతనంబను నీటి పట్టుకుంగ ట్టు తూటుగావించి కొని వెడలెఁగదా। పిమ్మట నాబాల యీయుదంతంబు దన యా చార్యతోఁ జెప్పంబోలు - తొలు తనయాచండ యోగిని యెప్పుడెప్పు డొరులు నా తెలివి గొంత మంచిదనివాక్కుమ్ప- నాయప్ప నెప్వగల చిన్నెలం గప్పుకొనుచు వితగ నీసడించునని వినఁబడు - కావున నియ్యెడ దేవిసమక్షంబున దీనిం బరీక్షించివంచించి యావంచన నాయందు సంచితంబుసేయం దలంచి యుండు -అందుకే కాబోలు నా యమ్మ యామెచే మంజరీ మాత్రంబు రావింపవలయునని నియమింపం బడియుండు కాకున్న నన్ను వీఁడి దీనినొక్కతెం దోడ్కొని రమ్మని పచించునా- ఎన్నడైన నేవి నరాని నుడువులాయమ్మ కుంగలవా - మంచిది యట్లుకానిమ్ము - పాండి తీరీతిచేనాపె దీని నీసడింపం దగదు- స్తంభన విద్యా వినియోగంబుననైతే వంచింపందగు - ఆచండ యోగిని యన్వర్థాభిధాన మిగుల కుటిల స్వభావ పండిత మానిని యీర్ష్యాసూయా మయాత్మ - కావున నిట్లొనరింప నుద్యోగించు - సరే సంఘుక్షించుట మణికి సేగియే వై పరీత్యంబున దానికిం బ్రకాశ కారణంబయగు _ ఇప్పుడొక్కటి కొఱంతయ్యె కా నంబడు - అద్దియైనం దగిన మధ్యస్థుని లేమియ - పరికింపఁగనద్దియుం జూపట్టదు- దేవియా మాధ్యస్థ్యంబు సేయనోపు - మరియును మత్సన్నిధానంబున దీనివంచింపనో పమిఁగా నారాక కనుమతింపకుండె - నేను లేనియెడల దీనిచేతఁ దానవంచితయ య్యెనేని నదియభూయశ్శ్రీయంబు- దీనికొక రక్షంగూర్చ - పంపవలయు - అని దాని కొకరక్షంగూర్చి ప్రకాశముగ.

గీ॥ అంతరంబగును సుధిచేనణతుఁగోరు। వారలకుదాని కంటెన వారియైన। క ఠటమూనియ వినయముగా నుపింప। వలయువజ్రము భేదించు వజ్రమకద ॥౨౫॥

ఓచెలి నీవిపుడు దీనితోడం గూడి మనయమ్మ కడకు నెడలి యచ్చటి ముచ్చట ల నెచ్చించి చనుదెమ్ము.

మంజరి. అట్ల చేసెదనని వెడలుచుది.

ఆమో. ససంకోచంబుగ. (స్వగతం)

చ॥ ఇది పసికూన యెల్లెడల నింటవసించియ । తోఁచినట్లు తాఁజదువుచు సాధువృత్తి దివసంబులఁ బుచ్చుచు సేగి చేతల । న్మదిదల పోయనైన శుభమానస తన్ నిపుణాత్మగాకయుం। డదయ విహీనయాపె కపటంబున వంచనసేయఁ గోరెడున్॥ ౨౬॥

క॥ సవిమర్శంబుగఁ జదివిన। సువిదిత వాక్యార్థులైన శుభవాక్తతులం । గవిజనులతోడ సభలో। సువిమలమతిఁ జెప్పుటరయఁ జోద్యము మిగులన్॥౨౭॥

గీ॥ పుడమి నొకసారె బన్నంబు వొడమెనేని। నెంత కోవిదునైన ధీహీనుడండ్రు। బవిసిఁ బట్టొకసారి సువక్తయైన। విబుధుడండ్రి దిలోక వివేకమగును॥ ౨౮॥

గీ॥ చండయోగిని యిదివాడ సార్థనామ యిది మిగుల బేలగావున నిపుడు దాని । చెంతకును జేరి యెటులవచించు నొక్కొ। నాయదృష్టము తీరెట్లు నాకౌను గునో ॥౨౯॥

క॥ దుష్టులు లాభము లేకయ। కష్టము లొరులకును జేయఁగఁగఁగుదురెపుడున్। నష్టాత్ములగు దురంతట। శిష్టంబున వృశ్చికాది దృష్టాంతమునన్॥౩౦॥

క॥ నేడీసి మిగులఁ జదువరి। మోదముతోఁ జేయుదునని ముదితాశయయా। యాదేవి దయకునిప్పుడు నేదుర్గతి నొందకుండు నేర్పటులగునో ॥౩౧॥

ఇత్యాది బహువిధంబులం జింతాతంతు సంయమిత చేతస్కయై యెదుటం గొంతదూరంబునం గాంచిసానందంబుగ.

ఆశ్చర్యము॥ దేవ్యను జీవిని యస్మద్వయస్యయునగు మనోజ్ఞ సవికాస భాసుర వదన సారసయగుచు నిక్లేటెంచుచున్నది - దీని విభ్రమంబు వీక్షింపం బ్రాకరణికాభిలాషిత విషయంబై స్వాసాధారణ ధర్మం బొనరించుచున్నది - వెండియుఁ జింతం బరికించి। స్వగ । సంతోషోదంతంబు నివేదించు దానింబోలెఁ జూపట్టుడు.

ప్రి. ఓసఖీ మనోజ్ఞా యిపుడు నాకన్నులకుం గర్పూర కలికలై యొప్పుచుంటివే యేతెమ్మిప్పీఠంబున నుపవిశింపుము - మనోజ్ఞ. అట్లుచేయుచున్నది.

ఆమో॥ ఓసి వయస్యా నేనిక్కడ నొంటరిగా నుంటినని దయనంటి మాయమ్మ నిన్నంపెనా.

మనో. సస్మితంబుగ। ఓసి చెలియా ముగుదలు నిన్గొలిచి చండవృత్తుల యెడలం బ్రచండ వర్తనులగుట నిండుగం జూచియు నీకు బెడంగడంప నాదేవి నాబోటి బోటిని నీకుం దోడ్పాటు సేయుటే.

ఆమో. ఏమే యిట్లంటివి - మనో - చెలియా యిదివరలో నేనెరుంగనే మంజరి యిపుడిట్లనిపించుచున్నది.

ఆమో. మంజరిట్లనుమన్నదే.

మనో. చెలియా యలతిగ నన్నృతంబయ్యె నేక్షమింపుము - అద్ది ప్రత్యక్షంబుగ వచింప లేదు కాని దాని వాగుపన్యాసం బీయర్థంబు విశదింపఁ జేసెనే -

ఆమో. అదెట్లు నీకుం దెలిసె నే । మనో - సవిధంబున వసించి వీక్షించుట। వలననే - ఆ - ఎప్పుడెక్కడ.

మనో. ఇప్పుడక్కడ.

ఆమో. పరినిహ్నుత ప్రమోదంబుగ- అట్లైన నీబాల యమ్మవద్దకు వచ్చుటసుత జరిగిన దంతయు సవిస్తరంబుగం జెప్పవలయు-

మనో- నీకు వినుటకై కుతుకంబయ్యెనేని దానికగ్రిమ వృత్తంబుతోడఁ గూడనుడివెద నాకర్ణింపుము-

సీ॥ సామంత కన్యకాచార్య యాచండ యోగిని. దురహంకృత్య గీర్ణవృత్తి నీపొండి తీశైలి నిక్కంబెరుంగక నిను వంచనలసేతు ననుచుదలచి। లోగడఁ నొకశిష్య నాగడంబున నంపి పరిభూతయగుదాని వలనఁగినిసి। తొలుతనామంజరి నలయించి నిన్నును నీసడింపఁగఁ గోరి యిపుడుదేవి। కడకు నేతెంచి మంజరిఁ గానవేడు। కయ్యె దానిని రావింప నియ్యకొనుమ। నంగి నాదేవి యొడబడి యట్లుచేసె। నాయుదంత మతి రహస్యమనునుజుమ్ము॥౩౨॥

ఆమో॥ అవివితబాలి యాశ్చర్యం బభినయించుచు - ఓమనోజ్ఞా యేమే యిట్లంటివి- ఆమె నాయెడల సంచిత వంచితాభిప్రాయ యగుట నిర్నిదానంబుగదా.

మనో॥ ఏమే చెలీ యిట్లంటివి- అందరు నీవంటి వారనుకొంటివా. కొందెలగువార కారణంబ సాధుజన విఘాన నసంబద్ధాదరులుగారే

ఆమో॥ కౌను లోక స్వభావంబు భిన్న భిన్న వృత్తికంబు-అదియటుండనిమ్ము- ఆపె తల్లి యుల్లంబునకు మల్లడితోడనీబుడతి డెందంబునకు బెగడువొడమిందేనా.

మనో. అట్లుగాదే-

ఆమో. మఱెట్లు- మనో- వికాసంబుతోడ నుత్సాహంబే.

ఆమో. ఇట్లొనరించుట కేద్దికతంబు-

మనో. మాగ్ధ్యంబు కంటె నెండెద్ది.

ఆమో. ఇట్లయ్యెనా. మనో- మఱేమి-

ఆమో. ఇంతమాత్రంబున నామనంబు సంతసింపదు గాని యీబాల యచ్చటి కేతెంచినది బట్టి జరిగిన యావదుదంతంబు శ్రుతిసంగతంబుగ శ్రుతి సంగతంబుగా వింపుమీ.

మనో- నీయిష్టంబెట్లో యట్ల ముఖ్యాంశంబులు వచించెద నాలింపుము-

ఈబాలరాంగానే దేవియా యోగిని దీనికిం జూపి ప్రణములు మనివదించె పిమ్మట నిడియు సవినయంబుగనో భగవతీ యీబాల మ్రొక్కుచున్నదని జోత యొనరింప నుద్యోగింప నాపె యెందుకెందుకుం గూర్చుండుమని పదంబులు ముడుచుకొనియె. అట్లైన నీబాల తత్పరిసరంబున నెఱిగ నా దేవియో భగవతీ యీబాలిక దీవింపుమని వేడె- పిమ్మట నాపెయేమో మోము మటమట లాడించుచు దీర్ఘాయుష్మతి వికమ్మని పాకుచ్చెం గాని మహారాజ కన్యార్హంబుగ నాశీర్వచింపదయ్యె- తనమాటె యావత్సౌభాగ్య నిదానంబగునని గాబోలు పిచ్చరండ యట్లొనరించె.

ఆమో. సవికాసంబుగ- అయ్యెడ యమ్మయభిప్రాయం బెట్లుండెనో-

మనో- దేవియాత్మశుద్ధింబోలె గాంభీర్యగుణంబునను విష్ణుపదిగాదె- ఐనను నీవు ప్రష్టవ్యాంశంబను యోగించితివి కావున నతిసూక్ష్మ దృష్టిచేం జెప్పవలసె- అప్పుడు నేనును నాబోటులును దేవివదనంబునందుచూడ్కులు నిగిడించి యుంటిమి- దేవిపక్ష్మ పరిపాతంబు లవమాత్రింబొత్తటి మాత్రంబోకాని తిరంబయ్యెనని మాకుం దోచినది- కానియామె భావంబు మాకు దుర్జ్ఞేయంబు.

ఆమో. (స్వగతంబుగ) అమ్మయభిప్రాయంబు మాకెఱుగనుటకు నంతమాత్రంబపర్యాప్తంబు-పరి- మంజరి యాశయంబో.

మనో- ఇదిమిగులబాలగావున దీనిమనంబున నొక్కవికారంబుం గురించినదని వచింపంజాలను- కాని యత్యున్నత దానవేళలయందు నప్పుడప్పుడు దుర్భ్రభావంబ కానియడకునజూడం దోచదు.

ఆమో. (స్వగతంబుగ) అట్లయిన నప్పుడుపదేశంబు దానికి హృద్యలగ్నంబ

ప్ర. నరేపిమ్మట నేమయ్యెను

మనో. ఆయోగిని దీనింగాంచి యిప్పుడు పాండెట్లు చదువుచుంటివని సవ్యాఖ్యంబుగా నానిర్వ్యాఖ్యంబుగా నాయను భావంబునం గాబోలునను యోగించె ఇదియందుకు భగవతి యాచార్య చెప్పిన చొప్పున వనియుత్తరం బిచ్చె-ఆపెసవైలక్ష్యంబుగ దీనింగని యాచార్య యెవ్వతెయని యడిగె- పిమ్మట నిదియత్న సంవేద్యభావ్యంబుగ నాయాచార్య యామోదరేఖ యనియె-ఆపెయీయామోదరేఖ భగవతీ పదాభిధేయ యగుచున్నదాయని నాకు చెప్పె- ఇదికొంచెఱుకుం గొంచెరు కార్యవశంబునంబూజ్యతాపదంబగుటయందేమి యద్భుతంబు గలదనియె! అంతటనామె కొంకికొంకలాడుచు నీవిద్యావైచక్షణ్యంబు పరీక్షింప నేతెంచితినిగాన నెద్దియైననను యోగింపం జెప్పుదువాయని వచించె ఇదిసర్వశాస్త్రస్వాంతపారీణ యగు భగవతి యెదుట మాబోటులు వచింప నెంతవారు- అయిన సరస్వతి సన్నిధానంబు మూకలకు వాచాలీనని పుణంబకాదా- కాముకీయోగంబున నైందవప్రపంచంబులు దంచితి ఘనరసంబులగుటకు విస్మయంబే- కావున ననుయోగింపందగు నేర్చినంత వచింతుననియె- పదంపడియా

కింకుట్టిగౌరవంబు నీయాచార్య యందారోపింపుమననిది యదియచ్చట సాజంబేయని నుడివె- అంతట నాయోగిని మందస్పందిత మస్తకయై నిష్పంద నిరీక్షణంబుల వీక్షించి యిట్లిట్లను యోగింప నీమంజరియు నాప్రశ్నంబులకుం బ్రతివచనంబుల వాంతరకృతాక్షేప విక్షేపపూర్వకంబుగ వర్ణించె.

ఆమో॥ సామోదంబుగ- ఓసీ మనోజ్ఞా యీపసికూన యాచండ యోగిని యెదుట నిశ్శంకయై శబ్దంబులం జెప్పెనే.

మనో. ఓసీ వర్ణించెనని నేనుజెప్ప నిట్లడుగుచున్నావేమే-వినుమయ్యెడచందంబు.

సీ॥ శబ్దధారావళీ సర్జన వేళల స్వాతీగతా సురాచార్య ఘటిత- కాదంబినీ హేల ఘనతర ప్రతిపక్ష పూర్వపక్షాద్రిదంభోళి కేళి- యత్కించిదాగమీ యజ్ఞానమహితాత్ములకు సుధాజలధర రాజిభూతి- యుక్త్యుపన్యాస సచ్ఛలోద్గీర్ణబహుశాస్త్రచర్చోచ్చరిత విస్తబ్ధ శతజనాస్య- యగుచు శ్రవణానుభవ వేద్యహర్ష సారమయ వచనధారల తతుల మహిమమీరి- దిట్టయైనట్టు లేక యదీకొనంగ నాపెయును విస్మయాబ్ధిలో నడరియుండె॥౯౩॥

ఐన నియ్యెడ నిది విశేషాశ్చర్య ధుర్యంబుగానేరదు- "తేజసాంహినవయస్సమీక్ష్యతే" యను నభియుక్త వచనంబు వితథంబె.

ఆమో॥ సవిమర్శంబుగ। ఔను నిర్దుష్టబీజ క్షేత్ర సంయోగంబున జనించిన యంకురంబు కారణగుణాధీన గుణంబయకదా.

మనో॥ బాగుబాగు యట్టి యంకురంబున కుంబర భాగ సౌభాగ్య సంపాదకంబగు సామగ్రి యబ్బెనేనిం యయ్యది మణిశలాకకుశాగ్రతేజనంబుగాదా.

ఆమో॥ సస్మితంబుగ। మంచిది. ఇది యిటుండనిమ్ము। వేద్యాంశంబంతయుంగొలంతగ నుండె। కావునం దత్రత్య ప్రసంగ రీతిని రూపింపుము.

మనో॥ సోల్లాసంబుగ- అవాంతర ప్రసంగ రీతులన్నియు నిరూపింపనేలా లకాని ముఖ్యంబులగు నుత్తర ప్రకారంబుల వచించెద నాకర్ణింపుము- పదంబనగా

విభక్త్యంతంబనియు నట్టి పదంబు వాచకంబు లక్షకంబు, వ్యంజకంబని త్రివిధంబనియు వీనిలో నసంకేత వృత్తిచే నర్థబోధకంబులు శక్తంబులు వాచకంబులు ననియు శక్యసంబంధ రూపంబగు లక్షణా వృత్తిచే నర్థబోధకంబులు లక్షకంబులనియు నభిధా లక్షణాద్య బోధితార్థ జ్ఞాన జనకత్వరూపంబగు వ్యంజనావృత్తిచే నర్థబోధకంబులు వ్యంజకంబులనియు సంకేతంబునా నేతత్పదంబు వలన నేతదర్థంబు వేద్యంబను నీశ్వరేచ్ఛారూపంబ శక్త్యభిధాది పర్యాయంబుల వ్యవహార్యంబనియు నందు దాశరథ్యాది తాత్పర్యంబునం బ్రయుక్తంబులగు రామాది పదంబులు శక్తిచే నభిధేయవాచకంబులగుట శక్తంబులనియు నాశబ్దంబులలో నిరవయవశక్త్యపేక్షంబు నాసముదాయ శక్తిచే నర్థప్రతి పాదకంబులగు పదంబులు రూఢంబులనియు గానికి మణినూపురాది పదంబు లుదాహరణంబులనియు యోగంబు నానవయవశక్తి- తన్మాత్రంబున నేకార్థాభిధాయకంబు యౌగికంబనియు నట్టి వివాచకాది పదంబులనియు; యోగరూఢుల నేకార్థ ప్రతిపాదకంబులు యోగరూఢంబులనియు నట్టి విశంకర సరోజాదులనియు- అభిధాలక్షణలను వృత్తులు శబ్దధర్మంబులనియు వ్యంజనావృత్తి శబ్దార్థోభయధర్మంబనియుం దీరాదితాత్పర్యంబు ననుదితంబులగు గంగాది పదంబులు లక్షణావృత్తిచే నభిధేయ బోధకంబులగుట లక్షకంబులనియు నట్టి లక్షణావృత్తి గంగయందు ఘోషంబుగల దిత్యాది వాక్యంబునందలి గంగాది పదంబులే కాంత శక్యపరిత్యాగంబులగుటం దీరాది బోధకంబగు వృత్తియైన లక్షణ జహల్లక్షణయనియును నిదియ తీరగత శైత్యపావనత్వాది గుణగర్భితంబగుట ఫలలక్షణయనియు కుశల ప్రవీణాది పదంబుల వయవార్థ పరిత్యాగ పూర్వకంబుగ నిపుణాది పర్యాయంబులగుచో నిరూఢలక్షణయనియుం గుంతంబులు ప్రవేశించుచున్నవి యిత్యాది వాక్యంబులం గుంతాది పదంబులు తాదృశంబులుగాక తత్సంయుక్త పురుషాదిబోధకంబులగుట నజహల్లక్షణయనియు ఛత్రివంతులేగుచున్నారిత్యాది వాక్యంబుల ఛత్ర్యాది పదంబులుఛత్రివత్తదితర పురుష బోధకంబులగుటను మఱియుం బ్రతిపదంబున నేచంద్రుండు ప్రయత్న సందర్శనీయుండయ్యెనా యీచంద్రుండు ప్రయత్న సందర్శిత సకల పదార్థ జాతుండయ్యె నిత్యాది వాక్యంబులం దదేతత్పదంబులు తదేతత్కాలాది కృతభేద ప్రమాణ పూర్వకంబుగం జంద్రిన్య క్త్యాది మాత్రబోధకంబులగుటను జహదజహల్లక్షణయనియును అభిహితంబులైన విషయ విషయులగు

ముఖచంద్రాది పదంబులకు నభేద ప్రతిపత్తి రూపారోప జనకంబగు సామానాధికరణ్యం బాహ్లాదకరత్వాది గుణనిమిత్తంబయ్యె నేని గౌణ సారోపయనియు నందుకు లక్ష్యంబులు ముఖచంద్రుండిత్యాది వాక్యంబులనియు నదియు సాదృశ్యేతర కార్యకారణాది సంబంధ నిబంధనంబయ్యె నేని శుద్ధసారోప యనియునందుకుదాహరణంబులువిద్యాయధనం బిత్యాదులనియు విషయ నిగరణ పూర్వకంబగువిషయనిబంధనం బధ్యవసానంబనియు దానితోడం గూడినది సాధ్యవసానయనియు నిదియు గుణనిమిత్తంబయ్యె నేని గౌణసాధ్యవసానయనియుం దద్భిన్న సంబంధనిబంధనంబయ్యె నేని శుద్ధసాధ్యవసానయనియు దానికి నితడు కల్పతరువనియు నితడాయువనియు గ్రమంబున లక్ష్యంబులనియు నిట్లులక్షణావృత్తికి సాప్తవిధ్యంబు నిరూపించి వాడు వదాన్యుడు వీడుశూరుండిత్యాది వాక్యంబులందు వదాన్య శూరాది పదంబులు శక్తిలక్షణాద్య సిద్ధాకారియణీ యావమానా పహాత్వాద్యర్థ బోధకంబులగుట నాశబ్దంబులనుండు వృత్తి శబ్ద శక్తిమూల వ్యంజనయనియుం దదేతత్పదంబులుం దదర్థవ్యంజకంబులనియుం దదర్థంబులు తచ్ఛబ్దవ్యంగ్యంబులనియు- గంగయందు ఘోషం బిత్యాదులయందు గంగాది పదలక్ష్య తీరాద్యర్థంబులు శైత్యపావన త్వాద్యర్థబోధకంబులగుట నిచట లక్ష్యార్థంబు వ్యంజకంబగుటచే లక్షణామూల వ్యంజనయునర్థం బవ్యంజకంబనియుం దాదృశ ఘోషంబ విదిత సంతాపంబనంగ గంగా పదవ్యంగ్యశైత్యపావనత్వాద్యర్థంబు ఘోషాశ్రయజన సంబంధి నిరఘుత్వ రూపార్థ బోధకంబగుట వ్యంగ్యార్థంబు వ్యంజకంబనియు- విజనంబున నాశ్యామ నాయకునింగని రోమాంచాంచితతనువయ్యె నిత్యాదులయందు రోమాంచిత తనువిత్యాది పదంబులు సంభోగాభిలాషా ద్యర్థగమకంబులగుట వ్యంజకంబులనియు నిత్తెఱంగున బహువిధత దవాంతరభేదోపన్యాసంబొనరించి సంయోగవృత్తిచే రసోపస్కారకంబులు గుణంబులనియు నవ్వి మాధుర్యౌజః ప్రసాదంబులనియు నితరమతంబున నివ్వియుశ్లేష సౌకుమార్యార్థ వ్యక్తిసమతౌదార్యకాంతి సమాధులంగలసి పదియనియుం బరతర మతంబున నివ్వియునుదాత్తతా సుశబ్దతా ప్రేయదౌర్జిత్య పస్తర సౌక్ష్మ్య గాంభీర్య సంక్షేప భావిక సమ్మితత్వ ప్రౌఢిరీతి గత్యుక్తులుంగలసి యిరువది నాలుగనియు రసావస్థానసూచకంబులగునవి వృత్తులనియు నందత్యంత సుకుమారార్థ సందర్భాత్మికయగు కైశికియను వృత్తియత్యంత సుకుమారంబులగు శృంగార కరుణ రసవ్యంజకంబనియు నత్యు

ద్భుతార్థ సందర్భాత్మికయగు నారభటియను వృత్తి యత్యుద్ధతంబులగు రౌద్రభీభత్సరసవ్యంజకంబనియు నీషన్మృదుర్థ సందర్భాత్మిక యగుభారతి యనువృత్తి యీషత్సుకుమారంబులగు హాస్యశాంతాద్భుత రసవ్యంజకంబనియు నీషత్ప్రౌఢార్థ సందర్భాత్మికయగు సాత్వతియను వృత్తి యీషత్ప్రౌఢంబులగు వీరభయానకరససూచకంబనియు నాల్గు వృత్తులని రూపించి ప్రాచుర్యంబుగ విభిన్నపదత్వ లక్షణశబ్ద ధర్మవ్యంగ్యంబయి యానంద నిష్పందితా రూపంబగు మాధుర్య గుణంబు శృంగార కరుణా శాంతర సానురూపంబనియు దీప్త్యాత్మకంబును జేతో విస్తార నిదానంబును సమాసభూయస్త్వంబును నగునది యోజోగుణంబిద్ది వీరరౌద్రబీభత్స భయానకరసానుగుణంబనియు చిత్త సంవ్యాప్తి లక్షణంబను ప్రసిద్ధార్థత్వవ్యంగ్యంబును నగునది ప్రసాదగుణంబనియు నిది సర్వరస సాధారణంబనియు-గుణశ్లిష్ట వర్ణసంఘట నాత్మకంబులు రీతులనియు నందు బంధపారుష్య శబ్దకాఠిన్య రహితయు ననతిదీర్ఘ సమాసయునగు రీతి వైదర్భియనియు నోజః కాంతిగుణోపేతయగు రీతిగౌడియనియు నేతదుభయాత్మికయగు రీతి పాంచాలియనియు వాని నిరూపించి రసాపకర్షకారణంబులు దోషంబులనియు నందు శ్రుతికటుచ్యుత సంస్కృత్య ప్రయుక్తాదులు పద దోషంబులనియుం బ్రతికూల వర్ణోప హతలుప్త విసర్గ విసంధ్యాదులు వాక్యదోషంబులనియు నపుష్ట కష్టవ్యాహత పునరుక్తదుష్క్రమ ప్రముఖంబులర్థదోషంబులనియు వానిలో గొన్నిటికిం బ్రకరణవశంబున గుణత్వంబును నిరూపించి నాయికానాయకాన్యతర రూపంబగు నాలంబన విభావంబునను స్రక్చందన చంద్రికామలయానిలకోకిలాలాపాద్యుద్దీపన విభావంబులను సలలిత కటాక్ష వీక్షణ భుజాక్షేపాదికంబులగు ననుభావంబులను పరగత సుఖదుఃఖ భావనాభావితాంతః కరణరూపంబగు సత్వంబున జనించిన వౌట సాత్వికంబుల నంబరగు స్తంభ ప్రలయరోమాంచ స్వేదవైవర్ణ్య వేపధు వైస్వర్యాశ్రు నామకంబులగు నెనిమిది భావంబులచేత సర్వరస సాధారణంబులగుట వ్యభిచారి సంజ్ఞాకలితంబులగు నిర్వేదగ్లానిశంకాదిత్రయ స్త్రింశత్సంచారి భావంబులచేతను స్వాదుత్వంబు నొందింపంబడిన స్థాయిభావంబు రసంబనియునట్టిరసంబు రతిహాస శోక క్రోధోత్సాహభయ జుగుప్సావిస్మయ శమంబులు స్థాయిభావంబులగుటం గ్రమంబున శృంగారహాస్య కరుణ రౌద్ర వీర భయానక భీభత్సాద్భుత శాంతంబులను నామంబుల [illegible]

ప్రచండ వాతంబు జీర్ణపర్ణంబుల నకటింబెట్టిరిచు లక్ష్య లక్షణంబుల ని
రూపించె.

ఆమో. సామోదంబుగ- చెలియరో మనోజ్ఞా యీపసికూన యంతకోర్చునే

మనో. ఇదియేమి యద్భుతంబు- వయసు చిన్నదిగాని తెలివి చిన్నదా- అది
యట్లుండనిమ్ము - నేను నీకంటె దాని ప్రతిభావిశేషంబు మిక్కిలి యెఱుంగుదానను
ఆబాల్యము నీవాచెలి కాచార్యవు - కావున నీకు విదితంబుగాకుండునే కావున నీకి
ది యబ్బురంబుగా నేరదు- ఇంతకు మున్నెపుడును భర్తృదారిక విద్యావైచక్షణ్యంబు
పలక్షింపని వారలకు నట్లుకాఁదగు॥ ఇదియనుభవదీయ శిక్షావిలసనంబే కాదా కావు
నఁ బరికింపఁగఁ జిత్రంబుగాదు- మఱియును దీపంబు స్వభావంబున నతివిపులంబుగా
నుండినను దమోవిజృంభణంబుల దరికిఁజేరనివ్వనే - ఆయోగిని తమో విజృంభణంబు
నలుపనిది దీపశలాకయయ్యె- మఱియును సుజాతంబగు మణిశలాకశాణోత్తేజితంబ
య్యెనేని చకచక మినుకుల నీనుట యాశ్చర్యకరంబా- శశికాంత శిల శారదకాము
దీసంస్కృతంబయ్యెనేని పయఃపూరంబులం బరిపరింపఁ జేయుట విస్మయంబా- కావు
న నీకిది యొక యబ్బురంబుగా వింపందగదు

ఆమో. ససంకోచంబు కరణి- రత్నంబు జాతిమంతంబుగా దేనినికషోపలని
కాషంబెట్టి విశేషంబు సంధింపంగలదు - ధరసారవతిగా దేని ధారాధరాదికంబుచే నే
మగు- ఉపకర్త్రు వర్తనంబునకుం బ్రకాశకరంబు పాత్రింబగు నుపకార్యంబు గదా-
అది యట్లుండనిమ్ము- ఈబాలిక యభ్యాసాద్యవస్థ యాదిగవికసత్ప్రజ్ఞయై విలసిల్లు
చున్నది.

మనో. ఇది యేమియభ్రమము- జాతికలిక యుదయంబు నొందినది నాట్యంగో
లయకాదంబినీ సంగతిఁ గందళితామోదగాదా.

ఆమో. అది యట్లుండుఁగాక- తదనంతరం బేమయ్యె - ప్రకృతకథ ప్రస్తా
వాంతరంబున నంతరితంబయ్యె। సాకల్యంబుగ విన్నసుగాని నాచేతంబు ప్రీతంబు
గాదు.

మనో. ఇంకను నీకు శంకయగుచున్నదా ఛాత్రజనజయంబునకై

ఆమో. కృతార్థయై వచ్చినదానింగని కానినాస్వాంతంబు నిశ్చింతంబుగాదు
కావున నవ్వలి వర్తనంబు వచింపుము.

మనో. ఆర్లైని యాలింపుము వక్కాణించెద- ఇట్లు బాల నిరూపింప నా
చండయోగిని నిరుద్ధాక్షేపాధ్వయై గురుతమ ప్రయత్న నిహ్నుతేర్ష్యాని సర్గయగుచు
దీనికి బోధించు దానివలె దోషరహితంబులై గుణాలంకార విశిష్టంబులగుచు నొప్పె
డు శబ్దార్థంబుల కదా కావ్యంబని కావ్యలక్షణంబుని రూపించెనని యర్థోక్తంబునంద

ఆమో. సాశ్చర్య విషాదంబుగ - అన్నన్నా యాపె యెంతశతుర్యాలు ఆప
ర్యాప్త నిదానంబో కానొకండు మనంబునం గీలించుకొని యీబాలిక వంచింప నెంచెం
చి యిది పరిక్షిప్త స్వాక్షేప జాతంబుగ నుత్తరంబులు వచింపనేమియుఁ జేయనేరక
యేతావన్మాత్రంబునఁ దనకాచార్యత్వంబు నిర్వహించుకొనను గాఁబోలు తెంపఱియై
యిట్లు నుడివె.

మనో. ఇది యంతట నూరకుండెనను కొంటివా

ఆమో. మఱేమి.

మనో. అంతియ చాలింప కిందుకుఁ దొందర నొందెదవు - పిమ్మట భర్తృ
దారిక యట్టియాపెతలంపు సొంపొందనిచ్చెనా.

ఆమో. ససమ్మదంబుగ - ఇట్టుగానట్టి మఱియొక విశేషంబు గలదా యట్లైన
నాకర్ణంబులు తచ్ఛ్రవణంబున నతితర్షోత్కంఠంబులగుచున్నవి కాన వచింపు మనం
త రోదంతంబు వచింపుమని యతిత్వరాసక్తి నభినయించుచున్నది.

మనో. ఆవిడయట్లు వచింపనిది సవినయంబుగ నాయోగినిం గని యాభగ
వతీ యొకరు వచించినది నాకభినవ వేదనీయంబై యుండెననియె.

ఆమో. సవిషాదంబుగ - ఈబాలిక యట్లన్నదా.

మనో. సావధానముగా నాలింపుము.

ఆమో. అట్లయిన వృత్తంబగు వృత్తంబంతయు నవ్యాహతంబుగ వ్యాహరింపుము.

మనో. పదంపడి యాపె సవికాస నయనయగుచు దీనింగని నీవుబుద్ధిమతివి కావున నీవంటి పాత్రింబునందు మాయుపదేశంబు సజ్జితంబయ్యేనేని మాకుపస్కారకారణంబు గాఁగలదని వచించెనను నర్థోక్తంబున

ఆమో. (సాశ్చర్య విషాదంబుగ)

అప్పుడమ్మ వదన విలాసంబెట్లుండెనే.

మనో. ససంకోచంబుగ నుండెఁగాని విశృంఖల విలాసంబై యుండలేదు

ఆమో. మంచిది-తరువాత నేమయ్యెను.

మనో. పదంపడి యాబాలిక జననియభిప్రాయం బవగమించి మృదులసల్లాపంబుల నతివినయంబభినయించు- చిట్లనియె - ఓభగవతీ యిద్దియ కావ్యలక్షణంబు సరేకాని దీన నాకొక్కండు సంశయం బుదయించె - అనగ నా చండయోగిని సధార్త్యగోపిత తద్వ్యక్త్యమాణాక్షేప సంకోచయై ఓసీ ఛాత్రజనవర్యా యీలక్షణం బయనే కాలంకారనిబంధన ప్రబంధ్రభిమతంబుగావునఁ గంరీర వకంర ఘుంటాయితంబు గదా- నీకెద్ది యిందు సంశయనిదానంబు.

మంజ. ఓభగవతీతాదృశంబులగు శబ్దార్థంబుల కావ్యం బయ్యేనేని యాకావ్యంబు నేఁజదివితిఁగాని దాని యర్థంబు నాకుంబుద్ధంబుగాలేదు- ఇక్కావ్యంబున నర్థగౌరవంబుగల దక్కావ్యంబున నలంకార గౌరవంబు కలదు- ఇత్యాది ప్రతీతులు లోకానుభవ సాధారణంబగుట నర్థంబులకుం గావ్యశరీర ఘటకత్వంబెట్లు పాటిల్లునని యనుయోగించె.

ఆమో సాశ్చర్యంబుగ - భళా యీబాల బాగుగ ననుయోగించె - తర్వాత నాపె యేమివచించె.

మనో- అప్పుడాపె యేమియుంజెప్ప నోరాడకూరకుండె - తొలుతం గొన్నియెడలఁ గుయుక్త్యుపన్యాసంబు సేయఁబూన దేవియమాధ్య స్థ్యభరంబవలంబించినయపథంబేర్పరచె - కావున మఱియేమిసేయు.

ఆమో. పదంపడి

మనో అప్పుడీబాల మతిమతి సవినయంబుగాన యోభగవతీ శిష్యజనవత్సలా నాయెడంగరుణించి యీశంకా పంకం బింకించి భవచ్ఛాత్రింజేయుమని వేడుటయను నెపంబున నధిక్షేపించె

ఆమో సోల్లాసంబుగ - పిమ్మటంబిమ్మట

మనో. అప్పటికి నూరకున్న దేవియు నామెంగని యోభగవతీ దానింగనికరించి దానిసంశయంబు సంశయింపంజేసి శిష్యజనవాత్సల్యంబు ప్రకటింపఁజేయవేయని వేమఱు వేడుకొనియె

ఆమో (స్వగతంబున) అమ్మయు నామెయందు గౌరవంబువీఁడె- సోత్సాహంబుగ (ప్ర) పిమ్మట పిమ్మట

మనో. పిమ్మట నేమున్నది తూష్ణీంభావంబుగాక.

ఆమో పిమ్మట యమ్మ యేమిదలంచెనే.

మనో అప్పుడాదేవి కూతుం గని మంచిది యదియట్లుండనిమ్ము కావ్యలక్షణంబు నీవే మని పరిష్కరించెదవని యనుయోగించె

ఆమో (స్వగ) అన్నా అమ్మ యుపకారతత్పరత (ప్ర) అనంతరంబనంతరంబు

మనో అంతట నీబాల మాతంగని నేనాచార్యోపదిష్ట వాక్యార్థావధారణా సమర్థనయ్యెను భగవతీ ప్రశ్న మహిమంబునఁ గదా యింతవట్టుతప్పులేకాని యొప్పులేకాని తోచినట్లు వచించితిగాని స్వాతంత్ర్యంబున వచింప నేనెంతదాననని వచించె- అప్పుడా చండయోగినియు విదితదేవ్యభిప్రాయయై మంజరింగని యిదియను నాయను యోగంబకావునందల్లక్షణంబు సాక్షాత్కరింపందగు ననియె.

ఆమో. అంతనంత

మమో. అప్పుడు మనమంజరి యడఁగువ దప్పకయు యామెంగని మీయెదుట దానినిరూపింప నేనెంతదానను మీయానతైన మీఱరానిది కావున నాచార్యో స్మరణం బొనరించి నాకుఁదోఁచునటుల వచించెదఅక్కాలంబున దీని నేమయిన బాధకం బుండిన నన్వేషించి కరుణాభరణత వచింపఁగోరెదనని రమణీయార్థ ప్రతిపాదకత్వంబు కావ్యలక్షణంబుగాఁ దగునని వక్కాణించె.

ఆమో. పదంపడి యామె యేమనివచించె.

మమో. ఏమియు వచింపలేదు.

ఆమో. ఊరకుండెనా.

మనో. ఊరకుండను లేదు

ఆమో అట్లయిన మఱియే మొనరించెను.

మమో అంతఁగొంతసేపు నిష్పందవిస్తృతంబులగు లోచనంబుల వియత్తలం బెల్లఁ బరిశుద్ధంబొనరించుచుం దలపంకించెను

ఆమో. సాట్టహాసంబుగనోసి మనోజ్ఞా! యింక నేమిరో వచించెద వను కొంటి నిద్దియేనా దానికి వచింపవలసిన యుత్తరంబు.

మనో. మఱియేమనుకొంటివి.

ఆమో. సప్రమోదంబుగ అట్లె యనుకొందును - అనుచు నెదుటంగాంచి- సఖిమనోజ్ఞా యమ్మచేతను దంతంబు పాలిపితంబుగాఁబోలు నే - చేటీముఖ్యకుం భస్తని యిట్లేతెంచుచున్నది.

మమో. కాకున్న దీనికి నిచ్చట నేమి కర్జంబు.

ఆమో. మనకుం దొందర దగదు వచినకార్యంబదియ వచించుగాక.

మమో. అట్లులగానిమ్ము ఏతెంచికుంభస్తని అమ్మగారూ దండాలు.

ఆమో. దేవి దయాపాత్రవై చిరంబు మనుము అమ్మాయి సంతోషంబుగా నుండె నే.

కుంభ- బాగాసంతసంబుతో నున్నారు.

ఆమో. ఏమి వృత్తాంతంబు

కుంభ ఏలిక రాణిగారు తమరినిమనోజ్ఞాంబగారితో నే తెమ్మని తమతో మనవిచేయుమని సెలవిచ్చినారు అందుకై వచ్చితిని.

ఆమో మంచి యని సఖింగాంచి - ఓమనోజ్ఞా యమ్మపుత్తెంచినసుద్ది యాలించితివిగదా - లెమ్ము వెళ్లుదమని యట్లుచేయుచున్నారు.

ఆమో భగవతి చండయోగిని యామోదరేఖ ప్రణమిల్లుచున్నది.

చం. పరమేశ్వరునకై ప్రణామంబగుత.

దేవి ఓపట్టి యిచ్చట నుపవిశింపుము

ఆమో. అట్లుచేయుచున్నది - మనోజ్ఞయుఁ దనచక్కినిఁ జేరుచున్నది.

దేవి. ఓపట్టి యీయోగినీమణి స్వతః ప్రసన్నత నిజకటాక్షధారల నస్మత్పం కంబపనయించుట నీదినంబు సుదినంబుగదా.

ఆమో ఇందుకేమిసంశయంబు - ఓయమ్మ యట్టి దిష్టంబొడఁగూడుటనీ భాగ్యంబుగాదే యని యాయోగిని నాలోకించి భగవతి చండయోగినీ మమ్మును దితభాగ్యలం జేయంగదా నీయాగమనంబు- అనునర్థోక్తి బునంద జనమధ్యంబున రాజయోగిని యుత్తిష్ఠమానయయి యోగుణవతి యామోదరేఖా ద్రుతంబునకు స్వత్వంబు చేసికొంటివేని పరేంగిత జ్ఞానఫలాహి బుద్ధయ యనునభియుక్త తాత్పర్య విషయలక్షణబుద్ధిమతి వగుదువని నేఁదలంచెద.

ఆమో. ససంభ్రమంబుగ నాలోకించి సరభ సకృతోత్థానయై - భగవతి ధా

పనేల- నీచేత నేమయిన నయ్యెనేని మాకడం గనికరంబునీడి మోడగు దండితనంబు పోడగాసుపింపుము.

చం. (మహార్భాటంబుగ) ఓసీ కులటా మాబోటరులకు బెట్టిదంపు రవరవల నెట్ట పంట నేలనె రచియించెదవే.

రా. అసన్మహిమ ప్రదర్శనంబు కులటా ధర్మంబ కాదటే.

చం. ఓసి దుశ్శీలనాయింగితం బెఱుంగక పలుమారు నాకసయు మిగుల నేల కెక్కానిపించు చున్నావే.

రా. నీమహిమ యిట్టిదని యందఱకుం బ్రకటంబగుటకే.

చం. లోగడ నామహిమంబు ప్రకటితంబయ్యెనేని సభాక్షోభంబగునని సైరించితి - ఈదేవియు నిట్టి నిన్ను పొఱదోలింపక చమత్కారంబని చూచుచున్నది- కావుననిం కసైఁపనోఁప- కాచుకొనుము - కనుగొనుము - నామహిమ యని యసదుతటిధ్యాన నిమీలిత నయనమై హుం మహా భైరవీయని హుంకారం బొనరించుచున్నది- సభాజనంబు ససంక్షోభంబుగ.

క॥ ఇదియెట్టి దివ్యశక్తియొ। మదినెన్నఁగనలవిగాదు మనకుం బూత్కృ|
త్యుదిత మహోల్కయి యొప్పెడుఁ।దుదనెట్లగునో యటంచు దుర్మనసమగుచ్ ౯౫॥

రా॥ ఓసభాసదులారా బెగడొందకుండు - వినోదంబుగంగనుంగొనుఁడు- అనుచునట్ట హాసంబొనరించి తననోటం గైకొని కబళించుచున్నది-(సభాజనం బత్యాశ్చర్యంబభినయించుచున్నది.)

రా॥ ఓసీ చండయోగినీ యాభీల జ్వాలసర్గాత్మకంబగు నీమహిమంబనాద్యంబై యుండెఁగదా.

చం॥ సరోషభీషణాకారంబుగ- కానిమ్ము- ఇపుడేమయ్యె- ఈసారెగాఁచుకొనుమని వెండియుం దొల్లింటి యట్లు ధ్యానంబభినయించి తనజటంబెఱికి నేలం గొట్టుచున్నది.

సభాజనంబు- అత్యాహితకబళిత స్వాంతంబగుచు- ఆహా యీదిష్టంబునందిష్టంబిష్టంబునీఁడి యెంతకష్టంబు పుష్టంబుసేసె- పీడవిడచినం బిశాచి యావహించెనను నయంబు హృదయంబున ననయంబు సంగమించుచున్నది- ఎక్కతంబున నీజట.

సీ॥ అసిత దృషద్యుగా భాభోగభీషణ భోగధిక్కృతయమో ద్యోగయష్టి।
ప్రచురఫూత్కారధారాసము ద్గీర్ణ భైరవ గరళాగ్ని దుర్వారహేతి। వికట పరిస్ఫురద్ద్విజసూరప్రోద్వాంత విసుఖుండ రాహువ్వస్య విధముఖంబు। శశ్వదుద్వమిత విష్వక్ప్రసర్పత్స్ఫులింగోత్కర ద్రావితాత్యాహజనము। దారుణేక్షణ నిష్ఠ్యూత దహనకణము।
ఘూరవలమాన జిహ్వాకఠోరహేల। మసకృదుదిత ప్రసార శూర్పాధి భోగ। మైన ఫణియయ్యె మహదహిశాస్త్రగతిని ॥౯౬॥

ఆమో॥ రాజయోగినింగాంచి- ఓభగవతి మహానుభావా యియ్యెడం బరిపూరిత భక్తజన మనోరథుండగు విష్ణురథుండ సమాహూతుండయ్యెనేని సభాసంక్షోభంబు మిగులంగాఁగలదు- కావుననీయుద్యమంబుప సంహరింపుము- శిష్యకల్పయగు నన్ననుగ్రహింపుము.

రా॥ ఓయాలీ నీయీప్సితం బసంపన్నంబుగావుత.

ఆమో॥ భగవతీ మహదనుగ్రహంబని తిరిగియా కుహనా పృథాకుపుంగనిచొక్క పూత్కారంబొనరించుచున్నది-

సభాజనంబు- సవిస్మయనిష్పందనయనంబుగ - అన్నన్నా యీయామోదశేఖ మహిమంబు- యీబిడ యిట్టిదని యెన్నడు నెఱుంగ మయితిమి- శమివాయు సఖశిఖంబోలె కాదంబిని యశనిరేఖ చందంబున నిజాంతరంబునఁదనమహిమంబు దాచిపెట్టినది- మంత్రమునులేదు యంత్రమునులేదు తంత్రమునులేదు- ఉప్పని యూదుడు నాకాంబకి దర్వీకరంబు కరంబదృగ్గోచరంబయ్యెననుమ బహువిధంబులం బరస్పరంబు మిగుల నాశ్చర్యంబభినయించుచున్నది.

చం॥ ఆత్మగతంబున - ఆహా యెంతకష్టంబు వాటిల్లె- మన మంత్రి మంత

యు వింతగ నంతంబు నొందె- కావున నీవిపుడే వెఱవున దీనినోడింపం దగినగాదు ప్రచండ దోర్దండయుగళంబునన దండింపవలయునని సమహాద్ధత్యంబుగ రాజయోగినిం గని- ఓసీ బూదికూసా నిన్ను నిర్మూలింప నిట్టియుత్సాహంబు గావలెనే యిక్కచ పేటికంబుడమింబడఁగొట్టెదఁబోడగనుమని మిగులం గర్జిల్లుచు బాహు ప్రసారణం బొనరించి నామెమీద లంఘింప నుద్యోగించుచున్నది-

సభాజనంబు- ఆహాకష్టముకష్టము- ఇది పెద్ద తాటకవలె నీమెమీదం బడజతనం బు సేయుచున్నది- ఇప్పుడేమి సేయవలయునని సారెసారెకుఁదొందర నొందుచున్నది

రా॥ ఓసభ్య జనంబా మీరేల కళవళపడుచున్నారు- ఇదియన్ని విధంబులందా టకయని చెప్పవచ్చు- కాని రామశిలీముఖరేఖ నాకు శరణంబైయున్నది- కావున నె మ్మదింగనుంగొనుడు

చం॥ కరంబు ఘోరాకారయగుచు హరిణిమీదికి వ్యాఘ్రియుంబోలె లం ఘించి కొట్టచెయ్యెత్తుచున్నది-

సభాజనంబు- విస్మయకబళిత చయంబుగ అహోయీయోగినీ మణిమహిమ- యీమెంగొట్ట భుజంబెత్తబడుడు నాయత్తంబుగాక యట్లవిష్టబ్ధంబయ్యె- అనుచు వి స్మయ సమ్మదంబు లుప్పొంగ నవలోకించుచున్నది

చం॥ సవిషాదంబుగ నధోముఖియగుచున్నది.

రా॥ దీనివృత్తంబంతయు మీకెఱుకపడదు- దీనియెదుట నచెప్పెద నాలింపు డు- ఇదిమిగుల దంభశీల- కొన్నియగు శాబర మంత్ర సిద్ధులు గలుగుట విజృంభిం చి తాను సర్వతంత్రి స్వతంత్రియు మహామహిమయనియు దురహంకార పూరితాం తరయై ప్రకటించుచు సామంత శుద్ధాంతంబులంజేరి వారికింగొన్ని యుపదేశంబు లొనరించుచు- దాసిద్ధురాలని తేటపడ నితరుల నందఱి నిరాకరించుచు దీనికిఁ గొం దఱు వెఱపక నసుయోగింప వారికిం బెక్కులగు వెక్కురులం జేయుచుండు- అక్క తంబున సాధారణ జనంబులు హరిణంబు వ్యాఘ్రింబోలె వికరణంబులై దూరదూ రంబుగం బరావృత్తంబులగు- దైవవశంబున నిదిసమీపించె నేని పాదాభి వందనాది

కంబుల దీనిం బ్రసన్నఁ జేయుచుండును- అక్కతంబునం గాయంబునం బోలిపాగరు ననుమిగులం బలిసి మైమఱచి పెక్కు. జనంబుల శిష్యులం జేసికొనుచు నెల్లజనంబుల ననేక ప్రకారంబులఁ గడుభీతులంజేయుచుండు- ఈలోఁగడ నొక్క సామంత గృ హంబునందత్కుమారికకుఁ బాఠంబు సెప్ప నెడలఁ బ్రసక్తి వశంబున నక్కడ జనులు మన మంజరి బుద్ధిమతియనియు నామోదరేఖ విశేష విదుషియనియువస్తు గతిచేఁ బ్ర శసింప నదియంత యిదియెంత వీరలకేమి దెలియునని యీసడించి చూడు నాశిష్యయ గు దీనిచేత నిరువురనోడించెదనని ప్రతినసూని యాబాలిక నంపెనట- అంతనాబాలిక మంజరి చెంగటకేతెంచి యప్పుడేమి జరిగెనోకాని దీనిచేతనపరాభూతయై తిరిగి పో యెనట- పిమ్మటనిదియాటోపంబ విశంకటంబై యొప్ప వారికేమియుఁ దెలియదని పించి వచ్చెదనని పంతంబువట్టెనట- లోఁగడ దీనిదౌర్జన్యంబు గొందఱు సెప్పిననుమన కేందు కెవనికర్మంబు వాఁడయనుభవించునని తలఁచి యూరకుంటిని-ఇప్పుడీ ప్రతిజ్ఞా వృత్తాంతంబు వినఁగ నిదియేదో దుష్కృతంబొనరించునని తర్కించి యామోదరేఖ గొంత పరిచితగావున దీనికేమి యొగ్గుసేయునోయనియు దీనిశక్తిం బరికింపవల యుననియు నిత్యాదికంబుల నిచ్చట దీని కృత్యం బాసమాప్తంబు ప్రచ్ఛన్నత నుండి పదంపడి దేవీ సంభావితురాలనగుదునని యిట్లుంటిని- కానియామోదరేఖ యిట్టిమ హిమవతియని యెన్నడు నొక్కింతయైన నెఱుంగనైతి- ఇట్లని తెలిసిన రాకుందుదాన నే-ఇదివీరినిరువుర వంచింప గొన్నినాడులనుండి జతనంబు సేసియ యేతెంచి యిక్కడఁ దనశక్తినంతయు వినియోగపరచెఁగాని యామోదరేఖారక్షితయగు దీనికి దీనిశక్తి వ టుతమ ప్రాసాదాంతర్వర్తికి వృష్టియుంబోలెఁ దనరాక నెఱుక సేయుటకైనఁ జాలలే దు- దీనివృత్తం బిట్టిదియని తిరిగి చండయోగినింగని- ఓసియోగిమానినీ యీయుదం తంబంతయు సూనృతంబా యనృతంబా- అలీకంబు వచించితివేని నీవుగురుద్రోహిని యగుదువనుచున్నది.

చం॥ అవమానా పత్రపావనత వదనయగుచున్నది.

దే॥ సవికాసాననంబుగ- భగవతి రాజయోగిని యీమెమామందిరంబెన్నడు పావనంబుసేయలేదు- మేము నెప్పుడు నీమెంబరిచయింపలేదు- ఇట్లుండ మామీద నీ మె యేలకోపించు- వంచింపనైన నేలఁదలచు- అనునర్థోక్తంబున.

రా॥ ఓదేవీ యిట్టివారలకిట్టి యాచారంబు కొంత్తయే యాకర్ణింపుము.

సీ॥ బడలికి జాడలఁ బొడసూపకుండఁగ జతనము ల్బరికింప జాణతనము। గోర కనుంగఁగ గోరంతలైనను ఐంతలవింతలు ఐరగకుండ। జేజేలయిక్కలఁ జేరికొల్వక యుండ మిన్నేరు మొదలగు మేటియేళ్ళఁ। బ్రుంగుడు లిడకుండ శిరోయీవి గాకుండ నొక్కింతి మల్లట నెడమకుండఁ। దానయేతే రవిప్పై నదమ్మ మమరనన్న కూళిలు దాని నేమన్ననిడ। కిచట నచటను నిడుదగు నిడుము లిడెడు।కసటు కర్జము లొనరింపఁ గడగుచుండు ॥౬౭॥

మఱియును సీ॥ పరదూషణ పరుష పాషాణ వర్షణ దుర్గ్రహ ప్రేరణ ధూమ యోని। పరగుణ హరిణాంక కిరణ సంవరణ పార్వణ జృంభణోద్దామ రాహు మహిమ। పామర ప్రమద సంపాదన పటుతమ జాల్మ వ్యవహృతీంద్రజాలహేల। సాధుజనాది సంసర్జనమూర్తి మదాగంతు కాఘ మహాసమృద్ధి। నైహికాముష్మికార్థ సహాయవచన।రచన వల్లీనికృంత నలలిత హేతి నిరయ నిరయ వ్యధావమాన నిరుపమాన।భోగ సంధాన పటుమూర్తి మూర్ఖరసన ॥౬౮॥

దే॥ భగవతి రాజయోగిని కాషాయదండ మాత్ర ధారణంబున యతులరీతి యోగిలక్షణ లక్షితులగు భవాదృశులును సంసార సంగతులగు మాదృశుల కెల్లం బూజనీయులు- కావున యోగినీవృత్త పరిశీలనంబునకు మేమెంతవారము- అసాధ్వసాధుతా పరీక్షణంబు పరస్పరంబు మీకయొప్పు.

రా. దేవి సాధుగ వచించితివి - ఇదియ మహాత్ముల సర్గంబు కానిమ్ము- "పరోపకారః పుణ్యాయ పాపాయ పరపీడనమ్" అనువచనార్థం బాబాలగోపాల విదితంబకదా.

దేవి. భగవతి యట్లైన నామెయందొక నెపం బొనర్పం దగదని నేనెంచెద- ఎందునుండి యని యందువా విన్నవించెద- "ఆయుః కర్మచ విత్తంచ విద్యానిధనమేవచ। పంచైతానివి లిఖ్యంతే గర్భస్థస్యైవదేహినః॥ సుఖస్య దుఃఖస్య నకోపిదాతా పరోదదాతీతి కుబుద్ధిరేషా" ఇత్యాద్యభి యుక్తోక్తులం బరికింప నాయాజంతువులకు

ననుభవకాల వశంబులై సుఖదుఃఖంబు లేతేరవవి పరకృతంబులని చెప్పుటకెట్లుపయోగమ్మను నర్థోక్తంబునంద.

రా. దేవి కరుణావసతి యీయయోగిని సలిపిన నవ్యనవ్యవ్యసనంబులు శరీరులకు స్వకర్మప్రాప్తంబులగుట దీనికి నేనో నిదానంబులుగామినిది యర్పనీయయనియు దీనికి శిక్ష మోక్షం ణీయంబనియుఁ గాబోలు.

దే. సవినయమ్ముగ - భగవతి నీకు విదితంబుగాని యర్థం బొకండు గలదే.

రా. దేవి సాధుశీలిని యేమమ్మా నీయకార్యంబు - మంచిదియది యటుండనిమ్ము - నీయనుయోగంబునకుం బ్రతివచనం బిదియు - "అహింసా పరమోధర్మః - ఆత్మవత్సర్వ భూతానియః పశ్యతి సపశ్యతి" త్యాది మహర్షి తాత్పర్యంబు నిమర్శింప నేజంతువునకును హింస సేయఁగూడదనియు సర్వసత్వంబులయందు నాత్మదృష్టి గలిగియుండవలయునని తోచుచున్నది. మఱియు గానూది షట్కంబు సుచిరపరలోక శర్మ ప్రతిబంధకంబును హృదృశదుర్గతి ప్రాపణ నిపుణంబును నగుటంగదా బహిర్విపక్షవై లక్షణ్యంబుగ నంతశ్శత్రు లక్షణంబున గణనీయంబయ్యె - మఱియు నకారణ ద్వేషణా కరుణాది గుణంబులు దుర్జనైక శరణంబులనియు విచక్షణులచే వివక్షింపంబడు - దీని ప్రవర్తనావిధంబైతే నంతయు మీకు నెల్లంబకదా- దీని వృత్తిదురోదరాదుల కరణి స్వానర్థైక నిదానంబే కాదు- వ్యాఘ్రాది వృత్తుల చాడ్పు నంబరానర్థసంధాన ప్రధానం బగుచున్నది - కావున వానికింబోలె దీనికిని ప్రతిక్రియ దండ రూపంబగునది యొనరింపఁ బడెనేని లోకోపకారంబగు- ఇప్పుడీ లోకంబు నందలివారు యత్కించిద్వ్యధా జనకంబులగు మత్కుణాది కంబుల నేనైనఁబనోపరు - శక్తులగువారు దనుకు నికారకారణం బంతకుం దొలుతఁ గాకుండియు నంతంత నగునను తలంపున ఘాతుక సత్వంబులు లోచన గోచరంబులయ్యె నేని వీనివలన నెందఱపాయంబునొంది యుంటరో యింక నెంద అంచఁగలరోయని ప్రయత్నంబునం జంపుదురుగాని యేయుపేక్షింతురు - అట్లొనరించినవానిని సాధువులు నైతము శ్లాఘింతురు గాని యుపేక్షయైనం జేయుదురా- బహుతర భాషణంబుల నేమి. భగవంతుండును వాసుదేవుండును దుష్టనిగ్రహంబునకయ కదా యవతారంబు లెత్తి యధిక ప్రయత్నంబునఁ గిష్టంబుల కోర్కి కృత కృత్యుండయ్యె మఱియునుం దఱుగుగ లోకో

కార్ధంబులైన కార్యంబులు నిందనీయంబులై ననర్థోత్పాదకంబులు గామియ కాక మహార్థోత్పాదకంబులు నగు - చూడలేదా లోకములో పశుహింసాది కృత్యంబత్యంత నిషిద్ధంబయ్యును యాగాదులయందు దేవాది ప్రీతికరంబై స్వర్గాదిలోక ప్రాపకంబగునని యకదా శ్రోత్రియులు దానిం గైకొనుదురు - కావున వృజిన వర్తనయగు దీనికి నేనొనరింప నూనిన దండం బొనరించి తీరెదను.

దేవి. (స్వగతంబుగ) అకటా సవిసవి యకటా- చరణబాధకు నౌషధ సేవం దలచిన నీక్షణంబులు కాణంబులయ్యెనటులుండు నాయుద్యమంబు మనంబునకు సంకోచ వికాసాద్య వస్థలు కాలవశంబున శాఖిప్రముఖంబులకుం బతిత పల్లవితత్వాదులం బోలె ననధ్యాహృతంబులయ్యె నేతెంచు ననుటకు నిదియ తద్దయు నిదర్శనంబయ్యె- ఈచండ యోగిని యనాత్మనీనయు దురహమ్మత్య వరుద్ధబుద్ధియు నతి మూర్ఖయు నగుట పాపపరాధంబు మైకొని ప్రార్థింపదు. ఈ రాజయోగిని యైతే దీనికాపథ పరివర్తనంబు నివర్తింప నుద్యమించుచున్నది. సరేకాని యీకృత్యంబు మనయెదుట జరుగుట భవ్యంబు గాదు. కావున నీమె యసుగుణగణ్య గావున నేతీరునైనం బతిమాలి యీపె నిరుపప్లవం జేసి పంపదగు.

ప్ర. ఓభగవతీ నీకుం బ్రతి లపితంబులు పలుక నేనెంత దాననమ్మా - భవాదృశుల దర్శనాదికంబు మాదృశ విధేయజన ప్రియసంధాయకంబు గావలయుంగదా- నాని కేతనంబునకే యింగితంబునైన నేతెంచి వికలాత్ములై పోవ నైపనోప - ఈమె యుదిత భవదీయ మహిమ గలది యగుటమీద నిటువంటి యనుచిత కృత్యంబు లొనరింప నోటువడి యుండు మఱియు మహాత్ములకు నచిర క్రోధంబును నపరాధుల యెడలం గొన్నివారంబులు సహనంబు నిత్యాది గుణంబులు సహజంబులుగదా - కావున ననుం గరుణించి యీమెను నిరుపప్లవం జేయుము.

రా. దేవి నీవకదా ధర్మశీలవు. ఎప్పాంటెనని యంటివా యపరిమిత ప్రేమధామంబును సుగుణైక నిధానంబును నగు నపత్యంబునకుం గీడు వొడమింపం బూనిన చండిపోతులయందు సైతము కనికరంబుకరంబుగ గానుపించు చున్నావు. కావునం నోయమ్మా సతీసారిణియు వీరపత్నియు మహారాజ మహిషియునగు నీయనులధర్మబోధకం

బులైన వచనంబులు మాకుం గురూపదేశంబులంబోలి సమధిగమ్యంబులై యున్నవి. కావున మేమాయోగినులము వేషధారిణులముగాక ఆశ్రమాచారంబున నిషిద్ధంబుగాని నీవమాకభినంద నీయవు. అని తిరిగి చూచి ఓసీ పరమపతితా దురహమ్మతీ చూచితివే దేవిధర్మంబు నీచేసిన దుర్వృత్తంబులీదేవి యెఱుంగక నున్నదనుకొంటివా ధర్మపరాయణ యనుకొందువుగాని యవిదితయని తలంపకుము. నీచేసిన దుండగంబునకీదేవి యన్నివిధంబుల నీకు ముండనంబు సేయించి మస్తకంబునకు శస్త్రంబుగ సుధాబిందువులం బొడిపించిరాసభ యానంబున నగరంబు నందంతటం ద్రిప్పించి నీచేత వంచితులైన వారందరు నతి కుతూహలంబునం జూడ ఘోషణ సలిపించుచు నగరంబు వెలువడింపందగు గదా- ఐనం జూచితివిగదా నీయందలి కనికరంబు నీవకారణంబుగనకదా యనేకుల విపత్కదంబంబులకు మూలకందంబవైతివి.

చం. సక్రోధప్రేక్షణంబుగ వదుగు వదురు ఇంతకుందటి యయ్యె- ఇపుడు నిన్నేమనంగలను - తొల్లి మహేంద్రుండు బిసాంతరంబునం దాగియుండలేదా - మహేశ్వరుండును నెక్క యదనున, లింగపొట్టకాయ నడుమ నిమిడియుండెనని కింవదంతి - జగతి విదితంబైయుండలేదా దేహికిం గాలవశంబున నప్పుడప్పుడా యాయవస్థలు సంభవించుట కాశ్చర్యంబా.

రా. సభవారింగని చూచితిరిగదా యీకుంక యింకనైన మంకుతనంబు వీడక పొంకంబుగ బింకంబుల నుంకించుచున్నది. ఇది మిగుల మాత్సర్యశీల - కావున నిపుడు వీడంబడిన వ్రేటుదప్పిన కాలవ్యాళి వలె నరాళవృత్తిం జేయంగలదు.

దే. సాకూతంబుగ నామోదరేఖ నీక్షించుచున్నది.

ఆమో. భగవతి రాజయోగిని విదితశీలయగు నీదేవి నీకు మాననీయ యయ్యేనేని నీపెయవయ వస్తంభసంబువలన నవిలంబితంబుగం దొలంగింపవలయు.

రా. కష్టం బాహాతద్దయు కష్టంబు - దేవి మాకును గురుప్రాయ యని వచించి యుంటినిగదా - కావునంద దాజ్ఞోల్లఘనంబు సేయందగదని తిరిగి యాపెంగనిమనితివి పొమ్ముపొమ్మనుచున్నది.

చం. స్వాయత్తాప ఘనయగుచున్నది.

సభాజనంబు సవిస్మయాక్రాంత స్వాంతంబగుచున్నది.

దేవి. సవినయ సంభ్రమంబుగ - భగవతి చండయోగిని నీపీఠంబున నుపవిశింపుము.

చం. ఇది మాకొక సత్కారంబా చాలు చాలు కూర్చుండి నట్లే.

దేవి. భగవతి నీకు నేనేమపకారం బొనరించితి నమ్మా కానీ మాబోటి సంసారు లొనరించునవి యన్నియు నపరాధంబులే - సహింపం గోరెదను - మాయందుఁ గరుణించి తల్లక్షణంబుగఁ దాంబూలంబు గైకొనుము.

చం. మంచిది కాలాంతరంబునం గావచ్చునని గమనోద్యోగ యగుచున్నది.

రా. ఈతులువను నీదేవీసత్కారం బర్హంబా పోనిండు శాంతంబు పాపంబు. శాంతంబు పాపంబు.

చం. తిరిగి సామర్షంబుగం గనుంగొనుచు - మంచిదని యెల్లకాలం బిట్టిదని తలంపకుము.

రా. (సభాజనంబు గని) చూచితిరిగదా దీని దౌర్జన్యంబు. (తిరిగి దానిం గని) ఓసి మొండికట్టే యీతప్పు నీదిగాదే - ఏమంటివా - నీదుర్వృత్త విమర్శనంబు నాకిచటం జేయనలరినదిగాదు. ఈదేవి లోకసాధారణ యనుకొంటిని గాని యిట్టిదని తెలియనైతిని - నీవిప్పుడు దేవీసంరక్షిత వగుట కేమియుం జేయనేర - కాని యింకనైనం బుద్ధిగలిగి యుండుట లగ్గు - కాకున్న నపస్మృతివై పోదువు సుమీ నిక్కంబ పోపోయనుచున్నది.

చం. మంచిది మంచిదంచు ససంరభంబుగ వెడలుచున్నది - బద్ధాంజలిపుటి యగుచు చేటిక యేతెంచుచున్నది.

చేటిక. ఏలికరాణి గారూ మహారాజుగారు స్వారి వెడలి తిరిగి వేంచేసినారు. కార్తాంతికుండారు గంటలు గొట్టినాఁడని వెడలుచున్నది.

ఆ. అమ్మకు నగ్ను్యపాసనా తత్పరుండగు నాయన సేవింప సమయంబయ్యెఁ.

శా. సాయం సమయ విధేయకార్య నిర్వహణంబునకై మాకును నుటజంబు సేరందగు.

దే. భగవతి రాజయోగిని మదీయ ప్రణామంబులతో నీపీఠింగైకొని దీనివన్ని విధంబులం బరివృద్ధఫలగుట నీసభ్యులకుం దాంబూలంబులు దయసేయఁ గోరెదను.

రా. ఆహా యనుగ్రహం బనుగ్రహంబని యట్లొనరించుచున్నది.

దే. నికటవర్తినియగు మంజరిం జూచుచున్నది.

మం. భగవతి మంజరి యభివందనం బొనరించుచున్నది.

రా. దానింబట్టి కురువులం గీలించి సుగంధ తైల సంవాసిత తదీయ చికుర సంక్రాంత సౌరభ సేవనంబున గంధ గ్రహంబునకుం బండువొనరించి చెక్కులం జుంబించి.

క॥ శ్రీతవయోజ్జ్వలు ధర్మ। శ్రీతను జీవనుని విజయు సేవించి వరుణ । శ్రీత తి సుభద్రి వగుచును। శ్రీతరుణింబోలి సుసుత సేవధివగుమీ॥ ౯౯॥

దే. భగవతి యీసత్వంబు ప్రసన్న భవద పాంగ ప్రసార సుధాసార వర్షంబున నపగత పంకయగుటకుం దలంచి యభ్యర్థించుచున్నది.

రా. దేవి కల్యాణ శీలిని - కార్యాయత్తతం జెప్పను సత్యంబు - త్వత్సాహార్ద లాభంబ కడాయస్మత్కల్పిత సుకృత జాతఫలంబు.

దే. భగవతి యెంతమాట వచించెదవు. శిష్యజన వాత్సల్యంబున నాశీర్వదింపుము.

రా. కల్యాణి నాయంతరాభి ప్రాయంబది - బాహ్య వ్యవహారంబులయందు నీకాయత్తనే.

దే. అనుగ్రహమ్మను గ్రహమ్మనుచున్నది. అప్పుడందరు స్వకృత్యంబులం దలచుచు స్వావసథంబునకుం జనిరి॥ ఇది ద్వితీయాంకము. శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ.

తృతీయాంకము.

అనంతరంబు ప్రవేశించుచున్నారు సుమతియు సంయమియునను తపస్వినులు.

సుమతి॥ సఖి సంయమిని యెన్ని దినంబులకు నాకన్నులకు నీమూర్తిని గర్వా రకలికంజేసితివే.

సంయమిని॥ ప్రియాళి! భవదీక్షణ హారిణ కిరణకిరణంబులం గ్రోల జకోరంబుల ననుకరించియున్న నానయనంబుల కభాగ్య రాహురేఖ యొకటి ప్రత్యూహంబయ్యె.

సు॥ ఏమే ప్రియాళి! సఖీసమ్మాన నార్థం బేగి యిట్లనుచున్నావు

సం॥ అవిమాదృశయగు మందభాగినికేల లభించు.

సు॥ అదితొల్లి మిగుల గుణవతియనియే వచింతువుకదా.

సం॥ నావచించుట యట్లుండనిమ్ము నిపుణులు పరీక్షింప నిక్కాలంబున నిర్దేశంబున దానిబోలువారు గలరే.

సు॥ నీవు రమారంగంబు వలనం గదా యేతెంచెదవు.

సం॥ ఆనగరంబున కాయభిధానంబు జన్మాంతరీయ ప్రాప్యంబైయుండె.

సు॥ లోకోత్తర గుణసత్తరులగు నామహారాజ దంపతులు శృంగారవల్లీ పారిజాతుల సేమంబున నుండిరిగదా.

సం॥ ఇదివరకు వారట్లుండవచ్చునని తలచెదను.

సు॥ నీవు వారినిం గనలేదా.

సం॥ వారు నగరంబున నుండెనేని యీయాత్రింబునకా నగరంబు పాత్రంబగునా.

సు॥ వారు బలవత్సరి పంధినిగృహీతులయ్యెనా.

సం॥ వారికొక్కరు పరిపంధులుండిన గదా యీమాట,

సు॥ అట్లయిన వారికి నాధ్యాత్మిక తాపంబెయ్యదియైన నొడగూడెనా.

సం॥ అట్లయిన నిదివరకుం గుశలులని యెట్లువచింతువనుచు బాష్ప దయాకుల నయనయగుచు నత్యుష్ణంబులగు నిశ్వాసంబుల విసర్జించుచున్నది.

సు॥ మంజరి క్షేమవతియకదా.

సం॥ ఆమాట నేచెప్పజాల.

సు॥ సవిషాదంబుగ జయంతుచే హరియింపబడెనా.

సం॥ అదియునుం దెలియదు.

సు॥ ఆమోదరేఖ యెచ్చటనుండె.

సం॥ అది మంజరి వీడి యుండదుగదా.

సు॥ మంచిది యానగరంబేమి కావలయు.

సం॥ (సగద్గదంబుగ) అతిప్రియసత్న సముత్పాటి తాక్షరయగుమ శిఖిశిఖా ఇత్యర్థోక్తంబున- ప్రద్యోతన ప్రతీకాశ ప్రతాప సంభరిత జగత్పారిజాత వసుమతీ కాంత పరిపాలితంబగునని యదృశ్య భూతంబు తద్వాక్య శేషంబు పూరించుచున్నది. అతిమధురగంభీరస్వనంబున - నిరువురు ముహూర్త మాత్రంబతిని బిడవిస్మయ విష్టబ్ధ హృదయులగుచున్నారు.

సు॥ సఖీ నీవచన పరిపాటిం గలిగిన యాశ్చర్యాకూపారంబు నొకకూపకంబు సేయుచున్నదే. యీయదృశ్య భూతవచనంబు కానిమ్ము మరియు దీనమనంబునునాకుం బ్రసన్నంబగు నీకెట్లున్నదో.

సం॥ ప్రియాళీ! నాకునట్లగు కానియీయవస్థ ముమూర్షు విజ్ఞానంబగునేమో.

సు॥ ఓతపస్వినీ! నెమ్మదినొందుము. ఇదివరకు విన్నపలుకులకైన నాయభిప్రాయంబభివర్ణించెద. సావధానంబుగ నాలించి పరిశీలింపుము.

సం॥ సుమతి సూనృతాభిధాన వచింపుము.

సు॥ నీవక్కడకుంజనిన పిమ్మట నేదో యొక యుపద్రవంబున నగరంబునకు మహత మహామహుత్వంబుపన్యసింపంబూని యిట్టి యమంగళవచనోచ్చారణంబునకైనో రాడకుండ నాయక్షరంబు లెట్టకేలకు బలుకంబడిన నదియ శాపంబగునను తలంపున నాభాగధేయంబు తూర్ణంబుగ నావాక్యంబు పూర్ణంబుసేసె కావున యట్టిమహాను భావవే.

సం॥ శివశివ- నేనెంతదాననే యట్లనుటకు- బాధిత బాధనంబు సలిపెదవు గదా.

సు॥ ఓవయస్యా మనమాగంతుక సంగతులమే యట్లనుటకు పోనిమ్ము- నీతాత్పర్యంబు మదుపన్య స్తార్థవిషయంబయ్యెనా లేదా- నీహృదయంబును ప్రసాదంబు నల్పంబయిన నొందెనా లేదా- అదినిక్కంబుగ వచింపుము.

సం॥ అట్లుగనయ్యెనే

సు॥ సఖీ మరచితివా యిపుడు "ప్రమాణమంతః కరణస్య వృత్తయ" యనునభియుక్తోక్తి అందుకుం బరార్థ్య నిదర్శనంబు నదృశ్య భూతవచనంబ

సం॥ సఖీ. ప్రకృతివశంబున శోచించుటగాని యవశ్యభావిని మనమేమిసేయగలము- అయిన నీయుపశ్రుతి శ్రుతిసంగతంబయి చిత్తంబున నుత్తంభనంబగుచున్నదే.

సు॥ సఖీ యూరడిలూరడిలు వారికి క్షేమంబయగు

సం॥ "సత్యమస్తు వచనస్తవ" యని పలుమారు యభినందించుచున్నది.

సు॥ సఖీ యిదియంతమాత్రంబు వినుమిక నొక నిదర్శనంబు వచించెద. ఇప్పుడీలగ్నంబున నీయాగ్రహంబు లీయా విధంబుననుండెంగదా కావున శాస్త్రంబు వాస్తవంబయ్యెనేని వారలకుంగుశలంబేల గలుగదు చూడుమా.

సం॥ సఖీ నీవువచించిన యర్థంబెల్ల సత్యంబ అందుకు సంశయంబులేదుగా నియక్కడంగలిగిన యుపప్లవంబునకు మనంబు నీరై యిదియంతయని పించుచున్నదే.

సు॥ సఖీ యదియొకయబ్బురంబా "ప్రేమపశ్యతిభయాన్యపదేపి" యనువాక్యంబభియుక్తోక్తంబుకాదే

సం॥ సఖీ నీవు వచించిన యర్థంబునంబట్టి నిశ్వాసమోక్షణంబున కవకాశంబుగానుపించుచున్నది.

సు॥ సఖీ చూచితివా యీరాజదంపతుల కుశలంబు దైవంబకామించియున్నది. కావున నేటికీవిశయంబు.

సం॥ కొంతవట్టుబోధితనైతిని- మంచిది

సు॥ నీవిచ్చటంజేరినది యాదిగ జరిగిన వృత్తాంతంబంతయు వినగోరెద వచింపవలయు

సం॥ సఖీ యాకర్ణింపు మిట్టివృత్తాంతంబు మందభాగినై వచింపవలసె అప్పుడీయుదంత ప్రకారం బంతయు నీకు విదితంబొనరించియకదా యిక్కడ వెడలితిని క్రమప్రయాణంబుల నక్కడంజేరి ప్రియసఖి నామోదరేఖం బొడగంటెని- అదియును- నిరుపమసౌహార్దర సంబునందనుప నామహారాజపుత్రియుం దొల్లి విదిత పూర్వయుస్వాచార్యయగు దాని మన్ననల నవలోకింపుచున్నదియు సరసాశయునగుట దానికంటె నధిక ప్రేమ విశ్వాస భగంబు నలరించుచుండె- కావున సుఖంబుగ నయ్యాకలాపసంగంబులం బ్రొద్దుబుచ్చుచుంటిమి - ఇట్లు జరగ నొక్కనాడు కల్యంబున నేనును నామోదరేఖయు మేల్కని యథాపూర్వంబుగం బ్రాభాతిక కృత్యంబులు నిర్వర్తింపంజేసి వాస ప్రాసాదాంతరంబున నుపవిశించి యథాపూర్వంబుగ నదివరకు మంజరిరామికై ప్రేతు వితర్కంబులు సలుపుచుండ నయ్యెడ దాని చేటిక సవిషాదంబుగ నేతెంచి మముంగని.

కం॥ ఇదియేమొ వింతదలపుడు। మది మన యమ్మాయిగారు మరచిరి లేవన్।నిదురతలిమంబు వలనను। నిదురియు గనుపడదు నాకు నెమ్మది తొలంగన్ ॥౧॥

గీ॥ కనులు మూయుంగొంత కాలంబు వేగంబు। నులికి పడుచులేచి యొక్క

ఉ॥ గొబ్బున లేచి పానుపున గూర్చుని విప్పలఁజేసి కన్నులన్। నిబ్బర మొప్ప గాంచి మరి నెయ్యపు టీకలు నాటిలంగ ద। బ్బిబ్బులు వల్కుచున్ వెసద బేలున బెద్దన వుప్పతిల్లగా। నబ్బర మొప్పఁగానబడు నయ్యయొ ఘోర మొగంబు నంటగన్ ॥ ౩ ॥

గీ॥ ఇట్టి వెక్కురు లురువులై పుట్టుచుండు। గింక యోగాక గాముల మంకుతనమొ। పిలిచినను జూపునైన నాకలర నిడదు। గాన కర్జంబు తెరువు నీవాన తిమ్ము ॥ ౪ ॥

ఇట్లు చేటిక మాటలు శ్రుతిపుటంబులం గటుతరంబులై పడ నప్పుడు నా సఖి యామోదరేఖ నిసర్గంబున నతి గంభీర హృదయయయ్యు హఠాత్ప్రాప్తమైనాక గోత్రపాతంబున నంభోధిస్థలింబోలి విశీర్ణాత్మయగుట ము ఒర్తమాత్ర సందర్శితాభ్యంతర వికారయగుచు నిట్లని చింతించె.

చ॥ సరస బిసాంకురంబున కసహ్య మహాగ్రహ వగ్రహంబు। సుందరకదళీ ద్రుమంబునకు దారుణపాత మహాభిఘాతమున్। సరసిజినీవ నీమణికి శైశిరకాలవి జృంభణంబునై గురుహృదయాధి సేరెనిది గొంకక నింక విసంకటెట్లుగున్ ॥ ౫ ॥

కం॥ ఓయమ్మ యిట్టి కష్టము। లాయమ్ముల బారి మడ్కి నాయమ్ములనే। గాయమ్ములిడెడి నాకే। నాయమ్మున బ్రతికెదీవు నాటిన నెడలోన్ ॥ ౬ ॥

అనుచు విచేతనయై పుడమింబడె.

సు॥ ఆహా సంయమిని పరంపరా దుఃఖంబు సనుదెంచె.

సం॥ సఖి నాయంతరంబు నీకు విదితంబకదా- నీవెట్లైనం దలంపుము - ఆస్వాదిత మంజరీ గుణగణరసంబగు నాచేతంబట్టి దురుదంతశ్రవణంబున సంతసంబు విదళితంబు గాకుండె నంతకంటె వింతయెద్ది.

సు॥ ఔను ప్రేమానుకంపా సంపాదిత మార్దవస్వాంతులగు వారికిట్టి భావంబు దుర్భావంబే - ఇక్కడున్న నా మనంబు పరితపించుచున్నదే - కానిమ్ము - పిమ్మట నేమయ్యెను.

సం॥ కొంత సేపునకది తెలివొందిన పిమ్మట మేమిరువురము మంజరి నికేతనంబునకుం బోతిమి - ద్వారపరిసరంబు సేర నలపాలపంబులగు దాని విలాపాలాపంబులు నవ్యక్తంబులై వినుపించె - అప్పుడావయస్య మనమియ్యెడ నీకవాటంబు విఘటితంబు సేసి యీ ద్వారంబున జేరందగదు- ఇట్లు పరివర్తించి వెళ్లుదమనియె- పిమ్మట నిరువురముం గలసి నిశ్శబ్దంబుగందదీయ శయన నివేశకుడ్య గవాక్షంబాశ్రయించితిమి.

సు॥ తాదాత్వికతదాలాపంబులు వినుటకో.

సం॥ ఔను.

సు॥ ససంభ్రమంబుగ - ఏమి యేమి - అది యేమి వచించెను - మీరేమి వింటిరి। వచింపుము వచింపుము.

సం॥ నితాంత దయనీయాకారయగుచునది యప్పుడిట్లని వచించె.

శా॥ స్వీద్యత్సాధ్వఘుకీ ధురీణ వచన శ్రీపుత్రతాబోధక। ప్రద్యుమ్నాంక రతిప్రియాద్యరస నిష్పాదిత్వ ముఖ్యంబులౌ। ప్రోద్యద్ధర్మములం బ్రసూన ధనువై పుణ్యాత్మతన్ మీరి యాయుద్యోగిన్ శివహర్షదైక శరత న్మాత్తించు నిర్జింతునా ॥ ౭ ॥

ఉ॥ అర్థుడు మున్ను మున్న విమలాత్మత నెంచి యసాధు సాధుతల్ స్వార్థమ సంగ్రహించుఁ బిదపన్నెపమెన్నక నెక్కటంబున। న్వర్థముగా దలంచి యనపాయత మన్నన సేయుగాని యేగర్హణమున్ దలంపడు జగంబున నిద్దె కదా సుధర్మవా ॥ ౮ ॥

క॥ శివశరధి విధులునొక కార్యవశమ్మున సేకరించి హాలాహల బా। డవశశముల విషగదానవతాప కళంక సేవనము లయ్యెగదున్ ॥ ౯ ॥

సీ॥ తొలుతనే ప్రార్థింపఁ దొలగితినంటివా సాధువా శీల విజ్ఞాన మిదియ। పదపడి నాకోర్కి పొగతంత్ర్యాదుల నెడసేసితంటివా యది యనృతమె। పరిణయ షణముచే బంధించి తంటివా యట్లుగాకున్న నాకవనమెట్లు। పరిరంభణాదుల వశవుగా వంటివా నా నేరమేయది నానకతము। ఐన ననుమతిచేనను నెలమి మిగుల రతుల వెలయించి రాజసమతుల మొప్ప। నిప్పుడా ప్రేమ విడనాడి యేక జేసి వెడలుటే నీతి

4

నీకు వివేకివైన॥ ౧౦॥

సీ॥ ఎక్కడ జూచిన నీవకన్పడుదువు మనమున నీమూర్తి యెనసియుండు శేముషి యెప్పుడు నీమహా వ్యాపార గుణపరిశీలన గోచరమగు। నినుజూడ వేడుక నేత్రముల్ వ్రాలవు నిన్నంటి లేవ నేనిపుణంగాను। ఏమియు రుచిగాదు హితము సే సెదవేని నీకప్పగించుదు నికను మేను। చెప్పదలంచిన మాటలు సెదరిపోవు నాయవ స్థను దెలుపనానాడు మనము నీకడకు నచ్చియుండును నిజము సుమ్ము రమ్ము రతులిమ్ము నన్నేనిపొమ్ము లెమ్ము॥ ౧౧॥

క॥ బాధిత బాధనమిటులే శైథిము వధసేసెదొకు వైరి విగమునన్। సాధనమ నిన్నుం జేరగ నాథుండవై యట్లుసేయ నాహితి సెంప్పన్। ౧౨॥

గీ॥ వన్నుగడువేడి గారామునవ్వరించి। మించిన రతుల లాలించి పంచిశాశుండ వయి వంచింపబూనితి నవయజేయంగితవ యిటుసేయ నీకేమి కీర్తి కలుగు। ౧౩॥

గీ॥ ఆత్మదానంబు సేయునీ వర్త్మడవని। తలంచుచుండంగ నిపుడు దుర్లలితవృత్తి। సుభగతాంజన మిడినాదు చూడ్కులందు దొంగిలించెద విటువంటి దురిత మేల॥ ౧౪॥

గీ। స్వాపహరణంబు మిగుల దోషమ్మనియెదు। మాట జెలియదొ మఱినేను మానమలర। నాత్మనిడగోరి యున్న నునకటశాని। కమృతోక్తులు దగునె మోహంబు సేయ॥ ౧౫॥

క॥ అవిదిత రతియగుననునను భవ విషయ తదీయ శర్మ బాటించి హృతా। న్య విషయ జేసిటు వగలను। నవధీరణ సేయుదగునె యంతర్హితతన్॥ ౧౬॥

క॥ పరపురుషుతో వచింపగ। వెరవెఱుంగని ననిర్భరంప విజిత వ్రీడన్। స్వ రవికతజేసి మతిరతి। పరవశ నొనరించి విడుట పరధర్మమొకో॥ ౧౭॥

ఉ॥ మానగు నీదురూప మహిమా హృతచేతన యైతినైననా। నేను స్వతంత్రగానిదియు నీతిహితార్థము గాదు కావున। న్నానుమటంచు బెక్కులగు మారులు చెప్పిన నల్లి బిల్లిగా। జానగునట్లు పల్కి వివశాత్మను జేయుట నాయమేకదా॥ ౧౮॥

క॥ నీమనముబోలె తనువును। వేమరు జపలాత్మమగుచు విలసిల్లెడునే। ప్రేమించి చూడగనుపడు। గామించి గ్రహింపబోవ గడుమాయమగున్॥ ౧౯॥

సుమతి॥ ఓసీ! వయస్యా యీయర్థంబు బోధించెడు వాక్యంబులు పల్కెనా? యీపద్యంబుల నే చదివెనా?

సం॥ ఓయాళీ! బాగుగ నడిగితివి- నిక్కంబ చెప్పెద. అది వచించిన వర్ణానుపూర్విమే యీపద్యంబులు. ఏతచ్ఛ్రవణ కౌతుకంబుచేతనే యయ్యెడ మాటు వడి యుంటిమి.

సు॥ ఓసివయస్యా- యామంజరి యెంతకవయిత్రియే- మఱియును దాని ఖేదంబు ప్రత్యక్షంబుగం జూచుచుండియు నేకవార శ్రవణంబున హృదయంబున ధారణం బెట్లు చేసితివే.

సం॥ తాదృశ వశావారాశి మగ్నయగునది రచింప మేమిరువురమే ఏకతానత నుత్సాహంబు సలిపి ధారణంబుసేయుట యిది యొక గొప్పతనంబనుచున్నావా?

సు॥ దాని రూపగుణంబులే యాశ్చర్య ధుర్యంబు లనుకొంటిని- వైదుష్యంబంతకంటె నాకంటికి నిస్సంకటంబుగ విశంకటంబై కానంబడుచున్నది - యిట్టి బాలకెట్టి కష్టంబీ దిష్టంబున దిష్టంబు రుష్టంబైన నష్టంబు చేయందలంచి పుష్టంబొనరించునే?

సం॥ యీకృచ్ఛ్రంబు తుచ్ఛంబుగా నవిచ్ఛాయతం బొంద గర్జంబులేదు శర్మమయ ప్రియ సంగమంబున నిది సువిధేయ ప్రతి క్రియయ.

సు॥ అవును సత్యమే - సంరూఢ యౌవనయగు నీ సరసాత్మ స్వప్నంబున స్వసదృశనాయకుని తోడంగూడి క్రీడించె గాంబోలు - అదివరకు నవను భూతతాదిక రతి రీతి సంస్కార సంవాసిత స్వాంతయగుట నీదృశ వికారంబు నొందెడు.

సం॥ కాక మఱియేమి.

సు॥ మంచిది- యిదిగాక యింకొక యంగద గలిగెనని యందువా.

సం॥ మరేమని దలచుచున్నావు.

సు॥ సవిషాదంబుగ ! ఆహా ! యెంత యాభీలము - అవిదిత ఖేదాది ధర్మంబుల దీనికినిదియు మహావ్యసనంబని తలంచుచుంటిని - ఇంతకంటె నధికంబగు నింకొకవంత చింతగ నేతెంచెనా.

సం॥ దానికే కాదా ! యీమంద భాగ్య జీవనంబు గర్హించుచున్నది.

సు॥ అది యేది.

సం॥ బహుజన ప్రాయోపవేశ దీక్షావిధాయకంబగు నాచెలుల యదర్శనంబే.

సు॥ సవిమర్శంబుగ అందుకే గాఁబోలు నట్టి కల్యాణవాణి నభంబున శ్రవణ శరణంబయ్యె - ధైర్యంబు సవీర్యం బొనరింపుము.

సం॥ సఖీ యద్దియ నాప్రాణంబుల నాత్మతో బంధించు చున్నది - కాకున్న నీపాటికే యావృత్తాంత స్మరణంబున నాయసువులు విశరణంబులుగాకుండునా?

సు॥ సఖీ యదియ సూనృతంబు - కావున విషాదంబు వీడి యనంతరోదంతంబు శృతీ సంగతం బొనరింపుము.

సం॥ సరే ! దివ్యవచనంబిట్లు రోచనంబయ్యెంగదా వీరలకతంబున ముమూర్షువులగు సహస్ర సంఖ్యాయ జనంబులలో నొక్కండైన శుభంయువుగాఁగూడదను నిర్బంధం బున్నదా - అన్ని విధంబుల నాయందరకు మంగళంబసంగతంబు గావలయు - ఆలింపుము - పిమ్మట నాయామోదరేఖ దాని యవస్థంగని యవ్యవహితంబుగ నీచే నుదితంబైన యుదంతంబ మూలంబని చింతించి నాకేలువట్టికొని యప్పటిదారంబు దరికిం జని యాకవాటంబు విఘటితపక్షంబు సేయ నిరువుర మంతరంబునం బ్రవేశించితిమి.

సు॥ చెలియా - మీరిరువురు దనచెంతం జేర నామంజరి సంజాత ప్రబోధయై మంజుల వర్తనం బొనరించెనే.

సం॥ లేదే యప్పుడనుత్తాన శాయినియై యున్నదానింగని యామోదరేఖ రెం

డుమూడు సారులు క్రమ గంభీర స్వరంబునఁ బిలువ నప్పటికిం దెలివివీడి యుండిన గరతలంబున గొట్టె - అంతట నదియు నులికిపడిలేచి యతి యత్నంబున జూడ్కుల నిగుడించి మముం దెలుసుకొనె - అంతట నామోదరేఖ దానింగని ఏమే ! చెలియా ! యిప్పుడొక జాము ప్రొద్దెక్కె ఇంకను లేవలేకపోతివి - అననది ఓచెలియా ! యెందునుండియో కాని నామనం బిపుడు మిగుల వికలంబై యున్నది. కావున గొంచెము సేపు నాతప్పు సైరింపుమని ననుం జూచుచు నాశయ్యం గూర్చుండుడని సూచించి వెండియు నామృదుల పరిధాన వసనంబున నిండుగ ముసుంగు వెట్టుకొని పవ్వళించె.

సు॥ చెలియా యిదియట్లొనరించుట యంతకుం దొలుత నుల్లంబు మల్లడినొందినదిగాన దానిం బొందు పలుచుటకు గాబోలునే యట్లొనరించె.

సం॥ చెలియా యామోదరేఖయు నట్లు వితర్కించి నాతోడం గూడ నసదు ద్దువ్వ గనుండు తళిమంబునం గూర్చుండి యట్లు విషాదంబునం జింతించె :—

మ॥ చెలి యీబాలిక బాహులాంతర తమీ నేసం బ్రపూర్ణాత్మ యుత్పలి నీ సుందరి రేఖవోలె మిగులం భాసిల్లు నట్లైన నా। ఖల రాహుస్మృతి దోపదానివలెనే కాలుష్య వీతాభయై యలతి శ్రీబొడ సూపునిప్పుడు గదున్నా హాగితం బెద్దియో॥౨౦॥

చ॥ కనదురు తారుణీభరవికాసి మనోహర గాత్రిపాత్రి యీ। వనరుహనేత్ర చైత్ర కృతపల్లవ పుష్పమనోజ్ఞమూర్తియై। తనరెడి వల్లివోలె మహితాకృతి నొప్పునవీనకాద్రవీ। తనయవిషానిలాహతి నితాంతము తాంతగు దానిబోలెడిన్ ॥౨౧॥

క॥ ఇది యిట్టగుటకు నెద్దియొ। మదిదలపగ నొక్కకతము మరియమరదగున్ ।
అది పరికింపగ జవ్వన।ముదిరమగుట చేత బొడము మోదపు కతమే॥ ౨౨॥

ఆ॥ మిగుల గోల యగుచు మెలగిన యిది యిప్పు డిట్టి మరుని వగల నెలమి దొలగి। యిట్టులుంట దప్పి యీక్షించి నటులైన। నేమి దలచు నొక్కొయెదను గదిరి॥ ౨౩॥

క॥ ఇది పరువపు చిన్నెల సిరి మదిదెలియగ లేక బేల మనసున దెవుల్చ్,

బొదవిన చెట్టుకతంబని। యదురుగ దీనవ్వగాంచి యలరుదునలజడిక్॥ ౨౪॥

గీ॥ దీని చేలతవంబెడ్డ దిరిగి చను ను। పాయసుడి యాలములనియ బయలు వడగ। బమను వీడి యెరుగునో యిది మరిమగని కూటువల కుల్ల మెప్పుడు గూర్చునొక్కొ॥ ౨౫॥

క॥ అనుచుం బెక్కుతెఱంగుల। దనరెడి తలపోయుటలను దలకొని యపుడు। న్వనరుచు నుండెడి యాతలి। గనుగొన వినదవ్వనయ్యెగద దీనివెతల్॥ ౨౬॥

చ॥ సుకృత సమార్జనైకమతి సూరిజనస్తవనీయ వృత్తి। ప్రకర ఖరప్రతాప విని వారిత దుర్వహగర్వ శాత్రవ ప్రకరుఁడు నౌట నీమహీవరాగ్రణి వారణ శీపురీ మత। ల్లిక కిపుడేగె వేడ్క భువిలేక కుటుంబ సమాజయుక్తుడై॥ ౨౭॥

ఉ॥ ఆయన దేవి ధర్మమహితాశయకోక వధూపమేయ సం। స్థాయదమేయ భక్తి భరభాసుర గానననూని ప్రేమతో। నాయమదృశ్య జీవిత మయాత్మకుఁడౌ పతితోడనేగు టౌనాయమ కానిదిని నిటనాటిగ మించుట యక్కజంబగుక్॥ ౨౮॥

క॥ బందుగు లెందఱునున్నను। సుందరులకు రమణుతోడ సూచించుటయుక్। న్మందము గాకుమట నీ। యందపు పతితోడనేఁగు టచ్చెరువగునే॥ ౨౯॥

క॥ రవణము లన్నిటిలోపల। యువతులకు నిజేశభక్తి యొప్పగు సుమ్మా। దివి దారలు వేలుండినఁ గువలయపతివీఁడి। ఱేయి గొమరొప్పునొకో॥ ౩౦॥

ఇద్ది యాశ్చర్యంబు.

క॥ తనకంటె నేనుదీనిని। మనుపగ నొసపరినియనుచు మతిమతిదలచే। మనమున నాచేతనిడెను। జనువున నాదేవి యెట్టిచందపు మనసో॥ ౩౧॥

ఇదియిప్పుడిట్టి కష్టంబు లనుభవించుటకే కాఁబోలు.

గీ॥ నేను నీతోడ వచ్చెద నెలమి మీఱునమ్మనాయనలనుగూడి యలరుచునన। నది వినక యిక్కడే యుందమనుచు నన్ను। వీఁకచేనుంచెగాని రావెడలదయ్యె॥ ౩౨॥

క॥ నాయన చెంగటనుండిన సాయమచేఁ దెలుపఁబడి వ రాగ్రణి నొకని। న్నాయమమర రావించి య। ప్రాయము సఫలంబుసేయఁ బ్రొద్దుఁడగుగదా॥ ౩౩॥

గీ॥ ఇపుడు నేనేమిసేయగనోపుదు నిది। మరుని వేఁకికి మలమల మాడుచుండు। నెంతసేపని కతలచే నీసడింతు దీనివేదన కటాకటా దీనవైతి॥ ౩౪॥

జగంబున జంతు సంతానంబునకు నెద్దియైన నొకవంత వింతగ సంగతంబయ్యెనేని వానిస్వాంతంబు నితాంతంబునంతంబు నొందించు - ఆయాధియు బ్రిసూన ధనస్పంధానితం బయ్యెనేని నతిబంధుర ధీరతా ధురంధరులైనను సందురిత చేతస్కులై విగతమతులగు చున్నారుగదా॥ అదియెట్లంటే॥

గీ॥ తత్వ విద్యల నెల్లను జదివి చదివి। యనుభవంబునఁ గూటువలను నితాంత తుచ్ఛ సుఖకారులని యెంచి యచ్ఛమతిని విడువ లేరయ్యయోయెంత వింత బుధులు॥ ౩౫॥

మ॥ అతి దర్పోద్భట దుష్టఘోటక పటుప్రారంభ సంరంభ సంహతిరంహఃక్రమ వక్ర విక్రమహృషీకౌఘ ప్రతిష్టంభస। తక్రతిలా భాశ విశీర్ణ పర్ణగిళ నాకీర్ణ వ్రతుల్యద్యతుల్యధృతి కష్టాప్త వృషంబుతోమడియ నాకృష్టుల్గదా కాముచేక్॥ ౩౬॥

సీ॥ సహజచలంబైన స్వాంతంబు బంధింప సూత్రంబుకాయోగ సూత్రములను। జదివిత దర్ధంబు చతురతఁదెలిసియు నట్లు వర్తించియు నాప్తతతికి। నిరతంబు గరపుచు నేర్పరులైనట్టి నియమ ధనులకైన నిల్పరాని। దైయుండు వనయంబు నాధైర్య మటుగానఁ గూటువతమి మదిఁ గొరలెనేని। మిగుల ఖేలగు నీబాల మెలకువమరఁ జవిగొనని కూటువుల హాయి చనువుగాన। నెట్టిమది దిట్టసేయునో యెఱుగరాదు। తగువెరవు నెద్దియో నాకు దెలపరాదు॥ ౩౭॥

సీ॥ విమల కలాపూర్ణకమనీయ హృదయేందు మండలీమ్లానితమః ప్రభూతి। శ్లాఘ్యసంకల్ప పుష్పామోద సంభృతధీ వల్లరికి దావతీవ్రసక్తి। ఘనతరమూల వికాస మహోత్సాహ భూరుహ వ్రతతికిఁ బుప్పిపురుగు। సంపూర్ణసార నిర్ఝర వేగవిష్టంభ పరిపాటి కనయంబు పాటువేళ। యతికఠోర మహాధైర్య హాటకాశ్మసంద్ర వీకర ణోజ్వల జ్వాలవహ్ని। యగుచు నెటువంటి మగటిమి నంటువారినేగి నంతలు వింతలు

సేయకున్నె॥ ౩౮॥

క॥ మాఱువలె (వెలుగుగుములను) ప్రొద్దు వెలుగుల రూపుఁ మిటారములగము ల వృద్ధతకరణిం। జూపులఁ బటలము పోలిక। రూపణచు వెతల్పి మోద రోహముల హాహా॥ ౩౯॥

ఇట్లు బహుభంగుల నామోదరేఖ చింతించుచుండ నామంజరి యుల్లంబు ప దిలంబు సేసికొనియు నతివిరళ విదిత బాహ్యాభ్యంతర గ్లానియగుచు నచటం గూ ర్చుండె.

సు॥ పిమ్మట ? బిమ్మట.

సం॥ అంత నామోదరేఖ దానిం గని యతివిక్లబాత్మ యగుచు నేమే చెలియా యిట్లుంటివన నదియు సనిశ్వాసంబుగ నభినవం బుగ నపూర్వం బగు సంజ్వరంబు నిరర్గళంబై యాత్మ బొడమె నిపుడు సవిస్తరంబుగ దానిం జెప్ప నేరననియె - అంత ట నదియు వితర్కిత తదభిప్రాయ యగుట నపుడు పెక్కులం బలుకక హితంబుగం భుజింపుచుండు మౌషధంబునకు జతనంబు సేసెదననియె - పిమ్మటం గమలా కదళీ విశేష ఫలాదులును శర్కరామిళిత పానీయంబు లాదిగాఁగల పథ్యంబులు నాహా రంబు లిడుచు సారతర ఘనసార బహుళ పటీర పంకాలేపంబున నతి సరస బిస శకల కల్పిత గ్రైవేయాది భూషణంబుల నభినవ పల్లవ శయన నిక్షేపణంబుల నానాడును మఱునాడునుం గడపెంగాని దానికి స్వాస్థ్యం బొక్కింతయు నొడలఁ గూడదయ్యె (సాస్రనిశ్వాసంబుగ) అంతవారికిం బ్రళయకల్పంబగు నొక వాసరంబు ప్రాప్తం బయ్యె - అవ్వాసరంబునను యథాపూర్వంబుగం బ్రాభాతిక కృత్యంబు లొనరించి యథారుచి విరచితాభ్యవహారులమై కొంతతడవు తొల్లింటి యట్ల నానాచాటు కథల నొనరింపుచుండినను దానీ మనంబునకు వినోదంబు గాదయ్యె - అంతం గాలయాప నోపాయంబు సేయంబూనియుపవన విలోకనంబునకుం బైనంబు సలిపి ముువ్వుర మందుం బ్రవేశించితిమి - అంత నిరుపమ నయనోత్సవ బహువిధ వర్ణ భాసుర కిస లయకుసుమ ఫలభర మనోహర తరుల తాకుంజ పుంజంబులును - తటరుహ నిబిడ విటపి విటపాటంక మంద మంద సంస్పందమాన గంధవహాకంపిత కమలాంతరగళ ద్రేణుకణగణ పింజర మంజులాంబు విహరమాణ సారస ప్రముఖ వివిధవాసిత ముఖర

ప్రాంత దీర్ఘికా విభూషితంబులును। సముచితాహార లాభ ప్రమత్త శుకపికశారికాది కూజిత వాచాలతత్ద్వీపయంబులును - భూయిష్ఠదిష్ట వర్ణనీయ సౌభాగ్య భరితంబు లునగు నుద్యాన విషయంబులం గనుచు మంజరికిం జూపుచు వానివాని వర్ణింపుమని యుత్సాహంబు నెచ్చించుచు దాని కల్పనా కౌశలంబునకు సమ్మదించుచు నచ్చటచ్చట సంచరించుచు నొక్కెడ సకపట మృత్యు ప్రాయంబగు నొక్క హరిణంబు గంటిమి.

చ॥ నయన మరీచి వీచికల నల్లని దింటెన పూలసోనల న్వియదవనీవలగ్నము న వింతలఁజేయుచు ద్రష్టృవీక్షణ। ప్రియజరఠత్తమాల దలపేశల పర్వదపర్వ భాసు రోదయన విషాణ విద్యుతి విభమ్ములఁ గ్రుమ్మరుచున్న దానినిన్॥ ౪౦॥

కం॥ స్వనిరీక్షణముల యువతుల కనిశము పత్రపనుజేయ నడరు ఖురముల। న్మినుకులఁ బరిసరధరణులఁ గనదహిరిపు రత్నమయత గడునిడు దానిన్॥ ౪౧॥

కం॥ వియదవధి నరయఁగోరియొ రయమునఁ బవమాన వాజిరహినోడింపన్। నియతిని మృగధర మృగ పరిచయమున కోశశ్వదుదిత సత్ప్లుతిదానిన్॥ ౪౨॥

మ॥ అతిచిత్రోల్లవన ప్రపాతవిధిచే నాకాశమున్భూస్థలి। న్నత కోట్యగ్ర నిశాతశృంగ శఖశశ్వద్ఘర్షణప్రక్రియ। వ్వితతోత్సాహమున న్వెలుంగుమ వినిర్భి న్నంబులంజేయ నాతతతర్షంబున మించుదానిఁగడు నుద్యచ్చార సంరంభమున్॥౪౩॥

సు. సఖీ దీనివలన నేమి వారు మోసపోయిరి - అయ్యయ్యో వారి పాలికిది రెండవ మారీచుని మృగావతారంబయ్యెఁగాబోలునే - కట కటా.

సం॥ చెలియా యదియే యిది యేమోనని తలచెదనే.

సు॥ చెలియా యది యిది గాదే - ఆమారీచుండతిన్నీమండై నను రామ భూ మి కాంతర్ప్రాతాత్మయను నామధునిషూదనునిచే నిహతుండై యప్పుడముక్తుండయ్యెఁ గదా.

సం॥ వయస్యా నీవచనంబు సరేకాని తొలుత నరసింహమూర్తిచే నిహతులగు హిరణ్యకశిపు ప్రముఖులు వెండియు రావణాది జన్మంబుల నొందలేదా.

సు॥ మంచిది యది యట్లుండనిమ్ము - పిమ్మట నేమయ్యెనే.

సం॥ పిమ్మట నామంజరి దానింగని సముదిత కుతూహల పిహిత పురాతన మనోవేదన యగుచు నత్యాదరంబునం గనుచుండె - అయ్యెడ మేమును దీనికింగొంతనట్టు చిత్త విశ్రాంతి గలిగెనని సంతసిలితిమి గాని యిట్టి యాత్రిం బేతెంచునని యిసుమంతైన నెఱుంగకుంటిమి.

సు. పిమ్మట నేమయ్యె.

సం. అంత నామాయలమారి జింకయుం బోంకంబుగం గురంగట విచిత్ర చారంబులం జరియించుచు డాయం జేరుచు నతి విస్రంభంబు విజృంభింప నుత్సాహంబై యకుంఠ విభ్రమంబులలర నవలోకించుచు మెలంగుచుండ మంజరి దానింగని యిది పోషిత మృగంబుగాని యరణ్యంబుకలన స్వయూథభ్రష్టంబై చనుదెంచినది గాదని యెంచి మించిన వేడుకం బట్ట నుద్యోగించె - ఆ మోదరేఖయు దీనికిన్ని దినంబులకు మనోవినోద నవ్యాసంగంబు బవిసి యిచ్చం బొసంగెనని యంతరంగంబున సంతసిల్లుచు నోసి వయస్యా యిది నీహృదయంబునకు సుందరంబై గనపట్టెనేని దీనిం బట్టుకొని మన యింటం గట్టిగం గట్టివేయుదమే యనిన నదియునుం దద్దయు సంతోషించె. అంతట నాయిరువురు నేనును వెంటవంట దానిం బట్టంగ మకించి కొంత యసదు దానితోడంగూడి పరువులిడి నెట్టెట్టో దానిం బట్టుకొనిరి - పిమ్మట నాశాంబరీ కురంగంబును నమ్మిక కిమ్మగునటుల బెదరు వదలి పెంపుడు దానింబోలె పెంపుల సొంపుల వెలయించుచుండె - అంత వారు నవారియగు నెలమి దానిలోబడుటం గొనియాడుచు నొక్కొక్క కేల దాని శృంగంబు పట్టుకొని పెరకేల విశ్వాసోదయంబుకై దాని మేను నిమురుచుం దదీయ లాభహర్ష విషయంబులగు భాషణంబుల పలుకుచుండ నాకుహనా కురంగంబు ప్రచండ గండ భేరుండంబు కుంజర బాలికం బోలి యుప్పట్టిన వారిం గొమ్ములం గీలించికొని దివుక్కున తన యుక్కు మిక్కుటంబై గన్పట్ట నెట్టన మింటికి నెగసె - అప్పు డామోదరేఖ మంజరితోడ నో చెలియా యిపుడు మనకుం గడుం గడగండ్లోడమె నటులుండె గాన దాని కొమ్ము గట్టిగం బట్టుకొని యుండుమని పచించె - ఇంతమాత్రంబు వినిపించుటవరకు నాకురంగం బతిదూరంబుగ నంబరంబున కెగసెనని వారలందలచి హారనియాక్రందించుచున్నది.

సు. కొంతతడవు విస్మయ విషాదంబుల నిష్పందమాన పక్ష్మయగుచుం బదంపడి

డెందంబు పదిలంబొనరించికొని సఖియుసురులం గసరుకొనకు - సమయవశంబునం బొడము నిష్టానిష్టంబుల ననుభవింప నేరికిం దీరు - అని ముహూర్తమాత్రంబు సింతించి యో చెలియా దీనిం దలంప నావామ నయనంబదురుచున్నదే - మనంబును విమలంబగుచున్నది కాని యావిలంపడదు అప్పుడట్టు జరుగుటం బట్టి నేనిప్పుడిట్టు పచించుదునైతే తెంపరితనంబే - కాని యాయానిదానంబుల వారికి నెట్టి సేమంబ కలిగియుండునని నిక్కంబుగం దోచుచున్నది.

సం. సుమతీ నీవచనంబు నైనన్మనుప నొక్క దేవుండుండునా - మేమందఱము మందభాగ్యులమే యయితిమి.

సు. సఖి యట్లు పచింపందగదు మీరందఱుం బురాకృత సుకృత జనితాదృష్ట వశంబునం బ్రమోద మందిర హృదయులరకాంగలరు- మంచిది యది యటుండనిమ్ము - పిమ్మట నిచ్చట వారెవరేమి జరిగించిరి.

సం. ఇట్లు జరుగ సమీప పర్తనులైన కర్మకరులు హాహారవంబులు సెలంగనా ఘోరంబు గనుంగొని కరంబు గోరగింత గోడులిడుచు నారాజమాతకుం దెలిపిరి - పదంపడి యామె వారలదైన యంగదకెట్లు విషాదంబు నొందవచ్చునో యట్లు వగచి కూపంబునం బడి ప్రాణంబులు వీడెదనని యట్లొనరింపబోవ నచ్చటి రాజపురుషులేతెంచి వారి జాడ నిక్కంబుగం దెలియక నిట్లొనరింపందగదు - కావునం గొంత తడి దాలుకొనిన మేమంతటం బంకించి వారి జాడం బొడగని యేతెంచెదమని విశ్వాస జనక వచనంబులం జెప్పిరి-అంతట నారాజమాత మంచిది మీరిట్లు వచింపుచుంటిరి గదా - నేనిప్పుడీ జతనంబునం దొలంగెద - ఈదినంబు దినకరవాసరంబు గదా - అవ్యవహిత భావియగు నీవాసరంబున నీవేళకు వారలందొడ్కొని వచ్చినను లేదా వారల సేమంబు దెలిసివచ్చినను సరే - కానినాడు నాయీయొడలు హవ్యాశికశనంబు సేసెద. అట్లొనరింపకున్న భర్తృఘాతినీలోకంబునకు జనియెదనని శపథంబు వెట్టుకొనె - అంతటం బురజనంబులతోడ వారును సోమమహారాజపత్నీ వీరమాతా మేమట్లొనరింపమేని నీసేవనంబునకెట్లు నెయ్యంబున నొడంబడియుంటిమి యట్ల లోకాంతరంబునను సేవింపంగలవారమె - అట్లు గాకున్న మాకెల్ల నింతకు లోంగడ నిర్మించిన ఘోర నరకంబుల పర్యాప్తంబులగుంగాక యని దిరంబగు ప్రతిన పూనిరి.

సు. అకటా యకటా యెంతకష్టం బుప్పతిల్లెనే.

సం. సకియా మరేమనుకొంటివే - నేనును వారింగలయఁ గృతనిశ్చయనై యాబాల్య ప్రేయసివగు నినుంజూడ నేతెంచితిని.

సు. చెలియా యట్టొడఁగూడెనేని నేనిస్వడిచియుందుననుకొందువా-అట్లుగా కున్న వారల శపనమే నాశపథంబనుచు నతి దూరంబునం బురోదేశంబున దృష్టిఁ బ్రసరింపం జేయుచున్నది - అయ్యెడ నొకతుక కాపాలిక భిక్షార్థినియై యేతెంచు చున్నది.

గీ॥ జఘన సంవరణీకృత చారుచిత్రకాయ కృత్తి యుదివ్యయోగాంజనాభి
క్లప్త తిలకాంచ దళికయుం గీర్ణదీర్ఘ మేచక కచాళికృత జటామిళిత పార్ష్ణి ॥ ౪౪॥

ఆ॥ విమలశల్య శకల విహిత స్రగ్ద్రిపేయ పాణిలగ్న గురుకపాలపాత్రి । య
మల భూతికలిత యగుట నుచ్ఛ్రితగుచ్ఛ కలిత కల్పశాఖ కల్పరూప॥ ౪౫॥

శా॥ స్వీయాలోక మరీచి వీచికల నాశీతద్యుతిద్యోతన స్థాయన్నీలకువా లఁ
జాల విలసద్భాగం దివింజేయుచుం । ఛాయోదార విరాజమాన ముఖసంజాతాంబుజా
త భ్రామవ్యాయా మాగత చంచరీకముల నిర్యాపించు చున్నాసికన్॥ ౪౬॥

చ॥ అతిసితభూతి క్లృప్త నిబిడానువిలేపన యాటనంత రాతతపరి శుద్ధసత్వ మ
హిత ప్రభయుం దిమిడుండలేక బా । హ్యతలము దేహమూల పరమాణుగణాంతర వీధు
ల న్వినిర్గతయయి యొప్పెనన్దలపు రాజిలఁ జేయు మనోజ్ఞమూర్తియై॥ ౪౭॥

సు. ఓచెలియా యెదుటం జూడుము - ఇది యొక మహాయోగిని యని నా మనంబు మిగుల సంతసిల్లుచున్నది.

సం. సకియా నాచేతంబును నీచిత్తంబు ననుకరించు చున్నదే.

సు. ఇట్టియోగినులలోఁ గొందఱు పరోక్షంబులగు భూతభావివర్తమాన కాలికోదంతంబులు దమ ప్రజ్ఞామహిమ వలనఁ దెలుపుదురని పెద్దలు వినిచెదరు - మన జిజ్ఞాసా విషయోదంతంబుదలఁప శుభ నిదానంబులుగానుపించుచున్నవి - కావున మన మీయర్థంబు నీమహాభాగవలనఁ దెలియందగు.

సం. ఓవయస్యా నీవచనంబు సత్యంబుగావుత యని వచించుచుండ భవతిభిక్షాం దేహియనుచు నాకాపాలిక ప్రవేశించుచున్నది.

సం. సంభ్రమ సంవృతవిషాదంబుగ లేచి ఓభగవతీ మా యాయుశ్శేషంబున కుం ఫలంబుగదా నీకిడునాతిథ్యంబు సుఖంబుగ నీయాస్తరణంబున నుపవిశింపుము- కాపాలిక యట్లొనరించుచున్నది. సుమతి సంయమినులు సాదరంబుగం దొలుతఁ బాద్యంబిడి పదంపడి మధురతర ఫలమూలమృణాళఖండాది వన్యాశనంబుల సమర్పించుచున్నారు.

కా. తదుప పాదితాహారాభ్యవహారాతి సంతృప్తాత్మ యగుచు ఓతపస్వినులారా భవద్దత్తంబగు నాహారంబు నాచేతంబునకు మిగుల సుఖవిహారంబుల నొసంగుచున్నది.

ఇరువురును సాంజలి బంధంబుగ భగవతి యతిపాపులమగు మాజన్మంబునకుం బురాకృత దుష్కృత సంతానంబు పరిచుతంబయ్యెనేని నీసందర్శనంబు సాధుతా జనకంబగునని తలంచెదము - మఱియు నాసన్న వినాశలమగు మాకైనమరణ వేదన భవదవలోక నామృత ఝురీ సేవనంబున మనుష్య సులభంబై నస్వరానందంబై యయస్సు రసవిశేషసంగంబున సువర్ణంబగునట్లు నతిలవణంబగు లవణోదశంబరంబు ముదిరోదర సంవాసంబున మధురతాధురం ధరంబగునట్లుం బరిణమించుచున్నది.

కా. ఇరువుర సవిమర్శంబుగ నవలోకించి ఓతపస్వినులారా యిక్లేల వచించెదరు - మీకు నింకం బెక్కు జీవితకాలంబు గలదు - మీలక్షణంబులం బరికింప సుకృతి చిహ్నంబులయి కానంబడు - కావున నిక్లేల మిగుల నిర్వేదంబు నొందెదరు - ఇరువురు భగవతి భవాదృశులకు నఖిలవేద్యవస్తు జాతంబునుం గరతల కలిత మహాఫల కల్పంబై యుండనేక విషయంబగు మామనోవ్యథానిదానంబు జిజ్ఞాసావివక్షా విషయంబయ్యెనేనిఁ దెలియనిది యెంతమాత్రంబు.

కా. అట్లయ్యెనేని పరికించి వచియించెదనని జటాంతర నిగూఢంబగు కరండికం దీసి యంగలి సిద్ధాంజనంబున ధ్యానపూర్వకంబుగ కనుంగవంగ్రై సేసి ముహూర్త మాత్రంబు ధ్యానా ధీన యగుచు సాద్భుతానంద సముత్కర్షంబుగ ఓతపస్వినులారా

మహాశ్చర్య ధుర్యంబగు వ్యసనంబు పస్థితంబయ్యెఁగదా - ఐనను భవత్సౌహార్ద పాత్రంబగు కన్యకాద్వయంబునకుం గుశలంబ ఇరువురు సవిస్మయ కందళ దానందథువుగ నొండొరుల నవలోకించుచున్నారు.

కా. ఓచెలులారా మదుదితంబు భవజ్జిజ్ఞాసి తార్థాను మతంబకదా.

ఇరువురు సోల్లాసంబుగ - భగవతీ యీవ్యసనంబు మహదాశ్చర్య ధుర్యంబని యానతిచ్చితివి - అది యెట్టిదో నిభజింపఁగోరెదము.

కా. కియదవసరంబు కల్పితదివాత నత్వంబులగు నాత్మీయ నయన కువలయంబులకు రాకాంతరీ యత్వంబు సంధించి సస్మితంబుగ - భీరు సత్వధురీణంబగు నాహరిణంబు సలలిత దృష్టి పాతమాత్ర విహితస్వపరీ భావంబగు నాతరుణీ ద్వయంబుతన విషాణంబులం జేపట్టదానితోడఁగూడ మింటికెగయుటకంటె నొండెయ్యది యబ్బరంబు ఇరువురు స్వవిజ్ఞేయార్థ లాభ ప్రమోద సూచకంబుగ నన్యోన్యం బవలోకించుచున్నారు.

కా. ఓచెలులారా మీరు విలక్షభావం బభినయించుచున్నారు మామకీన వచనంబులు సూన్నృతతానికేతనంబులు గాలేదా(ఇరువురు సవినయభయోదయంబుగ ఓభగవతీభవాదృశుల యుదితంబులు శ్రుతి సంగతంబులగుటనకదా శ్రుతి సంగతంబులగు భవన్మహిమాతిశయంబునకేము విస్మయ నివసనుల మైతిమి.

కా. మదీయ వ్యాహారంబులు భావత్కభావనిగూఢార్థ నిదర్శనంబులయ్యెఁగదా.

(ఇరువురు సప్రమోదాతిశయంబుగ భగవతి భవద్భాషితంబులాస్మాకీన జీవనలగ్నకంబులని మిగుల సంతసిల్లుచున్నాము).

కా. నావలనఁ దెలియంగల యర్థంబులెల్లను పర్యాప్తంబులయ్యెనా.

ఇర్వురు సాంజలి బంధంబుగ - భగవతి కరుణగంటివేని విజ్ఞాపనీయంబొకండు గలదు.

కా. సప్రసాదంబుగ మిమ్ములం జెలులనుకొంటిని గదా మీకేల సంశయంబు - స్వవిస్రంభంబుగం బ్రష్టవ్యాంశంబులన్నియు ననుయోగింపుడు తగిన యర్థంబులం బ్రకటించెద

ఇ. భగవతియనుగ్రహార్ణవంబతి వేలంబు మాదృశకృపణ జనంబులందతివేలంబు అస్మజ్జీవన నిదానంబగు సఖీభావు కోదంత సువాను భవంబున నిరాధులమైతిమి అట్లయినను "శ్రేయసి కేనతృప్యతే" యనునయంబవలంబించిన వారము గావున వలసినంతమట్టుకు నాశాత్యాగంబుగోరునారమయ్యును నీయెడ నస్మన్మానసంబు లమితాశాపర్యటన జంఘాలంబులయ్యె। అక్కతంబున నాకుసంగంబెట్టిదో దానిచే నాచెలి కత్తియ లెస్సైచ్చటికింజేర్పంబడిరో యిప్పుడెయ్యెడ నెట్లుండిరో ముందేమిగాఁగలరో యావృత్తాంతంబంతయు సంతతంబుగఁ గరుణించియానతి యిడఁగోరెదము

కా. మీయభిలాషంబెట్టో యట్లయగుఁగాక యనికొంత సేపుధ్యానాధీనమనస్కయగుచుఁగన్నులు విప్పి తేరిపారంగని సంయమినుద్దేశించి ఓచెలియా మృగంబు వారలం దనకొమ్ముల నంటించికొని మింటికెగయుటఁగురంగట నీకంటనీవకంటివికదా.

సు. సఖిసంయమిని చూచితివే భగవతి మాహాత్మ్యంబు.

సం. సఖి "కిం నసాధ్యంమహాత్మనా, మనునార్య భాషితంబు వితథంబే మఱియు" యద్దుష్కరం, యద్దురూహం యద్దుర్గం యచ్చదుస్తరం। తత్సర్వంతపసాసాధ్యంతపో హిదురతిక్రమ" యని యభియుక్త జనోక్తి ముక్తా ఫలంబు మాడ్కి నతివిమలంబై తేజరిల్లనా.

సు. సఖి భవద్వచనంబునూనంబ యీయుక్తులేతావదవసరంబు శాబ్దత్వంబునంబ్రమాణంబులని యెఱింగితిమిగాని యివ్విధంబునం బ్రత్యక్షత్వంబునం బ్రమాణంబులగుటఁ గానమయితిమిగదా అద్దియిపుడు గంటిమి.

కా. చెలులారా యేరికియుం బూర్వ పూర్వంబులగు ననుయోగంబుల నుత్తర యాథార్థ్యజ్ఞానంబులుత్తరోత్తరంబులగు ప్రతి వచనంబుల విశ్వాస జనకంబులగుఁ గావున మదుక్తంబెద్దియైన ననసు భూతంబయ్యెనేని నావంక శంకవిడనాడిముగుడనడుగండగు.

ఇ. భగవతి భవాదృశులగు పుణ్యమూర్తుల భాషితంబులొకప్పుడేని వంధ్యంబులగునని మనంబుననైనఁ దలంపలేము.

కా. దైవదత్తంబగు జ్ఞానంబున వచించెద। అదియును మదీయ ధ్యానానుసారంబుగం బ్రస్ఫురింపంగలదు సావధానత నాలింపుఁడు.

ఇ. భగవతి మహాప్రసాదంబని కరపల్లవంబులు ముకుళించికొని తదీయ వదన నళినాధీన నయన వ్యాపార మనుకర ప్రకటులగుచున్నారు.

కా. ఆహారింబెట్టెదని కదా తొలుత ననుయోగించుచున్నారు. అనినిప్పం దనిరీక్షణంబొనరించి ఓచెలులారా యది యలోక సాధారణంబు. విశేషంబేమఁటిరా వినుండు. తొల్లియొక తపస్విని సూక్ష్మర్యాత్మ విద్యావైచక్షణ్యంబున వీరల నొడింతునని తగువారిముందఱం బ్రతిననూని వీరలకడ కేతెంచి తానదానిశిష్యచేతం బరాభూతయై యచ్చటి వారిలోవనునొక్కతపస్వినిచే మిగుల నీసడింపంబడియె. అదిదద్దయు దుర్వృత్త చిత్తయగుటఁ దనతపో మాయాబలంబున నొక్కదారుణ గీర్వాణ విద్వేషణురావించి యాకన్యకాద్వయంబు వంచించి యతిదవీయంబగు నొక యంతరీ పాంతంబునంబడద్రోయుమని నియమింప వాఁడును శాంబరీ మహిమంబై యేతెంచి యట్లొనరించె.

ఇ. సోరస్తాడనంబుగ హాహామహా పాతకిని మానుషవేష నిహ్నుత దుష్క్రవ్యాద పరికృతి చండయోగిని యిదియంతయు నీదుష్కృత విలసనంబే మాపాలికిద్వాదశాష్టమజన్మస్థులగు భూచ్ఛాయాతనయ తరణి ధిషణులయైకాత్మ్యంబ వైతివి. ఓసి తులువా యిట్టి దురితార్జనంబచే నీతపోయోగంబునకు ఫలంబు. అనియాక్రోశించుచున్నారు.

కా. ఓచెలులారా శీవింపుఁడు దైవంబుశరణంబుగల వారలకెట్టి దురాత్ములైన నొక్కింతయు సేగి సేయనేరరు.

ఇ. భగవతి వీరట్టి వారైన నిట్టియాపద నొందుటకుం బట్టగురురా

కా. అట్లు వచింపవద్దు. ఇదియును శ్రేయో నిదానంబ.

ఇ. ప్రమద మదోద్రేకంబున "సత్యమస్తు వచస్తవ" యని పలుమారు వచించి భగవతి సిద్ధ సాధనంబగు మావచనంబు నైరింపుమనుచున్నారు.

కా. మంచిది మరేమనుగుచున్నారు.

ఇ. భగవతి యల్ప మహిమగల కుజనులు సాధువృత్తుల నేమియుం జేయనేరరుగదా.

కా. వారుదురభిమానంబు వహించి యిహపరంబులకు దవ్వగుటఁగాక యొండెద్ది యొనరింపఁగలరు.

ఇ. భగవతి యిట్టి దురాత్ములకుఁ బరంబు మాటయటుండనిమ్ము జనులందఱు వీరివలన భయంపడెదు వారుగావున నిహంబునకు దూరంబగుట యెట్లుసంధిల్లు.

కా. చెలులారా "అత్యుత్కటైః పుణ్యపాపైరి హైవఫలమాశ్నుతే" యనునభియుక్త వచనంబు మీరెఱుంగరా.

ఇ. భగవతి వినియుంటిమిసరే. ఇట్టిదుష్ట మహిమగల దీనికిని గొండొక కీడు వాటిల్లునా.

కా. ఇది యనగ నెంత.

ఇ. భగవతి యట్లయిన లోకంబులకు నిరుపద్రవంబవికలశార్దూలంబగు నరణ్యంబున హరిణగణంబులకుం బోలెవిలసిల్లుఁగదా.

కా. భవదుక్తంబు సత్యంబ.

ఇ. భగవతి దీనికెట్టి చెట్టవాటిల్లునో వినఁగౌతుకంబగుచున్నది.

కా. అసదుతటి పరికించి సవికాసంబుగ దీనికి నిహంబునంజెట్టగాఁ గలదిలేదను నర్థోక్తంబున.

ఇ. భగవతి దీని దుష్కృతంబిహంబున ఫలించుటకుం బర్యాప్తంబుగాదో.

ఇ. ఇది యేమిటి.

కా. ఐనదట.

ఇ. సాద్భుత ప్రమోదంబుగ భగవతి యదియెట్టు నీవు సూనృతోదితవు గావున నాయుడితంబు వినుటకు మావీనులు మిగులం దమకంబు నొందెడు.

కా. ఇంతకుమున్న సభలో వాదావసానంబున నొక్కతెచేత మిగుల నీతిపస్విని యీసడింపంబడెనని వచించితిఁగదా. అయ్యెడ నాసభ్యురాలా దురితాత్మం గని యింక నేరికైన నెగ్గొనరించితివేని యపస్మృతివైపోదువని శపించె. దానివలన నామాయా హరిణా కృష్టంబగు నీసఖీ ద్వయంబుతోడన దాని స్మృతియు మింటికెగసె. అదియు నపస్మృతియై సకల దుఃఖభాగినియయ్యె.

ఇ. విస్మయోల్లోలిత ప్రమోదసుధార్ణవంబునందుమునింగియెట్టకేలకు న్మజ్జనంబు లొనరించి భగవతియాప్తానాప్త జనకల్యాణవ్యసనజ ప్రహర్షంబు నతిశయించుచున్నది గదా భవన్మహిమాను భవసంభవ సంతోషంబు.

కా. అదియెట్లు.

ఇ. ఆరణ్య సంచార శీలవైనను మహారాజ శుద్ధాంత సంవృత్తవార్తలనైతము దృగాలీఢంబులం బోలె వచించుచున్నావు. అనిసాపత్రపలుగుచు భగవతి మాయయ్య వివేకంబు సైరింపుము. సకలలోక వర్తమానంబులు త్రైకాల్య గోచరంబులు ప్రత్యక్ష విషయంబులంబోలెఁ గాంచెడువారికి నుదధిలంఘన జంఘాలుండగు నాజగత్ప్రాణ తనూభవునకుఁ గుల్యాతరణంబు చాతనిదియేమి ప్రాశస్త్యవస్త్యంబు.

కా. మంచిది యిద్దియు మీకు నిదర్శనంబకదా.

ఇ. భగవతి త్వదుక్తంబు సర్వంబు సత్యంబనియకదాకరణత్రయంబున విశ్వసించుచున్నాము.

కా. సంతోషంబే ఇంకనా చెలికత్తియ లెల్లెచ్చటికింజేర్పఁబడిరో చెప్పవలయుఁగదా. వినుడు ఆశాంబరీకురంగంబు దమతోడ నుప్పరంబున కెగయుడుఁబెద్దకన్నియ దానినలౌకిక సాధారణ హరిణంబని తలంచినిజతపోమహిమంబున జపింప ను

ద్యోగింప నట్లొనరింప వలునదని యశరీరవాక్కొకటిమింటవినఁబడె. పిమ్మట నదియే మిత్యుఁజేయ నేరక తనచెలిని దానికొమ్ముగట్టిగంబట్టుకొను మని వచించి యిట్లు విలపించుచునట్లుపనిరె॥ ద్విపద॥ ఎవరైనఁ బుణ్యాత్ములిలనుండిరేని-నవనవ సుకృతముల్నయమొప్పఁ జెంద । నెలకొనుకోరికల్నెఱ్యమ్మమీఱఁ। దలతురు మదిలోన ధర్మతత్పరతఁ। గలనులఁగలసి పగఅనీసడింప । వెలయు బంటుతనంబు వింతనొప్పెదురు । దీనుల మనుపంగ దివ్యరుసుల్లముల । మానైనవాఁడుకల్మహినిసైకొందురు(। దేవుఁడిచ్చిన శక్తి దేజరిలుచుండ । కావుమను జనులఁ గావకనుండ । నేతెంచు పాపంబు లిట్టిట్టి వనుచు । వాతఁజెప్పుటకయి వలనుగావనుచు । తెలిసికొందురు వారిఁదీరిగావంగ । గలిగెడి ధర్మంబు గడునెక్కుడనుచు। దాననిహపరముల్దవిలి యెల్లెడల । జానగు హాయుల సమకూర్చునను చు । నెదనెంతురనిశంబు నింతయకాక । నుదలిప్తులగు దుష్టమతుల వధింపఁ। బొడమిన యశములఁ బుడమి నెల్లెడలఁగడుఁబడయంగను గామింతురెలమి।అట్టి వారికి మేము నడరు మ్రొక్కులిడి। గట్టిగ మాయవంగదలఁదెల్పెదము। చిత్తగింపుడు మీరు సేమంబు సేయ । నత్తమిల్లని యాత్మ నాదరముంచి । సాధుశీలురకెల్ల సంస్తవనీయ । మాధురీమహిత సంభాషణ నిపుణ।విమలాన్వయోద్భవ వివిధకలాజ్ఞ । సుమశరాణలక్ష్మికి సోదరియనఁగ । వెలయు పుణ్యాకారవితతశుభలక్ష్మి। కలిత యౌవనజన్మకన్యాలలామ। యైన యీబాలిక యాంతరంబైన । మానసవేదన నురలింపఁగలచి । యుద్యానవనమున నుత్కంఠమీర । హృద్యాగములఁ జూపు హేలతోనుండ । నకట యెవ్వడో కాని యసురాధముండు । మకురమాయలమారి మారీచసముఁడు । మాయామృగంబై మాచెంతఁజేరి । యాయావిలాసములతివినోదముగ । నెచ్చిచరించుచు నిచ్చల బెంచి । మచ్చికలలంప నుసువలమగుట। నతిమూఢమతులమై యది పెంపుడిదని । మితిమీఱువేడుక మేమప్డు దాని । కొమ్ములఁగీలించి కులుకుచుండంగ । నిమ్మగనింగికి నెగసి పఱతెంచె। తొల్లిభూపుత్రినిఁ దుష్టపలాశుఁడు ।బల్లిదుండును నైన పఙ్క్తికంధరుని। బాతిమమ్మిప్పుడీ పలలాశనుండు । నీతియొకించుకయు నేరకదుష్ట వర్తనుండగుచును వడిఁగొనిపోవు । గర్తంబులో మమ్ముఁగలుపుఁగాబోలు । కొమ్ములు విడినను గుంభినిఁగూలి।యెమ్ములెల్ల విరిగి యిపుడ చచ్చెదము। కావున్న మమువీఁడు గడగేమిసేయు । నోకుత్సితుని వీని నోడింపరాదు । గడుగాయతనమున గడిదేరినట్టి॥ గడుదిట్టయగు పంక్తి గళునకువీడు। జతయగుచుండును జగతినాపాంసు । వితతబలుండు రవికుల ప్రదీపుఁ । డగురాముఁ

గఁబరిమార్చి । వనజాక్షి దీని నావసుహాత్మజాత । వలెఁగరగ్రహణంబువారక చేసి లలిత సుఖంబులలర మనవలయు । ననుచు శారికవోలెనతినిష్ఠురముగ । మను నాసవీడియ మతిమతిమీఱి । వాపోవుచును మూర్ఛసంచిత చెలికి । వాపోపశమనంబు దరిగానలేక । కడగండ్లఁ గడలిలోఁగలసి గడునలసి । వెడలంగనప్పుడు వియదంతరమున । గాఁ వశమున నాకాలికంబైన । కాలాంబుద మొకటి కమనీయమగుచు । శీతలజలకణాసేకంబుసేయ । నాతతమూర్ఛచే నాబాలయప్పుడు । పరిముక్తగ్నై పరిపరివిధంబులను । బరగ వెలుంగులతోఁ బలుమాఱు నేడ్చె ॥

అనుచుఁ జిత్రంబునం జిత్ర కల్పిత ప్రతిమఁబోలె మూర్తమాత్రంబు మిన్నక యుంచున్నది.

సం. సఖి సుమతి యీ భగవతి యింతవరకును ననర్గళంబుగ వచింపుచు నిప్పుడేమొకాని సందేహ సంధిగ్ధాత్మయగుచు విస్మయంబున నిశ్చలాంగియగుచున్నది. అయ్యెడ వారికి నెయ్యదియైన యపాయంబువాటిదమదుగదా.

సు. సఖి యూరక యపాయ చింతనంబేల చేలతనంబునం జేసెదవు. మనకు నడుమ నడుమ నిట్టి వితర్కంబులు గలుగు నేమోయనికదా తోలుత వారి కుశలోదంతంబానతిచ్చె.

సం. సఖి నీవచనంబు సత్యంబ అకాండ తూష్ణీం భావంబునంబట్టి యిట్లు వితర్కించెద.

సు. ఇక నేమి విశేషంబులు భగవతికి ధ్యాన గోచరంబులగుచున్నవో యంతియకాక వేరొకండుండ నోపదు. అంతంగాపాలికసస్మిత వికాసాననంబుగ ఆహా దైవ మహిమ అన్నా వీరి భాగ్యంబు.

ఇ. సాశ్చర్యప్రమోదంబుగ భగవతి వింతగ నేదోయొక విశేషంబు యోగవిషయంబయ్యెనని మానుసంబధ్యాహరించుచున్నది మేమాలకింపంబగిన దేని దాని వినగ నతి కుతుక పల్లవిత చేతస్కులమగు చుంటిమి.

కా. సంప్రసన్నవిలోకనంబుగ చెలియలారా! ఈ నాయుద్యమంబు కిమర్థకంబు భవచ్ఛ్రవణ విషయీకరణ ఫలంబేకదా.

ఇ. భగవతి యట్లైన భవుకకల్ప వల్లియగు నీయనుకంపం గృతార్థులమే.

కా. మంచిది యది యట్లుండనిండని సంయమినింగాంచి ఓ చెలియా యా యిరువురలో రాజపుత్రియగు నొకతెకు నిట్లు వెలువడుటకుం దొలుత నీషద్వ్యవహితంబగునొక యామినీచరమయామ భాగంబున నొక్కటగు స్వప్నంబయ్యెండుగదా.

సం. సాశ్చర్య ప్రమోదంబుగ భగవతి యది యిట్టి స్వప్నంబయ్యెనని నాకుం దెలుపలేదు.

కా నీవచనంబు నిక్కంబ అట్లయిన దానియొక్క స్వాప్నికవికారంబు పరదినంబున నీకవగతంబయ్యెనా లేదా.

సం. సవిస్మయాతిశయంబునం జూచుచున్నది.

సు. సఖీ యద్భుతాబ్ధిలో దేలుచుండి తత్కల్లోల సంఖ్యానంబు సేయ బూన ధిగల్గునా కావున భగవతి సోత్తరంజేయుము.

సం. భగవతి కొంత వితర్కితంబ.

కా. అవునది యేమని వితర్కితంబయ్యె.

సం. సభయ సంభ్రమంబుగ భగవతి స్వప్నంబున నొక పురుషుని తోడంగలిసినది.

కా. ఇద్ది నిజంబేకదా.

సం. భగవతి యాసమయంబున నేనుం దాని చెలియును దాని దశంగని యడ్లనుకొంటిమి.

కా. అమ్మహానుభావుండే కదా యయ్యెడల వీరలకు రక్షకుండు.

ఇ. సంశ్లిష్యదాశ్చర్య సమ్మదంబుగ భగవతికి నాపురుషుండు మహానుభావపదవాచ్యుండయ్యెనా.

కా. అవును ముమ్మాటికగును అందు విచికిత్సకవకాశంబు లేదు.

ఇ. భగవతి వాని కులశీలాదికంబు లాలింప వీనులు మిగుల నర్థులగుచున్నవి

కా. అట్లయిన గొంతవట్టు వచించెద నాలింపుడు.

సీ॥ స్మరహరువలె సర్వ మంగళాంకిత దేహుండమల భూత్యుజ్వలుండధిక దృష్టి। భుజగేంద్రు వలె బహు భోగసక్తాచలాత్ముడు బలి సద్మైక భూషణుండు। పరమేష్ఠి వలె ముఖ పద్మ నృత్యద్వాణి సత్య లోకావన సాధు చరితు। డమృతో దధివలె పద్మాశ్రిత స్వాంత రాసక్తామృతుడగాధ సత్వశాలి। యుత్తమ క్షత్ర సంభవుడు రుతరపరితాప దీపిత దుర్జన పాప చరిత। తిమిర సంహృతి సుచరిత దివ్యమహిమ। హిమకరోజ్వల కీర్తి యాహేళిమూర్తి ॥ ౪౫॥

ఇ. సానందంబుగ భగవతి యారాజకుమార పరమేశ్వరుం డయ్యవసరంబున నెయ్యెడనుండె. వీరల నెట్లు కాపాడె నుడువంగోరెదము.

కా. సాశ్చర్యంబుగ అతండవ్వేళలోగడ దీనితో నను భుక్త సంయోగ సౌఖ్యుండు గావున దీనికంటెం దద్దయుగళిత ధైర్యుండయ్యు నుత్తమ క్షత్రి ప్రభవుండగుట నతి ప్రయత్నంబున నంతస్సంస్తంభిత కామవికారుండగుచు ససహాయుండై యాఖేటకపటంబున నశ్వారూఢుండై యరణ్యంబునకు న్వెడల వీరల భాగ్యవశంబున నాతురంగమంబతి కురంగ తురంగ వేగంబై కాంతారంబునం గడు దూరంబరిగె. అంత నాతండసమశర శరప్రహార జర్ఝరితాంతరుండు నవశమహాశ్వ ప్రాపితాయతదేశుండును గావున నతి ప్రయత్నంబున గొంత తపికి నావాహంబు నతిమనోహర తరుపరిక రభాసురంబగు నొక్క సరోవర తీరంబున నిలిపి పీతపానీయుండై దాని యాంద్రావించి యొక్కెడగు వృక్షమూలంబునం గట్టి మంద మందప్రస్పందమాన గంధవహసంపాతిత గంధగ్రహ విషయి పీయూషాయమాణ సౌరభ్య సంభరితంబులు నతి ప్రౌఢంబులు వితస్తిమాత్ర మిళితంబులు నగు కుసుమ విసరంబుల సంవృతంబగు నొక్కశిలాగ పరిసరంబున శయనించి స్వప్నానుభూత తదీయలాలితీ తరుణిమరతిలలిత విలసితంబులం దలంచుచు మీరిన నుత్కంఠగుంఠిత ధైర్యుండును సమ్ముగ్ధ హృదయుండునునై యుండ నయ్యెడ వారలట్లరచుచు నరుగుచుండిరి.

చ॥ నృపవరుడిట్టి వాకిఘోర నిష్ఠురథాంగ వధూవిలాపమై। న్నృపరవశోక్తి,

శోత్రికుహరాంతరముంజని యాత్మతచ్ఛ చా। వ్యపగత జాగరూకత దయాది గుణంబుల లేపసంభ్రమిమాస్వపచయమొప్పదీర సరసాశయుడై దివిజాచెనంతటన్ ॥౫౦॥

గీ॥ భంగరాహిత్య సంకటా పన్నులగుట గద్గదికమూలుగళములు కరుణ నతని। కినినటింపంపుచున్న వారిని గనియెను। జింకబొమ్మల వెన్నంటి చిక్కు వారి ॥ ౫౧ ॥

క॥ పిమ్మట నారాకొమరుడు। సొమ్మసిలగ డెందమప్పుడు। చోద్యోద్భూతం। దిమ్మనయగు బీరంబున। గ్రుమ్మరుమది నిట్లుదలంచెం గోవిదతలరన్ ॥ ౫౨ ॥

గీ॥ కొండొకండగు రక్కసి కూట వృత్తి గాని సాధారణంబిది గాదు తలప, గోలగొట్టక యుండగ గూలదవని। నట్టొనర్చిన వీరికే కొట్ట యగునొ ॥ ౫౩ ॥

క। వెన్నంటి దీని నుండిరి। కన్నియ లిరువురును వన్నె గలుషముం గాగన్। సన్నపు గోలలం గడుపున। జెన్నుగ వ్రేయనగుం దాన శిథిల బలంబౌ॥ ౫౪ ॥

క। అటులైన బుడమి దిగబడు। నటు మీదట వలయు కర్జ మరయగందగు న। న్నటుయిటులని తలపక వెసనటమట వెరవరిని వీని నణగింపదగున్ ॥ ౫౫ ॥

అని ధీరుండై నెమ్మనంబునన్వరికించి

గీ। చెంత నున్నట్టి సింగాణిం చేత బూని। దొనలం గోలలం గఱుకుల దూసిదాని కడుపు సిండంగ వేసెనా కడిది మగడు। నదియుం బలుకాలి మెకము దొరగుచు నొప్పె ॥ ౫౬ ॥

ఇ. సపరిమోదంబుగ ఓసీ పాపిష్ఠ మృగమా నీవని యయ్యోనా కూలితివా నేలను. పడితివిగాని మాచెలులకు మోసంబు వాటిల్ల లేదుగదా. ఓచెలులారా మీకష్టంబులు నష్టంబులై సంప్రాప్త సుఖలైతిరిగదా యని తద్దయు హర్షించుచున్నారు.

కా. ఓసఖులారా యిల్లలుకగానే పండువైనదనుకొంటిరా. ఇదియ వారలందకని వార్యధైర్యత్యాగ సమయంబు.

ఇ. సవిషాదంబుగ భగవతి యది యెట్లు.

కా. బెగడు వడక యాలింపుడు. ఆస్పృష్ట శల్యంబు గర్భంబునండంతట నిశిత శర శల్యనిఖాతంబగుచు నాకూటహారిణంబు.

సీ॥ ఆగుల్భలంబమా నాసికాఘోరాకారధూమలచ్ఛాయాది భీమజటుండు నర్థని ష్ఠ్యూత మహాహాదినీఖండ దారుణా భోగదగ్ర దళనముఖుడు। సితశల్య భిత్త సంధిత భీషణ కపాల తరళకగ్రైవేయ భరితవక్షు। డగుట కహ్వాశ్రేణి కాజస్ర సంవృత ప్రాభాకరీ ఝరీ భ్రమకరుండు। నిబిడ నీలగ్రీవ నిష్ఠురోరస్థలీ స్థగిత స్వగోచరా శాముఖుండు। బంధుర విగళన్మదాంధ సింధుర కరగంధ సంధ్యీకృతి ఘనకరుండు। వీక్షాసముద్గీర్ణ విస్ఫులింగార్భటీ పటుఘోర తారకా బద్ధ దృష్టి। యతినిశితాశితాయసశల్యాకోద్గ్ర మసృణోదిత శ్మశ్రుమహితముఖుడు। ఘనజఘనాబద్ధ ఘణ ఘణాం శబ్దన ఘన ఘంటి కావళీ ఘటితరశను। డఖిలజనుప్తద్ధృదభి దారణ పటిష్ఠదారుణ భ్రమణవిధాచణుండు। నిష్పతద్భిదురధ్వని కఠోర నిస్సరదట్టహాస ధ్వానకుట్టి మాస్యు। డాత్తపక్షచ్ఛేత్తృ తాపరాధవిరోధి మధనోత్పతత్కృష్ణ మహీభృదాభు। డతికఠోర కుఠార మహాశరాస। శరధి పరిఘాఘన ప్రాస చంద్రహాస। ముసలకాసూకు సూలేరి ముఖ్య వివిధ। భీషణాయుధ నివహవిభూషకరుడు ॥౫౬॥

అగు నతి దారుణాసురా కారంబునం బరిణతంబయ్యె.

ఇ. పాత్యా హితక్రాంత స్వాంతంబుగ భగవతి యీబాలికలప్పుడెట్లుమనిరి.

కా. సప్రసాదము- సుఖంబుగ మనిరి.

ఇ. సానందంబుగ భగవతి యని యెట్లు సంఘటిల్లె.

కా. వినుండు.

మ॥ మును వాండ్రెందన కాంండ్రఁ జేసికొన నుద్భూతేహుండొటంగడు న్విన యుం బర్మిలియన్వేలంగ మదిలో వియ్యంపు భావంబునన్గనియోబాలికలార మీరు వగవుంగాకుండు దేనియ్యెడ నుపింతున్నటు శక్తి పిమ్మటను మీకామంబు పూరించెదన్ ॥౫౭॥

ఉ॥ నాదగు వింత శక్తి వలినాయస్తలోద్గన లారగంట్నిరే। నాదైనమక్కువన

నసువం జరియింపుడు జంకు వీడివి। న్నాదపు చందమొప్ప నిక నాకవధూజన మాన సాద్భుతా। పాదక శర్మ జాతముల పొలుగ మిమ్మెనరింతు నమ్ముడీ ॥౫౮॥

క॥ నేనిట్టి రక్కసుండని మానసమున బెగడు విడుడుమహితాత్ములరా। మీన యమునకుండనరిన। వానిగ నెన్నుదుగు నన్ను వారితముదచేక్ ॥౬౦॥

మ॥ కను నీచుండగు వీడు మిమ్మును గొనంగాబోలు నన్నాజిలోఁబడి నోడిం చెడినూ జనుండునిపుడే వానిన్మహా హేతులన్। మృడదత్తంబులఁ గూల్చి కాల్చి విలసన్నీనాంక రూపుండనై। విడనాయాసమ మర్త్య మాన్య వసతి న్వేపుచ్ఛెదస్త్రచ్ఛెదక్ ॥౬౧॥

క॥ అనుచును దన మాయాబలమున నాయసపేటికపుడు ముగ్ధాకారం। బను వుఁరచించి యందున వనజాస్యలవారినుంచె వైభవమలరక్ ॥౬౨॥

ఇ. భగవతి యయ్యంతరంబున నిరువురంతరంబున నేమంతనంపు వృత్తినున్నవారు,

కా. అప్పుడా భర్తృదారిక యేమియు నెఱుంగక విక్లబత నొందియుండె. తత్సఖియై తేపానఃపున్యంబునందా దాత్వికశుభనిదానంబుల ననవధీరితధైర్యయై యెట్లో యీయాధి విధాయకంబు వృథా సంభవంబగుననియు నిట్టి యవస్థయందు భవ్యంబునవోదయంబై యన్యాహత ప్రభావంబగుననియుఁ జంతించుచుండె.

ఇ. భగవతి పదంపడి యేమయ్యె.

కా. అప్పుడాకండల తిండిపోతు సంవర్త సమయ నిర్నిద్ర మహారుద్ర కారాకారుండగుచు నారాజకుమారి రమా కుమారుంగని యిట్లనియె.

గీ॥ తోవఁ బోయెడు పీడలఁ దొడరి పిలుచు। కేర్కొనను గీడొనరించునది యుఁ। బ్రకటమైయుండ నంబర పథికునన్నుఁ గతము లేకయ కొట్టితి కాయమెగ్గొ ॥౬౩॥

క॥ తరుణుండవు సుకుమారివి చిర సమయము బ్రతుకఁగలవు సిరిసంపదలన్ కరుణయ పదమందిడి నీవరయక యిపుడేల కోరెదన్య జగంబుల్ ॥౬౪॥

క॥ నయరూప మరయ నాత్మోదయము పరగ్లాని దీనిఁ దలపక యవిపర్యయ వృత్తినుండు వానికి నయఫలమెటులబ్బు దుర్మదాంధాత్మునకున్ ౧౫॥

గీ॥ తనకు నెరవేర్ప రానివై తనరు కర్జముల దురభిమాన మూనిన మూలఁబడును। గాన నీవిపుడు తొలగుము కాకయుంటి । వేని నీయంగ బిసముల నెలమిఁ దిందు ॥౧౬॥

గీ॥ మూఢమృగమాత్రుఁదలచిన న్మోహబుద్ధిఁ జంప నేసితివంపఁబసొంపు మీఱ । దీనవధ్యుడవయ్యు నజ్ఞాన మాగమునకు మార్జకమగుటచేఁ బొడవితిపుడు ॥౧౭॥

కం॥ కదనమునన న్నెదుర్కొన । మదమునఁగడఁగె దవయేని మనుజాధమ సం మదమయ్యె నీవిటులగుట । మదకరిహరిఁ గొట్టఁబూనిమలయుట గాదే ॥ ౧౮ ॥

ఇ. సవిషాదంబుగ భగవతి యాదురాత్ముండిట్లు సమదగర్వాటోపంబునం బలుక నాక్షత్రియ సుత్రాముండెట్లు వానిసోత్తరుంజేసె.

కా. అతండును వాని పరుషభాషణంబులాలించి తైలధారాభిషంగంబునంబోలి ప్రజ్వలించుచున్నవాడైనను క్రోధోపశ్రుబ్ధంబు ధీరోదాత్తుండు గావున సంస్తంభించి నయమధురంబుగ వానికిట్లని వచించె.

చ। అబలల సత్కులోదితల నర్మగుణోజ్వలలైన కన్యలం । బ్రిబలమదంబు నిట్లు గొనిరానుచితంబె నృశంస వృత్తినీ । దు బవిసి యింకఁ బొంకమరి దూలున్న గావున వీరివీరి చోట బయలడించి మించిన మిటారపు హాయులనుల్లసిల్లుమీ ॥ ౧౯ ॥

శా। రాజన్వంతము సుమ్మి యీవిషయ మింద్రాదిప్రసాదాప్త నిర్వ్యాజపస్ఫుట విక్రముండు ప్రబల ప్రత్యర్థి నిర్జేతవి । భ్రాజద్దీన జనావనాంకుఁ డనఁగా భాస్వన్మతుల్ప్రోలు నీరాజొక్కింతయు సైఁ పడిట్టియఘమున్ రక్షస్స చింతింపుమీ ॥ ౨౦ ॥

అంతవారక్కసుండు మహారాజ వచనంబుల కలిగి యతనితో నిట్లు వచించె.

గీ। నీదు బలిమే నెఱుంగుదు నీవు నన్ను। బెగడుపరచగ బలికెదు బీరమమర।

క। ఎడ్డెతనంబున నాపని।కడ్డంబుల్గు నీవు సలుప నడరెదవేనిం। జెడ్డలుగడు నిన్నిప్పుడు । సడ్డయొనర్పకయ వెసగ సడలించుఁజుమీ ॥ ౨౨॥

ఇట్లు వచించు రాత్రించరునకు వాయనంతాకాంతుండు గ్రిమ్మఱనిట్లనియె.

ఉ। ఓరి సురారి నీవిపుడు నుజ్వలబాహు బలుండనంచు మాయారణకోవిదుండను నహోన్యుడ నంచును గావరంబుచే। వారకనందు విప్రిడు భవన్మహిమానలమే తదాధిధా। రారభసాహతంబగుట రాసభవృత్తి నెఱుంగవౌగదా ॥ ౨౩ ॥

క। నేనీయెడఁ గామశరాళీ నిహతుడనగుట మిగుల లీనబలుడనే। యైనను ధర్మారి రక్షయ నానావిధబలసమృద్ధి నాకగును జుమీ ॥ ౨౪ ॥

ఉ। కావున వీరి వీడి సవికా సమనస్కుడనైన నాదు సం। భావన కాశ్రయంబవయి। భావుకసౌహృద భావమేర్పడం। బావనవృత్తి చేమనుము పాయమిదౌనటుగాక యుండినం । దావక గాత్ర ఖండముల ధారుణిఁగప్పెదనొప్పవిప్పగన్ ॥ ౨౫ ॥

గీ। ఇట్టి చెట్టల నొరులకు బెట్టు వారి మట్టగింపక నెట్టనమానడితడు । పట్టు విడుకట్టు దలపుము పట్టి వనుచు। నిట్టుగట్టిగఁజెపుదునీతట్టు చెలిమి ॥ ౨౬ ॥

గీ। దురభిమానము వీడి నిర్దోషవృత్తి । వీరిబుడమిని దింపుము వైరముడిగి । అట్లుగాకున్న సమవర్తి కతిథివగుదు । విద్దియాప్తోక్తి యనిమది నెలమిగనుము ॥ ౨౭ ॥

అంత నయ్యాతుధానుండు దుర్భర క్రోధ విధాని ధానుండగుచు నాసుందరీమందిరంబగు మందసంబు దనమహిమంబుచే నంబరంబునందనిలిపి- యారాజశేఖరుమీద - నంధకుంబోలె నతినిశాతరో పారోపణంబు సేసిన నతండు నతిపుణ్యతాగణ్యఁబగు నైపుణ్యంబున బాణంబులంబ్రయోగించి వాని నన్నింటి నిందుత్తమురగం ఖండించె మరియు నప్పుడా మేదినీజాని దనుజ కుంజరులు సౌమిత్రి సుత్రామ జిత్తులంబోలి పరస్పర ప్రహరణ ఖండనంబుల నన్యోన్య శరీర సంధిభిదా సంధానంబుల నతి చండవృత్తియు నాగ్రిహధన సంవర్ధితంబగు ప్రధనంబు సలిపిరి. పదంపడి యయ్యసుర మహామహిముండు గావున దివ్యాస్త్రంబులం బ్రయోగింప నావీరకంఠీరవుండు పరాస్త్రఖాదిని యను నొక్క శక్తి వానివలనం దనకు సంరక్షణంబుగా సంధించి నా

యసుర నెఱుకలు ఖండించుచు ఖండనంబొనరించుచుండ వాడును దన దివ్యవరప్రభావంబున సంపూర్ణాంగుడై కనుపడి యదృశ్యుండై నానా విధప్రహారణంబుల మిగుల బాధింప నా రాజకుంజరుండు సంజనిత ధైర్య ధుర్యుండగుచు బరమాయా విభేదియను నొక్క యస్త్రంబునందదీయ మాయాబలంబు దినకరుండు నిజకరప్రకరంబున దిమిర భరంబు కరణి స్మరణీయత నొందించి వాని నీక్షణ లక్షణీయు నొనరించి.

క. తనకాధి జనకుడగుటను। దనునకు సరిసేయ వేరియుదహనాస్త్రము ద
ప్పున జెట్టి రుచిరోరక్కసి। తను విడిసురసుతను సురత ధన్యుండయ్యెన్॥ ౨౦॥

ఇ. సహర్షాతి శయంబున భగవతి శాంతము- పాపము. శాంతము పాపము. అ స్మదీయంబగు సఖీద్వయి సైంహికేయ నిర్ముక్తంబై సమగ్రస్ఫూర్తియగు సుధాసూతి మూర్తియుంబోలె నిరార్తియై క్షేమంబున నడరగదా.

కా॥ వారికి సమగ్ర క్షేమంబింకంగాంగలదు.

ఇ॥ సవితర్కంబుగ భగవతి విజితాభి యాతియయాతి సన్నిభుండగు నాభూవల్లభుండు వారలం గరుణించి తనపురమునకుం దోడ్కొని పోలేదా.

కా. దైవంబందుకు సంహింపలేదు.

ఇ. భగవతి పదంపడి వారివార్త యేమయ్యె.

కా. చెలులారా అయ్యెడ నొక్క మహాసమీరణంబు విసర నామందసంబు తదీయ వేగంబున గగనంబున నతిదూరంబు దానరువ్వంబడి యొక్క మహారాజ ప్రమదావనాభ్యాంతర గల్పితంబగు క్రీడాశైలీయాయస్కాంత ప్రస్తరమయ సముచ్ఛ్రిత శిఖరంబుచే నాకృష్టంబై సుకృత వశంబున నచ్చటందిగె అంతనారాజ మహిషి అత్యాశ్చర్య ధుర్యాత్మయగుచు నా పేటిక సేరంజని వారిం గని వారి దాన వెలువడించి మించిన యుత్కంఠతో గారవించి మనుపుచున్నది. ఇపుడు వారికి సేమంబు. ముందుమిగుల భవ్యంబు గాగలదు. సవిశేషంబుగ జెప్పుటకిప్పుడనవసరంబు గావున నింకనీవృత్తాంతంబు మీరలడుగ వలువదు.

ఇ. సాంజలి బంధంబుగ భగవతి యాప్తజన కరుణావతీ క్షమింపుము క్షమింపుము. పిమ్మట నాజగతీ పతిశచీపతి యేమయ్యెనో యుపదేశింపం గోరెదము.

కా. సాదరంబుగ జౌను. తదుదంతంబును మీకు న్వినతగినదియ వినుడు.

మ॥ అయసత్వంబున నాఖలుందునిమి దివ్యాస్త్రంబునన్ క్షత్రియాన్వయ
చంద్రుండతడప్పుడేగె నిజసంవాసంబుకై యుజ్జ్వల। జ్జయజా నందధుకామురీఘున
సమాజత్త్రద్వగూలోక నాత్మ్యయు సంవర్ధిత తద్వియోగ భవశుక్తా పార్ధితుండై క
ధుక ॥౨౧॥

దీనికొకకతంబుండె గావున యనంత రోదంతంబు మీకడుగం దగదు.

ఇ. మఱియుసవినయంబుగ భగవతి భవద్వచన సుధా స్వాదనముచేసి వేమి యవురము బ్రతికితిమి. ఇంకం బహుజనంబులీ వ్యసనంబుసంబట్టి యనల ప్రవేశంబు సేయ సమకట్టియుండిరి వారికి బ్రతుకుతెరవెఱుంగింపంగోరెదము.

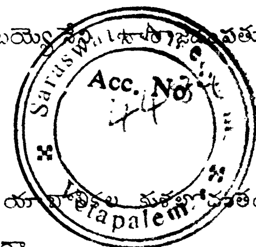
కా. ముహూర్తమాత్రంబు యోగంబునలంబించి ఓచెలులారా భవదుదిలంబు సూనృతంబ. యీ బాలిక జనకులు దేశాంతర స్థితులగుట దీనిపితామహి రాజ మాత యీవ్యసనంబు సైపనోపక యనల ప్రవేశంబు సేయ సమకట్టి యప్పుడు నిజప్రేష్యలచేతం తదానయనంబునకుం బ్రతిజ్ఞాతయై కొంత గడువుసేసె. ఆరాజపురుషులుం దమశక్తి కొలది కృతప్రయత్నులైనను మోఘీభూత మనోరథులై యీవాసరావసానంబునగుం జేరగలరు. పిమ్మట నారాజ మాతదహనావగాహనంబొనరింపనుద్యోగింపంబదీయ జనంబులుం బెక్కులు సుకృక నట్లొనరింప నుద్యమింతురు. అకటా మహాకష్టంబు పస్థితంబయ్యె.

ఇ. భగవతి యిట్టి కష్టంబు దిష్టంబుచేం బుష్టంబయ్యె[illegible]పతులు ను నష్టప్రాయులేకదా.

కా. ఈయాపదయందుకుం దగియున్నదే.

ఇ. దుఃఖాతిశయంబు ప్రకటించుచు భగవతి యా[illegible]తంబు వారికి శ్రుతి సంగతంబేని నీకడగల్గ గడలుల పాలగుగదా.

కా. వారలకుశలంబు దెలిసినవారందఱు సేమంబున నయుందురు.



ఇ. ఆపురంబతి దూరంబున నుండుట నీప్రవృత్తి వారికెట్లు ప్రవృత్తియెట్లగు.

కా. ఓచెలులారా మీరునగలం బొగలకుఁడు, దీనికి నొక్కయుపాయంబు వాకుఁ దోఁచెద నట్లు సలుపుడు.

ఇ. తదవసరప్రాప్త ప్రాణుల కరణి మహోత్సాహంబుగ భగవతి మహా ప్రసాదంబు. కృపఁదెలుపుము.

కా. ఓచెలులారా మీరు వారి కుశల వృత్తాంతం బట్టిట్టు దెలిసినట్టు నొక లేఖ లిఖింపుడు. ఉదయంబున నీఘంటికం బూజించి మదీయాహ్వాయ స్మరణ పూర్వకంబుగ నాలేఖ దీనికింగట్టి విడుడు. ఈ ఘంటికయాలేఖం దీసికొని యవసరంబున నారాజమాతకునిడును. మఱియును వెంటనే నెయ్యోడనున్న నాచెంగటకుంజే.

ఇ. భగవతి యట్లైన నందఱు బ్రతుకుదురు.

కా. అందుకేకాదా నేనిట్లు వచించితిని.

ఇ. భగవతి యేతల్లేఖా ప్రేషణావసరంబున భవత్సన్నిధానంబు గోరెదము.

కా. చెలులారా యీవాసరంబున దినకరుండు చరమగిరి కందరంబునకుంజేరకమున్న యిచ్చటికనతిదూరంబుననున్న శివాలయంబున కరుగవలయు. ఎల్లియుం దాని కవ్వలనుండు నొక్క పుణ్య పుష్కరిణికి సమయమజ్జనంబున కేగవలయు కావున మీరొండు వక్కాణింపకుడని యాత్మీయ మేఖలాఘటితంబగు నొక్క కింకిణిం దీసి వారికిడి నేనందునాయుని నిర్గమించుచున్నది.

ఇ. నా పెతో గొంతదూరంబనుగమించి నిజ గౌరవోపచార సంవర్ధిత వాత్సల్యయగు నాపెచే నాజ్ఞప్త నిజావాస గమనులై మగుడుచున్నారు.

పిమ్మటం బ్రవేశించుచున్నది. నిర్వేద కఠినాత్మ రాజమాత పరిచారికాంస విన్యస్త కరతలయగుచు విషణ్ణ బంధు ప్రధాన జన సంకీర్ణంబగు నాభ్యంతర మంటపంబు పదంపడి యుచితాసనంబునం గూర్చుండి అంతటంగలయంగని

ఓయి కొమరులారా మన పడుచుల సుద్దియొద్దియైన నింతమట్టుకు నేమియు

నెఱుకపడలేదుగదా.

ప్రధానజనంబు. మహారాజపత్ని మాయలక్ష్మీదేవి హృదయంగమ వార్తాప్రకాశనంబునకుం గుత్తుక బిగియబట్టియుండె.

రాజమాత. ఓయి యీయభాగ్యంబునకంతకు నేగదా ముఖ్యభాజనంబు. ఐరాశ్రియవశంబున మీకును వయస్సంబంధంబున నగ్నికింబోలె నియ్యుపమర్దంబు భవించె.

అని మనుమరాలిందలచి.

ఉ॥ నీముఖ శోభ కోడిబిసి నీప్రసవంబును, యానలక్ష్మికిన్, సామజరాజముం బదకిసాలతలాంతర మాశ్రయించుటన్ ।నేమము మీర రాజమహిషీ పదభూషిత వైచిరంబు స త్కామములన్ వెలుంగు దనుకౌతుకమిప్పుడిటయ్యె నక్కటా ॥౨౦॥

క॥ కరహల్లకదళదంగుళు । లలరెడు కజ్జలపు రుచుల నడరించెడునీ । యలకములును బొడవొటను । గరమాయువును బొడవనియఁ గడుకొంటేఁగదా ॥౨౧॥

సీ॥ పర్వేందు బింబైణ భవ్యేక్షణరమలఁ గాస్మీక శ్రీకార గంధఫలుల । గనక దర్పణకంబు కరికుంభనభముల గాంగేయ బిసజసౌ గంధికముల । దక్షిణావర్త హ్రదస్నిగ్ధ సైకతరంభాప్రకాండ గోరాజవాల । హస్తపల్లవకచ్ఛ పాభాభరంబుల నిమికాతంబైమతెనిబిడమసృణ । దూరదూరవి నీల సదూర్మిపట్ట । గుణసముత్కర లక్ష్మిచేగొమరు మిగులు । నీదు మెయిగాంచి తలచితి నిరత మమిత సుత మహారాజ సుఖముల నుకలవనుచు ॥౨౨॥

క॥ జననీ జనకాన్వయముల । కనఘాత్మ తదీపమగుచునమలసమాఖ్యా । వనధినిమగ్నాశేషభు వనుడగు సుతుగనుదుఁవనుచు వరలుదునుగదా ॥ ౨౩ ॥

గీ॥ ఇట్టులనుకొంటిగాని నేనెల్లయెడల। నిట్టియంగదగలదనియెప్పుడైన। నెఱుఁగఁగలనైన బవిసిని నెఱుగ నెవరు వెరవరులగుదుర బుడమి వెత్త్రినైతి ॥౨౪॥

క॥ ఎక్కడిశ విపినచరమ్మగం। బెక్కడ శుద్ధాంత జనము లెక్కడదానం। జిక్కు

ట వారరయంగా। నిక్క ము దైవంబ దీనినిజ మెఱుగవలెన్ ॥ ౮౫ ॥

చ॥ జగముననుండు జింకలవిజంకుతనంబున మీఱియుండునీ మృగమెలువం టిదో యకట మీఱిన సత్త్వము చేత నిర్వారన్। నిగనిగ జూడ వేడుకలనెయ్యమునందన కొమ్ములంటగా। బగగొని వారిగైకొనియ పారెను నింగికిదేమి చోద్యమో ॥ ౮౬ ॥

చ॥ ఇది తలపోయ నెక్క యసురేశుని మాయగ దోచు నిక్కమౌ। మది బగవారు పొంగి యవమానపు మాటలు మాటిమాటికిం। బదిలము వీడియాడ ననపాయత మించునకీర్తికోడి యేయెదవళితంబుగాగ నెటులేను సహింతు వహింతు బ్రాణముల్ ॥ ౮౭ ॥

అని కోడలిందలచి.

ఉ॥ కోడల నాదు డెందమతి కుత్సితగండ శిలామయంబుగా। కోడినదాని యంగదన కుంతిత వృత్తి గ్రహించి యిప్పుడే। చూడగరా కనష్టమగు సుమ్ముభవన్మన మైతె యప్పుడే జాడయొకింతలేక కులిశాహతిబోలె నశించు నిక్కమౌ ॥ ౮౮ ॥

క॥ ఈమాట వినుటతోనే।యామానముదూలి నీవు హాహాయనుచు। న్నామావశేషితగుదు వుసీమాతిగమయినయట్టి సేగెటులోర్తున్ ॥ ౮౯ ॥

శా॥ నాయుల్లంబను నౌఘసంబున నవీనప్రేమ ధారావళిం। బ్రాయః ప్రసన్నత మూర్తిజేయ మిగులం బ్రీత్యగ్రపత్నిత్వమై। చాయంబోలి యొకప్పుడున్విడక నాశర్మ ప్రమోదాను సంధాయిత్వ ప్రతశక్తి చేనిజసుఖాదాసూమ్ఖితా సక్తివౌ ॥ ౯౦ ॥

ఉ॥ అత్తయుఁగోడలుం జగతినార్జవ ముఖ్య మహాగుణంబులన్। చిత్తరపాటు వీడి సతతంబున కామమహాజవంబుచే।హృత్తల వంద్య వృత్తులయిహృద్యత నొప్పియునొండొకండుతో। హత్తరటన్న మాటగగనాజ్ఞముసేయుదుసాధుశీలతన్ ॥ ౯౧ ॥

సీ॥ పొద్దున దమ్మిపూబోలి విప్పగు సొంపులలరగ ముద్దుల గులుకునీదు। నెమ్మోము సూచిన నెఱినెలములుమీఱ నానాడు వేడుకల్హాయులగును। నెలవగు చుండును నేమంబు వెలయంగఁ బిన్నవయ్యును గడుమన్ననలర।జేజేలకుం బోలె జిగిగల్గు బత్తిచే నాకారగింపు లనయము సలిపి। కానినీరైన నానవు కరముపూవు। బోడివైనను

మగనితో బుట్టువులను। గాంచినయెడల చెలియండ్రి గలుగునర్మిలి వెలయింతువు నిసుబోలు లేమగలదె ॥ ౯౨ ॥

ఉ॥ దైవము ధర్మవత్సలతఁ దప్పకయుండిన నిట్టికష్టము। బ్రాపగ నొందునైన నసు బురాకృత కర్మము లెట్టివారికిం। బోవగఁజేయశక్యములె పుణ్యము పాపములన్మోయిల్లిచేఁ జేవసెడంగఁజంద్రుపలె నేమము సేయ నొకింతయోర్చునే ॥ ౯౩ ॥

చ॥ పెనిమిటి మేనితోడ ధృతిపెంపున నామెయినప్పు హవ్యవా। హనున కొసంగినందివిషదాలయు మంటు బుధేంద్రివంద్యనై। తనరెడి భోగముల్పతి హితంబుల నంపఁగనమ్మువంను నేఁ।గని యనుభవద్గుణానుభవ కాముననట్లొనరింప నైతిఁగా ॥ ౯౪ ॥

ఉ॥ కూతులు పెక్కులైన నినుగోముల రీతులఁబోలలేరునీ బ్రాతికిఁ ల్లియైనఁ బ్రియవాదితఁజాలదు పోషణంబునన్ నీతుల గారవింప జననీ హితుఁడైన సుతుండు నుందగం। డాతత పుణ్య యట్టినిను సాపదగాంచెటు దాల్తుఁ బ్రాణముల్ ॥ ౯౫ ॥

ఇట్లు విలపించి మంత్రులంగని ఓకొమరులారా పిల్లలరోయ నటిగిన సేనాపతి వచ్చెనా.

మం॥ మహారాజ పత్ని తారునిగ్రహ మించిన యవధి సమాప్తంబగుటం బరికించి కొందరు కొతులతోడ విషణ్ణుండై యేతెంచి దీనుండైయుండె.

రాజమాత॥ దైవంబు సహకారంబుగాని యెడల మనవిషాదంబేమి సేయసమర్థంబగు వానినిక్కడకు రావింపుడు.

మంత్రిలట్లొనరించుచున్నారు. సేనాపతియు దీనవదనుండగుచు నేతెంచి స్వోచిత క్రమంబుగన్ బ్రణమిల్లుచున్నాడు.

రా॥ మంత్రివరుంగాంచి- ఓయీ యీతండస్మదను శాసనంబున నిర్యోడ వెడలి ఎట్టెట్టు వర్తించెనో యనుయోగింపుము. మంత్రివరుండట్లొనరించుచున్నాఁడు.

సేనాపతి. సాంజలిబంధంబుగ। అఫల ప్రయత్ననివేదనంబవకేళిసేవనంబు। ఐనను మహారాజపత్ని చరణంబులయను శాసనంబున వాక్రుచ్చెద నాలింపుఁడు.

రాజమాత. ఓకొమరులారా యీ యుదంతంబు శ్రుతప్రాయంబు మీరికమాస లక నింధనంబుల సమకూర్చి దహనంబు దంకోలుపుడు మువ్విషహ విషాద దుర్భరంబగు నీశరీరంబు ధరింపంజాల.

మంత్రి॥ దేవిమహతి యానతి యని యట్లుసేయ నియమింపుచున్నాడు.

రాజమాత॥ మంత్రివరుం గాంచుచున్నది.

మంత్రివరుండు సూచించుచున్నాడు.

సేనాపతి. నేను న్మతికొందఱు తురంగ సాదులు నియ్యోదనుండి వెడలి నింగికెగసి పఱచు నాకురంగంబు వెన్నంటి దానికొమ్ములం గరంబులంగీలించి యూర్ధ్వగమనంబులం బోగలు వీరిని సవురంగను గొనుచుం గోడనయతి దూరంబరిగితిమి. అట్లనతిదూరం బరిగి యొక్కెడ నరణ్యానిలోఁజేరి యతినిబిడకంటక మయగుల్మలతా తరు వితాననితాంత సంవృతంబగుట నచ్చోట ముందు నడు మట్టకోడి మింటువారిం గనుంగొనుచుండిరి. మఱికొందఱు పిఱుందదెసకేఁగి పలుదెసల కరిగి యచ్చటచ్చట వారిం గనుగొనుచుండిరి. ఇట్లుండనా కురంగంబుమీదిక తిరూరంబరుగ నాయత్నస్పష్టి ప్రదాననిపుణంబులగు కాచమయ లోచనంబులందాల్చి హరిణికంగనుం గొనుచుంటిమి. అంతట నాలుగు గంటలయ్యె- అత్తఱి నాకితవకమలంబును దగంబు పరిసరంబుల నగనగంబుగా నాటంబడిమా డంబడె. పిమ్మట నావాతాయువు గతాయువుగాక బహుళ సహస్ర నివహోవహంబు నతిఘోరంబునైనకర్బురాకారంబు ధరియించె. పిమ్మట నారక్కసుండొక్క మందసంబు సురుచిరమణిగణఖచిత కాలాయసశలాకామయంబుగల్పించియా బాలికల నిరువుర దానంబెట్టి యేమొ చెప్పెనని మాకుఁదోఁచెఁగాని యవ్విధినఁబడవయ్యె. పదంపడి భూగతుండగు నొక్కనితో గూఁతసంవాదంబు గలుగునటులఁగానుపించె. పిమ్మట వారిరువురకు నతిదారుణంబగు పరివిదారణంబునకు సూచకంబులగు కలంబనికురుంబంబుల నూర్ధ్వాధః ప్రసారంబులు గనుపించె. అనంతరంబ నంతరిక్షంబుచరమగిరి శిఖరావతరణంబుసేయు సమయంబున ధనంజయమయంబగు నొక్కదివ్యాస్త్రంబు క్రిందనుండియంబరంబునకెగయ నారక్కసుం డప్పేటిక గడురయంబున విదూరత్వంబునరువ్వె. అంతలోన నాదివ్యపరిహరణంబు సముజ్వలజ్వాల జాలదుర్విలోకంబగుమదావపావకంబు శుష్కవిటపికరణి నాపిశితాశను భసితావశేషితుంజేసె. అయ్యావస

రంబునందాదృశకృశానుపరికాశం బవలోకింప నేరక నిమీలిత నయనుల మగుటం బిమ్మట నాపేటిక జాడం బొడఁగనుటకు నెంతియత్నంబు సలిపియు వెరవఱులము గాక పోతిమి. పదంపడియెన్ని వెఱవుల చేతనైన నెట్టిదుర్గమ విషయంబులైననెంల దూరంబులైన నంతటం బరికింపఁటిమిగాని యాయస్త్రప్రయోక్త నిలిచిన తావునువానిగమనాగమనంబులకు సూచకంబులగు చరణచిహ్నాదికంబులైనం గానవశంబులుగావయ్యె. సవ్విధంబునం గృత్యమ్మకవితథ మనోరథులమై దేవీచరణ శాసనానుసరణంబు నన్నట్టి నిరర్థకంబులగుట దుర్భరంబులగు నసువులతోడ నేతెంచితిమి ఇదినిక్కంబు. అని విరమించుచున్నాడు.

తత్రత్యజనులందరు నతివిస్మయ విషాద గ్రస్తచేతస్కులగుచున్నారు. అయ్యెడనొక చేటికయేతెంచి దేవి కర్ణంబునం గొండొక పలుకులు నుడువుచున్నది.

రాజమాత॥ ఓకొమరులారా పౌరులు గొందఱు దైవికంబగు నీదుఃఖంబున ననలంబున జొరంజతినంబు సేయుచుండిరని వినంబడె. వారొకప్పుడైన నట్లొనరింపందగరు కావున నీమీదనట్టిపలుకు నావీనుల కందించిన వారుమాయెడల ద్రోహులగుదురు. ఇద్దిమదీయ శాసనంబని యందఱకు నెఱింగింపం దగుననుచున్నది. తత్రత్యజనంబులన్యోన్య వదనావలోకనం బొనరించుచు పిమ్మటన మనమందఱము పావకాహుతీకృతాత్ములమగుదుమని సూచించుచున్నారు.

రా. అయ్యనలంబుంగాంచి

గీ॥ అజలపరిసేక సాధ్యమనాశు గెంధన సహకారము నీశుద్ధనంజయమున। కాశ్రయంబగు తను విదియడరి కాల్ప నీశిఖి సమర్థ మనుట ధీహీనతగద ॥౯౬॥

కావున నేను గృతస్నానయై యేతెంచువరకు సారవంతంబులగు కాష్ఠోత్కరంబుల నిపుడనలంబగు ననలంబవిరలంబుగ నొనరింపుడని నియమించి నిష్క్రమించుచున్నది. తదాప్తలోకంబంతయు తద్విషాదవ్యథాభరంబు సైపనోపక యాత్మీయ పావక ప్రవేశ ప్రతిబంధకంబగు నారాజమాత యనల ప్రవేశంబు ప్రతీక్షించుచున్నది పదంపడి ప్రవేశించుచున్నది. విశుద్ధస్నానయు నిర్వర్తిత తదవసర సముచిత విహిత కృత్యయునై రాజమాత.

రాజమాత॥ విహిత హేతివ్రాత సంవళితంబగు నావీతిహోత్ర మండలంబు గనిమ్మాఱు ప్రదక్షిణంబు సలిపి యర్ధ నిమీలిత నాసాగ్ర ప్రణిహిత దృష్టియగుచు స్వేష్ట దేవతాధ్యానం బొనరించుచున్నది.

చ॥ మనమున వంతల న్వదలి మానగు సంతసమందు మిప్పుడీయనలములోఁ జొ
రంగనగు యత్నము మానుమటంచు మంజులస్వనమునఁ దెల్పుకీతి సురవర్త్మమునం గడు
మ్రోగుడిచ్చుచున్నన రెడు కమ్మతోఁ బడెఁ దదంజలిలో నొకగంటయత్తఱిన్ ॥౯౭॥

క॥ పదపడియు జ్వలశీలాస్పదమగు నా యనలమునకు పరితః క్రమాం బొదవి
యది నాను మధుర నినదమయి మధుకరము రీతి సభమునకేగసెన్ ॥౯౮॥

రాజమాత తద్దయు దద్దిరిలుచున్నది.

మంత్రివరుండు తదీయ ప్రస్పృతిగళితంబగు నాలేఖ నంతరంబ కైకొనుచున్నాఁడు. తత్రత్యజనంబంతయు నాశ్చర్య ధుర్య ప్రమద ప్రకాశిత గద్గద స్వరంబున ఓయీ మంత్రివరా ఇదియేమిటి.

అందఱుంగని సవికాసవదన సారసుందరుచు దారస్వరంబున ఇదియా వదస్మత్ప్రాణసంత్రాణంబునకై దైవవశంబున నేతెంచిన శుభోదంతని వేదక లేఖ.

రా. జీవజ్జీవితయగుచు సాద్భుత ప్రమోదయగుచు ఓనా యయ్యా యియి ట్టిదని యెట్టు నిశ్చయించితివి.

మం. దీని మీఁదం బొదలు పదావళిం గనుట.

రా. దాని వచింపుము.

మంత్రి. శుభము సకుశల సర్వాప్త జన మహనీయ విభవయగు రాజమాతకు సంయమినీ లిఖితంబు.

రా. సమృద్ధ జీవితయుం బోలె నోయీ యిది నిక్కంబైయుండునా.

మంత్రి. మహారాజపత్ని వీరామాతా తపస్వినీమణియగు నా సంయమినీ లిఖి

పరిజనంబు. ఓయమిత సుకృత చరితా యిదియు మహానిదర్శనంబు.

క॥ దాని పరిక్రమణమున గృశానుఁడు విష్టబ్ధదాహశక్తిఁ జడుఁడై మానగుపిం
ర కుసుమనిధాన శ్రీవాసీయగుని తడుగను వేడ్కన్ ॥౯౯॥

రా. తదీయశిశిరతను వెరగందుచున్నది. తత్రత్యజనంబులుం దదప్పావకంబు గాంచి సంతోష భరిత స్వాంతులగుచు దానిం గరంబులనంటి నిబ్బరంబగు నబ్బరంబున నుబ్బుచున్నారు.

రా. ఓయీ యాకమ్మవిప్పి యయ్యుదంతంబు వినుపింపుము.

మంత్రి. మహారాజ పత్ని యియ్యెడ నిట్లుండి వినందగదు. అహార్య వస్త్రంబులు ధరించి సముచిత ప్రకారంబున నాస్థాని నలంకరించి యీకుశలవార్త యాలింపంగోరెద.

రా. అట్లయగు గాక యని నిర్గమింపుచున్నది.

మంత్రి. పరిసరవర్తి యగు నారక్షకునిం గని సనయాస్యరాజపుత్రీ కుశలవార్తామృత ప్రదానంబున నస్మదీయ జన మనస్సముజ్జ్వల జ్వాలన నిర్వాణంబొనరింపుము.

ఆ. మహాప్రధాన శేఖర యియ్యవసరంబున నేతాదృశానుశాసన పాత్రుండనగుట ధన్యుండననుచు వెడలి యట్లొనరించుచున్నాఁడు.

పిమ్మట నా రాజమాత తదవసరసముచితమహాహార్య వేషయగుచు నుచిత క్రమంబున నాస్థానిం బ్రవేశించుచున్నది. సర్వ జనంబులుం డమకుందగు చక్కుల ఙిక్కటిల్లిన వేడుకల మక్కువలమర నుపవేశించుచున్నవి.

రా. ఓయి మంత్రివరా యింక నాలేఖాబంధంబు విఘటించి దాని యర్థంబు విరళింపుము.

మంత్రి. మహతియానతి యని యాయుత్తరంబు విప్పి మహారాజపత్ని యవ

త్తరోత్తర ప్రవర్ధమాన సమృద్ధి సంసిద్ధ గనాశిషంబొనరించి లిఖించు కుశలోదంతంబ అక్కడంబోడమునంగిదకు సుమతితోంగూడ జింతించు నెడల సంప్రీతి కుల దైవ ప్రేరిత దూత వనితం బోలె నొక్క కాపాలిక యేతెంచె. అయ్యెడం బ్రసక్తివశం న నాఎంత యాఎంత వేదింప నాభగవతి యావృత్తాంతం బంతయు నిజముహిమం స్సంగతంబు సేసికొని యిసుమంత్రయైనం గొఅంతవడకుండ గుశల పధానంబగు మనబ లికలవిషత్ప్రకారంబు విశ్వాసనీయంబుగం దగిన నిదర్శనంబుల వచించె. ఇప్పుడంద ము ఖ్యాంశంబు లిఖించెద నాలించి సంతసిల్లవలయు. మన బాలికలంగొనిపోయిన క రంగంబు చండ యోగినీ ప్రహిత దనుజమాయా పరిణామంబున మార్గ మధ్యంబున నొక్క మహా పురుషునిచే నది విద్ధంబై యప్పటి యాసురాకారంబు విహించె అయ్యె డ నారక్కసుండు భూతలవర్తియగు నాపురుష కంఠీరవుతోడం గలనొనరింపనుస కై మన బాలికల నొక్క దివ్యంబగు పేటికయందుం బెట్టి గట్టిసేసి దానిం గొన్ని క బులం బట్టుకొనియపోయచుండె. అంతె నావీర హర్యక్షుండు దివ్యాస్త్రింబొక్క య నాయసుర యాపేటియగరంబు దూరంబుగ రువ్వి గగనంబున నాప్రహరణ హారంబున స్మర్తవ్యుండయ్యె మన బాలికలును నామందసంబున సురక్షితలై యొక క్షేమ ధామంబు సేరి కుశలంబున నుండిరి. మఱియును వారు కతిపయవాసరంబుల నుత్తుంగ మంగళ సంగతులగుదురు. ఇందుకు ముఖ్య నిదర్శనంబీలేఖ చేరుట య గాగల కార్యంబులును లోగడ వాదావసరంబునం బరా భూతయై దుర్లపితయగు నొక యోగినిచే శపింపఁబడిన యాచండయోగిని యిపుడున్మాద చర్యయై యుండుట యునగు. ఇద్ది పరికింప హానిసేయ నిడిన మంద దృష్టవంతునకురసాయనంబయ్యెనను నయంబనుకరించుచున్నది. "క్వభోగమాప్నోతి నభాగ్య భాగ్జన" యను నభియుక్తో క్తి తథ్యతమంబకదా. కావునమీరందఱు నెలమి నెలయుఁడు. నేను గతిపయ దివసం ంబులకేతెంచి యావృత్తాంతం బంతయుసాంతంబుగనివేదింతు. కావున సవిస్తరంబు లిఖింపలేదు. ప్రహర్షితస్వాంతవై యుండుము. ఇద్దియ యనేక భావుకానుశాస నంబు గ్రహింపవలయు. ఇద్ది సంయమినీ లిఖితంబు.

తత్ప్రత్యజనంబులందఱు దాని శ్రవణద్వారంబుల నాస్వాదించి దుర్వహ శోకసం గులు పీయూష సేవనంబునంబోలె సమధిగత స్వభావులగుచు నానంద తరంగిణ

రా. సానందంబుగ ఆహాతపస్వినీమణియగు సంయమినిదాక్షిణ్య కరుణావా త్సల్యాదిగుణ గణ గరిమంబు.

పరిజనంబు. మహారాజమాత యావదస్మజ్జీవనంబునకుం బునర్జనన జనకంబామె యకదా.

మం. దీనికేమిసందియంబుమఱియుమహిమ మహనీయతమంబై మాపట్టుగంట యెక్కడ లేఖ దెచ్చుట యెక్కడ ఇంతియ కాదు దాని పరిక్షీణంబెక్కడమహానలం బు శీతలంబగుటెక్కడ.

పరిజనంబు. తత్క్షము ఘనదుదితంబతి తీర్థ్యంబు తపో మహితులగు మహితా లకు దుష్కరంబెయ్యది. సరే అస్మద్విపాద నిక్షేపంబగు నాచండ యోగినియప స్మారితానిహత చేతనయగునని యాతపస్విని వ్రాసెనుగదా యద్దియుం బరికింపందగు.

రా. అదియు నట్టిదై యుండు. అట్లగుటయు వీనికంటె నాశ్చర్యంబా.

పరిజనంబు. తాదృశతపస్వార్తా శ్రవణంబును నాధునికానందసహకారంబు.

మ . ఓయెవ్వండక్కడ

ప్రతీహారియేతెంచి సప్రణామంబుగ మహామంత్రిశేఖర దేవర యానతి శిరం బుగాసేత సేయ సేవకుండు వేడుకొంచున్నాడు.

మం. ఏతత్పురపరిసరారామంబుననుండు చండయోగిని యిపుడెట్లుండునో పరికింపందగు.

ప్రతిహారి. మహాతి యానతి యని నిర్గమించి వెండియు నేతెంచుచున్నాఁడు

మం. ఓకృతకృత్యుండవై యేతెంచితివే

ప్రతిహారి. దేవరయానతికి సేవకుండు శేయవగరింపుడు అయ్యమ్మ యున్మాదంబు న సొమ్మసిల్లి నమ్మరాని యోజనంగ్రుమ్మచున్నదని యిమ్మలందఱు నెమ్మనంబున సమ్మదం బులలర నమ్మకంబుగ వచింపుచున్నారు.

పరిజనంబు. అట్టి యోగినీమణి శాపంబు విఫలంబగునా యిట్టి సంయమిని లేఖనంబు వితథంబగునా.

రా. సానందంబుగ కొమరులారా వినుండు. ఇప్పుడీయాపత్తిమిర భరవిదారణంబుకై సకల సద్గుణ గరిష్ఠయగు నావధూమణి భాగధేయంబ పార్వణ హరిణకిరణ మండలంబని నేఁదలంచెద.

తాపజ్జనంబును. సోల్లాసంబుగ మహారాజమాత యిద్దియుతంబ సకల కల్యాణ విలసితయగు దేవి చేతనీయన్వవాయంబు సకల సంపత్సంపన్నంబుగాఁదగు. కావుననిట్టి యుపప్లవంబు విదితంబుగాకుండ నంతర్హితంబగుటకు నా దేవి సుకృతంబనిదానంబగుట కిద్దివిచికిత్స.

రా. అందఱంగని ఓయీ యీదినంబిదిపరకు మహానిరయ బాధానిధానంబైన గొండొక భాగధేయంబున నిపుడు జీవించితిమి. మనమిపుడు గడుబడలియున్నవారము గావున నేశంబ గృహంబులకేఁగి మాధ్యాహ్నికక్రియల నుచిత క్రమంబుల నొనరించి విశ్రమింపఁదగు.

తత్రత్యజనంబులు మహారాజపత్ని మహతి యానతి యని యందఱు నిష్క్రమించిరి. ఇద్ది తృతీయాంకము. శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

——— 0 ———

అనంతరమందు విదూషకుండు ప్రవేశించుచున్నాఁడు.

వి. స్వ. ఆహా, కార్యాంశంబున నారాకకెంత తడవయ్యె - సుహృదేక జీవనుండగు మహారాజ మధుకరుండొకప్పుడేని మదీయ దవీయస్థితి సహించువాఁడు గాఁడు నిజేంగిత నివేదనంబులకు నన్నొక్కనినపాత్రంబొనరించినవాఁడు - కావున మనంబున ననుందలఁచుచునెంత చింతించుచున్నాఁడో - మఱియు నేయేతలఁపుల నెట్టెట్లు మెలంగుచున్నాడో - యిద్ది యాలోచించి చెల్లికానింజూడందగు - కావున మార్గాంతరంబున నంతరంబున కేఁగి పరిచితంబులగు తత్రత్యజనంబుల వలనందదుదంతంబు విదితంబొనరించికొనవలయునని యొక్క ద్వారంబునఁ గొన్ని యడుగులునడచి యెదుటఁ గాంచి - ఆహా మన తలంపు మిగుల వీలు నొందెడు - ఇచ్చట జనసంబాధంబొక్కింతయు లేదు - విస్రంభకథాభాజనంబగు కుంభస్తని దేవీ చేటీముఖ్య యిల్లే తెంచుచున్నది - కావున దీనితో సంభాషించి తత్తద్వృత్తాంతంబు లాలింపందగునని యెదురుగం జనుచున్నాడు.

కుంభస్తని - ముందటంగాంచి - అయ్యా మీసేనకురాలు దండమిడుచున్నది.

వి. సవిలాసంబుగ ఓసీ స్థిర యౌవనవై చిరతరావసరంబు మనుము.

కుం. సమన్దస్మితంబుగ - నేనింతమాత్రపు దీవనకేకదా నోచుకొంటిని.

వి. నిత్య సుఖాలోకంబగు పరలోకంబునకు లగ్నకంబై తనరు గమనపదంబున బ్రవర్తిల్లుచు సకల సంపత్సమృద్ధమగు నీకింతకంటె నాశాస్యంబగునది యుండెద్దే.

కుం. ఇద్దియ కనికరంబునందనరు దేవర దీవనయని సంతసిల్లెద.

వి. ఓసి కుంభస్తనీ కుశలంబుగ నుంటివిగదా.

కుం. దేవరయక్కటికంబల్ల.

వి. సంతోషంబు - దేవియు మహారాజును సాప్తజనంబుగ నమఃపయంబు

కుం. ససంకోచంబుగ - కొంత తటి యట్ల జరిగె.

వి. సచింతావైలక్ష్యంబుగ - ఇప్పుడో.

కుం. అట్లుండలేదు.

వి. ఇయ్యెడ నేరికెట్టి వెక్కురుదయించె.

కుం. ఒరులకైన లెక్కింపనేల.

వి. రాజదంపతులకేనా.

కుం. ఔను.

వి. అది యెట్టిది.

కుం. పబువు వారికి నోడలు కింకయు రాణిగారికి నందునుండి డెంనంపునా యున్నైయుండె.

వి. సవిషాదంబుగ - ఈబాద యెట్టిది.

కుం. ఇట్టిదని యేరికిం దెలియరాదు.

వి. అకటా నా ప్రియవయస్యుండగు మహారాజమధుకరున కిప్పటినుండి యీ వేదన.

కుం. ఈనడుమ నొక్కనాడు వేకువను దొల్లింటి యట్ల మేల్కొని యత్తఱికిం దగిన చెయువుల సలుప బలిమివిడి వింతలగు వెతలకుం బాల్పడియుండె - అంతరాణిగారీసుద్ది యాలించి వెజ్జులరావించి కొన్నికొన్ని మందులిప్పించిరి - మఱియుందాను నప్పుడప్పుడు దలుచుగం జెంతనుండి వలయు నూడిగంబులొనరించుచుండిరి గాని యాయనగారి మేన సేమంబు నొక్కింతయుం బొడగానము.

వి. అబ్బబ్బా యిప్పటికి నట్లయుండెనా.

కుం. ఇప్పుడట్లుండిన మేలయకాదా.

వి. సనిశ్వాసంబుగ - ఇప్పుడప్పటికంటె యాబాధ ప్రవృద్ధంబయ్యెనా.

కుం ఔను - ఏలికలెల్ల తఱుల నుల్లంబునకు లోంబడినదుచువారుగాని ముందు వెనుకలం బరికింపరు - ఒక్క యజ్జున నెంత సంగాతులైన బెగడు పడుచున్నైన జనుపు వీడియైన మేలు నుడువులు పలుక వాని నాలింపరు మఱియు వారి నలుకం జూతురు.

వి ఓసి చెలీ నానయస్యుండస్వస్థుండై యవశ్యకార్యంబు లేమైన సలిపెనా

కుం. కానన్న నిట్టివందురెట్లువిందగు.

వి. అట్లయ్యెనా - ఆహా కానిమ్ము - అది యెట్టిది.

కుం. కింకనింకిన మానసులు జంగు విడక మెలకువ నుండందగుంగదా - ఈయన గారైన నట్లుండలేదు.

వి. మఱియేమి చేసెనే.

కుం॥ ఆనెగులట్లయుండ నీనడుమ నొక్కనాడేరికిం జెప్పకయ యదను గడు పుట్టుకై యొంటిగిం దేజినెక్కి యెక్కడెక్కడ మసలియోకాని ప్రొద్దుగ్రుంకినపిమ్మట చాలసేపునకు నేతెంచె- ఆ రేయి మిగుల బడలికగలిగెనని సాపడలేదు- మరునాడు రాణిగారి యానతింగింక పగఅలేతెంచి సంచులు విచ్చి మంచిమంచి మందులు నీసి వీనిసేకరింపుడని యెంతబతిమాలిన వానింగొనక మీరిడినమందులు నాకుసేమంబ సేయ నడరియుండలేదు గావున మాయానవైన దాక మీరీచెంతకుం జేరందగదని యానతిచ్చిరి. కావున వారు మొగంబులు సిబ్బితివాంచికొని వెండియురానోడిరి. మఱియు రాణిగారితోడను నామెయి సుకంబు గలుగునందాక నాతావుకేతేరవలువదని పెలవిచ్చిరి. మఱియుం గొలువుగాండ్రియ్యెడం దమదమపనులం గనుపెట్టియుండి యాయనగారి యానతిచొప్పున నాయాకొలువుల నెరవేర్చుచున్నారు. బుగ్గింగు మను సాపడుటయునుం దొలుతంగల చెయువులన్నియుం దొల్లింటి యట్లు జరుగకుండు. ఇంతియకాదు । నాయానతిలేక నేవారు నిటీమతోటకు జేరందగదనియానతిచ్చిరట.

ఇట్లుండ నేరికిన్మనంబున నెచ్చరిక యెచ్చయి యచ్చువడి యుండలేదు.

వి. సనిశ్వాసంబుగ- అన్నన్నా యెంతకష్టంబు పస్థితంబయ్యె। సుఖదుఃఖప్రాప్తణ నిపుణంబగు దిష్టంబేరికి నుల్లంఘింప నలవికానిది. మన మేమిసేయంగలవారము సరే. మఱియు నంతఃపురవార్తా విశేషంబులేమయినంగలవా.

కుం. నవి చికిత్సితంబోక మంచున్నది.
వి. ఏమే సంశయింపుచున్నావు.
కుం. ఏమిచెప్పుదునయ్యా.
వి. కలయోదంతంబులు.
కుం. వానివినుచుటకయకదా యీసందియంబు.
వి. నాతోఁ వచించుటకు నిట్లు సందేహింపవలసివచ్చెనా,
కుం. రాణిగారియానతి యట్లొనరించుచున్నది.
వి. ఆయానతియెట్టిది,
కుం. మేనివలన మసుసుల నెడఁబాపునట్టిది.
వి. సాశ్చర్యంబుగ - ఆహాయెంతక్రూరనియమనంబు-
కుం. కాకున్న నామనంబు మీయెడల నిట్లుండునా,

వి. అట్లయిన దీనిందెలియుటకు నాకుదయించిన యభిలాషంబవకేశి కుసుమ సమానంబేనా.

కుం. అట్లని నేనెట్లు సెనుకుదు.

వి. దేవీదరంబంతరంబుగ నితరకారణంబు దీని వివరించునెడల (జాఁపట్టదు గదా.

కుం. మరేమి.

వి. అందుకొక్కయుపాయంబు వాక్రుచ్చెద వినుము - ఈయుదంతంబు మదు డతంబువ నితర శ్రుతి సంగతంబైనఁ గదా యపాయాశంకసేయందగు అట్లు గాకుండ శపథంబొనరించెద.

కుం. అట్లైన మీయెడల నాకు దాపరికంబేమి గలగు.

వి. అట్లైన నిదియ తథ్యంబు - వక్తవ్యంబంతయు సవిస్తరంబుగ వక్కాణిం పందగు.

కుం. అట్లైనవిచ్చెద నెమ్మది నాలింపుఁడు- ఈనడుము నొక్కనాఁడు రాణీ,

గారు మూఁడు గడియల పొద్దు తరిఁ జలువ తెమ్మెరం జవిగొన నంతిపురపు తోటలో నుండు మప్పరిగకొన తావుకు నేనును మఱియు నిద్దరు వరపుతులుం గొలువంజని యచ్చటం గూర్చుండి మావలన నాయా సుద్దుల నాలించుచుం గారు గడుపు చుండిరి

వి. పిమ్మట నేమయ్యె.

కుం. అచ్చటచ్చట నెత్తుగరతనంబులం జెక్కినదియు నినపగోలచే దట్టంబు గు నలవరిగలదియు వక్కాణసేయ నలవడని వెలవెలయునదియునొక్క మందసంబు నిమ్మళంబుగ నింగినుండి దిగజారె.

వి. సవిస్మయంబుగ - ఆపిమ్మట.

కుం. ఆకందఱకు మిగుల నబ్బురంబయ్యె.

వి. పిమ్మట.

కుం. అపుడు రాణిగారు మించిన యెచ్చరిక వడిగలేచి మాతోఁడంగూడన యామందసంబు జెంతకుం జనిరి.

వి. పిమ్మట నేమయ్యె.

కుం. రాణిగారయ్యెడ వేళంబతామ దాని తలుపు విడఁజేయ జతనంబు సలి పియు మిగుల మెత్తనకు కైచిపట్ట గలవారుగావున నోపలేక నాకు సైగ సేసిరి- ఆ య్యెడ నేదానిగడియ వెడలించితిని.

వి. అందేమియుండె.
కుం. అందుంగొన్నియగు రవణమ్ములతోఁగూడిన పడుచులిరువురుండిరి.
వి. వారియాకారంబెట్టిది.

కుం. సొగసరులలో నేర్పైనం బూరికేనిందలంచుటకైనం దమిసేయని రాణి గారికి పిబ్బితితోఁగూడ నిబ్బరంబును నబ్బురంబు దమురూపు గబ్బితనంబున నొనరించి నదైయున్నది.

వి. సాశ్చర్య నిశ్చలతార విస్తారిత నయనంబుగ - ఓహో యెంతమాటంటివి.

కుం. ఇది నేనన్నది గాదు సామ్రాజ్ఞి రాణిగారు సెలవిచ్చినదే.

వి. అన్నా యెంతవింత- అదియు నిజమే కావచ్చును - ఇంత ప్రపంచమం దెక్కడెక్కడ నేయేవి శేషంబులున్నవో యెవ్వరెఱ్ఱు తెలియ నేర్తురు - ఈశ్వర సృష్టియందు వైచిత్ర్యంబాయనకే కాక నీరికిం దెలియ నలవడు - కానిమ్ము దేవిగర్వ సంబంధంబు నిక్కంబుగ శిక్షలబంధంబయ్యెనా.

కుం. అందుకెద్ది సందియంబు

వి. ఇదివరకు వచించిన వచనంబులలో నెది నాకు మహానంద సంధాయకంబు మించిదే పిమ్మట నేమయ్యె

కుం. అయ్యెడ రాణిగారు వారినియువురం గొంతసేపు రెప్ప వాల్పక పరికించి తాన నెమ్మిదాన నీరలకుం గైయిచ్చి రావించిరి.

వి. పదంపడి.

కుం. రాణిగారు మిగులం గారవించి తాము గూర్చుచున్న పరుపునందె వారికిచ్చ వచ్చినట్లు తావొసంగిరి.

వి. అంతవట్టుకు గారవించెనా.

కుం. ఇదియెంతమాత్రి.

వి. మఱియు నెట్లు గారవించె.

కుం. వారియువురు గూర్చున్న పిమ్మట- ఓకన్నియరతనములారా మీరలియువురు మెయిదారులై యేతెంచిన లెస్సబవిసి యేలిక కలుములగా కావున్న మముంగనికరింప విచ్చేసిన వేల్పుల వెలదులగో నక్కాణింపం గోరెదనని యడిగిరి.

వి. గగనంబుననుండి యిట్లవతరించుటంజేసి యిట్లను నూహింపుమట యనవరతంబు సాంప్రతంబ అందుకు వారేమి వచించిరి.

కుం. వారిలో బెద్ద దువు నిట్టూర్పు నిగుడించి- మేమట్టి వారముకాము- ఇది యుత్తమ క్షత్రియ కన్య- నావలనం గతిపయంబులగు కలలం గాంచినది- సోదరీ నిర్విశేషంబుగం బాలితయయియుండు- ఒక్కకారణంబున నిట్లే తేరవలసివచ్చె- తక్కినవృత్తాంతంబు కాలాంతరంబున దెలుపందగుం గాని యిత్తరి జెప్పందగదనియె.

వి. పదంపడి.

కుం. అయ్యెడ రాణిగారు వారల మిగుల మన్నించి మీ యిచ్చవచ్చినట్లు మా యంతిపురంబు నందుండవలయునని యడంకువమీఱం బలికి వారల నిలిపిరి.

వి. పిమ్మట నెట్లుండిరి.

కుం. ఆరేయి వారికిందగిన చందంబుల మెసంగుటలం గావించి కొంతయుదను చదువులమాటలం గడిపి పవ్వళించిరి.

వి. మరునాడేమయ్యె.

కుం. పొద్దుటి పూటయుం గొంతసేపే మేమో విద్దెలపలుకులం జరిపి యెచ్చు మెచ్చుకొని కొంతతటి నాకడనుండవలయునని వేడికొని పూలతోటలోనుండు పటికంపు మేడలో వారిని విడియించి మీరిచ్చట నేయుండవలయు-మీకుం గావలయు నరతంబులెల్లం బనికత్తెల చేనందంజేయుదు- నేన యప్పుడప్పుడు మీకడకే తెంచెదనని వినిచి యప్పుడు నాతోనున్న చంపకాంగికిని శంపాలతికను మాత్రమే వారికొలువున కానతిచ్చిరి.

వి. అందుకెద్దియేని కారణంబుండునా.

కుం. అందుకు కతంబు మిగులంగ నున్నది.

వి. అదియెద్ది.

కుం. వీరలం జూడ యొరులకుం బొడసూప కుండునను తలంపే.

వి. అగుంగాక దానంగలుగు నవర్థంబేమి.

కుం. అట్లయినం బబువువారి కంటంబడగలరు గదా వారు.

వి. ఐతే నేమి హాని.

కుం. ఆయొయ్యారిప్పు నాయనా నాపబువు వారాచిన్నపడుమంగనినం జేపట్టు గొన నూరకుండుగా.

వి. అట్లగునా.

కుం. మరేమి- దానిచదువుల విలువఁ దెలియ నేనేరనుగదా- ఆదిగొప్పరాచ కొలమందుఁ బుట్టినందుకు దానిలక్కనంబులే సాకిరి తనంబిడు- దానింగన్న యేరకినిజ మెయి నూనిన మెఱుపు తీవయో కాకున్న నట్టిబేసమ్ముల దొరవలపుల తల్లియగు బలు సత్తియో లేక తాతదేవర యెల్లజగంబులం దుండు చక్కదనంబునకు మారుగ నెంత జతనంబొనరించియో దీనింబుట్టించెనో. ఇవ్వి దొలుఁతంగల తరకటింపులు దెలవరుల కు నేరికిం గలుగవు.

వి. అన్నా యీనాడున నీమాడని రాచపడుచులు లేరుగదా నీకయిఁత య బ్బురంబయ్యెనా.

కుం. నేచూచిన నాడిది యొక్కటేనా- పెక్కునాడులెరుంగుదు- అందలియ లరుబోండ్లు రూపరితనంబునఁ బేరొందిన వారిలో నేఁ గాననివారుండిరా. ఇదేమిలెక్క కేజేలపై దలులం బెక్కులఁజిట్టలంగాంచితిగదా- ఎజ్జగంబువంచలి యువిదలును దీని సుద్దికి పేరువడశేరు వారందఱు మగవారికే వలపులం గులికించిరికాని నీవెచెపుమా యేయాఁడుది యేయాడుదానికిఁ గాని యొక్కడైనం గౌగిలింతతమిఁ గలుగఁజేసెనా దీనిరూపైన నట్టిదియ- ఇందుకు నేన సాకిరినై కణకణలాడు వగ్గుల నిగ్గు మినుకుఁ నీను మానికంబులంబో లెదోయిల ఘూడునాడులైనంగట్టిగఁబట్టనోపుదు.

వి. అట్లుగా అన్నా యెంతవింత- కానిమ్ము. అట్టిసంశయంబుఁ గలిగిన దేవివా రినెందుకు విడఁగేదు.

కుం. వారిగోవంబులంజదువులం బట్టి వాగుదనకడనుండ వలయుననుక్రిచ్చు విచ్చనెచ్చరిక సేయనేరమి.

వి. అట్లయిన వారినెక్కడనుంచె.
కుం. పూలతోటలోనుండు లనకై సేతయుప్పరిగలోఁ బైయంతరువులయందు

వి. అబ్బా రాజాలైననీపెసెలవులేక ప్రవేశింప నలవడని తావుగదాయది.

డు పనికత్తెలము మేము ముప్పురముంటిమని వలికితిని గదా - మాలో వారినిరువుర వారింగొలువ యానతిచ్చి మమ్ముంగని వారిరాక మీముప్పురకంటె యెరులేరును నె ఱుంగరు గదా- ఎల్లైనఁనాజాడ బయలు వెడలిన మీముప్పురనుసురలతో నుండఁగ నేపాతించి మీద గోడ గట్టింతునని గోరంబుగ నొట్టు వెట్టికొని తీండ్రంబుగ నాన తిచ్చె.

వి. దేవి యన్నిటం భామినీమణియ కదా.

కుం. అన్నిటననుటకు నేనెఱుంగను గాని యలుకంబట్టిరయితేసట్టిరి.

వి. కానిమ్ము - ఎవ్విధంబునైన రాజునకుఁ గుశలంబుగావలయు.

కుం. ఆయనగారిసేమంబకదా మనకందఱకునుసురులమందు - ఓసామీ మీ కు దండములు - ఇయ్యెడ మనము దడవుండఁగూడదు - జరుపంగల కర్జంబుల జరుపు డు - నే సెలవు గైకొనియెదనని నిర్గమించుచున్నది - విదూషకుండును మహామార్గంబు ప్రవేశించుచున్నాడు.

పిమ్మటం బ్రవేశించుచున్నారు విదూషకుండు కంచుకియును.

కం. ఓయగ్రజన్మశేఖరా జోహారులయ్యా.

వి. ఓహో భద్రముఖుఁడా యిష్టంబుల వర్ధిల్లుము.

కం. పెరనాడునుండి యెప్పుడేతెంచితిరి.

వి. ప్రత్యూషంబు సమీపింప గృహంబునకేగుదెంచితిని - పదంపడి మహా రాజు వయస్యదర్శనత్వరమాణమానసుండనగుటం దదవసరసముచితంబులగుకృత్యంబులం గతి పయంబులననిర్వర్తించికొని యేతెంచితిని.

కం. ప్రభువువారి నడుమంగొన్ని దినంబులనుండి మీరాకకు దద్దయుం బ్ర తీక్షించుచున్నారు.

వి. ఆహా ఆశ్చర్యము - మాదృశులమ్మహారాజునకెందరు లేరు - లేదా యాన్నృ ప శిఖామణి యాశ్రితవత్సలుండు గావున నటులుంగావచ్చును.

వి. మఱియేమి.

కం. ప్రభువువారికి మీరు పంచప్రాణాధిష్ఠాన దైవతంబని.

వి. అదియెట్లు.

కం. యావద్వ్యవహార నిర్వహణప్రధానులైన ప్రధానులకే దుర్లభ దర్శనుండగు రాజు నిరంతరాభిలషిత భవద్దర్శనుండగుట.

వి. స్వమనంబున - వయస్యుని స్థితి గొంతవట్టుకుఁ దెలిసియున్నను నవిదిత ప్రాయంబుగ నభినయింపవలయు.

ప్ర. నయనిలయుండగు నృపమండనుండు ప్రధానులకు దుష్ప్రాపవిలోకనుండగునా.

కం. ఈసమయంబిట్టిది.

వి. ఆవృత్తంబెట్టిదో యుండుగాక మహారాజవయస్యుండీపాటికిఁ గృతస్నానుండై జపంబొనరించుచుండుఁగదా యని జపశాలా మార్గాభిముఖుండై చనుచున్నాఁడు.

కం. ఇప్లైచ్చోటికరుగుచున్నారు.

వి. మహారాజనికటంబునకే.

కం. ప్రభువు వారిచ్చటలేరు.

వి. మఱియెక్కడ.

కం. నందనోద్యానాంతరంబునందలి హేలానిలయంబను హీరమంటపంబున.

వి. జపహోమావసరంబున వినోదోచిత మంటపాశ్రయణంబున కేమి కారణంబు.

కం. అస్వాస్థ్యంబ.

వి. అహా నావయస్యుండస్వస్థుండైయున్నాఁడా - ఎట్టిది యాయస్వాస్థ్యంబు.

కం. అద్ది యెరికిం దెలియ నశక్యంబు - ఐన మీకశక్యంబుగావలయునని యామంటపంబుచెంతకుం దోడ్కొని పోవుచున్నాఁడు.

వి. భద్రముఖా నేనిచ్చట నుండెదఁ గాని నా రాక నావయస్యమణి కెఱింగింపుము.

కం. అజ్జబ్బ నాకచ్చటకుఁ బోవనానతిలేదు - మీరంతరంబునకుంబనివినుండని ..గమించుచున్నాఁడు.

పిమ్మటం బ్రవేశించుచున్నాఁడు - మహారాజు మధుకరుండు విరహజ్వర భరితశరీరుండగుచు.

రా. ఆహా నియతి విపరీతంబైన నంతయుఁ దద్విధంబయగు తథ్యంబ.

చ॥ హిమకర రశ్ములుగ్ర నిటలేక్షణ వీక్షణ విభ్రమంబులోఁ । గమల సతస్పరత్నవనకంబుల హేళ్వర ఫూత్కృతంబులో । విమల పటీర కర్దమము వింతగఁ జిత్రిక పంక శంకమా । సుమకిసలాత్మ తల్పమును శుష్మకణావలి కల్పితాత్మమా ॥ ౧ ॥

సీ॥ పల్లవంబులనఁ దత్పాదముల్పాణుల నిజసంగ కృతహిమానితనలరుట । పీయూషరశ్మినా ప్రేయసీవదనంబ నయన కర్పూర కణరుచియగుట । చందనమనఁ దద్ఘనమహః పటలంబ దర్శనమాత్రశీ తలదమగుట । బిసవల్లులనఁగఁ దద్బింబోష్ఠి భుజముల స్పాంగ సక్తిన్యస్తసంజ్వరములగుట । సరస సారస దళవిలసత్కిసలయ । విసర విరచిత హారియంత్ర వితతులెల్ల । శుష్మసంప్రాప్తి శీతల తోపలబ్ధి జనకములె తత్కుచవసన సరణిఁజూడ ॥ ౨ ॥

చ॥ మదనుడనంగుఁడౌటఁ గోరమాలిన డయ్యాపు మేను బూని నాయెదనివసించి మించిన వహేలన బుద్ధిని బాధసేయునీ । హృదయ మహీనహారి మహితేక్షతమాగ్ని శిఖాళికంబునోతవయవాశ్రయంబు విడి తద్దయు సౌఖ్యము లెట్లుగాంచునో ॥ ౩ ॥

క॥ ఇపుడీవల దొఱవేకిన । దుపుటకు సెల్లొషధీములు డొంకునకటత । ల్లప శాంతర వీటి యుదశ । నపరిచ్ఛదమబ్బదేని నాశమనిజమా ॥ ౪ ॥

చ॥ సమసిపిశాచమై పడిన సద్విధులన్ సమయింప వచ్చుఁగా । కమహితజీవితుండయి సగర్వతఁ జేరిన భూరిమార్గణక్రిమముల సంహరింపతగు గష్టముగాదిది వచ్చిచావదు । న్న మదను వీని సెట్లు కలనంగని సెట్టన సెట్టవచ్చునో ॥ ౫ ॥

సీ॥ అచలాత్మ తను మెప్పు కుచతటి ఘనగసాత్మతమీఱు విలసదంతరము చేత । శుచిమయాత్మతమించు శుభరదనంబులఁ గమలగంధాత్మత ఘనత మీఱు । వదనాంతరంబున వరలు పుష్కరమయాత్మత మెచ్చు నవలగ్న తలము చేత । నరుణాత్మకంబగు నధరదళంబుచే నమృతాంశుమయతనొప్పు ముఖమున । స్ఫుటిత మూర్త్యష్టకంబుచే ఘటిత మగుట । శ్రితకమలపాణి వృషపదిశ్లిష్ట సర్వ । మంగళాభిఖ్యత నిదియ మహిమహేశ్వ । రాత్మరక్షణ మిడఁదగు నతనువలన ॥ ౬ ॥

ఆహాహాయన ప్రాయనాడికంబగు నీసమయంబు నెట్లు గడుపుదు - వయస్యుండు నిదివరకును రాక తడవు సేయుచున్నాడనుచు నితాంత చింతాతంతు సంతానసంయమిత స్వాంతుండగుచున్నాడు.

పిమ్మటం బ్రవేశించుచున్నాడు విదూషకుండు.

వి. ప్రీతి సిద్ధ సర్వాప్త జనప్రవేశుండగు వయస్యుండు కంచుకి ముఖంబున నన్నాకారితుంజేసెఁ గావున హేలానిలయాంతరంబు ప్రవేశించెదనని సమీపించి గవాక్షాంతరంబున విలోకించి - ఆహా యెంత కష్టంబుపస్థితంబయ్యె.

సీ॥ వాఁడియు వరలు దివాతనమల్లికా సౌరభశేష గుచ్ఛంబు పగిది । మంత్రిసంరుద్ధమై మల్లడి పాల్పడు మహితాహి కైవడి మదనిరంత । నిష్యంద నిస్సార నిర్విణ్ణవారణ వరము చందంబున వలయమాత్రి । లక్షణీయాత్ముఁడు రజనీశుచాడ్పున పాటినొందినసరిత్పతివిధమున। నహహమహిమ మహత్తరమహిమ హేంద్రమణి సమహాగుణ మణీరమాప్తశరధి । యైన యీనావయస్య పంచాస్యుడిపుడు। దురవలోక దశావశ మూనుఁడయ్యె ॥ ౭ ॥

అని తలంచుచు సమీపంబునకుంజని - జయించు జయించు వయస్యుండు శేషాభిలాష విశేషలాభంబున.

రా. స్వ. సూనృతాస్పదంబగుతబ్రాహ్మణాశిషంబు.

ప్ర. వయస్య యిచ్చటనుపవేశింపుమని యతని కరంబు గొని కూరుచుండంజేసె - ఓయీ వయస్యా యెంత తటికి నాకన్నులకుం గర్భూర ఘుటిక వైతివి.

వి. వయస్య నాకియ్యెడ నియతిచే నుపస్థితంబైన యర్థంబు నీవ వచించితివి-

అని వయస్యుని సావధానతం బరికించి యంతరంగంబున

గీ॥ మోయిలు పింజలుగప్పిన మురిపెముడిగి । యడరు చంగురు తీరున నమరు మోము ॥ మించు మంచడరించిన యంచి గలుగు । తమ్మికమ్ములకిమ్ములై తనరుఁ గనులు ॥ ౮ ॥

గీ॥ కాంచిమించిన యుపరంజి కరణి మేను । మోము సూర్పుల సోనకు మొగిలు కలిమి । ఎండ వెండిన తూండులపండితనము । నొడలి భాగము నితనివి గడిమి నొందు ॥ ౯ ॥

క॥ నవకము గడుఁజెడిపోయిన । వవయవములు దొలుత టవియ యగుటనితండా । యవని వరుండని తెల్పెడు । శివశివ తిలతరులు గ్రీష్మ సింగువు బోలెన్ ॥ ౧౦ ॥

ప్రకాశంబుగ - ఏ మోయి వయస్యా నీయాత్మ పరికింపం బ్రబలకరాధి సంరుద్ధంబు కరణిఁగానుపించుచున్నది.

రా. వయస్యా యేమి వచింతు.

వి. ఉన్నదే.

రా. ఎద్దియుఁ గానంబడదు.

వి. నీయంతరంబు దొల్లింటిదై యుండెనా.

రా. అద్ది తొల్లింటిదే కాక నడుమ మఱియొకటైతెంచునా.

వి. నీయాత్మ తొలుతంబోలె నవికృతంబై యుండెనా.

రా. నీకేమి తోఁచుచున్నది.

వి. వికృతంబైనదని.

రా. నీవితర్కంబు వితథంబగునా.

వి. తన్నిదానంబు దురూహంబగు.

రా. ఏమని వచింతు.

వి. ఓప్రియవయస్యా యీయాధిమూలంబు నావలనం గోపనీయంబె.

రా. మానసికవ్యాపారంబు లాత్మకుంగోపనీయంబులగునా.

వి. నేనెవ్వాడను.

రా. నీవాత్మవేకావా.

వి. అట్లయిన నాకెట్లు తెలియకుండు.

రా. తెలిసియయుండు.

వి. ఏమని.

రా. స్వప్నంబని.

వి. తత్ప్రకారంబెట్టిది.

రా. సావధానమానసుండవై యాకర్ణింపుము.

చ॥ ఫలభరనమ్రకిమ్మిరి బహు భివ్య మహీరుహ బృంహిత శ్రీమంజులకుసమ ప్రసూత తతశోభన సౌరభపూరితాంతర। స్థలమమలాంబు భూరివిధ సారస క్లృప్త పూర్ణ దీర్ఘికా విలసద దభ్రవిభ్రమకవిభ్రమ రౌఘమహార్ఘ నాదముల్ ॥ ౧౧ ॥

అగునొక్క మహోద్యానంబవలోకించితి.

వి. వయస్య లెస్స లెస్స. పదంపడి పదంపడి

రా. ఆయారామాంతరంబున నొక్క మహాసౌధంబవలోకించితి.

వి. సానందాభినయంబుగ - వయస్యా అది యెట్టిది.

రా. వినిచెద నాలింపుము.

సీ॥ అతిమృదు తూలపూరిత దృఢతల్ప చైనకక్రమపటీక్లృప్తకశిపుతతుల। నతితాలముగ్ధపయః ఫేనవిశదాంతరాసక్త ముకుర చిత్రాళిభిత్తి। మూలకల్పితమహా మూల్యోపధాన వీథులసకల పరికరలలితాస। నవయువ రేఖల నవరత్నదీప పాంచాలికాదిమహార్థ సముదయములు। దత్తదుచితవిషయ సజ్జితబహుభేద। శిల్పకల్పిత మణిమయూకల్పకాంగ। సంప్రకీర్ణేక్షణా స్వాద్యసకలభాగ్య। తత ఘనా వద్ధసుషిరవితానములను ॥ ౧౨ ॥

అలరుచున్నదియు.

శా॥ నీలోద్ధోజ్వల చంద్రపాద విసరోన్నిద్రోప వన్యంతరో దారోదంచిత దీర్ఘికా కుముదసంతానప్రకాశాపహృత। స్ఫారామోదసమీర దారితముఖస్ఫాయన్మహా మాఘ్య భూసౌరభ్యస్ఫురణోర్మికా సంవళిత కుత్స్యాభోగ దృగ్భోగముల్ ॥ ౧౩ ॥

చ॥ ఉపరినిబద్ధ చంద్ర కిరణోత్కర సంక్రమణస్ఫుట శ్రవద్ద్రవపుల విధూపలోద్ద్వ మిత విస్తృత వాఃపరిపూరితాశ్రిన। ద్ధపరమ హేమనాళ వితతాస్య విదృబ్ధనిరంధ్రి రంధ్రకాళ్యుపచితమైహిక ప్రసరణోదిత శీతలతోప కంఠముల్ ॥ ౧౪ ॥

వి. సానందంబుగ - బాగుబాగు పిమ్మట నేమయ్యె.

రా. సోత్కంఠంబుగ - ఆమహాసౌధంబు చతుర్థ భూమికాముఖశాలాపురోంచలంబున మహారాజ కన్యార్హంబులగు సమున్నత పీఠంబులం గూర్చున్న నిరువురు కన్యలంగంటిని.

వి. సోల్లాసంబుగ - తర్వాత తర్వాత.

రా. అయ్యెడం దోలుతవినిద్రితుండైన విషమశరుండు నాహృదయంబున మేల్కనియుదయుండై స్వాశ్రయు భేదనంబొనరింప నుద్యోగించె.

వి. సాశంకంబుగ - అవసరగవేషణ కుశలుండుగదా విషమేషుండు - వెనుక వెనుక.

రా. అవిదితస్థలంబున నుండు నపరిచితలైన వనితల కడ కఱుగుట నీతిగాదని యెఱింగియుం దదీయ సదేశంబున కతిసాహసంబున నేగితి.

వి. వయస్యా యీసాహసంబు నీదనుకొంటివే కాదుకాదు-బలాత్కార ప్రవృత్తయగు నాదర్పకుండే.

రా. సజుగుప్సంబుగ- వయస్యా యట్లుకాకున్న నిట్టి యవినీతార్థంబు నిశ్శంకుండనై యేనొనరింతునే ఇపుడిట్లు నేవచించుటగాదు. తొల్లి నీవెరుంగవా నావర్తనంబు.

వి. కావుబట్టియకాదా యిట్లువచించితి- మంచిది పదంపడి పదంపడి.

రా. నేనతిధీరుండనై తమచెంతకుంజేర వారలును సవిస్మయంబుగం గాంచిరి.

వి. ఇద్దియు విశేషంబ తాదృశావసరంబునం దాదృశస్థలంబున నజ్ఞాత పురుష ప్రవేశం బెవరికి విస్మయ జనకంబుగాదు.

రా. అంతియకాదు- మానస ప్రసాద సూచకంబగు వికాసంబున నతరు నిరీక్షణంబులం గాంచిరి.

వి. నీవు మహారాజ లక్షణ లక్షితుండవుగదా- వారును మహాకుల ప్రసూతలు గావలయు- కావున నీయెడం దగిన గౌరవ విధాన బుద్ధి వారికుదయించె పదంపడి పదంపడి.

రా. వయస్య కతిపదమొకాని యవీయంబగు కన్యారత్నంబు గద్దియ నించుకైనం దొలంగక నిబ్బరంబుగం జూచుచయుండెనని యర్థోక్తంబున.

వి. వయస్య తన్నిదానంబు నీకు గురూహంబయ్యెనా.

రా. కేవలంబు తథావిధంబుగాదు నిశ్చితంబునుగాదు.

వి. నీకేమిదోచినది.

రా. తారుణ్య సౌందర్య సత్కుల ప్రసూతత్వాది గర్వంబునని యొక పక్షంబున.

వి. వయస్య యిద్దిసూహంబుగాదు.

రా. నీకేమి దోఁచుచున్నది.

వి. భవదీయ తారుణ్యాది లక్షణ నిరీక్షణైక లౌసత్వంబున.

రా. నీకట్లు దోఁచెనా.

వి. ధీరోదాత్తుండ వగుట నటునటించవు గాని నీమమాత్రమట్లుదోఁచలేదో నీవయాత్మవని వక్కాణించెదవుగాని హృదయ మర్మంబు విడనాడవు.

రా. సానునయంబుగ- వయస్య కోపింపకుము ఒకపక్షంబున ననియంటినిగదా.

వి. సరేమంచిది- పిమ్మటనేమయ్యె.

రా. పెద్దయగు లలనా లలామంబు సౌహృద నిష్యందులగు విలోకనంబుల నాశంకాతప్తంబగు నాశరీరంబు శీతలితం బొనరించుచు లేచి పతిసంచలితాంగుగ సు

వి. బాగుబాగయ్యె పిమ్మట.

రా. నేనుగూరుచున్నంబిదప నాపె నిజపీఠంబునం దుపవిశించె.

వి. వారియుపురం గంటివిగదా- వారయ్యవసరంబున నెట్టిభావంబునకుం బాత్రంబులైరి.

రా. వారిలోఁ బెద్దయవీయసీభావంబునకు.

వి. యవీయసియో.

రా. సాపత్రపతన తానమండగుచున్నాడం.

వి. విస్మృత ప్రతిజ్ఞా తార్థుండవైతివా.

రా. సాహసం బవలంబించి- లేదు వయస్యా వచించెదనాలింపుము స్మరానల సందగ్ధ హృదయ సంజీవన సుధాధారయని.

వి. సానందంబుగ- సాధువు వయస్యసాధువు- ఆబాలికయట్టి లావణ్యాది గుణ మండితయే.

రా. దానిలావణ్యం బట్టిదయా-ద్వితీయయయుం దానికి సోదరీప్రాయ శుభలక్షణంబ.

వి. భవచ్చేతస్సేనయగు నీబాలిక రూపంబాలింప మిగులఁగుతూహలంబగుచున్నది.

రా. నాచిత్తంబునకు వినోదకారణంబవైతివి- వచించెద నాలింపుము.

సీ॥ లేనెలవెలిమాలి లెస్సల్లడించిన దాని నెన్నొసటికి దారితోడు। మరువిం డ్లు వాడక మఱిమఱి నెఱిగిన దానికన్బొమలకుఁ దరములగుమ।వల్లగల్వలు సేరినయము సేవించినదాని కన్నులకగు దవ్వుమండ। సంపెగ దిరమయి సొంపొందఁగొల్చినదాని నాసకుఁ దగుదరికిఁజేర॥౧॥

దొండపండుల లచ్చి దోడరికొల్చిన దాని వాతెర కరుదునివాలిఁబట్ట।మగరాల యుద్ధరుల్ మసలక నవియూన దాని చెక్కులులకు దాపునుఁడు। తమ్మిపూవులక ల్మి దావి నెచ్చుట దాని నెమ్మోమునకు నగు నెమ్మిసకియ। తతిమబ్బు లుబ్బులుడల కొనినందాని నెఱుల నెనఱులంద నేర్పరులగు॥౨॥

బంగారు తూడులు బవిసినక్కటికంట దాని భుజములలతనుగడింపు। చెందొవల్ గందర్క సేవసేపినదాని కైదోయిచే బూన గరువమొందు। పైడిఁ కొండలుసేరి బత్తిఁ గొల్చిన దాని చనుదోయి యందంబు సైపఁదగును। ముచ్చిమ్మ తిన్నె సొంపులఁగ(ల)చిన దాని వెన్నుకు వెన్నాను నన్నువయగు॥ ౩ ॥

నవకమునంటిన వటులు గొల్చినదాని కురువుం సొంపులఁగొమరు మిగులు। కుసుమ పాట్టల చెల్వు గోరిఁగొల్చిన దాని నునుపు పిక్కలనొత్తమూలుకొనును। తలిరాకు కలుములు దవిలిగొల్చిన దాని యడుగులకగు పరవుడులు గాఁగ। నపరంజిమను మెత్తనిజిరైన దాని మేనికి జాయ సరిగాఁగ నిండియుండు ॥ ౪ ॥

గీ॥ కాన మెండుగ నిండిన కలికితనము। మెప్పుచున్నట్టియన్నియయాగొడలిపాళ్ళ। లోనొకటి కైనను బుదెమిలోన మాఁది। గాక యున్నట్టి సొబగుల కలిమిరూపు ॥ ౧౫ ॥

చ॥ కచనిచయంబు మేచకవికాసకనాకచి చాకచక్యమారుచిర నిటాలమాళిరరోవితెలాళలి లబ్ధవర్ణమా। కుచరుచిచారు హేమనల కుట్మల కోటి పదాపదీడ్యమా నచిర రుచిందనుద్యుతియు హాయి గళాగళి నీసడించెదుర్ ॥ ౧౬ ॥

గీ॥ అపుడు విరిసిన కైతక హారపత్రి కోటి శోభల మిగులన కూటవృత్తి। నపరంజేయునఖావళి నతిసముల్ప। దాత్మికంబులు దాని దోరంతరములు ॥ ౧౭ ॥

సీ॥ తన్ముఖ శ్రీగోష్ఠి దగుల మూషాంతరసారసారికగుదోషాకరితయ। నయన లక్ష్మీనర్ణనము మనంబునఁ జేరళ కులావళికిని విసారతయగు। కన్బొమల్లనుగొన్నఁగాము కోదండమునకు నగు మధు పగుణాభిషక్తి। దశనరేఖా శ్రీలదర్శింప శౌక్తికశ్రేణికి ముక్తాత్మ రీతియ యగు॥ విమలకపోల భావిభవముల్లముసేరమణి దర్పణము దృపన్మయమ యగును। సురుచిర గలశీల చూడ్కులకిక్కిన నలకంబు వునకుశంఖాత్మతయగు। తదురోజ సౌందరీ ధార వీక్షించినఁ జక్రిముల్సరసాత్మసాదితములు। కాను కన్పడునేని గగనంబునకుఁ డ్రివిక్రిమ పదత్వముల సత్క్రిమమయగును॥వళిపాళిమాంజాళి ప్రాసిఁజాచిన నిత్య భంగతాసక్తి తరంగతతికి। రుచిర రోమావళి రూపుగాంచిన నల శ్యామలాహికటిలేశ మత్తయుతగు। పొక్కిలిపాలవు చూపులకు పాలైన నాసరసికి నెపుడు గాసారతయగు। ఘనజ ఘనాభిఖ్య గనసైకతములకు ఘనగోష్ఠిదుర్విలో

కతయ తనరు॥ గురునితంబాభిఖ్య గోచరంబగునేని చక్రంబుబహురంధ్ర సక్తమగుగు। మంజులాంక శ్రీలం మదిఁజేరఁగరముల కగును మాతంగాత్మ తాపకృష్టి। సద్గతి ప్రిధిత తచ్చరణ సౌషమిఁ జూడ పద్మావళికగుజా పంకజనిత। తనువల్లి సుషమగన్గొనవ సద్యఃఫుల్లకనక ప్రియూనాళి కాంచనంబ॥ యట్లు గావున లోకత్రియాశ్రయాన। పద్య సౌందర్య సంపద వరలఁదీసి। మదనుడఖిలజగన్మనోమథన విధికి। దానిజేసెను విక్కమై తనరు నిదియ ॥ ౧౮ ॥

గీ॥ దాని కౌనుకు సరిగాఁగదగుదు ననుచుఁ। బల్కి చదరున సింగంబు పన్నిదంబు। వలన బరికించు వేళను దొలగితొలగి। నోరు దెఱచుటచే దెఱనోటిదయ్యె ॥ ౧౯ ॥

వి. ఓవయస్యా తాదృశకన్యా నిరీక్షణంబునం గృతాధుకాండవైతివి - పిమ్మట నేమయ్యె.

రా. ఆబాలికయను పాతరంబుగ నభినవ హిమకర కిరణ సంస్పృష్ట కువలయదళ శ్రీగర్వ నర్వంకషంబులగు నయనంబుల నిరీక్షించి నాకిట్లనియె.

ఉ॥ నీదగుమేని చిన్నములు నిక్కముగా బరికించి మాడ నీమేదిని నెల్లనేలఁదగిమేలగు రాకొలకుండు ... ట్టు ట న్మోదముగాఁగ దెల్పెదునమూల్య గుణాకర యిట్టివేళ నీవీదరికేల వచ్చితి సదీహిత మొప్పఁగ జెప్పుమంతయున్ ॥ ౨౦ ॥

వి. ఆహా యాబాలామణి వచనరచన చాతురీ పరిపాటి - మంచిది - నీవేమి పచించితివి.

రా. ఇట్లంటిని.

క॥ కార్య వశంబున నైనన। నార్యాహ్వానంబైన యన్నృతమాడ బెగడుదు నూర్యప్రిభవకుఁడనక। ధర్యమతి నైలితనీవ తక్కిన గుణముల్ ॥ ౨౧ ॥

ఉ॥ నేనిపుడైనఁ గొంత ధరణీవలయంబున సాజ్ఞ సిద్ధిచే। మానితుడైతి సర్వవిధ మంగళ రేఖల మొల్లసిల్లునీ। పాణిపలంబ నంబయిన చాటిగ నీయవనీ ప్రభుత్వమిం। తేనిఁ గొంతలేనటులఁ దెల్లమునుల్లము సంతసిల్లెడున్ ॥ ౨౨ ॥

మ॥ విదుషీ సంస్తుత శేముషీ మహిత నీవేత్తృత్వ మస్మాదృశావా దయాధా
యక శీల మాట మిగుల న్మాక్షంబుతో నర్థినై । మదకంగర్వ దరప్రహాణమున కైమన్నీడ
నైనంగళ । న్మదతం శేరితినింక జేయునది నన్మన్నింంబి చెప్పందగున్ ॥ ౨౩ ॥

వి. ఓయీనీవిట్లు వచింప నాబాలామణి యేమి వచించె.

రా. ఇట్లు వచించె.

క॥ విదితా శేషసుచరితుఁడ। వదితి సుతాధీశ సముఁడవగు నీ చేతన్ । ముదితాత్మ
గాఁగ జనకుల మదిగోరెద నేను విబుధ మానితచరితా ॥ ౨౪ ॥

క॥ వరవంశంబునఁ బుట్టిన వరవర్ణినులకు వన యము బాల్యమునందు। న్వరయోగ
దశను బరతయ వరమని పలియుంతురు గద వాగీశులిలన్ ॥ ౨౫ ॥

వి. ఆబాలామణి యుక్తి యుక్తంబుగ నిజానురాగంబు బహిర్నాపించుట మిగు
ల ధీరయుఁ గలావతియునై తోచు.

ఓవయస్యా మరియొకతెయైనం భవదీయ దర్శనమాత్రంబునదు ర్త స్వాంతయై
కంతువ్యథనంతంబు నొందింపంగోరి నిన్నే కాంతునిగ జేసికొనదా.

మంచిది కానిమ్ము- పిమ్మట నేమంటివి.

రా. ఇట్లంటి.

క॥ అనపేక్షిత గురుబాంధవ జనమలి సమనుగ్రహాను సరణమువిదితేం। ధనకు
శ వహ్ని పురోనస। మనధి గతామ్నాయ నియమితాచారమునన్ ॥ ౨౬ ॥

ఉ॥ శింజిత హృద్యమండన విశేష శుభాత్మక వాద్యహృద్యమున్। మంజుల
కాయమాన తతిమంజు మనోహరవేది హారియున్। మంజు నిరంధ్రి భిత్తికృత మానిత
చిత్రి మహాసమాజము । న్మంజుశరాగ్ని సాక్షికము గాత్రవిచిత్రి పవిత్రపా
త్రిమున్ ॥ ౨౭ ॥

క॥ అను గాంధర్వ వివాహము। మిగులుగ శోభావహంబు మీనాభిజ్ఞా।నగురుక
మప నీశులకుం దగునది కన్యాస్వతంత్ర తాపాదకమున్ ॥ ౨౮ ॥

కావున నిర్విఘ్నంబగు పరిణయంబున ననుంగరుణింపి విషమ సంహారణు వలన
శరణంబ వగుమని మిగుల వేడికొంటి। మఱియును.

మాలిని. సుచరిత పరిపాటీ శోభితంబౌఁగదున్న్నీ వచన మరయనైన న్వస్తుబు
ద్ధిం దలంపన్। అచలసుకృత శీల స్థాయి రాజన్య కన్యల్రుచిఁగలయరె గాంధర్వోపప
త్తిన్ననీతీ ॥ ౨౯ ॥

క॥ నేనీకర్హుడనైన న్మానై నదియాదియు నేనిమానకని పుడీ। సూనశరశరాళివ్య
థ మానవతీ విదిత వృత్తిమనుపుము నన్నున్ ॥ ౩౦ ॥

వి. బాగుబాగువయస్యా నిరుత్తరావకాశంబుగ వచించితివి- పిమ్మట నేమయ్యె

రా. ఆబాలామణి యేమియు వచింపక నవనలి వదనయైయుండె.

వి. ఆహా యీబాలామణి యెంత ధీర- కాకున్నను వనితలు ప్రగల్భలై నంద
మనమునను రాగంబు పరిచితులయందుం బ్రకాశింపఁ జేయరు- నీవవిదితుండవు-
ఇద్దియైనం గన్నియ కానసిద్దియు మిగులనాశ్చర్య కరంబుగాదు- మంచిది- దీనికొ
కవయస్య యున్నదని వచించితివిగదా- ఆపె యీసంభాషణం బంతయు నాలించి
యేరికి నేమియు వచింపలేదా.

రా॥ అప్పుడాపె యీబాలామణింగని యిట్లువచించె.

గీ॥ అర్హులగువారు నన్నిట నార్యవృత్తి। నాత్మరక్షణమునుగోరి నాత్మజేర। నా
త్మదానంబుచే నైన నరయువారి। మనుచుటయ కాదె ధర్మంబు మలిమతులకు ॥ ౩౧ ॥

క॥ గణనాతీత సుధీనుత। గుణగణ భూషణులు దన్ను గోరనవారి। న్గణియించి
కోర్కెతీర్ప ద్రుహిణు వరదుని జేసికొనుటయె గాదెయిలన్ ॥ ౩౨ ॥

వి. మేలు మేలు బాగుగ వచించెఁగదా యీవయస్యామణి- అందుకీ బాలామణి
యేమివక్కాణించె.

రా. ఏమివచింతు। అప్పటికిం బ్రతికూలంబుగాన వచించె.

వి. ఏమని.

రా. ఇట్లని.

క॥ ననుఁగని కడుఁ గనికరమున । మునిపన తలిదండ్రులకును మనుగుపరిచి
యాఁయనువున మేలొందుట నాకనయము నెడుతనము గాదె యలరుదురెపజల్ ॥ ౩౩ ॥

క॥ చెలినీయెఱుఁగని న్యాయంబులు లేవిలనైన నిట్లు ముగుదగు నాకుం। దెలిపెదవు దమ్మమనియో తెలివింబరికింపఁ దలచితెగ నాడెదవో ॥౩౪॥

వి. పిమ్మట.

రా. అను నాబాలామణికి నావయస్యా రత్నంబిట్లను- ఓచెలియా నీవిట్లంటివి యెంతమాటే నీవువంచనీయవా నేను వంచకురాలనా.

బా. కాదే యాళి యిట్టితలంపే నాకుఁబుట్టిన నిట్టేల పచింతునే- ముగుదను గావున నేమియుండోచక నట్లడిగితినే.

వయస్య॥ చెలిమిరో యట్లయిన వచించెద వినవే- రాజకన్యలకు గాంధర్వ పరిణయంబు విధిప్రణయుంబనియు కాదా తొల్లిఁకుముద్వతీ శకుంతలా వర్మదోలాచార్యదులు మాహాకులీనలు తత్తాదృశ గుణగణ మహార్ణవులగు మైథిలీను దుష్యంతపురుకుత్స ధనంజయాది క్షత్రియాన్వయోత్తముల గాంధర్వవివాహంబునం బరిగ్రహించి యిష్టభోగంబులనుభవించి సకలజన సమ్మాన్యతం బ్రశస్తికెక్కిరని నీవెఱుంగుదువా శేషా.

బాల. ఎఱుఁగుదును గాని ప్రాచీనాధునాతనంబులగు నాచారంబులకుం బెక్కులకు దేశకాలాది భేదంబువలన గ్రాహ్యాగ్రాహ్యతలు గలుగుటంజేసియు జనకవశన గుటయు నామనంబు సందేహగేహంబగుచున్నదే.

వయస్య. ఓచెలియా యీవియన్నియు దత్త్వోత్తరంబులు గావటే.

బా. చెలియా యిపుడేమి సేయవలయునే.

వి. నేవచింపునది యితరంబు లేదు - అని వారిరువురకు స్వసంకేత భాషచే సంభాషణంబయ్యె.

వి. లెస్స లెస్స - గుణనిరూపణ నిపుణయగు నావయస్యామణి సహాయంబున దాత్కాలికంబగు నీయభిలాషంబు ఫలిత ప్రాయంబగునని తలంచెద.

రా. ఇట్లుగాదే ఫలితంబయ్యెనని వచింపదగు.

వి. ఆహా నీవగదా ధన్యుండవు - ఇది యిటుండనిమ్ము - తదీయ సంకేత భాషనీవెట్లెఱింగితివి.

రా. తదీయవదనావలోకనావసరంబున వాణీవదనావలోకనావసరంబునంబోలె బుద్ధి ప్రతిభాత్మతనొందె కావున నాశబ్దంబులన్నియు మనంబునంగీలితంబులగుట ననంతరంబు తద్ధ్యాన ప్రసన్న మానస్కృతచేఁబరికింపఁ దదీయశబ్దావయవంబులగు వర్ణంబులే తదర్థప్రతిపాదకవిపర్యయంబులయ్యె - అక్కతంబున నెఱింగితి.

వి. అప్రతిమ ప్రతిభాభాసురుండవుగదా వయస్యా నీవు - మంచిది - పిమ్మటనేమయ్యె.

రా. అయ్యెడ నావయస్య యాబాలికం జూచి యోచెలియా యభినవారోపితంబగు మల్లీమతల్లిక నిన్న గోరకితంబయ్యె పుష్పితంబు గావలయుఁ జూచివచ్చెదఁ గాని నిపుణంబుగ నుండుమని యుపవనాంతరంబునకు వెడలె.

వి. ఆహా యాలలనామణి యెంతకలావతి - కృతకృత్యుండవైతివే - పదంపడియేమయ్యె.

రా. అయ్యెడ నాబాలామణి సందుగ్ధముగ్ధమందాక్షానురాగ రసాల సంబులకు నిరీక్షణంబుల వంతరంబునకే తెమ్మని పిలుచు దాని కరణంబలుమారుఁ జూచి వెడలి॥

సీ॥ ఈగదిలోనుండి యాగదిలోనికి నాగదిలోనుండి యావలిగది। కీశాలలోనుండి యాశాలలోనికి యాశాలలోనుండి యవలుండు ; శాలకు నతివిలాసాశ్రియ సంస్పృష్ట ఝుణఝుణత్కార సంజనిత హర్ష। మంజీర వశసాది మహితమండనముగ వెడలుచు నొక్కచో నడగియుండి। నాతాళ దడవుచు నాకు దన్నెఱుఁగించుటకు నూపురాంఘ్రి ఘట్టనము నిడుచు। నాజాడఁ జేసే వదయన మెఱింగియ వెంటనంటినఁ గొంటెయై తొంటి చోప్ప। మరి మరి దిరుగుచు మురిపెమ్ములీనుచు నాసౌధభూమికాహారి విశ్రమ। లన్నియుఁ జూడఁగన నవకాశమిచ్చుచు నొక్కొక్కచోటను జక్కనైన ; మెఱుపు తీవియకరణిని మెఱసి మెఱసి మల్లగుల్లాలఁబెట్టుచు మరిమరలుచు। కలికచికేళి మందిర లలితదత్త। హీరభరముపరి భూమిక యువవు సేరె॥ ౩౫ ॥

వి. పిమ్మట నేమయ్యె.

రా. క॥ స్వస్తికమునఁగుచమండలి హస్తగలాంగులిక పోల హసితాధరముల్। శస్త్రలలితములఁ గప్పుచు నుస్తనియది మోము సేర్చి సురుచిరశయ్యన్ ॥ ౩౬ ॥

క్రింద నిలువంబడియుండె.

వి. ఓవయస్యా యాశయ్య వర్ణింపుమీ.

రా. ఓవయస్యా నావివక్షావిషయంబగు నర్థంబీవ యనుయోగించితివి- బాగు బాగు - వినిపెద నాలింపుము - అనుచు సోత్సాహంబుగ.

న॥ అభినవ పర్ణిపర్ణమ సృణారుణ విద్రుమ కాండక్ల్ప్త వల్లభ పురవ ప్రమాణ రుచిరాంఘ్రియు నంతర సక్తపంస్కార । తృ్రిభమణి ఖండ మండిత సువర్ణమయోజ్జ్వల చిత్రపాత్రికా సుభగమహోజ్జ్వదండ భృతి శోభిత మంజుల శాయమాన ముౕ ॥ ౩౭ ॥

చ॥ స్ఫుట తమ శక్ర గోపగణ శోణ తృణీకవణత్కమప్రభా పటల దృగుత్స వ ప్రభవభావుక పట్టకుణౌఘచిత్రిసం। ఘటనసుమూప మంజిమవికస్వరమాలతి జాలీల సత్పట కృశబంధుగాత్మ పరిబర్హ మహామహాత మోపబర్హముౕ ॥ ౩౮

చ॥ సువిమలవర్తులోయతర శుక్తిమణీగణ క్ల్ప్తరఝల్లరీ కవచిత కోటిలోచన విశాస విభూతిద శాయమానమ । ద్యుతితత దృబ్ధముగ్ధకనదంబుజ రత్న విహంగపాలికా నివహమహావితాన పరిణీత మహాద్భుత రాగురూపముౕ ॥ ౩౯ ॥

చ॥ శరదసదాత పక్షగిరి శపరిభువాసర నిర్ణిరోద భాస్వర శిశిరాంశు బింబవిల శశ్ఛశగర్భ శిరోమజాల ని । స్ఫురపరతూల సంభరిత సూనసముత్కర పేశలోపధాన రచిత చిత్ర శిక్షతల నద్ధల సత్ఫలకాభిరామముౕ ॥ ౪౦ ॥

చ॥ సురుచిర గౌరహీర మణి సుందర కేసర వారపూరితాంతర పగచంద్రకాంత కలితచ్ఛద బంధురకైరవోత్కర । స్ఫురణసముల్బణాభ్యుదిత శుభ్రిమ యూఖమయూఖరాచిషీ భరిత గృహాంతరాళ పరిభర్త్సిత దీపక కాయమానముౕ ॥ ౪౧

క॥ నిగ నిగ మెఱుగుల మెలగెడు। తగురతనముల చిదురుపలదనరు కరణులం । తెగివెచ్చు పైడి పలకల మిగులగవలరారు వెడవమెట్లులనొలిౕ ॥ ౪౨ ॥

శరత్సనద్భిరు,

వి. వయస్యా యిట్టిదైన దాని వైభవంబునకు గొఱంత సీవర్ణనాకౌశలంబునకు గొఱంత - కానిమ్ము పిమ్మట నేమయ్యె.

చ॥ మదనుడు దానితోఁ గలప మక్కువతోవను మాటిమాటికిం। బదనగు నమ్ములంబరపి బాధలు సేయుచునున్న ధైర్యము । నవ్వదలక మూక భావమున వర్తిలజేయుచు బత్ర్కమంబులౕ। సుదతిని వెక్కఁజేరి మృదు శోభినఖంబులఁబ్రిక్కలంటితౕ ॥ ౪౩ ॥

వి. పిమ్మట నేమయ్యె.

రా. గీ॥ దానవంచిత కిలికించిత ప్రతీక। యగుచుఁ దొందరఁ జెందివియాతళగణి । నెదురుగను భుజవల్లుల నీరు బారు। నాదు గళమునఁదగిలించె నాతియపుడు॥ ౪౪ ॥

వి. ఆహా వయస్యా నీభాగ్యంబేమని పచియింతు బ్రిహ్మానందస బ్రహ్మచారియగు తాదృశ బాలామణీ స్వయంగ్రిహణ సుఖంబనుభవించితివి. పిమ్మట

రా. మ॥ అపురాబాలిక చేష్టితంబులు విసారాంతర్ప్రాయంత్రిణా వ్యప పూర్వోత్తర సంధులౌట రసిక స్వాంతానుభూతిక్రమై । కపగిజ్ఞేయ రసోల్బణంబులు ప్రిదుగ్ధానంద సందోహముల్విపులశ్రీసూక్ష్మతైక లభ్యములునై వెల్గొందె నత్యంతముౕ ॥ ౪౫ ॥

గీ॥ ఇవ్విధంబున నభిమత హేల లలర నలరు విల్తుని సేవలు సలుపుచుండ॥ బ్రిమద సంగతకోక దంపతిరుతముల బలయువై తాళికస్తుతి పాఠమమరె ॥ ౪౬ ॥

క॥ ఆయెడ మేల్కని కన్నులు। పాయంబున దేవి చూడ బమ్మగప్పి మనం । బాయొలనాగను గానమి నీయానదురంత చింత నియమితమయ్యెౕ ॥ ౪౭ ॥

క॥ ఏదెసఁజూచిన నదియే మోదమిడుచుఁ గానఁ బడెడు ముద్దులుగులుకౕ । ఏది వినబడినఁ దన్మృదు। పాదాంగడ శింజతముల భావముబగులుౕ ॥ ౪౮ ॥

గీ॥ కాని తాకంగఁ బోవఁగ గలికి యప్పుడు। మాయమైపోవు కానుపుమంబు

లంజేరి! కన్నుమూసిన వెంటన కానఁబడుచు। నన్ను గనుఁగొంటివే యని నగుమొఁబలుకున్॥
౪౯ ॥

క॥ అపరిచితుండవగుటచే। నెపమిడి నేనపుడు నీకు నెయ్యము మీఱఁ। యఘునము దాచితి యొయ్యెడ నపశంకత నొసగితి ననయము జేకొమ్మా ॥ ౫౦ ॥

గీ॥ మరియు నాకేళి వేళల జరిగినట్టి మాటలను దాహరించి యామానమదర నుల్లసంబులనాడుచుఁ బల్లవించు ప్రేమననయంబు ననుదూరుఁ బేరువాడి ॥ ౫౧ ॥

క॥ ఇది కలయని యెట్లెన్నుదు। నది జాగ్రద్దశలఁ జేర ననుభవపథము। స్మృతియని యెటుల నుడువుదు విదితములెల్లను మెలంగు విశ్రత స్ఫురణన్ ॥ ౫౨ ॥

వి. వయస్యా యయ్యవసరంబున నబ్బాలామణి ధరించిన వసనంబెట్టి దాఁ గలదై కానుపించె.

రా॥ విను వచించెద.

క॥ సురభి పయఃఫేనచ్ఛవి భరితంబైనను దగీయు భవ్యనవపుష్పశ్రీ। ధరపరిష్కృతమై మెప్పొంగును మెఱుఁగులగుముల మిగుల ఘటియించునదై ॥ ౫౩ ॥

వి. వయస్య విశిష్ట ప్రియద వన మహోపకరణ మహనీయ సౌధతాన్యత బాలామణీవిలోకనాదికంబులు స్వప్నశాస్త్రంబున నభీష్ట కల్యాణ ఫలప్రదంబులని విహితంబులగుట వీనిలో నొక్కొక్కటియు నుట్టిదగులకుఁ దద్దయు సమర్థంబు - అట్లుండ నన్నియు నీకనుభవ విషయంబులగుటం దదవసరంబు ప్రభాతప్రాయంబగుటను నీకు వేగంబ సత్త్వమాభీష్టంబులు లభించు.

రా. సప్రమోద వికాసంబుగ - సత్యమస్తు వచస్తవయని నా రెపారెనునుడివి ఓవయస్యా నాయభీష్టం బాకన్యారత్న లాభంబుకంటెఁ దక్కినదెద్ది - అద్దిలభించిన స్వర్గరాజ్యంబైన నభిలషింపను.

వి. వయస్యా నీవణిమాత్రంబు సంఖ్యావత్సంఖ్యాత వైదుష్యుండవుగదా- స్వప్నదృష్టంబైన యర్థంబు జాగ్రద్వ్యవహారంబున ననుభవింపుట కభిలషించుట సమంజసంబే నా.

రా. కాదు వయస్యా నీవెఱుంగుదు - ఐనను మనోవృత్తి తాదృశంబయ్యె। అట్లైన వివేకధారవాఙ్భ్రాంతి పంకంబవగునుము మనంబునకు ప్రసాదంబు సంపాదింపుము. గాలయాపనంబునకై యొక్కగుండెన మృగయావ్యాజంబునఁ దురంగము బాళోహించి ప్రకరాన్త కాంతారంబునకుం జనవయ్యాది యాత్రీయ రయాతిశయు ఖంజీకృతకురంగ తురంగంబై ఏకసంగతంబుగాక ముహూర్తమాత్రంబున నతి దవీయంబగు వనమునంబతిక్రమించి యవిదితంబగు నొక్క యారణ్యానీగర్భంబున నిలిచె

వి. ఆహా బహుళంబగు కష్టంబనిష్టతమం బాదిష్టంబున బ్రాప్తంబయ్యెఁగాఁ బోలు.

రా. ఇదివరకు నట్లకానంబడుచున్నది.

వి. అయ్యోపాపమైన బడలిక యొకటి రెండు దినంబులం బథ్యాహారాది విశేషణంబులఁ గుందవచ్చునే.

రా. ఈయాయాసం బట్టిదనుకొంటివా - కాదు - అక్కడ గొంత కర్జంబు జరిగె నద్ది వచించెద నాలింపుమని యాహరిణావృత హరిణేక్షణల సాక్షాత్కార శ్రవణంబు దొలుతగ జరిగిన వృత్తాంతంబంతయు సవిస్తరంబుగఁ దెలుపుచున్నాడు.

వి. స్వ. ఆహా యెంత యాశ్చర్యము - ఆ పేటికాంతరస్థిత కన్యారత్నద్వయంబ కాఁబోలు కుంభస్తనిచేఁ దెలుపంబడినది - దైవంబీతని కాబాలామణి సంఘటింపనిట్లొనరించెఁ గాఁబోలు - కావున్న నిట్లు తటస్థించుఁ గా అని స్వప్నశాస్త్రరాద్ధాంత ప్రకారంబున నాడీ పరీక్షణంబొనరించి యాకన్యామణి నితండు పరిణయింపం గలవాడేయని తలంచి.

ప్ర. ఓయి వయస్యా దురాత్ముండను నాయసుర సమ్ముఖంబి యార్జన శ్రీగణంబున ధన్యాత్ముండవైతివి - నారును పిశిమనోరథ విధంబున పరిణయింపఁ గలరు ఇయ్యెడ నీకు విషాదాతిశయంబున కెద్ది నిదానంబు.

రా. కలగేనిదానంబుత్తమంబు.

వి. అద్ది కథనీయుం బీసా.

రా. నీకు గోపనీయంబు గలదా.

వి. ఐన దాన నాపీనులనిండింపుము.

రా. ఆకర్ణ్యాదృశ్యంబు స్వప్నంబున నాచే జూడఁబడినదయని తద్వపు ర్వ్యాపారాది నిరీక్షణంబునం దదీయ స్వరంబునం దదుక్తి వైఖరీ విశేషంబునను నిక్కంబు గఁ దోఁచుచున్నది.

వి. ఈయుదంతంబు నితాంతం బద్భుత రసాంతంబై యుండె - అమంగళం బు వసుంధరయందుఁ బ్రవేశింపఁదగు - అట్లైన దాని సంగతిం బరికింతము - విషా దంబు వీడి యజ్ఞనాది కార్యంబులు పరిశీలించుచుండుము - అని దారంపు దెస గనుఁ గొని - ఓయెవ్వండక్కడ - ప్రతిహారి ప్రవేశించుచున్నాడు.

ప్రతి. ఓసుబ్రాహ్మణ మణీ నీయనుశాసనీయంబనుశాసింపు నీజనుండు నిగు వేడుక పడుచున్నాడు.

వి. చెంతకుంజని వానికర్ణమూలంబున నిట్లని జపించుచున్నాడు.

ప్రతి. భవదనుశాసనంబతి మహనీయంబని యట్లొనరించుచున్నాడు.

వి. వెండియు నంతరంబునకుం జేరి - ఓవయస్యా యియ్యెడ నొక్క మంత నంబొనరించితి - దేవి యేతెంచుఁగాని నీవియ్యెడ బోడమిన బడలిక గదు నిబ్బడి గా నభినయించుచుండుము - మరియు నత్తటి జరుగు చెయువులన్నిటికి విరక్షత వీడి యేమియు ననుయోగింపక నానుకూల్యంబుచే నుండు.

రా. సోద్వేగంబుగ - ఓరీ ఛాందసుఁడా యెంత పని సేసితివి.

వి. నే నేమి సేసితి.

రా. అనిష్టంబు.

వి. ఇది యనిష్టంబేలా.

రా. దీనికంటె మతి యెక్కుండగు నద్దియెద్ది.

వి. ఎందునుండి.

రా. అద్దినీ వెఱుంగవు గాఁబోలు - కానిమ్ము వచించెద వినుము - దేవి పూర్వ మంచే నాయందన్యాసక్తత శంకించుచుఁ బ్రసక్తిమాలియుఁ జిడుముడిలిడుచుండు ఏ తాదృశంబులగు నిదానింతన వికారంబుల నాలోకించెనేని మిగులం గుపితయగు - ఇ ట్లగునవే కాదా యీమాయవ్యాజంబున నేరక నలక్షితుండనై యిట్లంటి.

వి. వయస్య యట్లగునని కాతరత నొందకు - దేవి నీయందతి మాత్రింబనుకం పాసంపాదత సౌహార్దస్వాంతయగు నటుల నొనరించెద.

రా. ఆహా కష్టము - నీకుఁ దోచినంత సేయువాఁడవు గాని పౌర్వాపర్య విచారపరుండవు గావు - మదీయ భాగధేయవశంబునఁ గాఁగల కార్యంబులు నెరవేరఁ గలవు - కావున నీయిష్టప్రకారంబున వర్తింపుము.

వి. మంచిది. యీభారంబంతయు నాకొందుకు - నీవూరక చూచుచుండుము - క ర్తవ్యార్థంబంతయు మన కిరువురకు లాభకరంబుగ సంఘటించెద.

రా. ఇయ్యెడ నీకేమి లాభంబు సంపాదించు కొనందలంచితివి.

వి. తినంబోవుచు రుచులడుగనేల - చూచుచుండుము.

రా. ఇట్టి యవసరమందును స్వకార్య తత్పరతయేనా.

వి. స్వయంతీర్ణః పరాంస్తారయతి యనునార్యోక్తి భవదీయ శ్రవణ నిలయంబు గాలేదా.

రా. సహర్షమోదంబుగ - వయస్య యాత్మసాదృశ్యంబున నన్ను నభిమతార్థ సంగతు నొనరింపుము.

వి. అంగుళేమి సందియంబు - నేను వచించిన కరణింగను కని నివసింపుము.

రా. అటుల సలిపెదనని యాతనితో నిష్ప్రాలాపంబు లొనరించుచున్నాఁడు.

పిమ్మటం బ్రవేశించుచున్నది భర్తృపీడాకర్షితాత్మయగు దేవియు సఖియు.

సఖి. ఏమే వయస్యా దివాతప శశికల కరణి మిగుల శోభనీయాత్మవై చూపట్టుదువు.

దే. సవిషాదంబుగ- సఖి యీసమయంబున సమయింపనలవిపడని కడగండ్లకుం బాల్పడితిగదా.

స. ఎప్పాంటెనంటివే చెలియా యిట్టు.

దే. ఆర్య పుత్రువికసంబెక్కు దినంబులం బొడమిన యవస్థ రోయుంగవే.

స. చెలి యిదివరకు నక్లైయున్నదా.

దే. అట్లున్న నేమంబేకాదా.

స. నేను విశదంబుగ నెఱుంగంగాని యది యట్టిదో వచింపుమీ.

దే. ఔను ఈనడుమ మనము గలియమింజేసి యిచ్చటి సుద్ది నీకొక్కింతయు విదితంబు గాకుండు - కావున వినిచెద నాలింపుము - ఆర్యపుత్రుండు లోంగడంగింకం జిక్కియుండుట నీవెఱుంగుదువు గదా - అట్లుండియును నడుమ నొక్కనాడొక్కరుండ ప్రొద్దు వుచ్చుట కని సంజకుఞ్జాముండమావు నెక్కి వేట పొంటెంబేరడవి కింజనెనట - అరేయి రెండవ జాము గొంత జరుగం దిరిగి యేతెంచెనట - పిమ్మటం బరిచారకులెరును సెలవు నొందక నా చెంతకు రావలువదని యానతి సేసెనట - మరియు నొక్కరుండ యాయుద్యాన సౌధంబున నివసించెనట - ఈయుదంతంబు మరునాడుదయ సమయంబున నేవిని యాతని చెంతకుం జేరి చూడం దగ్గయు వివశుండైయుండె. మరియు.

చ॥ అపరిమితావనీశ మకుటాంతర హీరరుచారు శాసనుం। డుపచితదర్ప విద్విషది భోత్కర ధైర్యభిదామృగేంద్రరా। వపటిమ చాపటంకృతియు వాక్పతి మస్త్రకతారలీవిధా। నపటుమనీషుండైన పతి బాకు వశుండయియుండు నర్మిలిన్ ॥ ౫౮ ॥

గీ॥ అట్టినాండయ్యు వర్ణని యపుడు పగతుం జూచుకగణినిం బెడమోము సొలపు మీఱం। జేసెనేనిది యేమని వాసిందొలంగి యడుగం బొడుగున సరిగాంగ వనియె [illegible] ॥ ౫౯ ॥

క॥ ఓరాజపుత్రిని న్గన। నారాటము డెందమునకు నభివృద్ధమగుకా। నీరాకనే వచించెద। మారాడక మఱలి పొమ్ము మఱి యాడుగకుమీ ॥ ౬౦ ॥

అని యుత్తరీయంబున నోడలెల్ల సిండంగప్పుకొని కన్నుండెనని బాష్పంబులు విడుచుచున్నది.

సఖి. సాశ్చర్య ఖేదంబుగ, ఓచెలియా యెంతమాట వృస్తైనే. ఇద్ది పరికింప జాబిల్లి బిల్లి వలనం బిడుగువాడమటయుం గన్నిపూలోనుండి యుల్క వెడలుటయుం గ్షీరోధంబు వలనం గాలకూటం బావిర్భవించుటయు నవనీత పిండంబువలన విస్ఫులింగోత్కరంబుదయించుటయు సాధుజనాననంబు వలనం బరాపకారైకార్థంబగు భాషణంబు వెలువడుటయునై కన్పట్టు. సమయ వశతంబొడమునవస్థా విశేషంబులనుభవంబు వీడి యేరికి నిరూపింప నలవడవు. నైపుము. వడంపడి యేమయ్యె.

దేవి. సఖి యప్పుడు నామనం బతిమాత్రంబు క్రోధానమాన విషాద నిర్దగ్ధంబగుట నెట్టిదశనొందెనో వచింపంజాల. అట్టి దాననై వెంటన యేతెంచి కొంతతడికిం దాలిమిం దెచ్చికొని బ్రతికియుండిన శుభములంబడయవచ్చు ననునయంబు జీవంబున కాధారంబు సేసికొని యవధారితప్రాణ పరిత్యాగోద్యమంబునం దొలంగితిని.

సఖి. సాశ్చర్యవిషాదంబుగ. హాయెంతపనివృట్టె. సఖి తొలుతం దత్త్రరపాటున నమచిత వికార పరవశవయ్యును బదంపడి సూహామహాసయమనీషవైతివి. అయ్యెడ నీకు "సహసావిదధీతనక్రియామవివేకః పరమాపదాంపదం - వృణతేహివిమృశ్యకారిణంగుణలుబ్ధాస్స్వయమేవసంపదః" యను కిరాతార్జునీయ పద్యంబుపస్థితంబయ్యెనని తలంచెద.

దేవి. సఖి యౌను.

సఖి. చెలి యుట్లగుటంజేసి వెసంగ సకల సౌభాగ్యసంపదలకు జననికేతనంబగుదువు.

దేవి. చెలియ యిదివరకైతే యట్టి తలంపు విలసిల్లుగాని యధునాతన స్థితి వితర్కింపం బోచకున్నదే.

సఖి. అది యెట్లు.

దేవి. పెక్కువాసరంబులనుండి స్నానపాన భోజనాది కృత్యంబుల నొక్కింతయైన వర్తనంబు దలపక నైదాఘునిమ్న గౌఘంబు చాడ్పున నతికృశుండై యార్యపుత్రుండుండ నాశుభాభిలాషం బెట్టుఫలించునని తలంతు.

సఖి. కిముదవసరంబు చింతించి. ఓచెలీ యిద్ది భూతావేశమూలకంబేమో యని తోచుచున్నదే.

దేవి. సాశంకంబుగ. వయస్యా యార్యపుత్రునకు నద్ది గలుగునే.

సఖి. ఆయనకుం బురాతన మహిమంబునం జేసి యిది యనధ్యాహార్యంబే కాని యిప్పుడు నూహనీయంబుగా వచ్చు. అది యెట్లంటివేని విను. గ్రహంబులు దారుణంబులగు నరణ్యంబుల శరణంబులం జేసికొనియుండుననియు దుర్బలులగువారు దారసిల్లిన వారి నావేశించి బహు భంగుల బాధించుననియు జనశ్రుతి సంగతంబగు. కావున నీ వయస్యుండును లోంగడం గింకనతి ఖిన్నుండైయుండి యచ్చటి కేగెం గావున నవ్వి సోంకియుయుండందగు. కావున భవదేకప్రాణుండగు నీతండు నీయెడ నిట్టి విగసవర్తనంబు సలుపునా.

దేవి. సఖ నీకు నిట్లు తోచుచున్నదా.

సఖి. ఔను - ఇది యటుండనిమ్ము - పెంటలకేరికైనా నిట్టి వితర్కంబు గలిగెనా.

దేవి. ఇంతకుమున్ను మాకెవ్వారికియు నిట్టి యూహ యుదితంబుగా లేదు గాని సుబ్రహ్మణుం డార్యపుత్రప్రియవయస్యుండగు విదూషకుండతకు లోంగడనే యాయనంగని యేమి పరికించియోగాని గ్రహబలిసాధనంబులగు పదార్థంబుల నహర్జనంబుచేం దారిపించికొనియే తేరవలయునని వార్తనంపె.

అట్లైన నద్దియు నిక్కంబగు.

దేవి. పదీయ వచన విశ్వాసంబున నేను నట్ల సలుప నుద్యోగించితిని.

సఖి. అట్లైన దడవు వీడి వేసంగ నట్లొనరింపుము. నేనును వెండియు నీతెం పెడునని నిర్గమించుచున్నది జేనియుం దాత్కాలిక కృత్య నిర్వహణంబుకై యుద్యోగించుచున్నది.

పిమ్మటం బ్రవేశించుచున్నది. ప్రాణనాథ సౌధంబున జన సంవాహితత్రినయన ఘలపరిష్కృతా మహాస్వాద ద్వాత్రింశల్లడ్డుక మహారజత పాత్రియుం దాదృశపాక పాటల గోక్షీర భరిత కనక కలశయుం బరిమిత పరిచారికానుగతయు దేవి.

వి. ఈషద్దూరంబున దేవిం గాంచి- రాజాంబాచేంటివయస్యా దేవియే తెంచుచున్నది గాని వివశుండవు గాక వైరస్యంబభినయించుచు దేవితో నేవచించు వచనంబులకనుకూలంబుగ నప్రమత్తుండవై ప్రవర్తింపుమని దేవి కభిముఖంబుగ.

దే. సుబ్రహ్మణ యాజనము ప్రణమిల్లుచున్నది.

వి. దేవి సమగ్ర సౌభాగ్య సాధ్వీమతల్లిక యగుత.

దే. సుబ్రహ్మణ భవదాగమంబునం జేసి యియ్యెడ నిచ్చటికి రాంగలిగె.

వి. దేవి యిట్లు వచింపనేల యంతరమ్మునకే తెమ్ము.

దే. అందుకుం దొల్లింటి యార్యపుత్రుండు గాడు గావున నేనొల్ల.

వి. దేవి యవశంబునం బొడము దోషంబు లెన్నుట మహితమతుల కుచితంబే నా.

దే. (స్వ) ఆర్యపుత్రునకట్టి వికారము వొడమ నొక్క కారణంబుం గాపలయు - (ప్ర) సమనాగమర్షంబుగ - అవశతకెద్ది నిదానంబు.

వి. ఇయ్యెడ నేవచింపం జాలను గాని నేనుడివ్విన చొప్పు చేసితివేని యప్పుడాలోచించి వచించెద.

దే. ఇపుడేమి సేయవలయు.

వి. ఈపదార్థంబులతోం గూడం బలిచెంత కేతేరవలయు.

దే. ఆర్య పుత్రుండు మిగులనలుగడుగదా.

వి. ఇట్టి సంభాషణంబుల కద్ది యవసరంబే.

దే. పరిభవంబు విషాద ప్రభవంబుకదా.

వి. తత్కార్తచిత్తవృత్తివికృతిం జెందకుండిన.

దే. అట్లైన నీయిష్టంబు చొప్పున వర్తిల్లెదనని యంబరతోడం గూడి బలి సమీపంబున కేతెంచుచున్నది.

వి. దేవి ఈవస్తువుల నిక్కడ నివసింపం జేయందగు.

దే. అట్లాజ్ఞాపించుచున్నది.

వి. దేవి వయస్యుండెట్లుండెనో చూచితివా.

దే. కాంచి చింతాకులిత స్వాంతయగుచు నాహా యార్యపుత్రుండు.

కం॥ గృహపాళీ దాహకహుత । వహమహదాభీలకీల వాతాటోప । ప్రహత మగును పవనాంతర । విహితకురసకదళి తరువు విధముననుండెన్॥ ౫౭॥

ఉ॥ కాంచి జలంబులందిడిన కాంచనవల్లికవోలె వెల్లనై । నీచరుచిన్ వహించు మెయి నిద్రితరుల్ వలె భద్రలీలలన్ । దోచవుకన్ను లూర్పులతిదూరములై కడు వెచ్చనెచ్చఁగా । వీచెడు నీతడిప్డు వెతవెల్లుల పాలయియుండు నయ్యయో॥ ౫౮॥

మఱియు.

చ॥ దినకరదీప్తి సంవరణ దీనసుధాకర మూర్తిపోలు నీ । తనితగుమాపు తద్దయు మదావళశీకవికీర్ణ నీరస ద్వరుహశోచనీయమగు వక్త్రము గాత్రము లెల్ల నాహహా । శనగతిఁదాంత పల్లవదశావశతంగను నిప్పుడక్కటా॥ ౫౯॥

అనుచుం బరిదేవించు చున్నది.

వి. దేవి యీపీఠంబునం దుపవేశింపుము. ఈబలివస్తు పాత్రంబిచ్చుట నంపించుము.

దేవి. (యట్లొనరించి) యోయి సుబ్రాహ్మణా చూచితివిగదా నీవయస్యునవస్థ పొడమిన యవస్థ.

వి. దేవీ యౌను. కాలవశంబున నెట్టివారికి నెట్టికష్టంబులు నేతెంచుట విదితంబకదా.

దే. ఈరాజిట్లు కృశించుటకే నిదానంబసిత పక్షాయితం బయ్యెనో నేం బరికింపం జాల నీవు సుబ్రాహ్మణుండవగుట శక్తుండ వగుదువని తలంచెద.

వి. దేవీ యిటువంటివాని కారణంబులు నిరూపింప నేనును మిగుల నెరవరిని గాను. అయిన నా తెలివి బలిమికొలంది వితర్కింపనది గ్రహావేశ మూలంబని తోచుచున్నది. అందుకుం గతంబును భిన్నుండై యాగణ్యానిం బ్రవేశించుట గావచ్చు.

దే. దీని నిక్కంబెట్టు విస్పష్టంబగు.

వి. అద్ది పరీక్షించుటకయే కాదా నీకట్లు వార్తనంపితిని.

దే. నీవు వచించిన వస్తువులన్నియు నానీతంబులయ్యె నిపుడేమి కర్తవ్యంబు.

వి. దేవీ యీపదార్థంబులన్నియు నీతని మోముచెంతకుం జేర్చి యోగ్రహవరమాయాగ్రహంబువీడి యిపుడీయర్థంబు లాస్వాదించి యీయనకుం గుశలంబు సంపాదింపుమని ప్రార్థించి కొంత తడి యట్లుంచి పదంపడి యొక్క దుర్గల విప్రునకు యత్కించిద్దక్షిణా సమేతంబుగా దానంబొసంగుము. అట్లగునం బిమ్మట దాని గుణాగుణంబులు గొంతవట్టుకుం దెలియందగు.

రా. స్వ. ఆహా యీతండెంత గడుసు చాపలంబున లడ్డుకంబుల భక్షింపం గోరి మదీయంబు మదన నిదానంబగు వ్యాధికి గ్రహావేశ మూలకతం గల్పించుచున్నాండనుచు వికసితాధరుండగుచున్నాఁడు

వి. దేవీ చూచితివా వయస్యుని వదనంబు మన మీబల్యర్పణవిధిం దలపంగా సంత వికసితంబగుచున్నది. కావున సత్వరంబుగ బలివర్పింపుము.

దే. అట్లొనరించుచున్నది.

రా. తదీయ కైతవ ప్రమాదాకలన నిదాన హాసనంబు నపహ్నవింపంజాలక ము ... [illegible] ...చున్నాఁడు.

వి. దేవీ కనుంగొనుము. ఈయెడ వయస్యుని యాననంబు దొల్లింటికంటె వికాస విశదంబగుచున్నది. కావున గ్రహంబీయెడ నీతనిం గొంతవట్టువీడె బలిద్రవ్యం బావహించి యాస్వాదించుచున్నదని తోచెడి. ఇద్దియ నిక్కంబుగావచ్చు.

దే. సుబ్రాహ్మణా యిదికామినీ గ్రహంబు గావలయు. కాకున్న సాక్షా యాత్రోవిజితపుం గ్రహాధీశ్వరుండైన యార్యపుత్రుని బరగ్రహంబు లెట్లు బాధింప శక్తంబులగు.

వి. దేవీ మానంబ భవదీయ వ్యాహారంబు మానంబని యెంచెదను. అదియును మున్ను మున్ను విస్పష్టంబుగాఁగలదు.

రా. స్వ. సభయంబుగ ఆహా కష్టము కష్టము. ఈమూఢుఁడు దొలుత నాకెఱుంగింపకయుదేవి రాపించె. ఆపె నగ్గాంచి యావికృతి కామినీ గ్రహావిదావంబని యట్లో వితర్కించి వచించుచున్నది. ఇంక మిగుల వధిక్షేపింపక మానడు. కావున నిత్యశంకితయగు దేవి యల వంజరీభవభీతుండనగు నాయెడల దీని యుద్యమంబు వ్రణవ్యధార్తునకుఁ గటుశలాటుపంక లేపంబగుచున్నది అనుచు సదైన్య క్రోధంబుగ విలోకించుచున్నాఁడు.

వి. విదిత తదభిప్రాయుండగుచు - ఓ గ్రహరాజమానీ నిక్కంబు బయలు వడునని చింతింపకు - ఈజీవి చాలదనియు విచారింపకు నీయిష్టం బొడఁగూర్చెదము - అని గేలింగాంచి - ఓదేవీ వయస్యుం డనామయుండయ్యె నేని మనమేమి సేంతు నెయ్యది గొఱంత.

దే సుబ్రాహ్మణ మన సౌభాగ్యంబంతయు నార్యపుత్ర మూలకంబకదా - సంతోషంబున నట్లొనరింతము.

రా. వికసితముఖుం డగుచున్నాఁడు.

వి. దేవీ వయస్యుం డీయెడను దొల్లింటికంటె బ్రసన్నుండయ్యెండునని నే నెంచెద. నీకేమి తోచుచున్నది.

వి. దేవి యట్లైన నార్యపుత్రు సెజ్జం జెంది కుశలం బనుయోగింపుము అనుకూలంబులగు నుత్తరంబు లొసంగెనేని మీద నాలోచింతము.

దే. మంచిదని యాతనితల్పంబునం దుపవేశించుచున్నది.

రా. దీనస్వరంబున దేవీ కంతకురమ్ము తావకీనకర సరసిజ స్పర్శనంబునం బగుటచేతం జూచితివా నామేనెట్లున్నదోయని యశ్రూద్గారం బొనరించుచున్నాఁడు.

దే. సవిశేషంబగు విషాదంబునం గలుషిత మనీషయగుచు హా యార్యపుత్రా నీకిట్టి కష్టంబు గ్రహమూలంబై యేతెంచినని తెలియలేక యవివేకంబునఁ జాపలమూలకంబని తలంచి మహాపరాధినైతినిగదా.

రా. దేవీ నాయభాగ్యంబునకు నీవేమి సేసెదవు.

దే. ఆర్యపుత్ర యీయభాగ్యంబునకుం బ్రధానస్వామిత్వంబు మదధీనంబ - అని యతి యత్నసంస్తంభిత బాష్పయగుచుఁ దనపాణి పల్లవంబున నతని మేనంటం దుడుకుచున్నది.

వి. వయస్యా యీనడుమ నుపవాసంబుల మిగులం డస్సియుంటివి - ఇప్పుడు బుభుక్ష యేమైనం గలదా.

రా. సనిశ్వాసంబుగ. ఇదివరకైతే యామాట శ్రుతిపుటంబులకుఁ దప్తసీసరసత నిచ్చెడిదిగాని యిపుడట్లుండలేదు.

వి. దేవీ గ్రహంబీషత్తప్తంబగునని తోచెడి - దాని సంగతి యంతయుఁ బదంపడి పరికింతము నీవు వేళంబ వయస్యునకు నిష్టంబులగు పాకంబుల సలిపించి యథేష్టంబుగ భోజనం బిడుము.

దే. సనిశ్వాసంబుగ ఆహా యెన్ని దినంబుల కీభాగ్యంబునకుఁ బాత్రం బయితిని - కాని యింకొకమాట ఇద్ది నీవే తెంచుటచే నిపుడు నాకు లభ్యంబయ్యె మొదటినుండి నీవియ్యెడనుండిన నింత కష్టంబు వాటింపక పోవును.

వి. దేవీ గతంబునకుం బరితపించుటయు భావికిం బరిశీలింప మియుమూఢ ల

దే. ఇంతకంటెఁ బెరకర్జం బెయ్యది - ఇది యెంతసేపు ఇదిగో యరుగ్యోనని స్వానుగత జనసమేతయగుచు నిర్గమించుచున్నది.

రా. వయస్యా దేవి సపరివారయాయి దూరంబుగ వెడలెగా.

వి. చాల దవ్వటిగె.

రా. ఓరి శఠుఁడా యెంతకార్యం బొనరించితివి.

వి. సహసంబుగ నేనేమిసేసితిని.

రా. నీవెఱుంగవా యింతకంటెఁ గర్తవ్యం బెద్ది.

వి. నీకు దయ్యంబు సోకెనని బలిచ్ఛలంబున లడ్డుకాదులం దెప్పించుట.

రా. కాదా.

వి. మఱియేమి సేయుమన్నావు - నిన్నఁ బ్రొద్దువనఁగా పత్రిసరన్నము దిని బయలుదేరి రాత్రివేళ నిద్రలేక నెనిమిదామడలు నడిచి నడిచి ప్రొద్దు పొడుచుట పరకు వచ్చితిమి. ఎంత యాయాసము గలిగియున్నదని చెప్పుదు - ఒకమూల నాకలియు నొకమూల నీ యవస్థయు నొక్కమాటే బాధింపం దొణంగె - కావున నట్లొనరించితి.

రా. సస్మితంబుగ - ఓరీ మూఢా నీకు బుభుక్ష గలిగిన నంతరంబునకేగి యడుగ నిష్టంబులగు నర్థంబులు దేవి యొసంగదా.

వి. సరే బాగుగా నే చెప్పినావు - ఇట్టి నీయవస్థ కట్టి విషాదించు దేవిని నాకాహారంబిడుమని యడుగుటకు నేనంత ఛాందసుండనను కొంటివా - అదియునుం గాక శాసనంబున సిద్ధించుకార్యంబునకుం బ్రార్థించువాఁ డెట్టి వెఱ్ఱి.

రా. ఔరా మంచి వెరపరివి.

వి. ఇంతమాత్రమే చేతఁగాకున్న నతిదుర్లభం బగు నీయభీష్టం బెట్లు సమకూర్ప నేర్పరివగుదు.

వి. సప్రణయ క్రోధంబుగ - కాకున్న మాకుం బ్రతుకుటెట్లు.

రా. ఓప్రియసఖా దానిం గూర్చి యెట్లాలోచించు చున్నావు.

వి. ప్రణయ పరిణామంబగు నమర్షంబున - ఓయీ కొంతసేపూరకుండుమా నేనాకటి కోర్వలేక యెంతో యాలోచించి యాలడ్డుకంబులు దుగ్ధంబుతోఁ గూడరావించికొంటిని. పిమ్మట నెంతో యుపాయంబున దేవికిం దగిన పల్కులు పలికి యిక్కడనుండి వెడలించితిని. ఇప్పుడవి విన నుద్యోగించిన స్వప్నదృష్టయగు కన్యామణి సెజ్జకుం జేరినఁగాని నన్ను భుజింప నివ్వనట్లున్నావు - చాలుచాలు - కొంతసేపూరకుండు.

రా. సాతిహసితంబుగ - ఓరి మూఢా నీవు సర్వదా యుదర పూరణ పరాయణుండవేగదా.

వి. సధార్ష్ట్యంబుగ - బ్రాహ్మణోభోజన ప్రియయను వచనంబు మఱచితివా- ఇది నా నొసటనే విధి వ్రాసెనా.

రా. సస్మితంబుగ - సుబ్రాహ్మణా యథేష్టంబుగ నీలడ్డుకంబుల నాస్వాదించి దుగ్ధంబానుము.

వి. సవికాసంబుగ వయస్యా యట్లు వచింపుము బాగు పిదప నెమ్మదినున్న నన్ను నడుగం గలయను యోగంబుల నడుగుము వచించెద - అంతవట్టుకు నడుమ నడుమ మాటలాడింపకు.

రా. మంచిది - అంతవట్టునకును నీవు విముఖుండవై యుండెడుగాని యిష్టంబు వచ్చినట్టు భుజింపుము.

వి. సవిహసితంబుగ - మహారాజవు నీవట్లుసేసిన బ్రతుకుదును. లెస్స లెస్స యని యట్లొనరించి పరితృప్తి నభినయించుచు వయస్యా యేమంటివి.

రా. నాయభీప్సితంబు ఫలితంబుసేయ వెరవెద్దియైనం జింతించితివా.

వి. అవునుగాని నీవొక్క చెయువొనరింపవలయు.

రా. వయస్యా వచింపుము - దానిశిరంబునం జేసెద.

వి. స్వప్నదృష్టయగు దానియాకృతి యొక్కచిత్రఫలకంబున వ్రాయువలయు.

రా. సప్రమోదంబుగ - మహనీయంబీ యనుశాసనంబు.

వి. అట్లయిన దిష్టంబు నీయిష్టంబు కష్టంబుగ నెరవేర్చునని వితర్కించెద.

రా. నీవితర్కంబు సుతర్కంబగుత - అట్లయిన నాజీవితం బుచితంబగునని నిశ్చయించెద.

అని నిష్క్రమించుచున్నారు.

పిమ్మటం బ్రవేశించుచున్నారు బ్రాహ్మణి సపరిచారికగు దేవియు.

బ్రాహ్మణి. పరిచారికంగని - ఓసీ కనకాంగీదేవి మిగుల నవసియున్నట్లు గానంబడు - కతంబెయ్యదియో.

కనకాంగి. ఔనమ్మా దొరసానిగారు మనంబున నవసియున్నారు.

బ్రా. అందుకెయ్యది కారణంబు.

క. ఏలికగారి యొడలునం గడుబడలిక వొడమె - దొరసానిగారందటి గతితలపంటివారు గాదుకదా - దొరగారిమేన నొక్కింతయైన వెక్కురు గలిగినవారికంటె మిక్కిలి బాధనొందుదురు.

బ్రా. దేవి సతి శిరోమణి రమణైక ప్రాణ సకల ధర్మతత్వజ్ఞ గావున నిట్లుం దవలసివచ్చె - ఆహా యెంతకష్టము - రాజుగారికి నస్వాస్థ్యం బెన్నివాసరములనుండి.

క. పెక్కుసాళ్లి నుండి యమ్మా.

బ్రా. సుధా సదృశంబులగు నౌషధంబులకు సేవధులై ధన్వంతరి సదృశులగు నగదంకారులుండిరి కదా వారియెడ నొడయని కారోగ్యంబు సొంపొంద నొనరింపరేని రాజకృత గౌరవ పోషణ పాత్రత్వంబువలన నెట్లు విముక్తులం గాఁగలరు.

క. అందుకు నేనేమి నుడువఁగలనమ్మా.

బ్రా. దేవి వదనంబున లక్షించుచున్నది.

దేవి. సనిశ్వాసంబుగ - నియతికృతంబులగు శాభీలంబు లనుభవింప కేరికిం బరిహరణీయంబులగు.

బ్రా. దేవి యజ్ఞాన వశంబునసిట్లు తలంచుటయ కాని తత్వదృష్టిం బరికింప నంతమాత్రింబేరాని యొక్కటి యాలోచింపవలయు - జన్మాంతరకృతం పాపం వ్యాధి రూపేణ బాధతే। తచ్ఛాంతి రౌషధైర్దానైర్జపహోమార్చనాది భిరిత్యాద్యభియుక్త పురుషప్రోక్త విధులుశ్రుతి విధంబులై విలసిల్లుచున్నవికదా - మహారాజు గారికీవిధులన్నియు సుకరంబులే - కాకఫలదంబులును - కావున నవియాచరింపఁబడ లేదా - ఆచరింపఁబడియు వితథంబులయ్యెనా.

దే. ఈయెడ నెవ్వియు నొనరింపఁబడలేదు.

బ్రా. ఎందునుండి.

దే. ఆర్యపుత్రుండీయెడ నెందుకు నవకాశంబీకుండుటను.

బ్రా. కొన్ని దినంబుల నేయుపాయంబులైన వినియోగింపఁ జేసెనా.

దే. తొలుతం గతిపయవాసరంబు లౌషధ సేవంజేసె.

బ్రా. తొలుతం బొడమిన తనువికృతం బెట్టిది.

దే. ఒక్కనాడు ప్రభాతంబున మేల్కాని యత్యలస భావపరీతుండై స్నానాదికృత్యంబుల విముఖుండై యుండె - అయ్యెడం జికిత్సకుల రావించి యథావిధ ప్రయోగంబు లొనరింపించితి - అయితే నారినవన ప్రకారంబు మితాశియై యుండవచ్చునా యట్లుండలేదు.

బ్రా. దేవి భవద్వచన సాధవంతుండకదా యానృపశిఖామణి.

దే. ఔను నిక్కంబకాని యియ్యెడ నానుడువుం గరుణింపఁడయ్యె నేనుం గేవలాహార స్వీకారాభావం బయ్యెనేనిం దద్దయుం గృశుండగునని యొత్తి వచింప వెఱచితిని.

బ్రా. ఈయెడ నౌషధసేవ సలుపుచుండెనా.

దే. లేదు.

బ్రా. అందుకెద్ది నిదానంబు.

దే. అట్లుండ నొక్కనాఁ డేకాకినై యనుగాయిలగు ననుచరవర్గంబు మరలించి మృగయావినోదంబు సలుపుచుసని నాతోఁ బలికి పకియ యొక్క మహాశ్వం బారోహించి చనియె - మరలి రాత్రి యందు సార్ధయామం బతీత ప్రాయంబుగాఁగ నేతెంచి యాయశ్వంబువలన నవరోహించి సంఘటితేకవాటుండై యహర్మ్యాంతరంబున నుండెనట అంత నశ్వపాలకుం డేతెంచి యాయశ్వం బతిమాత్రఖిన్నంబుగాఁ దలంచి తగిన యాహారంబిడి దాని సంరక్షించెనట మరువాఁగు దినకరుండు దితుండైన కొంతతడికి లేచి యశ్రాంతోల్లసత్క్రాంతుడగుచు నాత్మీయ దర్శనాగతులైన భిషగమాత్యాది వర్గంబునకు పరేకదా నాకును నానియమంబువీడి రాఁగూడదని శాసనంబు విదితంబు సేసె.

బ్రా. ఆహా యెంత ప్రమాదంబు పస్థితంబయ్యె - మహారాజునిసర్గంబున శిరీషకుసుమ సుకుమార శరీరుండును సౌందరీ వధీరిత రతిరమణుండు - ఇట్టివాఁడు నవసి మహారణ్యంబు సారఁదగునే - ఆయరణ్యం బతిమాత్ర దృప్త క్రవ్యాద బలాత్కార సంహత మహాభూతంబై యుండుట బహువిధ గ్రహాశ్రయంబునగు - ఈయెడ నీ మహారాజతి ఖిన్నుండై యుండెఁగావున నెద్దియైన నీయన నావహించి యుండవలయు కాకున్న నిట్లాహారాది పరాఙ్ముఖుండై యుండునా.

దే. సవితర్కంబుగఁ బరిచారికం గాంచుచున్నది.

ప. అడఁకువమరరాణిగారూ డెందమునం దలంపుఁడు ఈయమ్మగారు వినిచిన పలుకును నిక్కంబై యుండు - జగంబున నిట్టి సుద్దులు గలిగేయున్నవి.

దే. సుబ్రాహ్మణి నీవచనం బాదరణీయుంబై యుండు - అదియు నాఁలోచింపవలసినదే - దీని నిక్కంబు తెలియుట కేమియుపాయంబు.

బ్రా. దేవీ మంత్రోపాసనాది పళంబున నితరమనోగతార్థ నివేదన సమర్థులగు విప్రశ్నిక లక్కడక్కడ నుండుదురు - కావున వారిరావించి యనుయోగింప దీని తత్వంబు విదితంబగు.

దే. స్వ. ఇద్దియు నాశ్చర్యకరంబై యుండు - వనుక విదూషకుండు నిట్లు చెప్పె అంతమాత్రంబకాక బలిసమర్పణంబున బహువాసరంబుల నాహారాదిపరాఙ్ముఖుండైన యార్యపుత్రుండు శాసంత ప్రకృతిం జెందియుండె అయ్యోయిదివఱకు నేను గానకపోతిని - ఇద్దియుతెధ్యంబు కావచ్చు - కావున దీనికిం దగిన ప్రతిక్రియఁ బరికింపవలయు. ప్ర. ఔను నీవచనంబు లెస్సఁగ నున్నది - అట్లొనరింతమని పరిచారికం గాంచి ఓసీ చంపకవల్లీ నీవు రచ్చకేగి విప్రశ్నిక లెవ్వరైనఁ గానంబడుదురేమో కాంచిరమ్ము.

చంపకవల్లి. ఏలికరాణిగారి యానతి తలపూనని నిర్గమించుచున్నది.

బ్రా. స్వ. ఆర్యపుత్రుండు మాతరాయనుని విప్రశ్నికావేషధారింజేసి పనుపందలఁచి తత్ప్రవేశానుకూల్య సంధానంబుకైనన్నుఁ బనిచె ఈయెడ వాఁడూరకున్నను గాక మఱియొకతె యేతెంచి పెరకరణిం దల్పినను నీయుద్యమంబంతయుఁ గాణనయనాంజనాలంకరణంబు కరణి మోఘంబగుఁ గదాయని చింతించుచు దేవీ వ్యసనానుకరణం బభినయించుచున్నది.

మఱలఁజేరుచున్నది చంపకవల్లి.

చం. దేవి చాల పరికించి యేతెంచితి - తొలుత నెఱుక నొందిన వారెరును గానంబడలేదు - కాని యొక్కయాపె జడదారి కప్పురంబుకంటెం దద్దయచ్ఛంబగు బూడిద పూసుకొని కావి చీరెఁగట్టి తావలంబుల మెడనూని బికిరంబు తట్టి కేలందాల్చి యీవీదిన యేతెంచుచున్నది - ఈసుద్ది తమతో మనవి సేయుదునని గ్రక్కన నేతెంచితి.

బ్రా. స్వ. హా యార్యపుత్రుని యత్నంబు ఫలితంబయ్యెనని సంతసించుచు నభిలాష విషయార్థ లాభజత్వచ్ఛలంబున దానిం బ్రకాశింపఁజేయుచున్నది.

దే. కొంచెము పరికించి - సుబ్రాహ్మణీ యిట్టివారిలో విప్రశ్నికులుండరా.

బ్రా. దేవీ యిట్టివారికి విప్రశ్నికాత్వంబన నెంత - వీరు మహా యోగినులని తోఁచుచున్నది.

దే. వారిలో విశేషంబు కలదా.

బ్రా. దేవీ యోగినులకు విప్రశ్నికులకుం గంగాకుల్యలకుం బోలె మహత్తార తమ్యంబుగలదు - దేవీకృతార్థవైతివి - విప్రశ్నికాన్వేషణంబు సేయ యోగినీ సమాగమనంబగుట భైషజ్యార్థంబు నోషధుల నన్వేషింపువానికిం దత్ప్రకృతిక దివ్యౌషధ లాభంబుగదా. మఱియును అవ్యాక్షేపో భవిష్యంత్యాః కార్యసిద్ధేర్హి లక్షణమ్మను నార్యవచనమ్మున నిది మహిత మంగళ నిదానంబు.

దే. సవికాస వదనయగుచు - చంపకవల్లీ నీవు సత్వరంబుగ నేగి మద్వసనంబున నాపెను దోడ్కొని రమ్ము.

చం. దేవి యానసూన కుతుకరాయని యట్లొనరించుచున్నది.

దే. ఆయోగినిం గనుంగొని ససంభ్రమ కృతోత్థాన యగుచు భగవతీ యీ పీఠం బలంకరింపుము.

యోగిని. అట్లొనరించుచున్నది.

దే. భగవతీ స్వాగతంబుగదా.

యో. దేవీ భవత్ప్రసాదంబున.

దే. భగవతీ నీకు సుఖంబుకదా.

యో. దేవీ భూతమయంబగు ప్రపంచంబు పశలసంతంబగునంతకు మాకు దాని లోపంబు గానంబడదు.

దే. స్వ. ఇట్టి మహితాత్ములకు సర్వభూతంబులం దాత్మభావంబు పరిపూర్ణంబై యుండు - కాకున్న యిట్లు వచించునా. ప్ర. భగవతీ అనాద్య విద్యావరణ నిరాకరణం బొనరించుటం బరిస్ఫుట ప్రద్యోతంబగు నాత్మజ్యోతి స్ఫురణంబున సము

న్మీలిత తమస్తోమగంధంబులగుట నతిప్రసన్నంబులగు మానసంబుల విలసిల్లు మహామహుల కానంద సందోహంబు నిష్పందంబ యగుచున్నది.

యో. సాశ్చర్యంబుగ - ఆహా దేవి కుసుమశయనీయాజననం బవిదిత విషయానుభవ లేశంబులై యింద్రియ సంరోధంబులన నేమరక మఱిమఱి తపస్సమాచరణ కర్శిత శరీరంబులై వర్తిల్లు జనంబులకెల్ల దుష్ప్రాపంబగు నర్థంబు మనోహర తారుణ్య శరణ్యాంగివియు మహారాజ పత్నివియునగు నీయక్షేకిత సుధావిధంబులగు సంభాషణంబులు శ్రవణానంద గుణులగుట నజస్రం బాశ్చర్యంబగు - ఆహా నీవిజ్ఞాన విభవంబు.

దే. భగవతీ యిట్లు వచింప మాదృశజనం బెంతమాత్రంబు - అప్పుడప్పుడు నైసర్గిక కరుణా సమాగత భవాదృశయోగినీ మణుల ననుగ్రహించిన వచనంబులం గొంచె కొంచెము తెలిసికొని యిట్లంటిని గాని నేనేమియుం దెలియనేర.

యో. దేవి నీవు సంక్షిప్త యాత్మ నగుట మాదృశజనంబుల గారవించుట నీకు నైసర్గిక గుణంబ - అయిన నీయెడ మదీయాహ్వానంబు సకారణంబని స్ఫురించుచున్నది - మఱియు పరిశ్రాంతయునైతి కావున ప్రస్తుత్యాంశం బనుయోగింపందగు.

దే. భగవతీ భవాదృశ నిర్వ్యాజ కృపావలోకనంబునన తరణి కిరణ ప్రసరణంబునం దామరస సంకోచంబు కరణి మాదృశజన విపదంబు లపదంబులై నశించు - మఱియు నభిమత శ్రీవిలాసంబులును విలసిల్లు - అయిన నీయెడను పస్థితంబైన కష్టంబతిదుష్టంబుగావున వచింపవలయు - అయిన నీపశ్చాత్తాపంబు సైతము భగవతియ సులభిచ్చెనేని ప్రతీకార విధియందు మామకీన మానసంబ జస్రవిశ్వాసాశ్రయంబగునని యుత్సహించెద.

యో. దేవి నీయుక్తి యుక్తి యుక్తంబ - నీయభిలాషం బట్టిదేని యట్లు వచించెద - అని తోడెంబుటలి ధ్యానాధీన మానసయై యించుక కాలిక కుశేశయ పలాశవేశా వేశనంబులగు నయనంబులకుం బ్రమీలనాసాన వలినపలికేళి తళతళలకు నళిందత నలవడంజేసి వచించుచున్నది - ఓ దేవీ భవదనుయోగంబు విషణ్ణరమణ క్షేమ విషయంబు.

దే. భగవతీ యావిషణ్ణతకిం నిదానకంబు.

యో. గ్రహావేశ నిదానకంబు.

దే. ఆగ్రహం బెయ్యెడ నావేశించె.

యో. మహారణ్యాంతరంబున.

దే. ఆర్యపుత్రుండచ్చటికేగ నేద్దికతంబు.

యో. లోగడ నొక్క కతంబునం గలుషిత చేతస్కుండై కాలవినోదంబు సేయఁగోరుట.

దే. ఆగ్రహం బెయ్యది.

యో. రాక్షసగ్రహంబు.

దే. అయ్యదేమి కామించి యార్యపుత్రు నావేశించె.

యో. వైరనిర్యాపణంబు.

దే. వైరంబున కేమి కారణంబు.

యో. ప్రాక్తనతను వియోజనంబు.

దే. దానికెయ్యది మూలంబు.

యో. ఈభూరమణ చూడామణి యార్తజన సంత్రాణ పరాయణుండగుట.

దే. ఆగ్రహంబు ద్రోలుతం గిమాత్మకంబు.

యో. నక్తంచరాత్మకంబు.

దే. ఆనక్తంచరుండెట్టివాఁడు.

యో. మహాబలమాయా నిలయుండు.

దే. అట్టివాని సమయింప నార్యపుత్రుండొక్కండశక్తుండయ్యెనా.

యో. తదీయా యురవసానంబు పాసట ముగుటం డాదృశుండయ్యె.

దే. అత్తఱి నిరువురకుం గొంతదూరంబు దురంబయ్యెనా.

యో. ఘోరతరంబగు సమరంబయ్యె.

దే. అయ్యంతరంబున నార్యపుత్రుండు పరప్రహరణ ప్రహారంబుల నిపీడిత గాత్రుండయ్యెనా.

యో. తత్ప్రహారంబుల కితండు శరవ్యంబయ్యెనేని యిట్లుండు టెట్లు.

దే. అట్లయిన నర్వారవాణుండగు నార్యపుత్రునకుం దద్వ్రణం బెట్లు గలిగె.

యో. సాధ్వీమణీ యెయ్యెడం భవదీయ సౌభాగ్య మహిమాలంకృతంబగు తదీయ సుకృతంబ వారవాణంబగుట తదీయ హాయంబు తదధిష్ఠితంబగుటం దత్ప్రహరణప్రహార జర్జరిత శరీరంబయ్యు నాయుష్మంతుఁడయ్యె.

దే. ఆగంధర్వం బీయెడ కెట్లుండె.

యో. ఆసైంధవం బిదివరకును నాళ్యాన ప్రాంగణంబె.

దే. సాశ్చర్యంబుగ - ఓయిక్కడ నెవ్వతె.

కంచుకిని. యేతెంచి - యేలికసాని యానతి దండనూన శిరసుడద్దయుఁ జెలమి గోరుచున్నది.

దే. నీవేగి వేళంబ యార్యపుత్రుండారోహించు వాహంబు కుశలంబుగనుం గొనిరమ్ము.

కం. దేవి యానతి విరసరిఁ దలకై సేతగవాయెనని నెలువడి యట్లొనరించి వెండియు నేగుదెంచి ఓయేలికసాని గాకూ విమండమ్మావు మెయినిండ గాయంబులు గ్రమ్మియున్నవి. ఇది యేమని యడిగిన నాసాహిణి యానాడుమం దొరగారు దీని నెక్కి యడవికి వేటకై వెడలినారు - వెండియుఁ గొంతరేతిరరుగ విజయంచేసి యుప్పరిగెలోనికి వేంచేసినారు - పిమ్మట నేఁజూడ నిస్తేజయిట్లు కానుపించె - దానికి మందులిచ్చుచుం గాపాడుచున్నానని నుడివెనని వాకుచ్చి తన తావు కేగుచున్నది.

దేవియుఁ బరిజనంబును ముహూర్తమాత్రంబు చిత్రంబునఁ జిత్రప్రతిమల కరణి నొప్పి యన్యోన్యావలోకన పరిహాసాభిభూతాలోచన లగుచున్నారు.

దేవి. స్వ. అహో యీయమ మహిమ యీమె శక్తిం గాన విదూషకుండు నా మానసంబను నయనంబునకు సిద్ధాంజనంబయ్యె నీయన మంచి వారగారి - అట్లగుట నేకదా పరివిస్మృతాహారాద్యజనాదికుండగు నార్యపుత్రుండను గ్రహంబుకై బలిప్రదానం బొనరింపు మని యస్మృతి కలిగించె - ఇట్టిగ్రహావేశ వికారంబె కాకున్న నార్యపుత్రుం డిట్లుండునా - హా యెంతకష్టంబు ప్రస్థితంబయ్యె - అని యించుకతడవు చింతించి - కానిమ్ము ఈయవసరంబు పరికింపఁ గష్టాపనోద ప్రమాణంబకావచ్చు - ఇట్టి యదృష్టార్థవక్త్రి యగు నీయమ. దీనికి నుపశమ విధాన ప్రకారంబును జెప్ప నోపుఁ గావున నద్దియు నీమె ననుయోగింపవలయు నీమెయు దాని నాకుఁ బ్రసాదించునని తలంచి. ప్ర. ఓభగవతీ తథ్యంబ వచించెద నవధరింపుము - ఆర్యపుత్రుండిదివర కిక్కతంబున నిట్టివాడయ్యెనని యనుమానించిన నేనెఱుంగ - హా యకారణ సంక్రాంతంబులగు గాయంబుల నిద్రయంతయును నైహిక సుఖ దుఃఖాద్యనుభవంబులం బ్రాక్తన సుకృత దుష్కృతంబుల భంగి నత్యంత విశ్వసనీయంబగుచున్నది - కావున భవత్ప్రతిపాదితంబగు నుదంతంబంతయుఁ బథ్యామంబె - మహానుభావ గావున నీగ్రహం బుచ్చాటితంబు సేయుటకు నుపాయం బానతీవె.

యో. తోడెంబుతటి చింతించి - ఈగ్రహంబు సవిదానాగమంబు గావున నీయెడం బారఁదోలుటకు నొకరికి శక్యంబుగాదు - భవదీయ జీవితస్వామియు సముచితవశంబున నాతి చిరకాలంబు నిల్చునదియగును - దీనికిదయ్యెడ నుపశాంతి విధి యొక్కండు గలదు - కాని యది మీవల మర్త్యభవనంబు అయిన నిదియు నత్యాగ్రహితంబ సంఘటించునని తోఁచుచున్నది.

దే. ఖేదసంవలితంబుగ భగవతీ మీవంటి మహాత్ములకిట్టి కార్యంబులు సుకరతరంబులేకదా - మఱియుఁ భవాదృశులు పరోపకారపరులని జగంబుల విదితంబు - కావున సేవకులమగు మముంగనికరించి యార్యపుత్రున కనామయంబు ప్రతిబంధ నివారణ పూర్వకంబుగ నొనరించి మదీయ సౌభాగ్యంబునకు రక్షణం బొనరింపవలయునని ప్రార్థించుచున్నది.

యో. దేవి భవదుక్తంబంతయుం దథ్యంబ నేనియ్యెడ నొకవిధంబగు నియమంబునకుం బరతంత్రి నగుటం బ్రతికారంబు సలుపఁజాల మరలఁ గొంత యుదనున కేతెంచెద - ఈనడుమ నీరమణుండు గ్రహవిముక్తుండై తాదృశుండై యలరు జైవాతృకుండై విలసిల్లు - నిక్కంబు కారణాంతరంబునం గాకున్న నేనయ్యెడ నామహిమంబు సూపెద.

దే. భగవతీ యట్లానతిచ్చిన నేనేమి వచింపఁగలను - కానిమ్ము ఉపశమవిధి యొక్కటి గలదని సెలవిచ్చితిరిగదా - దాని వచింపఁగోరెద.

యో. దేవీ దాని వచించెద నాలింపుము. ఈగ్రహంబు తొల్లి నక్తంచర ప్రకృతియును యున్న తటిఁ గామాతురుండై ఖేచర నారులం బ్రసభంబునఁ బరిగ్రహించుచుండె అయ్యెడ నొక దివ్యుండుమిగుల నలిగి యిక నెన్నడేని ఖేచరుల యాలోకంబునకు విషయంబైతివేని గరుడావలోకనంబునం గాకోదరంబుల కరణి వీతసత్త్వుండ వగుదువని శపించె - నాటి నుత యీరక్కసుండు మహాశ్యేనావలోకనంబున జలచర ఖగంబుల కరణి ఖేచర నిరీక్షణంబున విష్టబ్ధాత్ముండై యుండు - కావున వారి దర్శనం బెయ్యెడనైనం గలిగెనేని నిసర్గాపన్నుండగు అదియు దైవవశంబునఁ బ్రాప్తప్రాయంబగునని మనంబునం బ్రస్ఫురించుచున్నది - దేవీ యిదివరకు నీవడిగిన యనుయోగంబులకు నియతి దోపించిన వచనంబులు నుడివితి ఇంక నిలుపు సేయుము. పోయివచ్చెద.

దే. సాహూతంబుగ - పరిచారికం జూచుచున్నది.

పరిచారిక. వైళంబ వెడలి బహువిధ దివ్య ఫలాంబర దీనారమణిగణ భరితంబగు పాత్రంబు తెచ్చి దేవిముందట నిడుచున్నది.

దే. సవినయంబుగ నిలిచి ప్రణామ పూర్వకంబుగ నాపాత్రికరంబులం బూని భగవతీ మత్ప్రణామంబుల కరణి వీనింగైకొని దీవింపుమని వేడుకొనుచున్నది.

యో. సాతి హసితంబుగ దేవీ యిదేమిటి సంభవించిన భిక్షాన్నంబుల నొంటె కాకున్న ఫలమూలదల జలాదుల నొండె వృత్తి సలుపు మాదృశు లెక్కడ భవాదృశ మహాసంపన్న జనోపభోగార్హంబులైన యీపదార్థంబు లెక్కడ - కావున నివి మాబోటరులకు పాదేయంబులు గావు - మరియు మాయాచార్యా చరణంబుల యాన

తి యొక్కింతయేని స్వోపకృత జనంబులవలన నెద్దియైన సేకరింపం దగదని నియమించు - అక్కతంబున నేనెద్దియు నీయెడం బరిగ్రహింపం జాల - నీవింతకంటె నుత్తరోత్తర సౌభాగ్యం బనుభవించుచుం జిరంబుల్లాసంబులు వెలుంగ వెలయుదువు గావుతమని యాశీర్వదించి కరుణాభరంబున నూఁడించి నిర్గమించుచున్నది.

దేవి. సుబ్రాహ్మణీ యీభగవతి వర్తనంబు గంటివి కదా.

బ్రా. దేవీ యోగీను వారి ప్రకారం బట్టిది - విమలజ్ఞానైక లభ్యపరానందానుభవాస్వాద నిపుణులైన మహాతపస్వులు సంసారమాత్రసారంబులగు నైహిక సుఖంబుల నెల్లం గనకమయ బిసకిసలయరసాస్వాద నిపుణంబులగు మానసావాసంబులు శంబూకంబులం బోలె నిరసింతురుకాని చేకొనుదురా - అట్టివారేయైన నిలువంటి మనకు నటువంటి వారికియు నేమి యంతరంబు గలుగు.

దే. సుబ్రాహ్మణీ నీవచనంబు నిక్కంబ సంసార సంబంధంబుచేతనే కదా యవాప్తలాభ సంతుష్టి వీడి యనధిగత పదార్థార్జనం బభిలషించి యీజన్య కోటి మాన్యామాన్యతలం దలంపక నానావిధ వ్యాపారంబుల వర్తిల్లు.

బ్రా. దేవీ నీకు విదితంబుగానిది యెద్ది.

దే. సుబ్రాహ్మణీ యీవాసరంబు నీయాగమంబున నాకు మిగుల నుపకారకరణంబయ్యె.

బ్రా. దేవీ నీవిట్లు వచించుటకు నేనెంతదానను - మరియు నేఁజేసిన దెద్ది.

దే. సుబ్రాహ్మణీ యిట్లు వక్కాణింపకు నీరాక నేకదా యార్యపుత్రుని బాధా నిదానం బెల్లం దెల్లంబయ్యె.

బ్రా. భవదిష్ట దైవప్రేరితయగు యోగినిచేతనని వచింపవలయు అచిరంబుగ మీరు వినీనాథులై పరమప్రమోదంబున వర్తింతురు గావుత - ఈయెడం గతిపయంబులగు నిలయకృత్యంబులు నెరవేర్పవలయుఁబనివినియెదనని నిర్గమించుచున్నది.

దేవి. స్వ. ఆహా దైవంబెంత భక్తజన పరాధీనంబు - అహా సుప్తం ప్రమత్తం విషమస్థితం వారక్షంతి పుణ్యాని పురాకృతాని యను నార్యవచనంబెంత ప్రమాణంబు - ఆధునికంబగు నీబాధఁ దొలగింపనే కాఁబోలు దైవంబు పేటికనుండి యాక

న్యాద్వయంబు గృహంబునకనిచె - కాకున్న మానిసు లేరు లోకంబున నిట్టి రూప విజ్ఞాన లావణ్యాది సమగ్ర గుణగణాశ్రయులు - గగన సంచార ప్రవీణులు నగుదురు. మరియు నాయోగినీమణియు నార్యపుత్రునకుం గొంత శ్రమావసాన సమయంబుం దుటచేఁగాఁబోలు ఖేచరీదర్శనం బార్యపుత్రుని బాధ కుపశామకంబగుననియు నదియు నచిరంబున సమకూడుననియు వచించి యపుడ ననుం దత్ప్రతీకారబుభుత్సాపరం దెలిసి యిక నీడుగకుండుమని వచించి సత్వరంబుగం జనియె - కావున నార్య పుత్రుని యారోగ్య లాభంబుకై వారిం గనుపరచి చూతము అయితే వారిరువురతిమనోహర సౌందర్య జనుర్మందిరాయమాణ సంహననవల్లికలు అయినం బెద్దయగు ఖేచరి తద్దయు నియమ స్వభావయై కానంబడు - ద్వితీయయైతే యభినవాంకురిత తారుణ్యయు నాగంతుక దుర్నిరూప యత్కించిన్నిదానతపసిని యైన శృంగారైక నికేతన స్వాంతతాబోధ కలావిలాసినియై కన్పట్టు కావున నిది మదవరోధ నిరుద్ధనైసర్గిక మదన చాపలుండగు నార్యపుత్రునకుఁ గానుపింపందగు - అక్కతంబునం బ్రథమ నార్యపుత్రునకు దృష్టివిషయం బొనరింతునని తలంచి యట్లొనరించుటకు నిర్గమించుచున్నది.

పిమ్మటం బ్రవేశించుచున్నారు - రాజు విదూషకుండును.

వి. భోవయస్య నీవదనం బీయెడ నపర్యాప్తస్వాంత నిశాంతంబగుట వంతర్నిస్సృతంబగు నాశ్చర్యాధ్యాన వికాసంబుగ నావృతంబగు కరణిఁ గానంబడు.

రా. నర్మసఖామర్మవేత్తవైతివి.

వి. సాత్కాంతంబుగ - నాయనుయోగంబు సనిదానంబేనా.

రా. సుమతుల వితర్కంబులు వితథంబులగునా.

వి. అట్లయినం దత్కారణంబు శ్రవణ శరణంబు సేయందగు.

రా. ఇంతకంటెఁ బ్రియతమం బెయ్యది.

వి. ఆహా స్నేహసంరంభంబు.

రా. ఇద్దియొక యభినవంబా.

వి. కాదు నైసర్గికంబె.

రా. ఔనుగదా - సావధానత నాలింపుము వచించెద - దేవి యీదినంబున నొక్క కన్యారత్నంబు వెంటనుంచికొని యేతెంచి నాకుం గానుపించె.

వి. విస్మృత నిష్పందనయన సంభృతోన్నమిత వదనుండగుచు నాహా యిది మిగుల విస్మయంబ యియ్యది సంభావింప శార్దూలి హరిణశాబకంబునకు సర్వశ్యాణ నిష్కృషణ చకచ్చకదశ్మ గర్భ విభ్రమంబగు దూర్వాంకూర ప్రకరంబు దినిపించు నటులుండె - దేవీ నిసర్గంబెల్లయెడల రూపవులగు తరుణులు నీకంటంబడఁగాంచి కంటకంబుల కరణి ఖరతర ఖదిర శిఖిఖండంబుల సరణి దంభోళి భిత్తదంభంబుగం బరిత్యాగ నిర్ముక్త నిశ్శోక మేచక దర్వీకరిమాదిరి దుస్సహవ్యథా నర్థ సంధాన నిసర్గలం దిలంచు - అట్టిదేవి యిట్టు సలుపుట యాశ్చర్య ద్వారంబు విఘటిత కవాటంబై సంఘటింపం బడియె.

రా. ఓయీ సాంప్రతికంబగు నద్భుతంబు తదానయన నిదానంబు గాదు తదానీతయగు నామె వయోలావణ్యాది మహిత తమ గుణగణవగాళి మణియయ్యు నియమపరయగుట మాదృశులకు నభివంద నీయయే.

వి. అట్లయిన నేతాదృశాద్భుతంబునకు మూలంబెయ్యది - తాదృశలగు తపస్వినుల దర్శనంబు దేవిచే నప్పుడప్పుడు నీకుం బ్రాపితంబేకదా.

రా. మదీయ వ్యాహారంబు సమగ్రంబుగ శ్రోత్రపాత్రం బొనరింపక నను దూగించెదు - అందుల కేనేమి వచించెద.

వి. ససంకోచంబుగ - ఓయీయాభవద్వాక్యావసానంబు నేనూరకుండెదఁ గాని వక్తవ్యబంతయును వచింపుము.

రా. అటుల ముహూర్తమాత్రంబు సావకాశంబుగ నాకర్ణింపుము. పిమ్మట మేలుగ నాలోచింపుము - లోఁగడ నీతో స్వప్నవృత్తాంతం బంతయు వచించి యుంటినిఁగదా అందు - మదీయ ధైర్యమణీ విశేషసంద్రావణ హరిణకిరణ ఘృణిగణనై పుణీ సర్వస్వహారిణియగు నొక హరిణేక్షణామణి సకల రాజన్యకన్యా మాన్యలక్షణ యిదివరకును నామనోమహార్ణవంబను మదీయమానస సుధాకర మండలి భంగి సంక్షుబ్ధంబు గావించుచున్నదను సంగతియు మీకు విదితంబకదా-పరికింప నిజ్జగంబున నదృష్ట పూర్వంబున శ్రుతచరంబునైన వస్తువు స్వప్నంబున ననుభూతంబగుట యాశ్చర్యం

బు - అద్దియు జాగ్రద్దశం దాదృశ భావ భరితం బగుచుఁ బ్రత్యక్షంబగుట యాశ్చర్యతరంబు - మఱియుం దదవసరీయ దశావశాత్మయగుట యాశ్చర్యతమంబు.

వి. ద్వాపర పరీతచేతసుండగుచు - ఓయీ నీవ ప్రస్తుతంబగు నప్రస్తుతార్థవాఙ్ముఖంబు సల్పుట నాయుల్లంబు వేద్యాంశ విమూఢం బగుచుఁ దదుపలబ్ధికై మిగులఁ దొందర నొందుచున్నది - కావున ముఖ్యార్థంబు వెసగవచియింపందగు.

రా. అట్లయిన నట్ల వినిచెద వినుము - లోఁగడ స్వప్నంబున నొక్క రమణీయ సౌధశాల నిరుపురఁ గన్నియలం జూచితిననియుఁ జిన్నపడుచునందు నామనంబు తద్దయుఁదగిలి దానిం బ్రార్థింపఁనుండం బ్రథమ నాయెడలం గనికరించి తదీయ సంగతికై సహాయం బొనరించెనని వచించితిఁగదా. ఈమె పరికింప నాపెగాఁ గనుపించె.

ఉ॥ అద్దియ గాత్ర లక్ష్మిగుణ మద్దియమం జిమకాంతి వైభవం । బద్దియ స
న్నుత ప్రణయహారిపి లోకనసౌమ్య విభ్రమం । బద్దియ యాత్మమాధురినుతామృతవ
ల్లకి వాగ్ఝరీభరం । బద్దియ దైన్యసక్తహృదయ ప్రమాదార్జన తత్పరత్వముల్ ॥గీ॥
గీ॥ అయినఁదొల్లింటికంటెఁ గృశాత్మయగుట । భిన్నయై కనుపడును వివేక
దృష్టి । నరయనటుకాదు బహుల పక్షైణ లక్ష్మి । మూర్తిలాతిగఁ దలమ నవోఢుఁ
డెవఁడు॥ ౬౦॥

క॥ కడువిస్మయంబు మోమున । నడరఁగ నతిచిరవిలోకితాప్తుని కరణిన్ ।
విడువక చూచెను నన్నా । పడతిరవికర ప్రమృష్టపద్మేక్షణయై ॥ ౬౧॥

ఇంతకంటె మరియొక చిత్రంబు నేత్రపాత్రంబయ్యె వినుము.

మ॥ మరియుం జేరువదేవి యున్నయెడ నామాన్యాత్మతాటస్థ్య భా । వరతిం
జూచు సుశీలతన్నను మహావాత్సల్య పూర్ణాక్షియై । పరిచర్యావిధికై యటిట్టుగ వి
స్పష్టాగరోల్లాసయై । చిరసంవీక్షిత విస్మృతాప్తుని వలెన్ జింతించుచున్ జూచె
దున్ ॥ ౬౨॥

మ॥ అశరీరాత్మకమే పిశాచ పదశక్యార్థంబు హ్యాజ్జన్మలా । దృశుఁడౌటం బ
రికింప భూతమగుచున్ దీవ్రాత్మతన్ సోకినన్ । వశుఁగాఁజేకొని ఘోరి విక్రియల
నావార్తన్ జుగుప్సాదశా । రశనాబద్ధము సేసి మర్కటివలెన్ రాగంబు నాడిం
చెడిన్ ॥ ౬౩॥

సీ॥ మదన పిశాచ సంపాదిత జ్వరభారవిక్రియాభంగ ప్రవీణుఁడగుచి। కిత్సక మణిగలఁగేళిఁ గూడిన కన్నె దానిమై పూత యతగు విభూతి। తదధర రసమ మంత్రాభి సంస్కృత తీర్థమతి దీర్ఘతద్వేణి యమరు వేత్రి। వల్లిక కవచమతల్లి కవలమాన తదుదార చరణాంగద రశనాది। మహనీయ మండన మహితశింజితములే శ్రవణ సౌభాగ్య సంత్రాణ ఘృణులు। గురుతరసౌరభా గురుధూప ధూపిత తత్కచబ్బర్హగంధాను భూతి।కలిత ఘూపాసేవ కలకీని నాగంబు మాధుర్యధుర్య తన్మాన్యగీతి।నిబిడోప గూహావి నిష్పన్నతన్మణీహార ముద్రలు రక్షణాంకములగు। లలిత మందాక్ష సంగత ప్రణయభరస। ముదిత సరసార్ధ గర్భితా మోద జీవ। మయతదుదిత సుమావళీమహదఘాఘు। ఘస్మరత్వాత్మవా మంత్రికమ్ము సుమ్ము॥ ౬౪॥

సీ॥ మలయజ జశ్యాదసంభరిత శీతమయూఖ మణిబద్ధగర్త నిర్మజ్జనంబు। స్వకిరణోద్వాంత తౌషారభరాక్రాంత జగదిందుమండలీ సంగతంబు। అన్యోన్య కాషసాంద్రాక్షిప్త శీకరోల్లోల సుధాసరఃఖేలనంబు। హైమన జలనీలికాలి కాంతస్యూతనిబిడశయ్యాస్థలీ నిత్యసేవ। యమునని సర్గోత్థ రాగోదయోరుతైల। భరసు సంభృత హృదయాంత విరహదహన। జృంభణోద్భూత సంజ్వరాలంభవిధికి దంభముననైన గడప సంరంభులగునె॥ ౬౫॥

గీ॥ శ్రితబహు శ్రితులైనట్టి సుమతులెల్ల। స్వప్నదృష్టార్థములతో నసత్యవస్తు।వులను బోల్తురకట యది దలఁపవంధ్య। మనఁదగుఁ గ్రియామ భూతి ప్రమాణము గద॥ ౬౬॥

గీ॥ చేటుదరిఁజేర విపరీత చేతనయగు। మదువుఁగలఁపగ నొడలానవిడిచి పోవు। ప్రీతిదములెల్ల మిగుల నప్రీతిదముల। దృశ్యదృశ్యము విపరీతదృష్టిఁదనరు॥ ౬౭॥

మఱియుఁ దారకానికర పరివృతంబగు తుషార కిరణ బింబంబు విష్ణుపదంబును దారతారాగారంబున మేయ ఛాయ సంవ్యాప్త పుష్కరమణి కలితంబును మహత్తర కుళీర మకరవైసారణాది సంచార సౌమ్యభీకర గ్రాహపుష్యాహ విహారాశ్రియంబునగు నంబరంబునసం జాతసాగర భ్రమంబగుచు నపూర్వసరస్వదా వాసలాల నావళంబు ననో కాకున్న నతిచిర సమయ నిష్పీత లవణోదశంబరంబగుఁ దజ్జనిత వైరస్యంబున నతి పవిత్ర మధురతరసుర సరస్వతీ వారపూరాస్వాద కందళదమంద తర్షంబుననో

స్వావాస సముద్ధితంబై పరితః పరిస్ఫురదుడు పటోలకపట సముట్టీకిత దహనకణగణ పరివృతంబై పొడమిన బడబానల మండలంబు కరణి నాడెందంబునకుఁ గడుజడుపు వొడమించుచున్నది - చందన నిలయ శైలపవమానంబులును సదేశ సరస్సు మనస్సంశ్లేష సముదితా మోద కందళంబులను సాంద్రచంద్రా తపసం వళితంబులునగు మరుత్కిశోరంబులుం దాదృశా శ్రయాశ పరిస్ఫురణ మయంబులగుచు నతంద్రంబులై మదాత్మకతిదుస్సహ విషాదంబు లొనరించుచున్నవి - కావున నామనం బనుకూలవాత ప్రేరితంబగు గాలిపడగ చందంబునం బరివర్తితంబైన కులాల చక్రంబు సరణిసన్నిబద్ధగుణా త్క్షిప్తంబగు కందుకంబు కరణినసం వెద్య వికారంబై పరిభ్రమించుచున్నది- సన్మిత్రంబు శోకమకరాంక తారకంబనియు నానందకుముద సందోహ రోహిణీ కమండలంబనియు లోకవిదితంబు - కావున నీదురంత సంతాపంబు నంతంబు నొందింపఁ దగిన యుపాయంబు నిరపాయంబుగ నరసినను బ్రకృతిసంక్రాంతుం జేయుము.

వి. స్వ. ఆహా ప్రియవయస్యుం డీయెడ మరుఁడు వొడమించిన జడుపునఁ గడుబడలియున్నాఁడు - ఈతని కెట్లు మనోవినోదనం బొనరింతునని చింతించి - కానిమ్ము ప్రియవ్యాహారంబులం బలికి చూతమని.

ప్ర. వయస్యా యాత్మాను భవసిద్ధంబు లోక ప్రసిద్ధంబును నైన యొక్క ప్రతిక్రియ కలదు - అను నర్థోక్తంబున.

రా. ఆగంతు కాగతచేతస్స్వాస్థ్యుని చందంబున, సవికాసవదనుండై సాగ్రమేడితంబుగ - వయస్యా యట్టి సాధనం బెయ్యది వచింపుము.

వి. కమలా ఫలంబులు నుత్తమ కదళీ ఫలంబులు సిత సితాకల్పిత బహువిధ సుగంధ వస్తు బంధుర పానక రసంబును పన్నీరక్షుణ్ణ ఘనసార మిళిత చందనపంక విలేపనంబు నాదిగల శీతోపచారంబులు పెక్కులు గలవు - కావునఁ దత్సేవనం బొనరించితివేని యీసంతాపంబు నితాంతంబు శాంతంబగు.

రా. సజుగుప్సంబుగ - వయస్యా యివ్వి వేనెలుంగనివే - ఎల్లపదార్థంబులెల్లయెడల నవస్థా వశంబునఁ జేతన వ్రాతంబునకు స్వగుణ కార్యంబులం బొడమించుఁగాని సర్వ సమయా సమయంబులం గార్య నిర్వాహకంబులు గాసేరవు - మరియు వైపరీత్యంబున విరుద్ధ గుణకంబులగు - దందశూక సందష్టునకు శర్కరాపిచు మందము

బులు వ్యత్యస్తంబులై తోచుఁగదా - కావున నీయుపాయం బపాయ ప్రాయంబు గాని శర్మ సంపాదనంబు గాదు.

వి. స్వ. హా వయస్యుండు సరళ చేతస్కుండగుట వనుం గుత్సితుంగాఁ దలంపక నాపలుకు పరిహాస గర్భితంబని యెఱుంగక స్వచ్ఛందా నభిజ్ఞతతో వచించునట్లు పలుకుచున్నాఁడు - కావున నింకం గొంత తడవిక్కరణిన జరిగింపవలయు. ప్ర. వయస్యా నీయుదితంబు సూనృతంబ అందుకింకొక్కటి వచించెద - అట్లొనరించితివేని నీకీ యిక్కట్టు దొలఁగు.

శా. ససంభ్రమంబుగ - వయస్యా నీకుం దోచెనేని తగిన వెరవు పరికించి వచింపుము.

వి. సస్మితంబుగ వినుము - ఇత్తఱి దేవి రావించి యీయుదంతంబంతయు నామెకు శ్రవణ సంగతం బొనరింతుమేని యీసంతాపంబింతైనలేక హరించిపోవు.

రా. సవిస్మయంబుగ - అది యెట్లు.

వి. స్వ. ఆహా వయస్యుం డిదివరకును నాభాషణంబులు పరితారణా కరణంబులని యెఱుంగఁడు కానిమ్మింకం గొంత తడవునీచొప్పునం గాలయాపనం బొనరించెదనని. ప్ర. ఓయీ వయస్యా యట్లొనరించితివేని నైసర్గికా శంకా కలంకాత్మయగు దేవి నీయెడ నెట్లొనరింమనో యెఱుంగుదువుగదా అయ్యెడం దదీయ తర్జనాజన్య సంతాపంబున నీసంజ్వరంబు లయింపం గలదు

రా. సరోషాశ్చర్య హాసంబుగ - వయస్యా మేలుమేలు వెరవరులలో నెఱజాణ వీవకదా మిగుల బాగుగ వచించితివి. ఇద్ది యవిధేయం బీయెడఁగాని నిపుణాగ్ర గణ్యుండవగు నీయుపదేశ శ్రవణ మహిమంబున వర్షధారా మేళనంబునం బట్టి నిర్ఝరంబుకరణి ఘనతరంబగు నొక యుపాయంబు నాకుఁ దోచుచున్నది దాని విని రెంటి తారతమ్యంబు పరికించి యెద్దిలగ్గగు నద్దివచింపు - దానిన యేమరక నొనరించెద.

వి. సవైలక్ష్య సంకోచంబుగ - వయస్యా యెన్ని విధంబుల నాకంటె ఘనుండవకదా - ఉత్తమోపాయంబు పరికించితివేని వచింపందగు.

రా. వయస్యా నీమంత్రంబు ననేకవిధ వ్యధాహాని గలిగియు నితర బాధా సంబాధంబు గలుగు - శరీర పరిత్యాగం బొనరించిన నాధుని కయ్యాపద్బాధా నిరోధంబగు - కావున వీనిలో గరిష్ఠంబగు దాని వచింపుము.

వి. స్వ. ఆహా సారస్యం బుపన్యసింపంబోవ వైరస్యంబు పస్థితంబయ్యె - వయస్యుని యుల్లంబు మిగులఁ గనలుచున్నట్లు దోచు - దానిం బ్రసన్నంబు సేయఁ దదభీష్ట కార్య నివేదనంబునకంటె నొండొక్క యుపాయంబు గానుపింపదు - కావునఁ దద్ఘటనా యత్నం బొనరింపవలయు - వన నీయెడ నీతండు కర్కశభావంబు గానుపించుట నేనందుల కనుకూలంబుగన వచించెదనని. ప్ర. సవికాసంబుగ - వయస్యా నీవన్నిటం బ్రవీణ చూడామణివి - కావున మదుక్తోపాయంబునకంటె భవదుదితంబవరంబగు - ఇద్ది లెస్సయే కానిమ్ము శరీరపరిత్యాగం బెయ్యెడ నెత్తెరుగఁ జేయందలంచితివి.

రా. స్వ. ఆహా సర్వంబు విపరీతంబయ్యె - ఆహా యిట్టివి వర్తిల్లుటనే కాఁబోలు అరిర్మిత్రం విషంపథ్యమ ధర్మోధర్మతాంవ్రజేత్ । అనుకూలే జగన్నాథే విపరీతే విపర్యయఃయను నార్యోక్తి విదితంబగు - సర్వప్రకారంబులఁ గైర వాకరంబునకుఁదుషార కిరణుని కరణి నలిన వనంబునకు దినకరుని లాగునం దృషార్త చాతక వ్రాతంబునకు జీమూతంబు రీతి సస్మన్నో వినోదనైకతానుండగు నీవయస్యుండు దానధునాతనంబగు నావిషాద నిదానంబు తెలిసియు నవి దితమదీయాశయుని చందంబున నా తెంపునకు సొంపుసేయు మినుకులు పలుకుచున్నాఁడు - దూరంబుగ సూక్ష్మదృష్టిం బరికింప మదీయ హృదయ ప్రమోదమ్ముకై యొక్క వెరవు పరికించి యది నిశ్చితఫలంబగుట నన్ను వాడింపం దలంచి యిట్లు వచించునని తోచు - మంచిది ఇంక నేమి వచించునో తెలియ వలయుఁగావునఁ దదాశయానుయాయి తన వచించెద. ప్ర. వయస్యా యీయెడం దదుపాయసాధనాది నిరూపణ నైపుణ్యంబు నిదియ కావలయు.

వి. స్వ. ఆహా వయస్యుని శాంతిమార దృష్ట్యాది గుణంబులు - సేవక కల్పుండనైనను నాయనుచితంబులగు లపితంబుల మూదితంబులరీతిఁ బ్రీతి మన్నించి సౌహృదంబ ప్రకటించు - మంచిది - ఇంకం గొంతతడ వింగితం బవిదితంబగునట్లు వర్తింతునని. ప్ర. వయస్యా యట్లైన నాకుం దోచినది వచించెద నాలింపుము - నీ

వు స్వస్థలం గోరి కదా యిట్టి జలవం బభిలషించితివి - ఈశరీరం బెట్లైనఁ బ్రమదవనంబున కర్పించితేని నీకది లభించు.

రా. వయస్యా విషాది సాధనంబులు దారుణ వికార జనకంబులగుట వానికంటె మలయానిలకాముదీందిందిరనిన దాదులు సుకుమార వికార జనకంబులనియో యిట్లంటివి - అవ్వి యీయెడఁ మిగుల నున్నవే అవ్వి సేయు వగల మిగులఁ గుందియు కాదా యట్లు తలంచితి.

వి. ఇవ్వి చిరపరిచితంబులగుట విశేష వికృతి సంధాతలుగా నేరవు - అచ్చటివి యిత్తెఱఁ గ్రొత్తలగుటం గార్య విశేష నిర్వాహకంబులగునని తలంచెద.

రా. స్వ. ఈతండెంతసేపునకు నెన్ని యనుయోగంబులకైనం జేతఃపిహితార్థంబు బయల్పడనీయఁడు- కావునఁ దడిచ్చాను సరణంబు సేయఁ దిమ్మట నీతండ వచించునని. ప్ర. వయస్యా యట్లైన వయ్యారామంబు దేవీశాసనంబు వీడి యప్రవేశ్యంబుగదా.

వి. సహాసంబుగ శరీర నిరపేక్షునకు నితరాశంకతో నేమి ప్రయోజనంబు మరియు నట్లు శపథ పూర్వకంబుగం బ్రతిననూనితివా.

రా. అట్లు లేదు.

వి. అట్లైన సందియం బేల.

రా. కార్యభరంబునంబట్టి యట్లుండదు.

వి. వయస్యా యిట్లు సాధకబాధక విచారంబు పలుపనవధి ప్రత్యక్షంబు దవీయంబగు నక్కారణంబున నాలోచనంబును నిర్ధారణా విషయంబు కానేరదు. దీనం గార్య సిద్ధియు వితర్క విషయంబునకైనఁ బాత్రంబగుట కనర్హంబకావున నసాహసమునారువా ర్యనరోభదాత్రిణి పశ్చతియను నయుం బవలంబించి మన మచ్చటి కేగవలయు.

రా. వయస్య నీకై యద్ది రుచించు నామార్గంబునం బ్రవర్తింపఁజేయుము.

వి. వయస్యా యట్లైనం దదీయ చిత్రపటంబు నాచేతికిచ్చి కూడ రమ్ము వెడలుము. మనము పవనమ్ము సేరిన పిదప నప్పటి కనుకూలంబుగఁ దర్కింతము.

రా. అట్లయని యతని తోడంగూడి యుపవనాంతర ప్రాసాదసదేశక్రీడాశాలా ప్రాంతంబున కరుగుచున్నాఁడు.

వి. స్వ. అంతట నవలోకించి. ఆహా యీయవసరంబు శయనార్హంబయ్యు వీరలిరువురు నిద్రావశులుగాక యీయారామాంతరంబున మెలంగుచున్నారు. కర్ణకరీవచన ప్రకారంబున లాస్యాభ్యాస జన్యాయాసాప నోదనంబుకై యాపె యీబాలిక నుపవనాంతరంబునం ద్రిప్పుచుండు. ఇద్దియు నస్మచ్చికీర్షితంబునకు నవ్యాక్షేపాభవిష్యంత్యాః కార్య సిద్ధేర్హి లక్షణమ్మను నభియుక్తోదితంబున సిద్ధి సూచకంబ. తస్మాత్ప్రి విదితంబుగ నంగుళిచే నిర్దేశించుచు వయస్యా యట్లవలోకింపుము.

రా. నిరీక్షించి. వయస్యా యిది స్వప్నదశ యనుకొందునా. యద్ది జాగ్రదవస్థయనుకొందునా. లేక యుభయం బేకంబ యనుకొందునా కాదు తాత్కాలిక భాగ్యంబ యిపుడు ప్రత్యక్షం బయ్యెనని తలంచెద.

వి. వయస్య వీరు పవనసంచారం బొనరించి క్రీడాశాలం గూర్చుండ నుద్యోగించుచున్నారు. కాని కీదృశంబగు గోష్ఠియగునో యీవికచవిచికిలని కుంజాంతర్హితులమై యాలింతము.

రా. వయస్యా యిది మిగుల వినోదకరంబు అని యట్లొనరించుచున్నారు. ఆమోదరేఖ యుపవన సంచరణ ప్రశమితాల సతయగు మంజరితోడ నుచిత ఖట్వాయందుం గూరుచుండి. సఖి యీయెడ నీప్రదేశంబు విలోకించితివా.

మం. సఖి చూచితి.

చ॥ స్ఫటికశిలాని బద్ధము రసాతల మిద్ది మొగిళ్ళదారి వి। స్ఫుటవిలసిత్స్వ ధూప్రముల శోభిలు నివ్వియు దాని సక్తిసం। ఘటిత విభాభరంబులగు గాఢ విస్ఫుర్వరహీర సత్ప్రభా। పటలమయాత్మతం దగు నపార ధరాంబర మధ్యమంతయుఁ॥౧౯॥

గీ॥ నిబిడ నిష్ఠ్యూత సౌధకణికము లయ్యెఁనీకలానిధి విశదగోపాలిపుడు। మత్సరగ్రస్త చిత్తుని మతికిఁ గరణి సాధు ఘుతచిత్త నాకసహ్యముల యగుమ॥ ౨౦॥

మ॥ నయనానంద కరుండు చందురుఁడు కర్ణాహ్లాద సంజీవనీ। నయభూమాల్పిక కారికా ముకల సన్నాదంబులుఁ నానికిం। ప్రియభాగ్యాఘములో ప్రమానము

లు మూర్తి త్సైమను శీరిలుమా । లయవాతింబులు రాస నాసువులు నీరాదుల్న సహ్యం బులో॥ ౭౧॥

మ॥ కుపిత ద్వాదశమూర్తివోలె మిగులన్ గోకారి దుర్లక్ష్యుఁడౌ నిపతత్సం దురితలోహ వారి కరణిన్ నిర్భిన్న కర్ణంబు లా । సుపికాది స్వరముల్గళద్ధ్బి దిరము ల్ప్రానంబులోఁ జూడుమా । విపదుద్గారము లర్చికా విషగతిన్ వేవాయుపానీయ ముల్॥ ౭౨॥

గీ॥ వ్యధలు పరికింప దుస్తర భావమునను వారిగులని యా వర్ణింపపరలు మిగుల। నట్లుగాకున్న హిమకరుఁడరుగుదేర భిన్నగర్భంబులై విజృంభించు టెట్లు॥ ౭౩॥

చ॥ వగలుతమంబు లట్టి వనువాక్యతమః పవమంఘకారిశ । క్త్రిగవదియింతు రారయవిగీతమ యయ్యదికాకయున్న నా । గిగనము నెల్ల నాత్మజనకాత్మము సేయు విధుండు దోపవా । వగలు సెలంగుఁగావున నవార్యతరాహ్వాభి ధేయమైతగున్॥ ౭౪॥

చ॥ పవన గళత్పరాగముల పైఁ బడి మర్మరభంగిఁ గాల్చునీ । పవనము చాయలాయ నిలబంధు శిఖావృతులట్లు దోఁచెడున్ । కువలయ వాయువుల్దహను ఘూర్ణన భంగిఁ దపింపఁ జేయునీ । నవమకరంద బిందువుల నంగళరాగ్నికిఁ దైలధారలో॥ ౭౫॥

గీ॥ ఇట్టి సమ్మోద సామగ్రి యేపుమీటి మిగులఁ గహ్వాషీ కవితతికి మేలు సేయ । నాదు డెందము మరునికి నాఁకపడకనున్న నెటువంటి సంతోష మొందఁ గలనో॥ ౭౬॥

గీ॥ దైవకృతవల్లభ వియోగదైన్య విధుతమగుట నామన మిపుడు మదాంధసింధు। రక్షుభితమగు మడుగు కరణి రసాత్మసంస్ఫురణమున కర్హత సడలియుండె॥ ౭౭॥

క॥ నామది జగుదుల్లాసగ మామయ మలయానిలేందు మధుకరగీతుల్ । సామయద శీలములనీ సామయదళ దలఁచుఁ గడునసాగం బగుచున్॥ ౭౮॥

క॥ విధురవు లీయెడ వల్లభ విధురనగుటనేఁ కరూప విదితాత్మకులా । మధుమాస లక్ష్మియిది దుర్మధు మాసమమగుచు వికృతిమహిమన్ జేయున్॥ ౭౯॥

సఖి యీయెడ నాస్వపోన్నిప భుక్తుండగు ప్రియుండు.

చ॥ నిజగుణ విభ్రమస్మరణ నిర్ధుతదుర్వహభూరి దుర్విషా । ద జనిత సౌధసింధు విహిత ప్రమదోద్గముఁడయ్యె మన్మథ । వ్రిజవిజయిష్ణు భుక్తచర వల్లభమా తన రూపు దాచి య । క్క్రజముగ నామనంబునకుఁ గాకలు మూకలు గాఁగ సల్పెడున్॥ ౮౦॥

ఆ॥ శరుఁడు గాఁడు వీఁడు శరుఁడైన బైకి సంతసము లీనుకరణి మసలుచంత। రంబునందు నోర్వ రాని యగ్గల సల్పు సలుపు ముద్విషాదములను నోకట॥ ౮౧॥

చ॥ మనమునకున్ ముదంబొసగు మాన్యుఁడ యాప్తుఁడువంత సేయువాఁ। డ నయముదుర్గ్రహుండనియు నందఱకున్ విదితంబ యాతఁడై । నను నిజ సంస్మృతిన్ మిగుల నాయెదనున్ గడు మోద ఖేదముల్ । దనరఁగఁ జేయు నీతని విధంబెటువంటిదో యెంచి చెప్పుమీ॥ ౮౨॥

ఆమోద. స్వ. క॥ నుసుమాత్మయయ్యె నిపుడిది సుషమాసంగతిఁ దోలంగి సురిక్కుడు నకటా విష మెషు ప్రహతోత్కట విష మేషు ప్రహతి భిన్న విధురాశయమై॥ ౮౩॥

గీ॥ దీని యుల్లంపు తీయనేఁ దెలియఁజేరి యప్పుడప్పుడోకా సొకలుడుగఁ దోలుత । నూటినోఁదివకలఁగన్న సుద్దినంటి నుడువుఁగాని వచింపదయ్యడుగుదాని॥ ౮౪॥

కావున నిది పంచశర సంచిత వంచనా కుంచిత వివేకయగుటను దంచదున్మాదయగుచున్నది. అక్కతంబున నీయెడ దీని యడలుట కెటులు మాటుపఱుపం దగునని యోగమీాయవిలోకనంబు నన్గొంతసేపు సింతించుచున్నది.

వి. వయస్య జూచితివే నీయెడల దీనికిం బొడమిన మోహాతిరంబు.

రా. ఔను మద్విషయంబగు దీని మోహాతిశయంబున నుపమానంబు తదాశ్రయంబగు నస్మద్రాగభరంబ.

వి. భవదీయంబులగు ననురాగంబులే యన్యోన్య సదృశంబులు గావు. సౌందర్యాది యావద్గుణంబులుం బరస్పర సదృశంబులగు.

రా. వయస్యా వల్లకీ సౌరభంబులుం బోలె ముక్తావళీ తరళంబుల మాడ్కి మణిహిరణ్మయ పరిష్కారంబు కరణిఁ బరస్పరార్హంబులగు పదార్థంబు లన్యోన్య మేలనంబున విలసిల్లెనేని శ్లాఘ్యతమంబగు నిరుపమ పరభాగం బొకటి దేజరిల్లుఁగదా

వి. వయస్యా నీయింగితంబు నాకు హృదయ సంగతంబ నీయుదితంబును తథ్యంబ యవిలంబితంబ యట్టి మీకును సంగతియగు.

రా. సనిశ్వాసంబుగ. వయస్యా యవ్విధాత విరూప సంధాతయని మిగుల విదితంబగదా.

వి. తత్తద్దృష్టాంత వక్తవగు నీకిట్లు వచింప నుచితంబేనా.

రా. ఇట్లు ప్రసిద్ధిలేదా.

వి. అద్ది మందభాగ్య విషయంబని వచింపందగు. నీవు మహాభాగ్య లక్షణ సంపన్నుండవు కావున నీకిష్టంబు సమకూరు.

రా. సప్రత్యయంబుగ. అట్లైన భవాదృశ సుబ్రాహ్మణాశీస్సహకృతంబైన దైవప్రసాదంబ మూలంబు.

వి. అట్ల యగుత.

రా. సౌత్సుక్యంబుగ. వయస్యా దీని నుడువులకుం జెలి యిదివరకు నేమియు వచింపలేదు. ఏమి వచించునో వినవలయుం గావున నీవును హావణికనుండుము.

వి. అట్లయని యిరువురును దదుక్తిం బ్రతీక్షించుచున్నారు.

ఆ. యోగవిదిత భావ వృత్తమగుచు దీనికి నసన్నంబగు భవుకం బాసన్నంబగునని తలంచి మించినదైన దానిం బొడమిన సంతసం బించుకయేని వెలికి వెడలకుండ వచించి. ప్ర. ఓబాలా నీవక దాబేలల కెల్లం గోలవు. ఎంత ముగుదవైన నీ పుడమింగలం గన్నయరతంబులు నిక్కంబులని పక్కణ సలుపువారైనంగలరా ఇద్ది యొఱింగియు స్వప్నాను భూతార్థంబులు జాగ్రద్దశ ననుభవ విషయంబులు గాలేదని వగలం బొగులుట దెలుపరితనంబే. కావున మనంబు దిటపఱచికొని ధీరత నేల చేకొనవు.

రా. వయస్యా వింటివా యీమెయను నయోక్తి లోకవ్యవహారంబు ననుచితంబైన స్వాత్మానుభవంబునం జింతించినన కించిత్కారంబయని వచించెద. తాదృశంబగు నాయవస్థయుంతయు. నీకు విదితంబకదా.

వి. వయస్య యీమె యిట్లేందుకు వచించెనో కాని దీని తత్వంబు దెలియక ననుకొంటివా. కాదు.

రా. వయస్య యీబాల తద్వచనంబునకేమో మారువచించునట్లు కానుపించుంగాని కనుంగొనుము.

వి. అట్లొనరించుచున్నాఁడు

మంజరి. సఖి యిద్ది కేవల స్వాప్నికంబైన నీయుదితంబు మిగుల సంగతంబె, తాదృశంబు గాక మఱి యేమియని యుందు వాస్వాప్న జాగరితంబు.

రా. వయస్య యిది యనుభవ సిద్ధార్థంబు సాధింపవచించిన యుక్తి వింటివి కదా.

వి. వయస్య లెస్సగ వచించె.

రా. ఆమె యిందుకేమి వచించునో.

వి. వినుదము.

ఆ. సఖి యట్లైన స్వాప్నికంబౌను గదా కావున నదియతథ్యంబగుట యతథ్యంబని యేల యెఱుంగవు.

రా. వయస్య వింటివా యిది బలవత్తరంబై చూపట్టదు.

వి యిదివరకు నాకు నట్లతోఁచు

మం. సఖి యింతమాత్ర నిది మిథ్యాభూతంబని వచింపం దగదు. అట్లేని తాదిక సంభోగచిహ్నంబులు పదంపడి కొంతవరకు నెట్లు ప్రత్యక్షతా లక్షణీయంబులగు అయిన నవ్వియు నట్టివే యంటివో యట్లైన బ్రహ్మం బొక్కటియసత్యంబు జగంబంతయు నళీకంబను నిగమాంత సముదితార్థంబు బెఱింగి యితరులకెల్ల బోధించు మహాపురుషు లెల్లంగాలోపగతంబులగు తత్తద్దశలం దదనుగుణ వికార సంవలిత స్వాంతులగుటయు. భ్రమవిభ్రమ విలసితంబేయని యందువా - కానిమ్ము తత్తదవసరంబులం బ్రాప్తంబులగు నాపదల వారు వారొందిన దుస్సహదుఃఖంబులు విదితంబులకదా ఇదానీంతనంబులగు నావ్యథలు నట్టివయని యేల యెఱుంగవు మంచిది యిది

యంతయు నిట్లుండనిమ్ము. కాచ్ఛపాకీన సంపృక్త క్షీర మహార్ణవంబని కదా నీవు వచించుచున్నావు. ఆత్మ దృష్టాంతంబున నీవవచింపవలయు. అద్దియ నిక్కంబైన మనమింటనున్నతఱి నాయెడల నీమనంబెట్లు వికాస శీలంబగునట్టు యిప్పుడలదా దృశంబగుచున్నదా తథ్యంబుగ వచింపుము.

రా. వయస్య వింటివా యీబాల యుచితంబు ఆమెయిందు కేమివచించునో.

వి. యియ్యెడ నింగితంబు విదితంబొనరించు.

ఆ. (సంకల్పిత స్మితంబుగ) ఓసి నాచిన్ని కూనకాన యిట్టివగల మునింగియు నెంత చక్కఁగఁ జెప్పితివే.

మంజ. సఖి నీవతి నిమ్నాంతరవు గావున నీయింగితంబు విదితంబొనరింపక నున్నఁ గరండ గర్భ గుప్తంబగు మృగమదంబు కరణి దానంతటఁదాన నిజామోద చిహ్నంబున సుక్షేయంబైన నధిక వ్యథా జర్ఘరితాంతరంగనగుట నిట్లు వచింపవలసె క్షమింపందగు.

వి. వయస్య మాసతివా యామె లోఁగడ వచించిన నుడుగులు తాత్పర్యాంతర గర్భితంబులని వచించితిని గదా యీబాలయు నట్ల వచించె.

రా. వయస్య యామె యాత్మీయాకూతంబు ప్రకటింప నిద్దియ యవసరంబుగదా అద్దియు వినుడము

ఆ. స్వ॥ ఆహా యిద్ది యియ్యెడఁ గద్దయు ముద్దరాలగుట గద్దింప నలవడని పెద్దవగలం బొగులుచున్నది. భావి వృత్తంబంతయు వెలిపిన దీని మనంబెట్లుండునో కావున హితసూచకంబగు వటుల వచింపందగునని ప్రయత్న నిరుద్ధ బాష్పయగుచు. (ప్రకాశంబుగ) సఖి యన్ని విధంబులం దుడుకు నీకు మేలయగు యత్నైనం జరుగు దాని కతిధీరవై యోర్చుము. సహింపుము. తక్కిన దెల్ల నెల్లి తెల్లంబగు.

మం. సఖి యీవగలనెట్లైన నట్ల యోర్తును గాని యిట్టి యవస్థకు నిక్కంబగు నిదానం బెద్దియని వచింతువు.

ఆ. సఖి సమయంబు చేతేరఁ దాన విస్పష్టంబగునని యింతవరకు వచింపకుంటి యిప్పుడింతమట్టుకు నీవడిగితివి కాన జెప్పవలసె. నిత్య శ్రీమత్త్వాది ధర్మంబులఁ

బురుషోత్తముండగు నొక్క క్షత్రియ సుత్రాముండు దొల్లి యుషాకన్యకుం బ్రద్యుమ్ను కరణి నీకు స్వప్నంబునం బ్రత్యక్షుండయి కామకేళు లుపదేశించుట నిక్కంబ. అట్టివాఁడ నీకుం బ్రాణేశ్వరుండగు. మఱియు దక్షిణుండయ్యు నీ కనుకూలుండును. తన్నిదానంబగు భవదాధికంబెఁ దృఢమూలంబగు తదీయ వ్యథ బహుగుణంబుగ సంవృద్ధంబై యుండు ఇంతయు వెసగఁ దేటపడుఁ గావున సమయార్థినివై యుండుము.

రా. వయస్య వింటివా యీభగవతి యుదితంబు.

వి. వయస్య నీమనోరథంబు ఫలిత ప్రాయంబ.

రా. వయస్య నీయింగితంబు విశ్వసనీయంబె కాని యీబాలకు స్వప్నలబ్ధుండగు వాఁడు నేనయనుట కెద్ది యుపపత్తి.

వి. వయస్య కతిపయ నిదానంబుల నూహించి వచించిన వచనంబుల కెల్లం బ్రమాణంబు లడిగెదవు అప్రత్యక్షంబులగువానిం బ్రత్యక్ష విషయంబుల నెట్లొనర్తు. ఐన నీభాగ్య విశేషంబును నావితర్కమై పుణ్యంబు నెట్లు కాఁగలదో యిప్పుడ ప్రకటించెదనని యుతండు లిఖించిన చిత్రపటంబు సేకొని వారిచెంతం జేర నవిదిత స్వదేశాభిజ్ఞానంబుగ విసరుచున్నాఁడు. ఆ. దానింగని. స్వ॥ మహారాజు మధుకరుండియ్యెడ దీనిం జూడ నేతెంచి కొండొకచో డాగియుండవలయు. ఇత్తఱి జరిగిన సల్లాపంబు లాలించి తన్నుం బ్రకటింపం జింతించి కాఁబోలిట్లొనరించు. కాకున్న నితర దుష్ప్రవేశంబగు నిచ్చోటికిది రాఁగతం బేమి. మంచిది కాఁగలదెల్ల వేగంబ కావలసినదె. ప్ర॥ సఖియిద్దియేదో యొక లిఖితంబు కరణిఁ గానుపించుచున్నది చూతము దానిం జేకొనిరమ్ము.

మంజరి. అట్టుల యని దానిం దెచ్చి సఖీకరంబునం దుంచుచున్నది.

ఆ. సఖి దీని యపిధానంబు విఘటించి కనుంగొనుము.

మం. మంచిదని దానిమూతం బాపి విచ్చికాంచి యిందు సందర్శనంబున నంబుధి భంగి క్షణ క్షణ ప్రవర్ధమాన సంభ్రమ సంభరితంబగు నంతరంగంబుతోఁ గ్రమ క్రమంబున వికస్వరంబులగు విలోకనంబులం గాంచుచున్నది.

వి. వయస్య నీయాలేఖ్యంబీ బాల యెట్లు చూచుచున్నదో కాంచితివా.

రా. తిరోహిత ప్రమదవ్యంజనంబుగ। వయస్య వికచల్లోచన యగుచు నవలోకించుచున్నదని తోఁచెడు.

వి. లెస్సగఁ గన్పెట్టియుండు.

రా. దీనికన్న నెయ్యది యాశ్చర్యంబు.

ఆ. అవిదిత తదీయాభిప్రాయకరణి. సఖి యిది యొద్ది.

మం. బధిరవలె నుంచున్నది.

ఆ. పెక్కుమారు లట్లు యనుయోగించుచున్నది.

మం. అన్ని సారెలకు నట్లయుండు

ఆ. కించిదుచ్చైస్స్వరంబుగ సఖి యిది యొద్దియంటె మారువల్కవేమె.

మం. సావిధేయ సమయాభినయంబుగ తదుచ్చతర స్వరంబుతో ఆసఖి యుండవె వచించెదనని. దాని యెడ నుపేక్షతోఁ గతిపయ నిమేషంబులు నిర్నిమేషంబుగ నాచిత్రింబానంద బాష్పపూరంబు నయనంబుల నిండువరకుఁ జూచి పదంపడి తొందర యింపొందనో చెలియా వీడెసుమీ నాఁడు నామనం బపహరించిన చోరవరుం డెన్ని దినంబులకు నాకుం గరగతుండయ్యెనే చూడు చూడు వీని నిప్పుడేమి చేసెదమో యని యాపటం బురంబునం బీడించుచున్నది.

రా. సఖేద మోదంబుగ. వయస్య చూచితె. దీనికబ్బిన భాగ్యంబు నాకు లభింపదయ్యెఁగదా బింబ భాగ్యంబులకంటెం బ్రతిబింబంబుల యవి మిగుల భావుకని కేతనంబు లగుచున్నవి యిద్దియుం దలఁప విస్మయంబుగాదు ఈలోకంబున నాత్మ ప్రతిమానంబులకుం గల్గు నుత్సవంబు లాదైవతంబులకు లేవుగదా.

వి. వయస్య నీవీయెడల విమృశ్యవాదివిగావు ప్రతిమానోత్సవంబులు ప్రకృతి సంమోదార్థంబకదా కల్పింపంబడు నిందుకేమి నిదర్శనంబని యందువా భవత్ప్రతిమానసంమాననంబున నీమనంబు సంతుష్టంబయ్యెనా లేదా.

రా. వయస్య నీవచనంబు నిక్కంబె కాని యాత్మకు స్వానుభవంబువలె స్వీయానుభవంబు తృప్తికరంబవునా.

వి. వయస్య యద్దియు సమయ వశంబున సమకూడు నీబాలికకు స్వప్నలబ్ధుండగు పురుషుండు నీవయనిది స్పష్టంబయ్యెగదా.

రా. యిమ్ముహూర్తంబున కిట్టుల తోఁచుచున్నది.

వి. పరికింపు మింక నేమి విశేషంబులు వెడముసో.

రా. అట్లయని ప్రతీక్షించుచున్నాఁడు.

ఆ. అవిదితయుంబోలె ఓచెలియా యెంతయుస్మాదిని వైతివె. అనల్ప శిల్ప కలా కల్పులగువారు మహారాజు ప్రసాదంబు వడయుగోరి యధిక యత్నంబున సుచిరంబులగు నాలేఖ్యంబులు లిఖియించి సమర్పింతురు. అందులో నిది యొకటి యెక్కతంబున నో వాతవిఘాతంబై కాఁబోలు నిచ్చట వ్రాలె. అద్ది తద్దయు సొంపగుట మక్కువం గని వీఁడ నారమణుండని యక్కునం జేర్చికొనుట వివేకంబునకు లక్షణంబేనా. నిక్కంబుగం జింతించి నీవ వక్కాణింపుమా.

మం. ఈషదంకురితరోషంబుగ। సఖి- యట్టి సాధుక్షత్రి గోత్రవతంసుండగు జననీ జనకులకుం జన్మించి మహామహిమవగు నీచే శిక్షితయగు నాకుం దాదృశానచ్ఛాత్మకంబగు నిచ్ఛవిచ్ఛవితం దుచ్ఛంబకాక సచ్ఛాయత వెట్టువుట్టునే నీమూర్తి సవిమర్శంబుగ నాలోకింప సకలోపమాన ద్రవ్య సందోహ సారాత్మకంబుగ శతధృతి సంకల్పితంబగు నామనస్తస్కరుని యాకారంబ యెబ్బుతంబుగం గానుపించుచున్నది దీని నేదోషం బుండిన నది నాదిగాదనియు నానిశ్చయంబు.

వి, వయస్య వింటివా.

రా. కృతార్థకల్పుండ నైతి.

వి. కృతార్థుండవె కాఁగలవు

రా. (సప్రమోదంబుగ) భూదేవ కులదేవతా ప్రసాద మూలంబగునట్టి భాగ్యంబుండినంగదా.

వి. అద్ది నీకు విందుగ నున్నదే యయ్యెడఁ గనుంగొనుము కనుంగొనుము.

రా. అట్లని నిరీక్షించుచున్నాఁడు.

ఆ. సస్మితంబుగ. ఓచెలియా నినిశ్చయస్థైర్య సాహసంబులు విశృంఖలంబులు గదా.

మం. లోకవ్యవహార బాధ లాలోచింమనుఁ దధ్యంబ పహ్నవించుట నీతి నిమిత్తంబేనా. స్వప్నంబునం గనుపించి నప్పుడెట్టి వేషంబు గలిగె నట్టి వేషంబ యిప్పుడుం గానంబడుచున్నది.

ఆ. సఖీ నీవంత నిక్కంబుగం జెప్ప నేనేమి వచింతునని దానిం గైకొని తొలుత మంజరిచే లిఖించి యుపధానాధ స్థాపితంబగు చిత్రంబు సంస్మరించి సర్వప్రకారంబుల వానికి నైకాత్మ్యంబు నిశ్చయించి సఖి యింకొకటి కానంబడు నిదియుఁ జిత్రపటంబై తోఁచు. విచ్చి కనుంగొనుము.

మం. అట్లొనరించి దాని ముడువుచుం ద్రపావనత వదన యగుచున్నది.

ఆ. సఖీ దీనింగని సిగ్గునం బెగ్గిలుచున్నావు. పూర్వప్రతిజ్ఞాతార్థ బాధకంబు పస్థితంబయ్యెనా యేమి.

మం. స్వ. ఆహా యెంత యపత్రపా నిదానంబుద్భవిల్లె. దీనందాడికా కల్పచిహ్నితంబగు నాయాకృతియుఁ దాదృశంబగు నాతని యాకృతియు నే కాక సాపదిక క్రీడా చిహ్నంబులును వ్రాయంబడె. దీనికెట్లు నే దీనిం గానుపింతు. లేదా చూపింతునా యీమె మామకీన విప్రలంభైకనికేతన గదా. అట్లైన మరియు దీనిఁ గన్నం బ్రాగుదితంబగు మదీయచాపలదోష వితర్కంబున మనంబు దొలఁగించు ఆహా యిద్దియు మిగుల నుచితంబై చూపట్టదు. సంభోగ చిహ్నంబు లారయుటకుం దెలిపెనేని వారు గన్గొనఁ గ్రీడించెనేని వీనికి నంతరం బంతయుఁ జింతింపఁదగు. ఎట్టి విప్రలంభవతియైన నెట్టిచెలియైనం జూడఁ గ్రీడించుట సుశీలాశీలంబేయని వితర్కించుచు వివర్ణానన యగుచున్నది.

ఆ. అవిదిత తదభిప్రాయ మాద్రి. చెలియా యేమే యిది యవలోకించుమ నెట్లొ యుంటివి. నేఁ జెప్పినట్లై యయ్యెనాయని దానిం జేకొనఁ గరప్రసారణం బొనర్చు చున్నది.

మం. కృతబలాత్కార కరణి విడుచుచున్నది.

ఆ. సవిమర్శంబుగ నంతట నాలోకించి సస్మితంబుగ ఓసి వయస్యా యిప్పటికైన నాయుండరమర వీడవుగదా. వెనుక నేనన్న మాటకు నలుక వొడమెనా. ఈయవసరంబునం దదీయాధ్యాసైక తానత్వంబు హృదయ ప్రసాదకరంబుగామి దానిం దొలగించుటకయ యట్లు వచించితి సుమీ. కావునం బ్రసన్న మనస్కవగుము.

మం. సఖి త్వదధ్యాహృత దోషం బాత్మీయ సూహాపరిమృష్టంబు గావున నింక నట్ల యగుదు.

ఆ. సఖి స్వప్నవృత్తంబగు నీవృత్తంబు సత్యం బెప్పుడగునని మిగులఁ బ్రతీక్షించుచున్నాను.

మం. సకౌతుకంబుగ. సఖి యట్టిభాగ్యం బెన్నటికైన నాకబ్బునా.

ఆ. సఖి కాకున్న నిచ్చో నే నెంగుకుందు.

మం. సఖి నీవు సర్వదా మదీయ దయితార్థ సంధానైకతానవనే నమ్మియుండునుగదా.

ఆ. మంచిదికాని యిద్దియు నొక చిత్తరువేమో పరికింపుము.

మం. మంచిదని దాని విఘటించి యంతట విలోకించి సంచిత నిశ్వాస యగుచున్నది.

ఆ. సఖి యెందుకే యిట్లు వగచెదు.

మం. సగద్గదంబుగ. నాకబ్బిన విహిత పాతక వ్రాతంబునకే.

ఆ. సఖి సద్వంశ ముక్తారత్నాయమానగుణ శరణంబవగు నీకు దురితకథాలేశ వితర్కంబునకైన నిదానంబు గానంబడదుగదా.

మం. సఖి యట్లంటివేమే. మహాగిరి కరణిన విజ్ఞేయ ప్రమాణంబై దృగ్గోచరంబగుచున్నది.

ఆ. సఖి నీయభిప్రాయం బీయెడ నతి గూఢంబైయుండుఁ గావున వ్యాఖ్యానం బొనరింపకున్న నాకు సుఖవేద్యంబు గాదు.

మం. ముహూర్త మాత్రంబు తద్వదనంబు తేరిపారం జూచి సఖి సుధీగణ్యవగు నీవు విదితంబుగాని యర్థం బెద్దియు నెక్కడనైన నుండదు. అతి ముగ్ధనగు

నాయుదితంబుల యరతంబులట్లుండవని వచింపనేల. ఐన నీవడిగితివి గావునఁ బరగుణంబులవలె నాత్మదోషంబులు వివరించుట సుశీలమూలంబను సదాచారంబు పట్టి నిశ్శంకనై వచించెద నాలింపుము.

వి. వయస్యా వింటివే వీరల సల్లాపంబు లీయెడ నీశ్రోత్రంబున కాసేచనంబులగు వ్యాహార నిర్ఝరాహార ధార లుదితంబులగు సావధానుండవయి యవధరింపుము.

రా. కృతార్థుండనగుదునని యట్లుంచున్నాఁడు.

మం. సఖి చూచితివే యిప్పటంబు. మహారాజ శేఖరుండీయెడ శరదాస్య వ్యవహిత ప్రాక్కాలిక కైరవబంధునోజః ప్రౌఢా విర్భావ ప్రాక్తన ఘూళీసంవళితంబగు మణిరత్నంబు కరణి నాసన్న దినకరకరవాళీలాలన భావుకంబగు కమల కోరకంబు మాడ్కి సంస్కారార్థ సంతాపిత జాతరూప పరిష్కారంబురీతి నతికార్శ్య మూల చిరసమయసంగత సంరోధ విఘూన నోత్పతిష్ణు కంఠీరవంబు చందంబునం బరిచ్ఛన్న నిజచ్ఛాయా నచ్ఛాత్ముండై తుచ్ఛావస్థకుం బాల్పడెఁగదా. ఇందుకు మూలంబగుటకంటె దురితనిదానంబొండు మఱి యెద్దియైన నుండునా.

వి. వయస్యా వింటివా భవద్విషయకంబగు దీని యనురాగ భరంబు.

రా. వయస్యా ధన్యుండనైతి. ఈసుదువునం బొడమించిన సంతసంబునకు మూల్యంబుగ నే నేమి సేయఁగల.

వి. వయస్యా సత్యంబ వచించితివి. సర్వోపచారంబులకుం బ్రణామోపహారంబు ప్రధానంబు గావునం దదీయ చరణకంజ రంజితమంజుల లాక్షారసంబున నిటాలం బలంకరించికొనుము.

రా. ససమ్మదంబుగ వయస్యా యద్ది లభించిన నే ధన్యజనమూర్ధన్యుండను గానా.

వి. మంచిది యందుకు ముందు విచారింతము. ఇంక నెట్టి శ్రవణ మహోత్సవంబు మిగుల నుల్లసిల్లునో వినుము.

రా. భాగ్యంబు భాగ్యంబని యప్రమాదుండై యుండు.

ఆ. సస్మితంబుగ. ఆహా సఖీ యేమి పఠింతువే. దీనియందు నీకున్న ప్రేమభరంబు ఉపమామోపన్యాసంబు సాపదిక కార్శ్యమాత్రబోధకంబ కాక భావ్యభ్యుదయ వ్యంజకంబగుచున్నది.

వి. వయస్య తెలిసికొంటివా వీరి యాకూతంబు. అప్పుడు మనకు వ్యక్తంబు కాదయ్యె ఇద్ది నీమనోరథ సిద్ధికి ముఖ్యనిదానంబగు వ్యంజకంబు.

రా. ఆహా వయస్యా వీరల వచనగాంభీర్యంబు తద్దయు నాశ్చర్య ధుర్యంబు.

వి సస్మితంబుగ వయస్య యిద్ది యదూష్యంబగు నీవైదుష్యంబునకు భూష్యంబె.

రా. సజుగుప్సంబుగ. వయస్య యిట్లు వచింపకు భూషణంబని వచింపుము.

వి. మంచిది యింక నెట్టి శ్రవణ భావుకంబు లుద్భవించునో యవధరింపుము.

రా. అట్లయని ప్రతీక్షించుచున్నాఁడు.

మం. అంకురద పత్రపయగుచు సఖియింత. నే నెఱుంగను గాని యెందుకో యానుడు వప్పుడట్లుదయించె.

ఆ. సఖి నేవచించెద వినుము. తద్దృష్టాంతంబని యభ్యుదయంబు నకే.

మం. సత్యమస్తు వచస్తవ యని యభినందించుచున్నది.

ఆ. సఖి యేదీ యీపటంబని దానికరంబునం జేకొని యాపటంబంతయు విచ్చి ప్రాక్తన వేషధారిణియగు నిజవయస్యకుం బద ప్రణామం బాచరించు గతిదీనంబగు తదాత్మంగని. సఖి యిద్దికంటివా నీహృదయ దయితుండు స్వావస్థా ప్రకాశన పటుండుగాని పరావస్థాస్మరణ నిపుణుండు గాఁడు గదా యని దానికిం జూపించుచున్నది.

మం. దానిం గని యలంతి తఱియుం కురిత వ్రీడా చకిత చేతస్కయగుచుం దద్విషయక రాగభర సంఛన్న తద్వికారయగుచు సఖియీదోషం బీతని యందారోపణీయంబుగాదు. ఎందునుండి యని యందువా యీతండిట్టి నాయవస్థం గాంచెనా మంచిది యాత్మ దృష్టాంతంబున నెదిరి వాంకింగల యవస్థ నూహనీయంబేయని యందువా మదీయానురాగ భవంబు మామకీనహృదయంబున జీర్ణంబగుచున్నది. కాని

యతని కెట్లు తెలియంబడు. మరియు నెట్టి దోషంబులఁ దలంపమి కేకాఁబోలు ప్రిణమిల్లె.

ఆ. సస్మితంబుగ. సఖి యిప్పుడ యీతని దోషంబుల కిట్లు పరభాగాత్త్మతం బొడమించుచుంటివి. ముందెట్లుండునువే.

మ. సఖి పెక్కులు నేచెప్పనేల. అట్టి భాగ్యంబు నాకుంగలిగెనేని నీకు దానంతటఁ దాన తెల్లంబగునని హాహృదయవల్లభ సకల సామంత భూకాంత సంతత ప్రణామైక నిశాంత నిజకీ చరణ సరసిజుండవగు నీకు నాకతంబున నపదలకు నుందయనీయయగు నిట్టి దీనదశ ప్రాప్తించెనా యాహా యిట్టి పాతకంబున నే నెట్టు విడువంబడుదునని వయస్యాంకపాళి మూర్ఛిల్లుచున్నది.

రా. మందర పరిలోడిత కలశవారాశి సోదరాంతరుండగుచు హా మదీయ జీవిత జీవనంబా నాభాగ్యం బింతయేనాయని ససంభ్రమంబుగం దదీయ మంటపంబు సేరం జనుచున్నాఁడు.

ఆ. స్వ. దీని కతిదుష్టంబగు కష్టదిష్టంబు సుదిష్టాదిష్టంబైన నష్టంబగుటకు నిర్వాణోన్ముఖంబగు దీపంబు కరణి మిగులఁ బ్రజ్వరిల్లుచున్నది ఇంక యామత్రియంబు దీని యాభీలం బనుభవింపవలయునని యెదుటం జూచి. స్వ. ఆహా యీచిత్రపటం బిచ్చటి కెట్లు చేరెనోయను నాలోచన మాత్రి కలిగెఁగాని వ్యాసంగాంతరంబున విస్మృష్టంబు గాదయ్యె ఎట్లో యీబాలిక యిక్కడ నుండుటం దెలిసికొని దీనిం గాన నవిదితంబుగ నీయారామాంతరంబున నొక్కచో నిమిడియుండి యిప్పుడు దీని యవస్థం జూచి సైపనోపక యేతెంచు. ఈయెడ కిద్దియ యుచితంబ యనుచు వెండియు మోప్రిలవిలోకించి యాహా మహారాజ మధుకరుండు సమీపగతుండగుచున్నాఁడనుచు నిజోత్సంగ నిపతితయగు నాబాలిక నవలంబించి యభ్యుద్గతి యొనరింప నుద్యమించుచున్నది.

రా. భగవతీ నీచే విరచిత సత్కారుండనే యధిక కష్టభరంబు పస్థితంబయ్యెఁ గావున నుపవేశింపుము. నేనిచ్చటం గూర్చుండెదనని యతివిపణ్ణుండగుచుఁ దదభ్యాశంబున నుపవేశించుచున్నాఁడు.

ఆ. మహారాజ విదుము విషాదంబు ప్రాణులకెల్లం గాలవశంబున సుఖదుఃఖంబులోలిం బ్రాప్తించుట విదితంబకదా. నీచైర్గచ్ఛత్యుపరిచ దశా చక్రనేమి క్రమేణయను నార్యోక్తి విస్మృతం బయ్యెనా.

రా. భగవతి సుఖదుఃఖంబు లుద్భవిల్లినం దద్వికారంబులు మాబోటి విజ్ఞాననిధులం గతిపయులందక్క తక్కిన నేవాండ్రఁ దీండ్రంబుగం బరిభవింపవు.

ఆ. మహారాజ నీవు దయామయ హృదయుండవు గావున నిట్లువచింతువు గాని నీగుండవు గాకనా.

రా. భగవతీ ప్రతిభాదృష్టులకు మాదృశ చార్మణ చక్షుష్కు లెద్దియు వచించుట కెంతవారు.

ఆ. మహారాజ యిద్ది యిట్లుండనిచ్చి నీయాధి నిదానం బంతయుఁ గొంతయైనఁ గొఱంత పడకుండ నిక్కంబుగ నక్కాణింపవలయునని యోజనంబు వేఁడుచున్నది.

రా. భగవతీ యనుగృహీతుండనైతిని. సూనృతంబుగన వచించెద నవధరింపఁదగు. అని స్వప్నవృత్తాంతం బాదిగఁ దత్క్షణావధికంబగు నాత్మీయ వార్తనంతయు నార్తమనస్కుండయి తెలుపుచున్నాఁడు.

ఆ. స్వ. ఆహా దైవం బీయిరువురకు నివ్విధంబున సంబంధంబు సంఘటింపం దలఁచి కాఁబోలు నీనడుమ నింత వ్యాపారంబు గల్పించె. కాకున్నఁ జండయోగిన్యాగమనాది ప్రవృత్తి యెట్లు సంధిల్లు మంచిది వీరికష్టం బల్పావశిష్టంబు గావున మిగుల వగవందగదు. ఈతని యంగస్పర్శనంబు గలిగెనేని దీనికిం దెలివి గల్గునని. ప్ర. మహారాజ స్వప్నోపభుక్తయగు బాలిక యిద్దియయని నీకు నిక్కంబు గలదా.

రా. భగవతీ నేవేరుగ వచింపనేల నాచే స్వప్నభుక్తయగు దానిరూపంబు తద్గత చిత్తుండనై లిఖించితి. ఈచిత్రంబునకు నీబాలికకు నంతరంబు లేకున్న నిద్దియ యని విశ్వసింపందగు.

ఆ. మహారాజ భవదుదితంబు సూనృతతమంబే కావునఁ జంద్రకాంత శిలను ధాకరుండువలె నీవిద్దాని నిజకరస్పర్శనంబున సజీవనఁ జేయందగునని యాబాలిక నతని యంక దేశంబున నుంచుచున్నది.

రా. సగద్గదంబుగ. హా మహారాజపుత్రీ కలశోదధి శృంగార సాగరస ముద్భవయగు నరవింద మందిర మాధ్వీ మహిత ప్రకాశలై యానంద వర్షిణివైన నిన్ను జాగ్రద్దశాతప ప్రఘాత సంతాప సంక్రాంతంబగు నుపవనవల్లి పోలిక నిరంతర దుస్సహ విజృంభణ తప విఘాతంబగు నారణ్య కదళికరణి గతవాసర గ్రథితంబగు విచికిల మాలికపోలిక వాతాఘాత నితాంత క్లాంతంబగు ఘనసారసాల భంజిక యోజఁ జూడవలసివచ్చెఁ గదా యని కొంత తడవు మిగుల వగలం బొగిలి యతి యత్నంబున నాలంబిత ధృతి యగుచు.

గీ॥ అలకనేని పరస్పరాభ్యాత యనంత। విధికృతంబేని యీ ప్రేమ విధము మాకు। ధర్మతత్పరతయనాకుఁ దద్దయేని। శర్వదీనిస చేతన సలుపవయ్య॥ ౧౫॥

అని తలంచుచుం గరపల్లవంబునం దాని శరీరంబు నిమురుచున్నాఁడు.

ఆ. సానందంబుగ. మహారాజ నైదాఘరాకాభ్యుదితుండగు నమృత ద్యోతుని దీధితి వ్రాతంబున నుపలాలిత యగు కువలయ కలిక పోలిక నీబాలిక మంద మంద సంస్పందమాన ప్రతీక యగుచు నుపగత జీవితరీతి నయనానంద కందంబగుచున్నది.

రా. భగవతీ యిద్ది నీసంకల్ప మహిమంబే.

ఆ. మహారాజ యిట్లు వచింప నేనెంతదాన. దైవ సంకల్ప మహిమంబని వచింపవలయు.

మం. సుప్తప్రాయయు నిమీలిత నయనయు నగుచు. ఆహా నా భాగ్యం బిపుడమృత కిరణ మండలాధివాస సౌఖ్యంబు సంఘటిల్లెననుచు బాహువల్లుల నతనిం బట్టుకొనుచున్నది.

రా. తదీయసుఖం బనుభవించి భగవతీ నేటికి నష్టధనంబు దిష్టప్రసాదంబున సంలబ్ధంబయ్యె.

ఆ. స్వ. ఈయెడ నీబాల సంప్రాప్త చేతశ్చేతనయై పలవరించు చున్నదాని వలెఁ బలుకుచున్నది. కావున దీనిం బ్రవ్యక్త చేతనఁ జేయవలయునని. ప్ర. కల స్వరంబున సకియా సకియా యని పిలుచుచున్నది.

దదభ్యాశంబున నుపవేశించుచున్నాఁడు.

మం: గాఢసుప్తకరణి ఊఁ యూఁ యనుచున్నది.

ఆ. కించి దుచ్చైస్స్వరంబుగ వెండియు నాహ్వానించుచున్నది.

మం. దీర్ఘతమంబగు నిశ్వాసంబిచ్చుచు మిగుల ఖేదంబు సూచించుచు నబ్బబ్బా, సకియా, యూరకుండవే కొంతతడి. నాటికల మదీయ హృదయ చోరుండగువాఁడు వెండియు నిపుడెట్లో కానంబడుచున్నాఁడు.

రా. సానంద సంభ్రమంబుగ సఖీ యట్లైనం దొలుతం బోలె వానింబోనీకు. వాఁడీయెడ నుండి కదలకుండ గట్టిగం బట్టుకొను.

మం. సఖీవచనంబని తలంచి వయస్యా బాగుగ వచించితివే యని మరలం దోర్వల్లుల నాతనిం బీడించుచున్నది.

రా. భగవతీ ధన్యజన మూర్ధన్యుండనైతి.

ఆ. మహారాజ యిదివరకు నిది స్వాపవృత్తంబువలన నివృత్తి కాలేదుసుమీ.

రా. భగవతీ కావున దీనిం బ్రబోధించెదనని దాని ప్రవేష్ట వేష్టనంబల్ల నల్లన వదలించి యంకపాళి నుపవేశింపుచున్నాఁడు.

మం. సుప్తోత్థాపితవలె హా సఖీ సౌప్తిక సుఖంబునకుం బ్రత్యూహంబు వాటిల్లెఁగదా.

ఆ. కించి దుచ్చైస్స్వరంబుగ. ప్రత్యక్ష సుఖోప లబ్ధినట్లగుట శోచనీయంబు గాదులే.

మం. ప్రబుద్ధప్రాయ యగుచు. సకియా యది యట్లే.

ఆ. సకియా కనుమూసినవానికి వస్తు ప్రత్యక్షం బెట్లు కలుగునే.

మం. సంప్రాప్త బోధయగుచు, లోచనంబుల నోలి విచ్చిచూచి, సకియా యిది యెట్టిపింతయో కాని జాగ్రద్దశ నొందినను స్వప్నావస్థానుభవంబ యగుచున్నదే.

రా. సవిహసితంబుగ, భగవతీ దీనికిప్పటికిని స్వాప్నిక సంస్కారంబు పోలేదు.

ఆ. సఖి సావధానవై విలోకింపుము. ఉభయావస్థా విశేషంబు తెల్లంబగు.

మం. సావధానంబుగం గనుంగొని సవ్రీడాభయ సంభ్రమ విస్మయ ప్రమోదయగుచుం దంకపాళిం దొలంగి సఖీ చరమదేశంబునకుం జనుచున్నది.

రా. తదంతికంబునకుం గూడంజని. సఖీ యిది యెట్టి నయంబు. చిరకాలాభిలాష విషయంబగు వస్తువ ప్రయత్నంబుగం దానంతటం దాన క్రీతప్రాయంబై కరగతంబుగాంగ ననాదరం బొనరింప నుచితంబే నాయని బలిమింబోలె దానింజేకొని నిజస్థానంబునకు మరలం జేరి యూరుపీఠింజేర్చి తదవసరోచిత సల్లాపంబుల వారితో నభినందించుచున్నాడు.

వి. పార్శ్వదేశం బవలోకించి, అన్నా దైవసంకల్పం బిట్లుండునని యెప్పుడు నొక్కింతయేని నమ్మందగనిది గదా. అది నిక్కంబు. చిరతరావసరంబున ననంగానల సంతప్తుండగు నీవయస్యుండు గ్రీష్మోష్మ సంతాపితంబగు సారంగంబు కాదంబిని కరణిం దపన మహాతపాక్లాంతంబగు చకోరంబమృత మరీచిమండలి మాడ్కి దవదహన సంజ్వలితంబగు సరీసృపంబు చందన శాఖ పగిది నీబాలిక నవలోకింప సముల్లసత్కుతూహలుండైయెట్లో యీయవసరంబున దైవవశంబునం గృత కృత్యుండగుటనిస్తీర్ణ విషాదార్ణవుండయ్యెనని మిగుల సంతోషించుచుంటిని. ఇట్లుండగనే యీతనికి దుస్పృహ పిపాసావ్యధనంబున సరసి నవగాహించిన వానికి నుగ్రగ్రాహ సంగ్రహంబు గలుగునటుల దేవీదృష్టి విషయంబగుట తటస్థించె. మరియు నీతండు మందభాగ్యుండగుట నిత్తరిన వంచనా పరత దోషగవేషణైకతాన యగుగాసంతయేని యవకాశంబు గలిగినం బౌరస్త్యపాశ్చాత్య కృత్యవిలోకన కనీనికా విహీనయుం జడతర నిసర్గయునగు దేవీదృష్టి పథంబునం బడంగలండు. అట్టి యీతండభినవ ప్రసవ సంవర్ధిత బుభుక్షారూక్షాత్మయగు శార్దూలీ సమక్షంబున కతికార్శ్యనిదాన బహుతర నిర్బంధన నిర్గళితంబై యశనాయాసహిష్ణువగుట ననుపమానానూప ప్రియంబగు గుహాంతరంబు సొచ్చి యతిథియగు మహోక్షంబెట్టుగాడు?

ఈబాలికయైన మున్నే హరిణ శాబకయైనది. అని వెండియు నించుకతటి సింతించి. ఆహా నన్నీయెడ నెంతయదూర విచారుండనైతి. నేనతాదృశుండగుదునని యెంచవలయు. ఇద్దేవి మిగులం గలావతియ. వయస్యుండైతే చెలిమివీడిన రెండవప్రతాం

తుండే. దేవియు నీబాలిక నిగ్రహించి సకలసద్గుణ కుసుమారాముండగు నీయభిరాముననుం బ్రతికూల వర్తినియగుచు ముందేమి భుజింప గలదు. మఱియు వీరియందమరవర వర్ణినీమనీష యీయోషిన్మణికిం గలదు. కావున వీరలకొక్కింతయు నపాయంబు వితర్కంబునకైన విషయంబుగాదు. మఱేమన్న నీయెడ నీమెనల్లాంచిన నింతకు నేవమూలంబని తలంచి సంచిత కోపధయై నన్నువంచించు. నేనపరిచితుండనగుట వారల విస్రంభంబునకు విస్రంసయిత నగుదునేమోయని వెళ్లుచుంటిని గాని యిట్టికష్టంబుపస్థితంబగు నేమోయని వెళ్ళనివాడనుగాను. కావునం బవిసెతలంపున నిద్దియమేలయ్యె. కాననింక నిచ్చట నుండందగదని నిగూఢక్రమంబునం దరునికరాంతరంబున వెలికి వెలువడుచున్నాడు.

పదంపడి ప్రవేశించుచున్నది దేవి. తచ్చేటికాద్వయా సేవితయగుచుం దదుద్యానంబు.

దే. ఓసి చంపకాంగీ యీకన్నియ లీయెడ నేయేగోష్ఠుల నుందురో చూతము. కావున నవిదితగమనాభిజ్ఞానంబుగ నడచెదము.

చం. దేవి యొరులనడత నరయుట కిద్దియు వెరవు.

దే. ఓసి నీకును నిదయ యుచితంబనితోంచెనా యట్లయొనరింతము. నీవిపుడనల్పణ యానంబుగ నేగి వారెచ్చట నెట్లువర్తించుచుందురో దూరంబుననుండియ పరికించిరమ్ము. ఈశంపాలత నాకుం దోడైయుండు.

చం. దేవియానతిమూలకుం బూలదండయని యవ్యక్తసంచారయగుచు నోలిశయన సౌధలాస్య శాలాదుల విలోకించి యాక్రీడమంటపంబు నసదుదవ్వునంగాంచి, సవితర్కంబుగ, ఆహా యిక్కన్నియలు లగ్గలవు నిగ్గల నిడురూపును, నడతయు దొలుతంగల యామేటి గొనంబుల వేల్పుల వెలందులయని యెంచిగిన వారలకెల్లం దెల్లంబగు. ఇపుడుచూడ మాడవజనం బొకండుండుననితోచు. మఱియు మగవాడుగం గన్పడు. ఇంతియకాక యాయాలక్షణంబుల వీరిలో నేమొకొ చెలువుని తనంబునకుం దగి చెలువొందుచున్నాడు. యేనికైనం బలుచుగజొరరాని యీటీవ తోటకేతెంచుటకు నెవ్వండోపునని తద్దయునరసి. ఈతండెవ్వండనుకొందు. ఏదనేయనుకొందుసా దేవేరియానతి నిక్కడనుండు పనికత్తెలగు మాయావురకుం దప్పనేరికి. వీరియు

నికి తెల్లంబుగారాదు. అనుమఁ దారుచుందారుచుఁ గొంత చెంతకరిగి లెస్సపరికించి యాహా యీతండు మనయేలిక పోలికగాఁగానుపించుచున్నాఁడని వెంఱియుంబాగు గఁగాంచి యితండు మనయొడయండే. మఱియు నీబాలికం గుఱువులనుంచికొని యే మేమో ముచ్చటలాడుచున్నాఁడు. దీనినీయెడ దేవిపరికింపక మానదు, నేనేమిసేయ నేర్తు. ఇప్పుడు పనికత్తెలగు మాకును వీరికిని లేదా యేరికో కొందఱకుఁ దద్దయునెగ్గి యో యొక్క యిక్కట్టు నిక్కంబుగం గలుగకమానదు. అంతయు బవిసితలంపున జరుగు. ఐన నేనిట్లని వచింపక నీలాగున నుడువుదునని యల్లనల్లనంజేరి, దేవీ వారి యెడ నాక్రీడమంటపాంతరంబున నున్నవారు. వక్కాణింపందగునది యింకొకండు గలదు. గాని సందియంబునకుం దావగుట నేపచింపఁజాల. నిక్కంబుగం గానఁజెం తకుఁజేరవలయు. అట్లైన రాజాడవారు పొడఁగందురను బెగడునందగిన యటుల నర యనైతి. కావునంగన్గొన దేవికే విదితంబుగాఁగలదు.

దే. సవైమనస్యయగుచు, మీరిరువురు మెల్లమెల్లగ నావెనుకం జనుదెండు. ముందు నేవెడలి పరికిఁచెదనని నియమించి యవిజ్ఞేయక్రియయగుచుఁ గొంతదూరంబ రిగి యెదుట విలోకించి క్రోధసంక్షుభిత స్వాంతయగుచు, అన్నన్నాయార్యపుత్రుం డెంత సాహసంబుసలిపె. ఇద్దియు నాదునేరమే. మొదటితప్పు వీరలశీలంబు లెస్స గం దెలియక యింటనుంచుకొంట. రెండవది యోగినీభ్రమంబున నార్యపుత్రునకుం గానుపించుట. ఐన నిక్కన్నియలం సముల్లంఘిత సమర్యాదలగుట నిశ్శంకంబుగ దం డనీయతయని తలంచి పాశ్చాత్యభాగం బవలోకించుచున్నది. చేటికలును సమీపిం చుచున్నారు.

దే. ఓసి శంపాలతా నీవు గృహంబునకు నిభృతంబుగ నేగి యొకశృంఖలాద్వ యంబుచేకొని నాయున్నతావునకు వెసగ నేతెమ్ము.

శం. దేవేరియానతి నాతలకట్టునకు రవణంపు తలకట్టు. పోయివచ్చెదనని వె డలుచున్నది.

దే. పెరపరవుడు దోడరాఁబెడదాకినవికృతగతి యగుచుం బ్రియుని పశ్చిమదే శంబుసేరి పాణిపల్లవంబుల నతనిలోచనంబులు మూయుచున్నది.

మం. భయవిహ్వలయగుచుం దొలంగుచున్నది.

ఆ. కృతోత్థాన యగుచున్నది.

రా. స్పర్శంబనుభవించి. స్వ. ఆహా నాభాగ్యవిపర్యయవిభవంబుదేవిదృష్టియో గిదృష్టిననుకరించుచున్నది. నేనీయెడశిక్షకసాక్షికంబుగన పరాధవిధాతృత్వంబునొంది దర్వీకర గృహీతంబగు దర్దురంబు దశకు వశంబయితి. ఈయెడ సమాశ్రయంబుకం టెనొండగు నుపాయం బపాయ నివారకంబుగానం బడదని పశ్చాత్ప్రసారితంబులగు పాణుల దేవీచరణంబులు వట్టికొని. ప్ర. దేవీ ప్రణిపాత ప్రతీకారస్సంరంభోహి మహాత్మనామను నభియుక్తోక్తి మన్నింపుమని ప్రార్థించుచున్నాఁడు.

దే. నిజకరంబులం దదీయకరంబులం జరణంబులం దొలఁగించి ముంగలఁజేరి. ఆర్యపుత్ర యాభియుక్త జనోక్తుల సంభావింపం దదనుగుణంబుగ వర్తింపను బాల్యం బాదిగ గురుజన సంశిక్షితులును ధర్మసంరక్షణైక ప్రయోజనులునగు మీవంటి పండి తులకుఁదగుంగానియాబాల బాలికలము ప్రకృతి ప్రతీపదర్శనులునగు మాబోటిబో టులకు నేసాటిపాటుగలదు. కాఁబట్టి సౌశీల పరిశీలనంబున నిట్టిమీకు మేమొక్కింత యు గణనీయులముగాము. కావుననీవింక నొక్కటి వచింపనక్కరలే దూరకుండుమ ని యక్కన్నియలంగని మిగులందర్జించుచు నధిక్షేపించుచున్నది.

అయ్యవసరంబునం బ్రవేశించుచున్నది. శంపాలత శృంఖలాద్వయాకలిత హ స్తయగుచు.

దే దానింగాంచి ఓసీ నేఁజెప్పకున్నను గాంగేయమయ నిగళంబులే వీరలకర్హం బులు తెచ్చితివి గావున నాకనుచితాచరణంబు కలుగకమింబట్టి నీతెలివికి మిగుల సంత సిల్లితిఁగాని వేత్రంబానయింపమిఁగడుఁ బొడవగు తెలివి దానవు కాకపోతివి.

శం. ససంకోచంబుగ. దేవినాతప్పు సైరింపందగు నానతికంటె నదనంబొన ర్చిన నదియు నేరమగునని నేఁదేలేదు.

దే. ఓసీమంచిది. నీవు నాయాజ్ఞ మానించిన దానవుగాన నాలోపంబు నీకులే దు. ఇప్పుడేగి దానింజేకొనిరమ్ము.

శం. దేవి యానతి శిరంబునకై సేతనొందెనని వెడలుచున్నది.

రా. సభయవ్యాకుల మనసుండగుచు స్వ. ఆహా ఎంతకష్టంబు పస్థితంబయ్యె

[illegible]

ధానంబు గావలయు. ఒక్కఁడే తెప్పించిన నాకేయగునని కొంతసొమ్మది నొందుదు. మఱియు వేత్రంబు నావయింపఁబంపె. ఆత్మీయశిక్షకైతే యెల్లైన నొప్పుకొందు. నేను సజీవితుండనగుచు వీరలయాభీలం బెట్లు సహింతు. ఇప్పుడేమి సేయుదు. సాంత్వనోదితంబులకంటె సాధనం బెద్దియుఁ గానుపించదని దయాధారాధారంబులగు మధుర వ్యాహారధారా ధరంబుల నాపెతీవ్రత ఱరోషాగ్రియాశంబు శమియింప బహుతర ప్రకారంబుల వేడికొనుచు దానను పగతసనిజేప్సితలాభాశావకాశుండై ససంభ్రమంబుగ దేవియీయెడ వీరిని హింసించిరేవేని యాత్మీయాఘాత ప్రకటిత మదీయగ్రీవానిస్సృతాసృక్కల్పిత తిలకాంచిత నిటాలపగుదునని యొట్టువెట్టు చున్నాఁడు

దే. సవిషాద క్రోధకరుణంబుగ. స్వ. ఆహా యీయెడ వీరల దండింపంబూనిన నామహోద్యమం బుపతత్రిరాణ్మంత్ర నియంత్రణంబున దందశూకంబు చందంబున నీతని శపథంబున వితథంబయ్యెనని తచ్ఛపనంబు సంస్మరించి ఆహా యార్యపుత్రుిండా శపథవాక్యంబున నియ్యెడ ననినుడువుటంబట్టి నాతఱంపున కిస్సుంతైన యడ్డంకి వొడమదని తలంచి యొకసంకిలివిచ్చి యామోద రేఖా నృపశేఖరుల మ్రోలంబరచి చేటికంగాంచి యోసీ యిట్టొనరింపుమని దానికిం జెప్పుచున్నది.

చే. దేవియానతి యనాక్రోశ్వేదకుఁ బూలదండ యగుచున్నది.

రా. విషాదవివశయమనీషుండగుచు స్వ. అయ్యయ్యో దేవియెడల నేనొనరించిన వేడుకోలంటలన్నియు స్థూలబుద్ధులకుం గలిపిన సుబోధంబులుం గృతఘ్నవిషయంబులగు నభిలాష నివేదనంబులు ఘనజీవితోద్దేశ్యకంబులగు దానప్రసంగంబులు విరక్తలక్ష్యకంబులగు రాగగోష్ఠులుం కుంఠితమతి సమాశ్రియంబులగు గూఢోక్తులు నగుచు వితథంబులయ్యె. ముందునెద్దియోయొక శిక్షవిధింపంగలదు. దానినేనెట్టు చూడఁగలను. మఱియు నేనిచ్చటనున్న నాయందలి యలుక మిగులం జీకాకునొందిదండించుఁ గాననీయెడ నీదండనుండఁ గూడదని వెడలుచున్నాఁడు.

దే. వారింగాంచి ఇత్తఱికి నేఁజేయంగల పనికి ననార్యుండగు నార్యపుత్రుని శపథం బీరేయికిఁ బ్రతిబంధకంబయ్యె. ఎల్లియాలోచింతునని రోషకషాయ భీషణ దృష్టియగుచు నధిక్షేపించి నిజనికేతనంబున కరుగుచున్నది.

వి. దవ్వుననుండి యంతయుంగాంచి నిదానంబు పరికించి యిప్పటికింత మాత్రితోఁ దేవిపోయెంగదా ఱేపటిదినంబున నెక్కాలంబున నాయీవగలఁ ఱగిలిస్మరణీయతామాత్రి పాత్రంబులగు మఱియు నీయామోద రేఖముఖ విలాసం బవలోకింప దుఃఖాభినేతగాని దుఃఖితంబై తోఁపదు. అంతయు వేగంబ తెలియునని యంతటవిలోకించి. ఆహా కల్యతుల్య యగుచున్నది. యీరజని. అద్దియుక్తంబే.

చ॥ విగళితలాంఛనీ రసతవెల్వలఁ బారెడు ముత్తియంబులు । ద్దిగగనుఁబట్టి తారకలతీరున నక్కటనీవయస్సు సాం । పసువరసమ్మదాకర విభాస్వరతర్ష మహోగ్రరోహముల్ । విగతపిధంబులై స్మృతి వివేక నికేతనమందు దాగెడున్ ॥ ౪౬ ॥

ఉ॥ దేవిమనంబున౯ బొడముదీర్ఘతరంబగు తీవ్రరాగముల్ ॥ వావిరిచూపునైపడి దివస్పతిది క్కరుణారుణాస్యయా । పీవరబాష్ప బిందువులు మిశ్రితకజ్జలముల్ గనుంగవన్ । దేవులు నీడునట్టలుల దీనతఁ బూలవిడున్ గు ముద్వతుల్ ॥ ౪౭ ॥

గీ॥ విబుధ సంతోష సత్కలా విభవమునను । కువలయానందకృతి నిత్యకుతుకభూతిరాజతన్బాంధవుఁడను నీరాజుదీన । దశవిలోకింప నోపకఁదరలురాజు॥౪౮॥

గీ॥ తముఖులెల్లను దేవిచేతః ప్రభూత । తమముదొరగను సేవింపదరవె నొక్క । తత్తిర స్కృతతరగాస హృత్తలమున । నరుణభీతిని దాగనోయనఁ గవిరియు ॥ ౪౯ ॥

గీ॥ పరుష దేవీ తిరస్కార భాషణముల । రూఢిసైపఁగ నోపక గూఢవృత్తి। నుండెనితఁడేగెఁ దనతావుబెండువడెన । యనెడు పోలికఁ జేరునస్తాద్రికి శశి ॥ ౫౦ ॥

కావున నే తదవసరోచిత కృత్యంబులు నిర్వర్తించికొని వయస్యునిం గనవలయునని వెడలుచున్నాఁడు.

పదంపడి ప్రవేశించుచున్నారు దేవియు ముక్తామణియను ప్రియసఖియు.

ము. ముక్తా. దేవీ యీయవసరంబున నిసర్గనిమ్నంబయ్యు నీహృదయంబు కొండొక కతంబున మహార్ణవంబు తిమిసముద్ఘట్టనంబునంబోలె నతుచ్ఛంబగుననచ్ఛ భావంబున విచ్ఛురితం బగునటులఁ గానంబడుచున్నది.

దే. సఖియిద్ధిమందభాగ్యులకుఁ గరతలనిలయంబ కాదా.

ము. దేవీ బహుతరులగు వసుమతీ పతులు శేషాయితంబుగ నూనుశాసనంబు ననసూన విభవుండగు ధవుండభినవరతిధవుండని యెన్నఁబడు వాఁడునిజనయనాంచల విలోకన పాశవశాత్ముండగుట నిరుపమాన సౌభాగ్యశాలినిఐగు నీవిట్లువచించుట పీయూషకిరణ మండలాంతరాళంబున వెడలు నుల్కయు సువికచదరవిందోదర నిస్సృతంబగు దురాహాయంబునుగాదె.

దే. సఖి యిది యాహేలావతి యనుకొంటివా కాదు. అద్దిస్మరణీయోదయయయ్యె.

ము. స్వ. ఆహా యీదేవియిట్లు వచించుచున్నది. ఈనడుమ దీనిగమఁబుం డస్వస్థుండై యుండెనని వింటి. ఇప్పుడాతండు మిగుల నవసియుండెఁ గాఁబోలు. కాకున్న దీనికిట్టి విషాదంబునకుం బ్రసక్తిగానంబడదిని. ప్ర. దేవీ భవదీయ హృదయశంకరుండగు మహారాజ మధుకరుండు శర్మాకరుండై యుండెఁగదా.

దే. సరోషవిషాదనిశ్వాసంబుగ. ముఖంబవనతం బొనరించుచున్నది.

ము. సవైక్లబ్యంబుగ. దేవీ యిదివరకు నాయనకు నారోగ్యంబు గలుగలేదా.

దే. అస్తంభనీయ సంక్షోభాత్తయగుచు. సఖియీయెడ నది వొడమియనాడెందంబున నిట్టి కడగండ్ల నడరించుచున్నది.

ము. సవైలక్ష్యంబుగ. దేవి యద్ది సమ్మద నిదానంబె. ఇట్టేల పరిణమించె.

దే. సనిర్వేదంబుగ. నాభాగ్యవిపర్యయంబున. మఱియు నీయుదంతంబు దలఁపఁజేతంబు జాతవేదస్సంవృతం బగుటకరణిసంజ్వర భరపరీతంబగుచున్నది.

ము. దేవి యద్దియాలించుటకు నాశ్రోత్రంబులు పాత్రంబులేనా.

దే. ససంకోచంబుగ. సఖి నీకిట్లనుయోగింప నవకాశంబిడుటఁబట్టె తాపకంబగు రోషంబునకును నేనయాశ్రయంబైతి.

ము. సాధ్యాహారంబుగ. దేవీ నీయధునాతన వచన రచనయకించన విస్మయజనకంబగుచున్నది.

దే. సఖి యనృతంబు నచింపక నిక్కంబ వక్కాణించితి.

ము. దేవీ నాయందలి సౌహృదంబతి విశదంబేని కొంత దురంతంబగునటుల వాస్తవం బంతయు వచింపఁదగు.

దే. సఖియిదివరకు దాపరికం బొనరించి తత్ఫలం బనుభవించుచుంటిఁ జాలింకను గోపితంబొనరించెదనా । అంతయు వచించెద । ఇద్దియు నతీత వేళంబగుట భావిసహాయార్థంబ వాని స్నేహదోహదంబుకాదు. గతంబైన నామంతువు మన్నించియాలింపుము.

ము. దేవి సమవహిత స్వాంత నైయుంటిని వినిపింపుము.

దే. ఈనడుమఁ గొన్నివారంబులకు లోఁగడఁబడమర చేడియ మింటిర తనంబు కలయికంగను గులాబీపూలరంగు రంగుమీఱు పుట్టంబు దట్టంబుగఁ గప్పుకొన్నట్లు మాపట్టుతదనంతరా రామసీమంబునఁ జెన్నొందు సౌధాగ్రదేశంబున నేనిరుమూవురు పనికత్తెలు గొలువఁ గూర్చుండ నింగినుండి యొక్క మందసంబుఁ వ్రాలె. అంతనేఁ జెంతకుఁజేరి తేపాఱంజూడ భూగర్భంబున నుండు మణిశలాకల కరణిఁ గందరోదరంబున గఁడలించిన జాతరూపల తలతీరున నీరధరాంతరంబున మెఱయు శంపల సొంపున దానవిరువురు గన్నియలు కందళిత బాంధవ ప్రేమానుబంధలై కన్నులకుం బండువులగుచు నపుడు గానంబడిరి.

ము దేవి యిన్నాళ్లకిందట నింత వింతగాఁగ జూకొకప్పుడైనం దెల్పవైతివిగదా.

దే. సఖియా, యపరాధంబే కాదా మన్నింపుమని యింతకుమున్న వేఁడుకొంటిని.

ము. దేవి యిదేనా నీయాధినిదానంబు?

దే. సఖీ మఱేమనుకొంటివి?

ము. (సాశ్చర్యంబుగ) దేవి యాదెట్లు

దే. సఖి యదేకాదా చెప్పుచుంటిని వినుమని. పదంపడి వారింగనుడు నేకతంబుననా దివినుండి యేతెంచిన యమరకుమారికలని యుల్లంబు పల్లవింప వీరుకొంతకాలంబైన నాయొద్ద నెట్లుండుదురను తమి నామనంబు నెల్లనావరించె. పదంపడి యనుకూల సల్లాపంబు లొనరింప నాయిచ్ఛలోచ్ఛంబుగాకుండ నాకడనుండువయ్యె

డననుమతించిరి. ఆర్యపుత్రునియెడ నుండు నాడెందంబు చందంబు నీవెఱుంగుదువు కదా. వీరిజాడ యాయనకుఁ దెలిసెనేని యెత్తెతి సెయ్యదివుట్టునో యని వారినచ్చటి సౌధాంతరంబు నందయుండ నియమించి యప్పుడక్కడనున్న పరిచారికలనే వారి సేవకై యొప్పగించితి. మఱియు నాకర్మకరులకు నీజాడ యెక్కడనైనం బొక్కిన మీజాడ మాపించెదనని యొట్టువెట్టి యనుశాసించితి పదంపడి దినదినంబున నతీతని ర్ఘురవార ముఖ్యాభరత కలాపరభాగంబగు వారివిద్యా విభవానుభవంబున నార్యపుత్రు వ్యాధిజనితాధినిర్ధూతంబు గావించుచుంటి; ఐననార్యపుత్రుని యస్వాస్థ్యంబు బహులౌషధసేవనంబు గలిగియు నుపశమింపమికిం జింతించుచుండ నీవడుగు నొక్కనాడొకయోగినీమణి యేతెంచె. నేనామెదీనింగుఱించి యనుయోగింపనామెయుం గొంతతడవుఁ జింతించి నీవుడిగిన భవదార్యపుత్రాస్వాస్థ్యంబుగ్రహావేశ నిదానంబనియు స దివ్యయోషిత్సందర్శన ప్రతీకార్యంబనియు నదియు నల్పావసరమున సంఘటింపు ట నాత్మప్రసాదంబాయనకుఁ గలుగుననియు సవిశ్వాస నీయార్థంబుగ సంక్షేపంబుగ వచించి కావలసిన ముఖ్యసంగతులు వచించితి మీకందఱకు లెస్సయగు నింకవచింపకు మని పద్ధత్తంబగు నెద్దియు నింతైనం గొనక నప్పుడచనియె. పిదప నేనా బాలికలయందుఁ గడ దివిషద్యోషామనీష వంటియుంటిని గావున వీరల సందర్శనం బార్యపుత్రున కారోగ్యకరంబుగాఁ గలదని యెంచియట్లున్న నాయార్యపుత్రుని యందవిశ్వస్తనయివారిలో ద్వితీయపరిణయ ప్రణయగావున దానిరానీక యోగినీవృత్తినలరు ప్రశ్నమందోడ్కొని యార్యపుత్రునికి దృక్పాత్రం బొనరించితి. ఓచెలియా, యేదియెంత వింతోకాని యామెవచించినట్టే యార్యపుత్రుండు తదవలోకన క్రమంబున నానాటికిం జిరతర పరిమ్లానంబగు నుపవనవిటపంబు జలసేచనాది విధిచేతంబోలెను పచితతనుండగు.

ము. ఓచెలియా! నీమాటకడ్డమువచ్చితిఁగాని నన్నొక్క సందియంబు దొందర నొందించుచున్నది; అదివినివచింపుము. నీవిదివఱకుం జెప్పినపలుకులు మిగుల సంతసంబులీనునవే. జరిగినదంతయు సమ్మద నిదానంబే అట్టివానిం దొలుత నాధినిదానంబులుగ వచించుట చేతంబునకుఁదద్దయు నబ్బురం బొనరించుచున్నయది.

దే. సఖి యిదియంతయు నిజంబే. వారివర్తనంబు మసల్యత్వాగ్రహాదోష గర్భితంబని తేటగఁ దెలియంబడియుఁ గరుణం బొడమించుచు బలాత్కారంబుగ గుణో

ద్గారంబుల నాచేఁ జేయించుచున్నది. ఇద్దినీకకాదు: నాకును నాలోచించుకొన విస్మయంబగుచున్నది.

ము. దేవి, యట్టయిన నానంతర్య వర్తనంబునం బరిష్కృతంబగు ముఖ్యాంశము వచింపుము.

దే. అట్లవచించెద నాలింపుము. గతనిశీథంబున వీరలయందొక యాశంక మనంబునం జిగురింప నప్పుడ యాయుద్యానాంతరంబున కరిగితి. అచ్చట వారిరువురు నార్యపుత్రుండును ఉత్రిత్యముక్తా మంటపాంతరంబున మామకీన స్థానంబున నార్యపుత్రుండు ద్వితీయాంకపాళిం గెలించుకొని యుపవేశించియుండె. ప్రథమతదీయ సదేశస్తంభ ప్రాంతంబున నాసీనించియుండె.

ము. సాశ్చర్యంబుగ. దేవి యచ్చటికి యార్యపుత్రుండు నిన్నువీడి చోరకుండని బంధనంబు కలదుగదా.

దే. సఖి యట్లు వాజ్మాత్రంబు గలదుగాని శపథంబులేదు.

ము. ఆహా నీయార్యపుత్రుండెంత విపరీత వృత్తుండయ్యె! వారును సాధారణలై యెంచఁదగియున్నారుగాని సుశీలలై యుందురని తోఁచదు. మంచిది, పిమ్మట నేమయ్యె?

దే. లోఁగడ నేనతిరోషకషాయి తమనీషనై యాబాలికంగచంబునం బట్టి వియుక్త ప్రాణయగునట్లు దృఢతరంబగు నొక్కచపేటంబు వ్రేయఁజేయెత్త నెందుకో తెలియదుకాని యయ్యెడ నామనంబంతయుఁ గరుణరసమయంబయ్యె. ఐనదాని నపహ్నవించుమం గోపచిహ్నంబుల నేధితంబు లొనరించి వ్రేయనుద్యోగింప నంతట నార్యపుత్రుండు బహువిధంబులగు నుపసాంత్వనంబులు ప్రణామపూర్వకంబుగ వచించె.

ము. సాశ్చర్యంబుగ. ఆహా దేవినీయార్యపుత్రుం డిట్టికర్జంబు నీకంటఁబడ నొనరించుటయేకాక వెండియు వేడుకొనెనా? బాపుబాగొనరించె. వింటివా? కాముకుల శీలంబిట్టిద. ఎదుటనున్న వేళ నిజమనంబునకే కనికేతనంబగుట నవిదిత కపటంబుగం దెలుపుచుండెలోపల విపరీత వర్తనంబులు పలుపుట. ఇప్పుడు దెలిసినదే నీయాధిమూలంబు. పదంపడి యేమయ్యె.

దే. సఖి నేనాని సరకుగొనక తదుదిత స్నేహధారా సంవర్ధిత క్రోధోపరుద్ధ నయితిరిగికొట్టసమకట్టగా శఠుండు నానినివ్వేళఁ బ్రహరించితివేని యుష్మద్ఘాతిని వగుదువని యొట్టువెట్టె.

మ. దేవి యట్లైన నిదివఱకది యవిదిత దండయైయుండు.

దే. సఖి యట్లువచింపఁదగదు. ఇక నేమన్న నవి దత్తప్రహారదండయని వచింపందగు.

మ. దేవి యట్లైనం బ్రకారాంతరంబున శిక్షితయేనా.

దే. సాటోపంబుగ. ఎంతవింతయయ్యె. అట్టిగుఝ్ఝల శిక్షణీయగాదో వానిదండింప నెంతకసియైనం గలదు.

మ. దేవి పిమ్మట నేమిసలిపితివి ?

దే. సఖి, యాకితవచేతనుండు నాగోపభాగ్య విశేషంబునం గాఁబోలు నిశ్వేశ్వరుని వచించె ; అదియునతని వశంబుగాదు. అధర్మమర్మభేదియగు నాదైవంబు యట్లువినిపించె. కావుననతని యొట్టుదిట్టంబగునట్లును నాదండాభిలాషంబు సఫలంబగునట్లును వరవుడుచే నయ్యెడ సంకెలం దెప్పించి దానిపదంబులం దొడిగించితిని.

మ. దేవి మహానిపుణవుగదా విపరీతమతియగు పతి యానతికి ననుకూలంబుగ నిజేష్టంబు నెరవేర్చుకొంటివి. తరువాత నీయార్యపుత్రుండేమయ్యె !

దే. దృష్టదోషుండగు నాతండేమి సేయఁగలఁడు? పిమ్మటదీనప్రణతానుండగుచు నేమోవచింప దొరకొనుడు నిదివఱకు నీవచించిన యానతికి వేరుసేయలేదు. ఇక మీఁదనెందు నడివితివేని నిజకర జాగ్రచ్ఛురికా నిర్భిన్న మదీయ వపుస్సంక్షరద సృక్పూరంబున సంకల్పితాంగ రాగుండవగుదువని శపించితి.

మ. ససంభ్రమంబుగ- దేవి, రాతినూతికి నినుపచేద యనునట్లు నీవాయనకుం దగినదానవే ! పదంపడి యాతండేమయ్యె ?

దే. ఏమగునప్రస్క్లిన్ననయనుండై సరణీనిధ్యానైకతాన నయనుండగుచు నంతర్గతంబగు కపటంబున పహ్నవింపంజాలక సంలక్షితంబు సలుపుచువచ్చిన దారిన నిజనికేతంబునకుఁ జనియె.

మ. అంతయు మిగులలెస్సగ జరిగె. ఇయ్యెడనీకు విచారవిషయంబైన యంశంబెయ్యెది ?

దే. వానినెట్లు శిక్షించుననునది.

మ. దేవి, శిక్షాతారతమ్య విషయంబేనా.

దే. సఖి, యేమివచింతు ? ఆర్యపుత్రుండియ్యెడ నిట్టివాఁడయ్యెఁగాని యింతకుమున్ను నాయానతిలో నఱకత్తిలో నక్కచిక్కినట్లుండలేదా దానంబట్టి యూరకుండునంతే యట్లైనవిశృంఖలవిహారుండగు ; కాకున్న నతిసిగూఢంబగు నెక్కనా యింగితంబునకు నతివిరోధంబు సంఘటిల్లు, దీనియాగడంబునకు నతిదారుణంబైన దండంబు విధేయంబె ! అయిన దండవిధిదలంప దీనిగుణగణంబులు దానివడంచుచున్నవి. కావున నియ్యెడ నాయాత్మ పిపీలికా శతపదీ సమాక్రాంతంబు గరణినున్నది.

మ. దేవి, యౌను. మనంబొకమార్గంబున సంచరించెనేని నిర్గళంబుగంగొంతతతిజరుగు. ఇయ్యెడనైతే విపరీతిపన్నంబగుట నందు గర్తకంటకాది సంవృతంబగు దుష్పథంబునం బోలి సంచరించుట నస్వాస్థ్యమయంబైయుండు.

దే. సఖి మనంబిట్లుండుట నేకాదా నేనిట్లుంటిగాని నేనెప్పుడు నిటువంటి యుల్లంపువంత నెరుంగనే.

మ. దేవి, యియ్యెడ మిగులఁ దొందరనొందఁగూడదు. యోగినీమణి వచించినట్లార్యపుత్రునకు నారోగ్యంబు గలుగుఁగదా. కావున యద్దిమహాభాగయని వచింపందగు. నీవుదీనికిం దండంబొసంగితివేని యామెయలుగ నేమియగును ? నీయార్యపుత్రుండు నేమిదలంచునో: ఇట్టిసంగతులంబట్టి యట్లువచించితి.

దే. సఖి తాదృశ వితర్కంబుచేత నేకాదా మనంబు డోలాయితంబగుచున్నదని చింతించుచుండ నయ్యెడం బ్రవేశించుచున్నది.

వేత్రిహస్త. జయించుగావుత ! దేవిజయించుఁగావుత.

దే. ఓద్వారపాలికా, యేమియుదంత విశేషంబు.

వే. దేవియుల్లంబు గనికరంబునం దెల్లంబగుత. వారణాసీ పురంబునుండి యేలికసానిగారికి బిన్నమ్మగారు గమ్మపంపించినారని వరవుడు దెచ్చి యిచ్చినది.

దే. (సప్రమోదావేశంబుగ) ఓ, దానినిచ్చటికి వడిగ రావింపుము.

వే. కడిదియానతియని వెడలుచున్నది.

ము. దేవి, భవద్యువ జననీవృత్తాంతంబు కార్తికరాకాని శాకరబింబంబు కరణి నింతలోఁ దావకీనమనస్సంరూఢ తమస్తోమంబంతయు నపహరించె నే.

దే. సఖి, యట్లే లెస్సగ వచించితివి. ఒక్కభాగ్యవశంబున నీసమయంబున నామె యుదంతంబనుభవ విషయంబయ్యె.

ము. దేవి, యామెయట్టిగుణవతియే ?

దే. సఖి, యామెనిసర్గం బీవెరుంగవు గాని పరికింపఁదనీయ పరభాగంబు నిరూపింప నేరువెరవరులు. ఆయమ్మ రసావాసలాలసత సాక్షాత్కరించిన లక్ష్మియయ నిలక్షణీయ.

ము. దేవి, యామెనీకు నిజజననికంటె నభినందనీయయని వితర్కంబు వొడముచున్నది.

దే. నేర్వ్యంబుకరణి నామమాత్రింబకాదు ; గుణజ్ఞులందఱకును.

ము. (సాశ్చర్యంబుగ) సఖి, యట్లైన నామెసౌశీల్యసంపత్సుధారసంబు పూర్ణంబుగంగ్రోల నాకర్ణంబులు తూర్ణంబులగుచున్నవి.

దే. సఖి, నానుగవచించితి నట్లయిన వచించెద నాలింపుమని యెదురంగాంచి సఖి, పత్రికాహస్త యేతెంచుచున్నది. ఈయెడ నయ్యుదంతంబులం దెలిసికొని పిమ్మటవచించెద.

ము. దేవి, యట్లగానిమ్ము ; ఆయ్యెడ వేత్రహస్త పత్రికాహస్తతోడం బ్రవేశించి 'యామెదేవి' యని చూపున సూచించుచున్నది. అంతనయ్యది 'దేవిగారూ, జయింపుఁడు, జయింపుఁడు' పాదపీఠమూలంబునందు నొరగి దేవీపురః ఫలకంబు నందుంచుచున్నది.

దే. (ఆకస్మంజేకొని దానింగాంచి) స్వ. తొలుత నెప్పుడెప్పు డేతెంచెడి వార్తాహారిణులు సవికాస వదనలై యుందురు. ఇద్దరియేమో, వింతగాఁగాన్పించుచున్నది. అని పైవ్రాలుగాంచి ఇది యువజననీ లిఖితంబయని తలంచి సఖీహస్తంబునం

గుంచి వెండియుంగని యోసీ, యచ్చటివారి కందఱకుం గుశలంబేకదా

పరిచారిక. దేవిగారూ అచ్చటివారందరికి లెస్సయేయగు. నావిన్నపంబు నేనవేడెద. అమ్మగారియానతి మిగుల వెసగ నేతెంచినదాననగుట బడలిక నడగింపఁగోరెద.

దే స్వ. ఇదిమిగుల నలసియుండుట నేకావచ్చు నిట్టిచందంబు ప్ర. ఓసీ వేత్రహస్తా దీని నంతిపురంబులోనికిఁ గొనిపోయి మావచనంబు గనచటి కర్మకరులచేఁ దగిన విశ్రాంత్యుపచారంబులం జేయింపుము.

వే. దేవి, యానతి గడిదియని యట్లొనరించుచున్నది.

దే. సఖి, లేఖాపిధానంబు ఘాటించి తదుదంత సుధారసాసేకంబునం బరితాంత సంతాపంబుగ నాహృదయంబు నానందమందిరం బొనరింపుము.

ము. దేవి, యట్లయగుంగాకని దానిమూతందున్త్రుటితం బొనరించి దేవి, కస్తూరికచిహ్నితో పరిభాగంబులగు మూడుపత్ర సంపుటంబులున్నవి.

దే. (కొంచెముచింతించి) ఏదోయొక కార్యభరంబుండునని తోచుచున్నది. కానిమ్ము, ప్రథమంబు విఘటించి వచింపుము.

ము. అట్లొనరించుచున్నది.

స్వస్తి శ్రీమదాత్మీయరూప సౌభాగ్య సౌశీల్య లావణ్య దాక్షిణ్య ప్రముఖ మహాగుణ సంఘాత శ్లాఘాందోళిత వివిధమణి గణకణ పూర్ణకర్ణాభరణ పరితః ప్రసృమర కిరణ కౌముదీ సంవళి నాపర్యాప్త చేతస్సద్మతాబహిర్నిస్సృత చిత్రాగ్ధ్వాహార స్థూలలక్షముఖ మృగలక్ష్మలక్ష్మీక్ష్మా భృదధ్యక్షతనుజావలక్షాంగీప్రభృతి సురవరనారీ నికురుంబరయఁ బ్రాయంబు కరణిఁ జేరిమాస్పద త్వాది ధర్మంబులంగని ప్లీకృతాప్తాక్షమంజరీయు సకలసమ్రాట్కుమ్రాంగీవినమ్రితాచార్యదేవీ శబ్దైకవసతియుం క్షేమగారవా పహృత మామకీన నిసర్గజమున్యతాకలిత సవితృభావయునగు నస్మత్కుమారి హేలావతి నత్యవధివళక్ష పక్షవక్షత్రే శసన్నుతతతన దినప్రవర్ధమాన సకలసౌభాగ్య భాగ్యవతియగునటుల నిరంతరం బపరిమితంబులగు నాశీషంబుల వెలయించి లేఖనీయంబగు విధువాతన ప్రవృత్త విశేషంబు అని యాహా, యామె శబ్దార్థగుంభా గాంభీర్యంబు !

దే. సఖి, తావన్మాత్రంబకాదు. వాత్సల్య గాంభీర్యంబు నట్టిదయ. ఆమె యస్మాదృశులకు సహజంబగు మాతృత్వాది ధర్మంబులచేతన గరిష్ఠగాదు సద్గుణంబుల చేతయునని-స్వ-తొల్లింటికంటె లేఖనవైఖరి విభిన్నంబైయుండెఁ గాని మ్ము. వెంటనే తెలియంబడునని-వయస్యా, పదంపడి వచింపుము.

ము. ఇచ్చట వారణాసీపురంబున మేమందఱము నియతి వశంబునఁ గుశలి కల్పులము అని దేవీవదనంబు సాకూతంబుగ విలోకించుచున్నది.

దే. విషణ్ణవదనయగుచు సఖి, కుశలపరిక్షతిక కల్పప్రత్యయంబా యమ్మకు నెట్టిదియొ యస్వాస్థ్యంబు గలుగునని వివరించుచున్నది. దానంజేసి నామనంబు జలక్షిప్తంబగు శుష్కమృత్పిండంబు కరణి విశీర్ణంబగుచున్నది. ఈదినంబున నెట్టివేళ లేచితినో యేదురంతరంబు విననలసియుండునో దానికి సిద్ధంబైయుండవలసివచ్చెఁ బిమ్మటం జదువుము.

ము. అట్లని అచట మీసకల కల్యాణ సమ్మద నిదానోదంత సుధాసేకంబున నాస్మాకీన శబ్దగ్రహంబు లందనుపవలయు. ఈనడుమం గొంత తడికిలోఁగడ మననికేతంబున నస్మన్మనో వినోదన వసౌరభ మంజరియగు మంజరిచెలియగు నామోదరేఖతోఁగూడి ప్రమదవనంబునం గాలయాపనంబుకై సంచరించుచుం జమత్కార కరంబుగ నాగంతుకంబగు నొక్క హరిణంబందుల మెలంగుదానిం గని బాల్యలౌల్యంబున దానింజేరి చేపట్టి పదంపడి యవిదిత కపటంబగు దానిచే మింటితెరువునఁ జెలియతోడం గూడఁ గొనిపోఁబడియెననియు ననునర్థోక్తంబున.

దే. హా, సకలసద్గుణ సమ్మాన్య కన్యాకుంజర మంజరి మామకీన హార్దైకనికేతనమాయతి నిరూఢంబులగు నాము మోరధంబు లెల్లవితథంబులుగాఁ గనస్మద్దురదృష్టంబున మాయపక్షివదనునిచే జానకి కరణి నొక్క పాపపు హరిణంబుచే హరియింపఁబడితివాయని విలపించుచుఁ బుడమింబడుచున్నది.

ము. దేవి సైరింపుము. సైరింపుము. అర్థోక్తంబున నిట్లు పరిదేవింపం దగదు. తత్రత్యకల్పప్రత్యయంబు కుశలంబునకు నసాకల్య సూచకంబకాని యభావబోధకంబుగాదు. మరియు నొక్క యుపశ్రుతి కల్యాణ నిదానంబగుచుఁ గానంబడు- అద్దియుం ద్వదుక్తంబగు జానకీదృష్టాంతంబ. కావున మదిదిరంబొనరించి యనంతర వృత్తాంతం

బాలింపవలయు.

దే. సఖి దానిక్షేమవార్త వినుటకుందగిన భాగ్యంబునకు నాశ్రోత్రంబులు పాత్రంబులగునా. అయినం జదువుము. సముద్రంబునం బడి తరంగపరిహారములకు జడియం బ్రయోజనంబేమి.

ము. దేవి, యూరకడెందంబు దొందరనొందింపకు. అనంతర వృత్తాంతంబంతయు వింతవడక యాలింపుము. అనిచదువుచున్నది వారిజాడఁ జూడ మాపురౌతులంతటం బంపఁబడిరనియు నొక్కవారంబువరకు వారిసేమంబు దెలియకుండిన భాగీరథీభావుకాత్మయగు నార్యపుత్రి సవిత్రియనల ప్రవేశంబు సలిపి శరీరత్యాగం బొనరింతునని శపథంబుసలుప నస్మత్పురంబుననుండు నాప్తజనంబులందఱునట్ల ప్రతినూనిరనియుం దత్రత్య మంత్రిశేఖరుండు లేఖ లిఖియించి మాకునంపె.

దే. హా మంజరి, సకల బంధుజనంబులకు ననుపరిత్యాగలాలసాపదంబగు నాపదంబు నొందితివా నియతిచేతనని వెండియు మిగులవిలపించుచున్నది

ము ఓదేవీ, యీవృత్తాంతంబునకు నసమగ్రశ్రోత్రివై సారెసారెకెందుకుఁ బరిదేవింపుచున్నావు? ఇకనట్లైన మద్ద్రోహిణి వగుదువనుమీయని నివారించుచున్నది.

దే. దుర్నివారంబగు సఖీ శపథంబున సంరుద్ధశోక ఝరియగుచు సఖి, నాభాగ్యంబుకొలది శ్రోతవ్యంబు శ్రుతంబగు నవలవచింపుము.

ము. దేవి. యట్లుదిరంబుగ నుండుమని వెండియుఁజదువుచున్నది. ఆర్యపుత్రిం డక్కమ్మ యవలోకించి కించిదనేహంబకించనుని కరణిం బరికించి పిదప సంచితవదన వికాసుండయి హృదయంగమంబగు మంగళంబు సంగతంబగునంచు నన్నువీక్షించి వంతలంబొగలకుమని వచించి నాచేతంబెట్టెనని వచించి సాశ్చర్యంబుగ దేవి, యీమె యార్యపుత్రుండు దైవజ్ఞుండగునని తోచుచున్నది.

దే. సఖి, దైవజ్ఞసత్తముండని వచింపవలయు.

ము. దేవి, యట్లైన వానికి సేమంబు నిక్కంబకాని వగలందొలఁగి సావధానవై యాలింపుము.

దే. ఎట్లైన నేమిసేయగలను తరువాత వచింపుము.

ము. (చదువుచున్నది) పదంపడి ద్వితీయలేఖయు అవధి సమయంబువరకు నాహాయసాదులు వితథమనోరథులై యేతేర నార్యపుత్ర సవిత్రిస్వాంగసంగంబునఁ బావనంబొనరింప నప్పావకంబుఁ బ్రజ్వలింపంజేసి యిష్టదైవతంబు నిమీలితనయనయై ప్రార్థింపుచుండఁ దదర్థవిఘాతంబగు నంజలిపుటంబున నొక యోగినిప్రేషితంబగుగంట మ్రోయుచు నొకలేఖంబట్టుకొని యచ్చటనుండు నందఱు నకదర్యాశ్చర్యచర్యాధుర్యులై కనుంగొన నామెదోసిటనిడి యఱ్ఱ్యోడ వెండియు నెగసి చనియెననియుందల్లేఖాలిఖిత వృత్తాంతం బెట్టిదనిన నాహరిణం బొకదుష్టయోగినిచే నియమితుండై జిఘాంస నేతెంచిన యొక్కదుష్టనిశాటుని పరిణామంబనియు నను నర్థోక్తంబున.

దే. (సవిలాపంబుగ) హా, యతసీకుసుమ దామకోమల ధామవల్లి వనవారణంబుచే నభినవమృణాలినికరణి దారుణ సురవిద్వేషణునిచే హరింపంబడి యెట్లుంటివే యేమయితివే శార్దూలగృహీత హరిణ డింభంబువోలె మాంసలమార్జాలగ్రస్తశుకశాబకంబు కరణినుంటివి కాఁబోలు. హా, యెంతమంద భాగ్యనైతి నే॥

ము. దేవి నాశపథంబు వితథంబు సేయనుచితంబ కదా!

దే. హరిహరీ, సఖీద్రోహినైతిని. ఓవయస్యా, నాయపరాధం బతివితత విపత్కృతశోక ఝుకీకల్పితానవధానతాకృతంబు క్షమింపుము.

ము. ససంకోచంబుగ దేవి, నీవూరకుందువని యిట్లంటినిగాని మనకొక ప్రత్యవాయంబగునని కాదుగదా. ఇకనయిన సావధానవై యాలింపుమని పెక్కుజనపదంబులు గడచిన పిమ్మట నొక్కమహారణ్య మధ్యంబుననుండు నెవ్వండోకాని యొక్కండు బాణంబులేయ నాకురంగం బాత్మీయ భీకరనక్తంచరా కృతింబూని మన బాలికల స్వకల్పితంబైన యొక్కమందసంబునందునుంచి కొంతసేపు నాతనితో గడు ఘోరంబులగు నాయుధంబులం బ్రధనంబొనరించి తుదకీమందసంబు నాకసంబున మిగుల దవ్వుగ రువ్వి సమసెననియుం దపరణ్య బహిస్థితతౌరంగిక దృష్టక్రమంబున జరిగెననియు నియ్యెడ నా బాలికలున్నతావుఁ దెలుపనుగాని వీరు సేమంబున నస్వాస్థానంబున నుండిరనియు ముందుముందు భావుకభాజనులు గాఁగలరనియు మీరందఱు శరీర విసర్జన యత్నంబువలన విరమింపవలయుననియు నిట్టిముఖ్యసంగతులు దెలుపనదియు నందులసంగతులైనం బెక్కుతార్కాణంబుల విశ్వసనీయంబులగుట నందఱుం దదుద్యమంబునం దొలంగి యసమగ్రప్రమదులమయి యున్నామనియుం నను వృత్తాంతంబు బోధించుసది యేతెంచెనని సవికాసంబుగ దేవి ముఖం బవలోకించుచున్నది.

దే. సమంకురితానందంబుగ ఓవయస్య నాప్రాణంబులిప్పుడు సంగతంబగు వాతమంత్రిదళ వీడుచున్నవే. వామాంశస్పందంబులు శోకంబువాడిమి నడంచుచున్నవి గాని మీఁదఁజదువుము.

ము, దేవి, యెట్లో శుభంబగు: ధీరవయియాలింపుమని ఆర్యపుత్రుం డదియుం బరిశీలించి కతిపయవాసరంబులకు నాంబాలికలు మేలుగాంతురని నచించెంగాని తదన్వేషణంబునకై యొక్కింతైనం జతనంబు సలుప నుద్యోగింపకుండు. ఆధీరుని విజ్ఞానస్థైర్యంబు లెట్టివియో కాని యెన్నఁడైన నొక్కింతయేని మనంబునం గలంగఁడు. నా మానసం బార్య పుత్రిధైర్యరాకావికాసితంబయ్యు నవ్యద్విపత్కలుషితంబగుట సైంహికేయసంగ్రస్తసామి బింబంబగు నక్షత్రనాథ మండలం బనుకరించుచున్నది. ఎట్టివారికిం గాలవశంబున నెటువంటియంగడలును సంప్రాప్తంబు లగుటలోక విదితంబ. ఐనం దెలవరులగు మానినులు దమకడిమికొలది వానిందొలగించుటకుం దగిన జతనం బొనరింపవలయుఁగదా. కావున నీకు నేనెఱింగింపవలయు సుద్దియిద్దియై యున్నది: ఎద్దియంటివేని నెఱుఁగుము. అను నర్థోక్తంబున.

దే. సఖి, యాహా యాయమ్మవాత్సల్యంబు! జనకప్రముఖులగు బంధువు లనేకులున్న నిట్టికష్టసమయంబున నన్నాప్తతమగా నెంచి నియోగింపం దలఁచె దానినాలింపనావీనులు మిగుల నుత్కలికా నిలయంబులగుచున్నవి. వచింపుము. వచింపుము

ము. వారికుశలం బియ్యెడ విశ్వసనీయంబై యుండెఁగదా వచించెన; సంప్రీతవయి యాలింపుమని మాతుంజామాత్ర కల్యాణపగు నీయార్యపుత్రుండు క్షత్రియ సముచిత సకల సద్గుణ గణైక శరణుండు కావున విచారపటులగు చారవరులవలన నస్మత్కన్యాపహర్తయు నపుణ్య జనాగ్రగణ్యుండునగు నాపుణ్యజనాధముం డెయ్యెడ నెవ్వనిచే సమయింపఁబడెనో యాయసురయు జీవితవీత స్పృహుండగువేళ తొలుత వీరికాధారంబుగ గల్పించిన మందసం బెక్కడద్రావాలియుండునో యిత్తఱి నెత్తి

రున నారుత్తలంబునం దత్తరపడు చిత్తమ్ముల మెత్తవడికెత్తలగుచుఁ గత్తుల బోనులో నత్తుకొన్న కరణి నెచ్చోట శరీరధారణం బొనరించుచుండిరో యిద్దియంతయు బాగు గవిమర్శించి జానైన తెఱంగున వారిరావించి నీయొద్దనుంచువటుల నొనరింప వలయు నను నర్థోక్తంబున.

దే. బాగు బాగు ఓ చెలియా, నాయుల్లంబియ్యెడఁ బల్లవించుచున్నదే. ఏమంటివా యెక్కతంబున నో నాచెలి యలుసురులతో నర్వాస్థానంబున నుండిరనియు ముందుల గ్గగానంగలరనియు సర్వజ్ఞకల్పుండగు మాపిన్నయ్యగారికి నమ్మికగలిగియున్నదనిగదా పిన్నమ్మయభిప్రాయంబు అదియనిక్కంబు కావున నార్యపుత్రుని యాజ్ఞప్తి నిష్ణాతు లగుగూఢచరుల నచ్చటచ్చటకుం బంపిదాని జాడందెలియుట సుకరంబే; కాని యొ క యడ్డంకి గానుపించుచున్నది.

ము. దేవి, యది యార్యపుత్రుండ స్వాస్థ్యండై యుండుటా?

దే. సఖి, నాయార్యపుత్రుం డియ్యెడ సువిహితా నుచిత మహోపచారుండ గుట మామకీన మనఃప్రసాద నార్థంబుకై మదీయాను శాసనంబు నెరవేర్పఁ దద్దయుఁ బ్రతీక్షించుచుండు. మఱియు నాయన నయప్రతాప మహిమంబు నిసర్గ నిరర్గళంబు గాదా. అక్కతంబున నదియొక యంతరాయంబుగాదు.

ము. దేవి యట్లయిన మఱేది·

దే. సఖునిగూఢ ప్రణిధులచే నవనీశాంతర్ని శాంతవాసినియగు దానియుదం తంబుచేత స్సంగతంబు గావింపవలయు దానిరూపుజాడ తెలియమి నది దుర్లభం బసి తలంచెద.

ము. దేవి నీవచనంబు నిక్కంబ కావున నీయెడ దానియాకారంబు వ్రాయిం చిపంపుమని లేఖనంపించి తత్ప్రేషితంబగు దాననాజతనంబు సలుపవలయు.

దే. సఖియట్లయిన మిగుల విలంబం బవలంబింపవలసియుండుఁగదా. కాని మ్ము పిమ్మటంజిఁ తింత మనంతరవృత్తాంతంబు వచింపుము.

ము. మంచిదని పశ్చాత్తన వర్ణావళి నవలోకించి. సవికాసవదన భాసురయగు చు. ఆహా నీవెంతవిధేయ భాగధేయవయితివి.

దే. సానందాతిరేకంబుగ. సఖి. వెండియు నేమివిశేషంబు.

ము దేవి మనమియ్యెడ నాబాలరూపు తెలియమికిం జింతించుచుంటిమి గదా. యింకనద్దియు నిరవకాశంబ.

దే. సఖి యిదియెట్లో వచింపుము.

ము. మంచిదని చిరంజీవినియగు మనమంజరి శైశవాపగమంబైన పిదప నీక దృష్టపూర్వయగుటఁ బ్రకృతతదన్వేషణోప యోగంబుగ నా సిద్ధాకృతి పటంబున విరచించి దానిద్వితీయ సంఖ్యాచిహ్నితంబగు లేఖ్యపుటంబునందుంచి పుత్తెంచితిన ను నర్థోక్తంబున

దే. సానంద గద్గదోదితంబుగ. సఖి నాము మనోరథంబు లన్నిటితోడ సఫలో దయనైతి నే దైవంబుకరుణించుట.

ము వేవి యిదానీంతనంబగు నేతదన్వేషణ పర్యాలోచన మాత్రంబకాక నిం కంబెక్కులు చిరంతనంబులు తద్విషయంబులగు మహాస్పృహలున్నట్లు నీవచనంబు న సూచితంబులగు చున్నవి.

దే. అవునేవయస్యా. మందభాగ్యులకుఁ దర్షంబులకేమి కొదువయగు.

ము. దేవి యట్లనకు నీవు భాగ్యసంపన్నవుగావున నీయభిలాషంబులన్నియు విశేషలాభ విషయంబులేయగు. దానికిద్దియ నిదర్శనంబు. గాని జాడందెలియఁజింతిం పనక్కొడ తత్సాధనంబగు తదీయప్రతినిధి సిద్ధంబయ్యెఁగదా. ఇత్తరుననే యావ త్కామంబులు నికామంబుగ ఫలింపఁగలవు. కాని యాయభిలాషంబు లెట్టివో యా లింప మిగులలాలస విలసిల్లుచున్నది.

దే. (స్వగతము) ఆహా. చిరతరావసరగుప్తంబగు నభిప్రాయంబు సమ్మోదావే శవశంబునం దెల్లంబుసేసితిగాని యివ్వేళ నాళీయను యోగంబు విప్రలంభనీయంబు గాదు గావున నిజంబవచింపవలయునని. ఓసఖి. నీప్రశ్నంబు సప్రయోజనంబ నా యభిప్రాయం బిదివరకు నవసరంబు రాఁగ్రియ చేఁదేఁట పడవలయుఁ గాని యీన డును నెవ్వనికైన విదితంబుగాఁగూడదనియ నానిశ్చయంబు. ఐనన్ దాదిక ప్రమద వశంబున నుదితంబై నీచేననుయోగింపంబడుట దాపందగదు. కావున వచించెద. విని విస్మృతప్రాయవగుము.

ము. దేవి నీతాత్పర్యంబునకు నేవేరు సేయుదాన నే.

దే. మంచిది. యిది హృదయంబునం దొలంగ నీకు మిద్దిమిగుల రహస్యంబు వినిపెదవాలింపుము. లోగడనది శైశవంబున నంకురిత కల్పలపితయై యున్నయెడ నొకప్పుడాయమ్మచే నాకారితయై చని తన్నిలయంబునఁ గొన్నిదినంబులుంటిని అప్పుడీ బాలిక రూపలావణ్య మధుర వ్యాహారాదికంబుల మిగుల ముద్దులు గులుకుచు నప్పుయప్పుయనుచుఁగడుముచ్చికతో నెల్లప్పుడు నాయొద్దనయుండునది. అదియాదిగ దానినార్యపుత్రునకుం ద్వితీయఁగావించి నేనద్వితీయ సమ్మద నిదానయై యుందునను మనోరథంబు ప్రధానంబై యుండె. దానింబట్టి యనేక తర్షంబులుగలవు.

ము. దేవి దానింబట్టియేనా నీయార్యపుత్రుండు గుణోత్తరులగు కతిపయధాత్రీనేత్రాత్మజాతలచేఁ గామింపంబడుటఁ దదాయత్తస్వాంతుండయ్యు భవద్విఘటితతర్షుండయ్యెనని జనశ్రుతి విలసిల్లు.

దే. సఖియౌను. అప్పాపంబున కిద్దియెమూలంబు.

ము. దేవి యిద్దియునొక పాపంబేనా.

దే. సానుతాపంబుగ. సఖి సతులకుఁ బతిలాలసా నిరోధంబునకంటెఁ బాపంబుగలదా.

ము. చెలి యట్లయిన ధర్మపరవను నీవిటులెట్లువర్తించితివి.

దే. సఖి నీయనుయోగంబు తధ్యయులెస్సే. అట్లయిన మదీయ తాత్పర్యంబంతయు వివరించెదవిను. ఈకన్నియం బెళ్ళిసేయుట నిక్కంబు దీనింజేపట్టిన పిమ్మటఁ బూర్వగృహీతలను పాణిగృహీతు లార్యపుత్రుని వదనావలోకనంబునకైనం బాత్రలుగాకనగలం బొగులుదురని తలంచి వారియంగదలకేల పాల్పడవలయునని కరుణించి పరిణయంబువలన న్దొలఁగించితి.

ము. దేవి నీయభిప్రాయం బార్యపుత్రునకు విదితంబేనా.

దే. సఖి సర్వజ్ఞుండైన యీశ్వరునకుఁ దప్పనిదివర కేరికి నెరుకపడదు. ఈయెడన్ప్రసక్తివశంబున నీకుఁజెప్పవలసివచ్చె. ఇద్దిమిగుల గోపనీయంబుసుమీ. తర్వాతవచింపుము.

ము. వచించుచున్నది. మఱియు వాత్మీయ నిలయంబుననుండువేళ వారికి యాపదవచ్చుటకుం దొలుత నొకనాటి రేయింగలతతి నాయుష్మతియగు ఘనమంజరికి నొక్కచక్కని మానసికలయికయియుండుననియు నందు కానవాలుగ దానిచే నొక్కయుండగు చిట్ట లిఖియించి తలిమంబు నడుగున నుంచఁబడినదియనియుఁ గమ్మవ్రాసి యాయాలేఖంబుచే గర్భితంబుసలిపి దానియయస్య బాకడకుం బుత్తెంచె అదియుం దృతీయపత్రిపుటికయందు సంధించి పంపించితి. దీనింబరిశీలించి యాపురుషపరేణ్యుండు చింతింప మహారాజలక్షణ లక్షితుండై కానంబడుఁగావునఁ దగువారివలన నతనివంశ వృత్తాదికంబులు పరికింపం దగునను నర్థోక్తంబున.

దే. సవిషాదంబుగ. అయ్యో నాస్పృహలన్నియు నుత్పత్తిమాత్ర ఫలకంబులయ్యెనా.

ము. దేవీ యిట్లంటివేమి.

దే. సఖి యది స్వప్నంబున నెవ్వనితోఁ గలిసెనో వానియంద యాదరంబు దిరంబుచేసెనా మనమేమి సేయఁగలము.

ము. దేవి యిదియొకటి నీతర్షంబునకు నపహర్షదంబని శంకింపకు దైవవశంబున నది యానీతయైనపిమ్మట ననుకూలోక్తులు దెలిపి యనుగతాస్పదభిప్రాయఁగ సలుపవచ్చు.

దే. సఖి మామక మనోరథంబులు భాగ్యానుసారంబుగ ఫలింపఁగలవుగాని యనంతర వృత్తాంతంబు వచింపుము.

ము అట్లని తదుత్తర వర్ణావళినవలోకించి యత్యాశ్చర్య ప్రమదసదనానన యగుచున్నది.

దే. సఖిమఱియు నేదోయొక విశేషంబు న్నట్టులోఁచెడు.

ము. దేవి భవన్మనోరథ ప్రకటారామంబు వసంతసంగతంబగుటకంటె నొండెద్ది.

దే. సఖి యట్లైన వడిగవచింపుము.

ము. దేవి సావధానత నాలింపుము. మఱియు దానియెడల నాకుంజెక్కుల

గు క్రచ్చులు విచ్చలవిడి హెచ్చియున్నవి. అవియన్నియు నీయెడ నియతిచే నెట్టి యవస్థ నొందఁగలవో నిరూపింప నలవడవు. వానిలో ముఖ్యంబెయ్యదియనిన నా యుష్మతియగు మనమంజరి దేవీ పదైక నికేతనంబనగు నీచెంతఁబట్టి నీపదలలామయై యుండ లెస్సఁగనుండునను నదియను నర్థోక్తంబున.

దే. సప్రహర్షాతిరేకంబుగ. ఓయమ్మా నీకును గోరికయట్లయ్యెనా మిగుల సంతసిల్లితి. నీయాదరంబు మన్నించెద నియతిసంకల్పం బెట్లగునో తెలియదుగదా యను నర్థోక్తంబున.

ము. దేవి నీమనోరథంబు ఫలితప్రాయంబ. ఫలించుట కాటంకంబు దాని నెమకి రావించుటేకాదా. దానియమ్మ యభిప్రాయంబునీ కామంబునకు నికామ సాధకంబ.

దే. సోత్సాహంబుగ. సఖి జీవనంబని వచింపుము.

ము. దేవియట్లె.

దే. సఖి యనంతర వృత్తాంతంబు వచింపుము.

ము. మంచిదని దానినొక్కయెడ భావత్కజనక చరణులకుం దెలుప నాసౌభాగ్యవతియ ద్వితీయయైయుండ మనంబుగలదిగ నుండుఁగావున మనమది తలంపఁదగదని యానతిచ్చెనను నర్థోక్తంబున.

దే. ఆహా చిన్నయ్య వాత్సల్యాభినయంబుగాం భీర్యాతిశయంబు నతిశయించుచున్నది. ఇంతకుమునుపు సెప్పితిఁగదా యార్యపుత్త్రుం డేరినైనఁ జేపట్టినట్లు సేసితి నని. అందునుండి యెట్లో నాయభిప్రాయంబు మనంబునం గైకొని తాదృశమావాక తాత్పర్యాను సారికరణి నమ్మకైన స్వాభిప్రాయంబు ప్రకటించిన వాఁడుగాఁడు. కాని నాచేతననుయోగింపఁ బడి యట్లొనరింపవలెనను తాత్పర్యంబు వహించు. ఇంకమన మొనరింపవలసిన పని దానినన్వేషించి రావించుటయయ్యె యున్నది. మంచిది తెరువాత వచింపుము.

ము. మంచిదని. నీవు బంధువత్సలవగుట మదభిలషితంబు మన్నించి యథోచితంబుగ నాత్మీయోపాయ బలంబు వినియోగించి నాకు సంతసంబు సలుపుదువని సమయవశంబున ననన్యసాధననై మిగుల విశ్వసించుచున్నాను. అను నర్థోక్తంబున.

దే. సజుగుప్సంబుగ. సఖి పిన్నమ్మవాత్సల్యం బంతయు సరేకాని యాపె నాయందు నితర సాధారణ సృష్టియ యయ్యెనని తలంపఁదగి కానంబడు.

ము. దేవి యిట్లంటివేమి.

దే. సఖి యామె నీవిట్లొనరింపవలయునని యనుశాసింపందగిన స్వాతంత్ర్యంబు గలిగియుం బెరవారికిం బోలె నాకు నిట్లు ప్రార్థనారీతి వ్రాయుటంబట్టి.

ము. దేవి యింతమాత్రంబున నామెయం దన్యథాభావంబు సంభావింపం దగునా యెందునుండియని యందువేమో వినుము. ఆబాలిక కేతెంచిన యంగద యింతింతని వచింప నలవికాదుగదా. సద్బంధమాత్రమ్మున మన మనంబిట్లు కలఁక నొందుచుండఁ గన్నతల్లి కెంతవంత యగు నిది యొక వింతయేనా యట్టిస్థితిలో నేమి నెమ్మది గలుగు. కావున నాపె యప్పగిది వ్రాయుటయొక్కింతయు నచ్చెరువు కాదుగదా.

దే. సఖి యౌను బాగుగ వచించితివి. శోకపారవశ్యంబుననే యిట్లు వ్రాసియుండు పదంపడి వచింపుము.

ము. అట్లని. ఇద్దియుం బ్రకృత దశావిశేషంబునం బట్టి వ్రాయందగనిదయ్యు భవదీయ తాత పాదమహిమంబునంబట్టి యిట్లు లిఖించితి అట్టి మనోరథంబులు పెక్కులు గలవు కాని యెట్లు పరిణమింపఁగలవో తెలియఁజాలనను నర్థోక్తంబున.

దే. సఖి యాహా చూచితివిగదా మాయమ్మ హృదయ పయస్సరస్వంతంబునకు నీకష్టంబు మంథాన ధరణీధరంబయ్యె అక్కటా విధివిధానంబు.

ము. దేవి శోకింపకు మీభాగధేయ మహిమంబున నెట్లో యాబాలిక వేగంబ మన నయనోత్పలంబులకు నతివిశదంబగు కౌముది కాఁగలదు.

దే. సఖి యట్లైన నస్మద్భాగ్యం బామూల ఫలితంబు గాదా.

ము. దేవి దిష్టంబు కతిపయ దిష్టంబున నీయిష్టంబుల కష్టంబుగఁ బుష్టంబులం జేయు.

దే. సఖి మంచిది నీయుదితం బవితథంబగుత. ఇంక నేమి లిఖియించెనో

యదియును వచింపుము.

మ. అట్లయని. నీవు నాకాప్తవగుట నీవృత్తాంతం బంతయు నీకుం దేటపఱచితి. కావున నిద్ది యంతయుం బరికించి లేఖనీయంబులగు నాపదంశంబులతో యథావిధితంబుగ లిఖియించి యవిలంబితంబుగ సంపందగు. ఇదియ యనేక భావుకాశీర్వాదంబులని దేవి యాయుష్మ మిగుల వ్యాకులమానసయై యుండుం గావున నతిత్వరితంబుగ దాని జాడం గూడం జతవం బొనరింపవలయు.

దే. సఖి యందుకింక సంశయంబా వానింగవికాని తాంబూల చర్వణంబు సేయనుగాదా. అట్లు గాకున్న నార్యపుత్ర చరణ ద్రోహిని యగుదు.

మ. దేవి యాహా యెంత సాహసం బొనరించితివి.

దే. సఖి యీయెడం దదన్వేషణంబు వలిపియు కార్యాంతరం బాలోచింపవలయునైనం జిరదృష్టయగు మన మంజరింగని కాని రెండవ కార్యం బొనరింప మనసు గలుగదు. కావునం ద్వితీయ పత్రపుటి భేదింపుము.

మ. దేవి యట్లొనరింపందగు. ప్రత్యాసత్తియు సూచీకటాహన్యాయప్రసక్తియు మెండుగ నిండియుండెనని పత్రపుటికం దదాలేఖ్యంబు దొలగించి వితతంబు గావించి మించిన వేడుకం గాంచి సంచితాశ్చర్య సుస్థిరాత్మ యగుచు. స్వ.

చ॥ అజుండు స్వసృష్ట సుందరుల కందఱకుం బ్రతిగాంగ సౌందరిన్ । సుజనమతాత్మనీ సుదతిశోభిల నొక్కతె వెక్కతంబునో । స్వజవిషయం బొనర్చె నొకో సిద్ధమిదే యిటుగాకయున్న నా । త్రిజగతి యోషలెల్ల నెటుదీనలు దీనికి ప్రమోల నుండినన్ ॥ ౯౧॥

చ॥ ఇదివిధి సృష్టిగాదయిన నిట్టి సురూపము నెన్నడైన నా । త్రిదివమునందు నేని నొకతెన్ సురసారిని నేని జేసెనే । మదిగన సౌందరీరమయు మర్త్యజగత్యుదిత ప్రసాదయై । ముదమునవే తదాకృతినిం బోల్పగ బుట్టెనటంచుం దోచెడున్ ॥ ౯౨॥

ఇట్లు వితర్కించుచున్నది.

దే. సఖి దీని రూపంబు సేవచించినట్లుండలేదనా మిగుల నచ్చెరువుగం బరిశీలించుచున్నావు.

మ. దేవి యిందుకని సేవవింపసేల నీక తేటపడు నవలోకింపుమని దేవికిం బటంబు గానుపించుచున్నది.

దే. సాశంకంబుగ నవలోకించుచున్నది.

మ. దేవి యిప్పుడీయది నీవదనారవిందంబునకు నభినవ సముదయ దినకర బింబంబును దావకీన నయనేందీవరంబులకు నమృత కిరణ మండలావిర్భావంబును గావలయునని లోంగడవగు నీ సుమువుల గాకుందోచెడు. ఈయెడ నాకు మిగుల వైలక్షణ్యంబు గానంబడు. కావున దీనికతంబు వచియింపం గోరెద.

దే. సౌందర్యం గొలుపు డెందంబున సంకువప్వావన విలాసయగుచు. సఖి వచించెదం గాని ముహూర్తమాత్రంబు సైరింపుమని పార్శ్వంబుననుండు చామరగ్రాహిణిం గాంచి యోసీ నీవు వేగంబుగ శయనగృహంబునం బర్యంకాంతరంబున నొక్క యాలేఖ్యంబున్నది గాని దానిం గొనిరమ్ము అద్దియు దేవి యానతి మూలదండయని యట్లొనరించి దేవి కందించుచున్నది.

దే. దానిం జేకొని యిరుచిట్టల నూలి పారె సారకు నవిరతోదిత చేతశ్చింతావ్యంజక సంకోచాకాంతి శీకర కరవినుత వదన తామరసయగుచుం గనుగొనుచున్నది.

మ. దేవి యీయవసరంబున నీస్వాంతంబ భ్రాంత సంగత చింతా సంక్రాంతత ననుకరించుచున్నది.

దే. సఖి యీవు బాగుగ భావవేదిని వైతివి. ఆచింత యెట్టిదని యనుయోగింతువా సేసిన తప్పుదామటచేలాభంబు లేమియుగాక యనర్థోదయంబునగు. కావున వచించెద వినుము. ఆచింత యాత్మఘాతినికంటె నన్యయగువ వివేకిని జగంబున నెద్దియేవిం గలవాయని విచారాత్మకంబై యుండె.

మ. దేవి నీచేతం బపరిమిత పశ్చాత్తాప పరీతంబగునటుల విదితంబగుచున్నది.

దే. సనిశ్వాసంబుగ. సఖి యల్పబుద్ధులగు మందభాగ్యులకుం దొలుత నలుకదొందరల మెలంగి పదంపడి వగచుచుంటి. సౌడంబే కాగాయని చామరగ్రాహిణిచే సమానీతంబగు నాయుత్తమాలేఖ్యం బొసంగుచున్నది.

మ. స్వ దానిం గని యాహా మహారాజ మధుకరుండు ప్రార్థించుచున్న యీ చిత్రగత ప్రతిమ యవ్యవహిత మువహూర్త విలోకిత చిత్రలిఖితమూర్తియయి కానంబడుచున్నది. దీనికి సంబంధం బెట్టిదో తెలియదు. గాని యద్దియో నొక్కటి యుండవలయు కాకున్న దేశాంతర గోచరయు విపన్న ప్రాయయు నగు నా బాలిక యొక్కడ నసహ్యాప్రాంతరాత్రియందు బహిర్నిష్క్రాంత శృంగార మధుకరీ తాంగియు నేత్రద్వంద్వజ రాజీవ ధ్వజసంప్రార్థితయు నగు నీ బాలిక యొక్కడ. ఇరువురు వేరుగానుండురని తలంచుటయు నేయంశంబున నైన నొక్కింతయేని భేదంబున విమర్శ విషయంబున నిర్విషయంబగుట సంభావింపనైన సంభవింపం దగదు. దీని మూలంబు నాకుం దెలియకున్నం గొన్ని చేష్టావిశేషంబుల దీనికిం దెలియునని యు తోచుచున్నది. కావున నీవు వలన నే వినవలయునని. ప్ర. దేవి యిది యేమిటి.

దే. సఖి యిదే కాదా నా యజ్ఞాన ఘనపేటికా సముద్ఘాటనంబు.

మ. దేవి సాంప్రతికంబగు నీయవస్థం గావ నా మనంబు పాండవసోదరంబగు చున్నది. కావున సైరణంబూని దీని నిదానంబు నాకుం దేటపఱుపుము.

దే. సఖి చేసిన తప్పితంబ చాలు నీకుం జెప్పమి యను లెప్పితంబుగూడ నొకటి గావలెనా విను. ఇద్దియ మనమంజరి. జరిగిన కొయింబో బుద్ధిని దాని దండించిన నేను బిడాలబుద్ధి బిడ్డం గొట్టికొన్నదాననైతిని.

మ. దేవి యిది మిగుల నాశ్చర్యకరంబై యుండు. మానిసిని బోలు మానిసులు జగంబున నుండరా. ఇంతకుమున్న మనము కలితోంగూడ నది యేదేశమం దుండునో యని తలంచుచుంటిమిగదా. ఇంతమాత్రంబున నిద్దియ యని నిర్ణయింప నెట్లుగ నలవియగు.

దే. కాదే చెలి గా విను. నేనవివేకగ్రస్తయు మందభాగినియు నగుటం గానకపోతిని. గాని యీమెడ వివేక దీపచ్ఛాయం గన నిద్దియ యిదియని నిశ్చయింపుట కిసుమంతైన కొఱంత గానంబడదు. ఇందులకుం బ్రధాన కారణంబుల నవరీణంబులు పెక్కులు గలవు. అవి యెవ్వియంటివా తెలిపెద విని యాలోచింపుము. మొదటిది దానిశైలి యంతయు నమ్మదే. కేచరికవ్యాధిప్రసంబు గలుగుట దాని నొక్కింతయైన లెక్కింపకుంటిని. రెండవది దానియందు నాకుం బొడమిన

యర్మిలి పెఱితిఱి వచింప నేల. ఆర్యపుత్ర సహాసీనయై యున్నవేళ దాని రూపుమాపవేఁయు నెత్తిన చేయి యత్యుత్కృష్ట కృపాసౌహార్ద్రా విష్టబ్ధంబగుట వ్రాలదయ్యె మఱియు నమ్మవ్రాసిన కమ్మకరణిం బేటిక కాంతస్వర్తినియై చెలితోంగూడ నిది యేతెంచుటయు. నర్మస్థానంబున నుండుటయుంగా నడుమనే యార్యపుత్రుండు మహారణ్యంబున నొక్క రక్కసి సమయించుటయు సర్వజ్ఞకల్పుండగు మాపిన్నయ్య దీనికం గలిగిన యుంగడ విని నిర్వికారుండై కతిపయదినంబుల దానికి లగ్గు చేకూరునని సచించుటయు నిత్యాద్యమిత సుతర్కహేతుజాతంబున నిది మన మంజరియని నిర్ణయించుటకు సంశయంబు సంగతంబుగాదు. మఱియు నార్యపుత్రునకును దానికిం బోలె విధివశంబున స్వప్నసంగతంబు గావలయు. కాకున్న నాయనకు నీనడుమం బొడమిన యమితంబగు నాత్మవికృతియు నాధమూలంబకాని యాధినిదానంబు గాదు. అట్లైన దివిషద్భిషగ్విశేష విషయులైన నప్రత్యచికిత్సకులు నిర్విచికిత్సంబుగ దాస వారింపలేరా. మఱియు నొక్కటిగలదు దానికి స్వప్నసంగతియైన కాలంబునకు సరిగా నే యార్యపుత్రుండు స్వస్థుండై యుండె. నాకు వెఱచ్చి యీయుదంతంబు నాకు శ్రోత్రసంగతం బొనరించినవాడుగాడు. అయ్యెడన దీని చెలినింగూడ గాంచియుండు. కాకున్న నేతద్దర్శనంబున స్వస్థకల్పుండెట్లగు. విప్రశ్నికయుం జాల సంగతులు సదృష్టాంతంబులుగ వచించె దీని సంగతి తెలిసియుం జెప్పునట్లు తోచుచున్నది. అందుకు మూలంబు నేనియెడ నిట్టి విషాదంబునకుం బాల్పడి యుండుట వైషమ్యంబనియుం గాంబోలు ననువర్థోక్తంబున.

మ. నీ చెప్పినదంతయు సత్యంబ కాని యందుకు మూలంబు దానిక యిట్టి యవస్థానుభవంబు వైధంబని వచింపవలయు.

దే. సఖి యిట్లనకు. ఇంతిపగకును దాని సుగవర్ణనింబోలె సమ్మానించుచు నేయుంటిని దానికి నిర్బంధావమానంబులు గాసంత యెక్కువ తక్కువగా మూడు జాములగును. ఇంక నా యుపాయంబున వీని మఱమనట్లు చేయంగలనుగాని యెట్లైనను నాకుం దోరయై యిక్కడ నిలసి మదాని జుంచు వెపల నామనం బెట్లు సిబ్బితి నుబ్బియుండదు. మఱియుం బతివ్రతా శిరోమణియగు నాయమ్మగలసినప్పుడో బిడ్డా యజ్ఞానంబున నీపట్టినిట్లు సేసినందుకు నాకుం జింతలేదు కాని పతికిట్లు విమతం

బొనర్చుట సంగతంబేనా యని యడుగ నేమని వచింపను. కావున నిద్దియంతయు నాయభాగ్యంబయని వచింతు.

ము. దేవి యిట్లు చింతింపకుము. ఆమె సౌశీల్యవై దుస్సాద్ది సకల సద్గుణ శరణంబని నీవ యెఱుంగుదువుగదా కావున దానికీదశ దైవికంబయనియెంచి మించిన వాత్సల్యంబున నిన్ను మిగుల మన్నించుఁ గావున నెట్టి సందియంబును మనంబున నుండ నీక ప్రసన్నాత్మవై ముందు చేయఁగలచెయువు పరికింపుము.

దే. ససంభ్రమంబుగ సఖియా హా యొకప్పు డొక్క పొరబాటు పొడమ నయ్యెడనఁ బెక్కులగునవి యేతెంచుఁ గదా. వెనుకఁ జేసిన తప్పుకంటెను జ్ఞాన పూర్వంబగుట మఱియొక నపరాధం బొనరించితి

ము. దేవీ యది యేది.

దే. సఖి మంజరీ జ్ఞానం బెప్పుడు నాడెందంబునం బొడమె నయ్యెడన దాని బంధంబుఁ దొలఁగించి మానించి పదంపడి యీవృత్తాంత విచారం బంతయుఁ జేయవలసియుండె. అట్లొనరంప కింత తడవు దాని నిర్బంధం బోర్చితిఁగదా. ఇంతకంటె దుశ్చేష్టితం బెయ్యది నాకు.

ము. దేవీ యౌను. గతంబునకుఁ జింతింప నేమి లాభంబగు వేగంబ యట్లొనరింపుము.

దే. సఖీ సరేకాని మనమంజరి యుపాధ్యాయయగు నామె నేఁజేసిన తప్పితంబునకుం గినిసి మహామహిమ యగుట నాకు నేమైనఁ గీడు వొడమించునా.

ము. అలఁతి తతి నంతరంగంబునం జింతించి. ప్రి. దేవీ నీవిట్లు సందియంబు నొందకుము. ఆమె మహామహిమయని నీవవచించితివిగదా. శాంతి కృతజ్ఞతాది మహనీయ గుణులుగాని వారు మహామహిము లెట్లగుదురు. కావున నీవిట్లొనరింపు. మీద నేమంబయగు.

దే. సఖి యిప్పటి కిద్దియ లెస్సయ్యె కానంబడు. నీవును రావలయునని దానితోడ మంజరీ నివాసంబున కరిగి యామోచకేఖం దొలుతంగాంచి. భగవతీ యవిదిత కృతాపరాధయగు హేలావతి వినీతయగుమం ప్రణమిల్లు చున్నదని యామె పదంబుల నొరగుచున్నది.

ఆ. అధర స్ఫురణ సంవలిత బాలాత పానుకారిస్మితరోచి రలంకృత వదనారవిందయగుచు. దేవీ యభిమతార్థ లాభంబుల నెల్లయెడల వర్ధిల్లుచుండుము.

దే. సమ్మోద సౌహృద వినయంబులు ముప్పిరిఁగొన భగవతీయనుగృహీత నైతిని. అస్మదభీష్ట లాభ సంపత్సమృద్ధులకు భగవతియనుగ్రహత నొందుదని కరణత్రయంబున విశ్వసించుచున్నాను.

ఆ. దేవీ దైవంబట్ల యనుగ్రహించెడునని సఖి మంజరి నీయక్కఱుం బ్రణమిల్లుము.

మం. కృతోత్థానయగుట శృంఖలాబద్ధ చరణయగుట యత్నం బొనరించుచున్నది.

దే. సభయ లజ్జారాగంబుగ· ఆయుష్మతి దేవీప్రదైక వనతి సైరింపుము. నేఁజేయించిన యపరాధంబునకు నేనప్రతీకారం బొనరించెదనని దాని చెంతకుం జనుచున్నది.

ఆ. దేవీ నీకిది చెలియలుగావున దీని నిగళవిమోచనంబు పదస్పర్శ మూలంబగుటఁ బరిచారిక రావించి చేయింపందగు.

దే. భగవతీయట్లు వచింపందగదు. పెద్దలు పుత్రాదుల వాత్సల్యంబున బాల్యంబునందు మస్తకవిన్యస్తలం జేయరా యను మ సంకోలఁ దొలగించుచున్నది.

మం. ససంకోచంబుగం బరాఙ్ముఖియగుచున్నది.

ము. సఖీ మంజరీదేవి యీయెడలఁ జిన్నమ్మ శృంగారవల్లి యంపిన కమ్మం గాంచి నిన్నుఁ జెలియలుగా నిక్కంబుగం దెలిసికొని స్వాపరాధపరిమార్జనంబునకై నిగళ విగళనచ్ఛలంబున నెద్దియో సలుపుచున్నదని నిండుగం దెలిసికొనుము. దేవి సేయుపని కవకాశం బొసంగుము.

ఆ. సఖి మంజరి యమ్మ లేఖనంబేఁగాని దాని సంగతులు దెలుసుకొందము స్వస్థవై యుండుము.

మం. అట్లొనరించుచున్నది.

దే. దానిపదంబుల గళితనిగళంబు లొనర్చి యుచితవచన రచనంబుల దానిం

బ్రసన్న మనస్కం జేసి యంకపాళి నాపీనింపఁ జేయుచున్నది.

ము. దేవి చూచితివా యీభగవతి కాంతి సౌహృదాది పరభాగంబు.

దే. సఖీ కృతాపరాధనగుట నేనీయెడ నీమెయెదుట నేమియు వచింప నేర.

ఆ. సఖీ మంజరీ యకలుషమనీషవయి యత్తికకుం బ్రణమిల్లుము.

మం. సప్రసాదంబుగ నట్లొనరించుచున్నది.

దే. భగినీ నన్ను సఫలజీవిత సంపూర్ణ మనోరథం జేసితివి. ఇంక నద్యాప హితంబుగ మదీయదేవీపదపదంబవయి నీరజనని వగుము.

ఆ. దేవీ యాహా నీసాహసంబు దీనిమాత్రపితల యభిప్రాయంబు పరికింపక యిట్లంటివి గదా.

దే. భగవతీ యార్యపుత్రునకు దీనికింగలిగిన సంబంధంబు నీకు విదితంబకదా నాయభిప్రాయం బంతయు నిపుడు నేఁజెప్పజాల. పిదప నాప్రియ వయస్యయగు నీముక్తామణివలన విశదంబగు. మాత్రపితల తాత్పర్యం బెట్లుండునోయని యంటివా యీలేఖ వీక్షింపం దగునని యొసంగుచున్నది-

ఆ. దానినంతయు బరిశీలించి దేవీ నీయాశయంబు సర్వానుకూలంబై యుండెఁగాని మనతలిదండ్రుల తాత్పర్యంబు విశేష విభవ ప్రకాశంబుగ దీనికిం బరిణయంబు సేయు మనంబుగలదు.

దే. భగవతీ యట్లైన మనమందరము విహిత పాణిగ్రహణులైన యీదంపతులతో వారికడకేగి కొంతతడి యచ్చటి మహోత్సవంబులనుభవింతము. నీవుసత్యాశీర్వచన వయితివేని యొండు దలంపందగదు.

ఆ. దేవీ యట్లైన నీయిష్టానుసారంబుగ జరుగందగు.

దే. భగవతీ నీచే జీవితనైతి సంభూత విస్రంభ నగుట నొక్కటి యడిగెద. మీకిచ్చట నియతవర్తనంబు.

చ॥ వలినికనంబు ధూపసతి నాగవధూటికిఁ బేటికాంతర । ప్రలయక రావరోధము కలానిధిమండలికింద మోగ్రహా । కలనము మాలతీలతకుఁ గాశవికాసదకాల లాభముల్ । సలలిత సస్యరేఖ కతిశాత నిదాఘ భరంబునుంగదా ॥ ౯౩ ॥

ఆ. దేవి. ఇట్లు వచింపం దగదు. నీయాదరంబునఁ గుశలంబుగానే యున్నవారము. సూక్ష్మదృష్టినాలోచింప.

ఉ॥ ఈకమనీయమూర్తి కిటులేటికి రావలెనంగదంచు వే । గాకల నొందరాదెపుడు గాలవశంబున నెట్టివారికిన్। శాకతొలంగవాపదలు దాను నరేంద్ర యుధిష్ఠిర ప్రియల్ । లోకమునందు నన్‌బవిసిలోసిన నందరె పెక్కుకష్టముల్ ॥ ౯౪ ॥

కావున నియతి నియమనంబునం జేసి యెల్లవారును గాలవశంబున సంకోచవికాసావస్థలం జెందుట యాబాల గోపమాపండితంబును విదితంబుగాన దీనికి వగవం దగదు.

దే. భగవతీ నీవతి నిపుణాత్మవుగదా తొలుత నేనడిగిన యెడనైనం బదంపడి యెప్పుడయిన గోష్ఠీవశంబుననైనం బ్రణయంబు సఫలంబగునటుల నొక్కింతయేని మీవృత్తంబు విదిత చేల చేయకపోతివి.

ఆ. దేవీ ప్రచ్ఛన్నతనున్న మాకుంగొంత గోరంతయిన నుంటెకదా యద్దిరేకుండుటకుఁ జెప్పవలయు. మాకువిస్రంభంబు పూర్ణంబుగ నుండుటఁ గతంబు గానం బడదుకాని యాప్తతవలనం జెప్పవలసినదే. అట్లు గానుండుటకుఁ గారణంబడుగు వచించెద. దీనిజన్మ కాలగ్రహస్థితిఁ జింతింప మధ్యకాలంబునం బరిభవాంతంబగు పారతంత్ర్యంబనుభవింప వలసియుండె అద్దియుగత ము ర్తంబులోడ సమాప్తంబయ్యె ఇంకనిది మండలేశ్వర వల్లభయై సవిశేషంబులగు మానుషానందంబు లనుభవించు. ఇద్దియంతయుం బరిశీలించి యిచ్చట నిట్లుండుట మిగుల కల్యాణకరంబని యెంచియు నమ్మవచించిన యడియాలంబుల నీవు హేలావతి వనియు నెఱింగియకరంబు సమ్మదంబున నుంటి. భయద్విషయంబగు పారతంత్ర్యంబును దీనికి శిష్యనకు సద్గురు విషయక పారతంత్ర్యంబు కరణి పరభాగ కరంబయగు.

పదంపడి చింతాపరీతస్వాంతుడగుచుం బ్రవేశించుచున్నాఁడు రాజు.

రా. ఆహా నియతి నియామక వైచిత్ర్యంబు । శరీరులకు సమ్మోద విషాదంబులు నెట్టివారికైన ననిరూపణీయ కారణంబులగుచు నేతెంచుచున్నవి । అద్దియెట్టంటే! దేశాంతరవిషయయు నదృష్టచరయునగు నా బాలికయెక్కడ నిజగృహాంతర వా

సియగు నేనెక్కడ । అట్లైన స్వప్నసంగమంబెక్కడ తద్విషయ విషాదంబున కనర్హ్యనదుర్నివారతరయెక్కడ। మఱియుం జాగ్రద్దశఁదల్లాభంబెక్కడ స్వప్నానుభూతావస్థాప్రత్యక్షీకరణంబెక్కడ । మఱియుం జిరతరావసరంబునఁ దర్శవిషయంబగుట సంతోషవిశేష నిధానంబగు నాయుష్టవస్తు సంబంధంబు యాదృచ్ఛికంబై లభింపనప్పుడ శేషీనిరోధంబు మద్వర్తనంబున కనిరోధకంబుఁ గాక తత్పదంబులకు నిట్టిదయ్యె । ఆహా దేవియెంత చండురాలు । చిరకాలాను వృత్తవర్తనుండగు నన్నెగణింపక నవమానించె నట్లుండ వారినవమానించుటన నెంత । గుడిమింగు వానికి గుడిలోనుండు లింగం బుట్టిపడియుంబైనఁ గాదను లోకోక్తియతి రిక్తార్థంబే । కాలవర్తితంబగు సదృష్టంబు మహిమయేరికి విజ్ఞేయంబగు । నేనితిపరకైతేఁ బెక్కుతరినుండి దేవిరఁద్రాన్వేషణ తత్పరయగుచుండినం దానికందకయును పాలంభనీయుండనై యుంటిఁగాని యిద్యోడ విద్యాదియుంతయు వితథంబయ్యె కానిమ్ము నాకు నేతెంచునది యేదియైనట్లైన మిగుల విషాద పరిభవంబుగాదు. దేవియాబాలికదెసఁ జేసినకంపంబు నాడెందంబు శిలామయంబైనను దీంద్రంబుగ మండుచున్న మెండుకొలిమి కరణినీరు సేయుచున్నది. మఱియు దానివీడి యేతెంచినపిమ్మట నచ్చట మఱియేమివింతలు గలిగినవో తెలియంబడవు. ప్రియవయస్యుండు తదనంతరంబునం జరిగినవృత్తాంతంబంతయు ననంతరంబునకు సంగతం బొనర్చుకొని యేతెంతునని వెడలి తడయుచుండె నను నుంకింతించుచు నెదుట దూరంబుగ దృష్టిబఱపి, ఆహా ప్రియవయస్యుండు గడు వేగంబున నేతెంచుచున్నాఁడు. నతానునుండగుట ముఖలక్షణంబు లక్షణీయంబగు నీయెడ నేమివినవలసియుండునో యని తలంచుచున్నాఁడు.

అయ్యెడఁ బ్రవేశించు విదూషకుండు.

వి. వికచకమల విమల వదనుండగుచు, వర్ధిల్లెడుం బ్రియవయస్యుండు చిరతరావసరంబున నభిలాష సంతాపంబగు నభీష్టలాభంబునకు లగ్నకత్వ ధురీణంబైన దేవీప్రసాదంబున.

రా. సందేహదేహ మనస్కుండగుచు. స్వ. ఈతఁడెప్పుడెప్పుడు పరిహాసప్రకృతియగుట విరుద్ధార్థంబుల వచించువాఁడు గావున నిద్యోడను నట్లనవియుంచు నిద్దియు విశ్వసింపం దగదు. ఏతాదృశ వ్యాకులావస్థా దుస్సావస్థావసరంబున మన్మనోవినోదన పరుండగు నీసుహృద్వరుండు మృషాపరితోషపాదక సంభాషణుండగువా యనుచు తదవసరోగిత దక్షిణేక్షణా దిస్పంద ప్రముఖ శుభలక్షణంబుల నతిక్షణా నభిమత పక్షుండగుచు సంతోష విషాదంబుల శకావిశేషంబుల దైవప్రేరితంబులగు టందు ప్రాప్తి కెంతసేపుగావలయు, నియతి సదయ హృదయంబేని తాత్కాలికానిష్టంబు మహేష్టంబై పరిణమించునని. ప్ర. వయస్య యాధివిభూతస్వాంతుండనగుట నీభాషితంబు తెలియనేరనైతి. వెండియు వచింపుము.

వి. సాశ్చర్యంబుగ. ఆహా వయస్యాయీయుదితంబె యిపుడు శ్రుతిసంగతంబుగాలేదా యని యట్లతిరిగి వచింపుచున్నాఁడు.

రా. కందళదానంద హృదయుండగుచు. వయస్యా నీయుదితంబు నిశ్చితార్థగర్భితంబేనా.

వి. స్వ ఆహా యితని కిదివరకును నావచనంబునందు విశ్వాసంబు దిలకావసంబుగాదు. కావున నిట్లువచింతునని. ప్ర. వయస్యా నే బ్రాహ్మణుండనైతి నేనియిది వేద విధియని విశ్వసింపుము.

రా. ప్రమదమయ మానసుండగుచు. వయస్యా యిట్లేని విషాద విపన్నంబులగు నాప్రాణంబుల కీవ్యాహారం బమరాహారంబయని విశ్వసించెద.

వి. నేనియ్యెడఁ బెక్కులు వచింప నేల అచిరంబ నీకద్యాది ప్రత్యక్షంబగు.

• రా. సవిస్మితంబుగ. వయస్యా జీవితుండనైతిఁగాని యీబు మనమాయుద్యానంబున నుండివచ్చిన పిదప నేమిజరిగెనో దేవికిట్టి ప్రసాదం బెట్టుకలిగెనో విననవంజతి కుతూహల సంభ్రమ సంభరితంబగుచున్నది. కావున నది వచింపవలయు,

వి. వయస్యా యద్దియంతయు సవిశేషంబుగ వచింప నిది యవసరంబుగాదు. కావున ముఖ్యాంశంబు వినిచెదవినుము. త్వదీయవ్యాదయాప హారిణియగు నాబాల దేవికించిన్నమ్మ కూఁతురు మంజరియనునది. నీవు మధుకరుండవగుట భవత్సంజీవననిదానంబు. దాని నీకుం బెండిలిసేయఁ దమిసేన యితర రాజకన్యా పరిణయుని వారిణియయ్యె ఈదినంబునం బ్రథమప్రహరారంభంబునం దనయావఱనని యంపిన కమ్మవలన నీబాలిక తన చెల్లెలని నిక్కంబుగాఁ దెలిసికొని సముదితానుతాప పరిపూతచేతయగుచు విస్మృతావమాన యగుచటుల దానిమన్నించి చెలితోఁ గూడ నంతఃపురంబు

వ నునిచె. అవిలంబంబ తత్కరగ్రహంబు నీకగు.

రా. వయస్య యిద్దితథ్యంబైన సచర్చాధ్యాహారంబుగ వచించెద నాకనాయకుండు దేవతాత్మయగుట నింకమున్నింపంబడు.

వి. వయస్య యిద్దియ యుచితంబు. ఈబాలిక నీకబ్బెనేని నతిపురుషార్థ సంపత్తివి కావా అట్లయగు.

రా. మరియేమి యుదంత విశేషంబులు.

వి. దేవియు నీకడ కియ్యెడ నేతెంచుఁగావున నవిదితైత దుదంతంబుగ నతిఖిన్నవికరణి నిపుడు నీవుండవలయు. ఎందునుండియని యడుగుదువా దేవి యిదివరలో నతిచండస్వభావ యువంచనావసరాన్వేషణ జాగరూకయు ననునది నీకు విదితంబ కదా ఇది యెంతమాత్రంబైన మన మెఱుఁగునట్లుంటిమేని దేవిప్రలంభ మారంభయగుటఁ దాఁజేయునుద్యమం బీయెడ నిలిపిన నిలుపుఁగావున నిట్లు వచించితి.

రా. వయస్య మేలుమేలు నీవచించిన నుడువంతయు నిక్కంబ. ఔను దేవి యట్టిద. మనమీయెడ నేమిసేయవలయు.

వి. వయస్య నీవీయెడ విషాదశయనంబునం బన్నుండుము. నేను నీచెంతన కూర్చుండి యుండెద. నీవు తాత్పర్యోల్లంఘనంబునం గలుగునను తాపంబభినయించుచుండుము. నేనును నీకు బుద్ధులు వచించువానివలె నుచితోదితంబులు పలుకుచుండెద.

రా. సప్రమోదంబుగ. వయస్య బాగుబాగు. నీవొంటిగం బ్రత్యుత్పన్న మతివకావు అనాగత విధాతయు నగుదువు.

అని రాజట్లొనరించుచున్నాఁడు.

వి. బహిర్జనాలక్షణీయ స్థితియై దేవీమార్గం బవలోకించుచు రాజుతో నుచిత సల్లాపంబు లొనరించుచున్నాఁడు.

పిమ్మటఁ బ్రవేశించుచున్నారు. దేవియు సఖియు.

దే. ప్రకటిత ప్రమోదంబుగ. సఖీ యిపుడుగదా నేసుజీవితనైతి.

స. దేవీ నీకోర్కెల కెప్పుడేయడ్డంకులు వాటిల్లె. నీవెల్లయెడల విధేయభాగధేయ వగుట ఫలితలాలసవె.

దే. సఖియింతకుం దొలుతవరకు నెప్పాపంబుననోకాని యుత్తరంబు రాక మునుపు భర్త్రపగాఢ కాలుష్యంబునం బిమ్మట నే తదపరాధ కాలుష్యంబునను నిట్లు జీవింతునను తలంపు గలుగదయ్యె.

స. దేవి యిట్లుండుట సతులకు నైజంబకాదా. నీవంటి సతులయందు దైవంబు దయ దొలంగి యుండునా.

దే. సఖి నాసతీత్వంబు వచింపకుము. అదిదలఁచి నాయుల్లంబు గల్లగాదుసుమీ యపత్రపోదన్వంతంబున మునుఁగు. దైవంబకారణ కరుణ సర్వశరణంబగుటనో ధర్మపరుండగు నార్యపుత్రునిం బ్రేమించునది యగుటఁ దదీయత్వానుసంధానంబుననో మనమంజరి భాగ్యవశంబుననో యప్పుడ యా లేఖనందఁజేసె. కావున నెంత యుపాయంబు గాఁగలదని తలఁతువు. వచించెద నాలింపుము. ఆలేఖచూచుటకుం గాని మంజరినిగా నెఱుంగమి బలాత్కారంబున సమయింపవలయు నంతయులుకగలిగె. అట్లుజరిగించిన నార్యపుత్రుండేమగు. ఆయనమాట యటుండనిమ్ము. పదంపడియైన నీవృత్తాంతంబు దెలిసిన విషాస్వాదంబుననైన రజ్జు బంధనంబుననైన జలానల ప్రవేశంబులనైన నయ్యెడన యొడలు విడువవలయుఁ గాని యెక్కతంబుననయిన నొక్క నిముసంబుననైనను సురులఁదాల్పఁ గలనా.

స. దేవి యింతకును నీయదృష్టంబ ప్రధానంబని యేనెంచెద.

దే. సఖి యీప్రశ్నోత్తరంబు కెయ్యదికడ ఇది యిటుండనిమ్ము. ముందేమి సేయవలయు.

స. దేవి యిదివరకు నాకన్యాద్వయంబునకుం బూర్వ బాంధవాద్యభిజ్ఞాన నివేదనంబున సవిస్రంభంబగు ప్రీతిపుట్టించి మంజరికి వైవాహిక సంవిధానంబులు సేయందగు. వారిసమకూర్చితివిగదా. ఇప్పుడింతకంటె ముఖ్యంబగు నొకకార్యంబుండునని తలఁచెద.

దే. సఖి యదియెద్ది.

స. దేవి మహారాజు మధుకరుం డయ్యెడనీచేత విధూతుఁడయ్యుండునో తెలి

గుట భవదనుభవ సౌఖ్యాంచితురాలకిడఁ దనకుఁ దృప్తికలుగదను భావంబుననే తద్విష యంబై యిట్లు సేయుఁ గావున నీవు దేవీమనోవినోదనైక పరాయణుండవు గావల యుఁ గాని పెఱతెరువున డెందంబు నడిపింపం దగదు.

రా. వయస్య బాగుగ వచించితివి సరేకాని మదాసక్తయు మత్కామితయు నగు దానినిట్లు నాయెదుటన వంచించుకంటె దానిమన్నించి నన్నుదండించుట నా కమందసమ్మద నిదానంబుగదా. మఱియు దేవి యయ్యెడఁ దనపాదంబులకు బ్రణామ గ్రహణంబునకైన నవకాశం బీలేదని. ఈషదవసరంబధ్యాహరించి. వయస్య నీయు క్తి యుక్తియుక్తంబ దేవీమతంబు విదితంబయ్యె వినుతాచరణం బొనరించుట నీకొప్పి తంబు నాదేయని యొప్పుకొనవలయు. ఇయ్యెడ నాకుంగ్రహంబుల నుచిత స్థానంబు లనుండి వ్యథాసంధాయులుగాఁగ దేవి యేమిసేయు. స్వకర్మవశ సంప్రాప్తంబులగు కష్టంబులు వచ్చినయెడల స్వకర్మచింతనం బొనరింపక నితరుల దూరుట మూఢలక్ష ణంబకాని విపశ్చిత్ప్రకృతిగాదు. ధీరులగువారాధులేతెంచి నప్పుడు నిర్వికారులై యుందురనియు శోకవ్యాకులగుట ధీరలక్ష్మగాదనియు నే నెరుంగుదు. ఈబాలిక కేతెంచిన కష్టంబును గాలానుగతంబుగావున దీనికి వగవనుగాని దేవియయ్యెడల చం డక్రోధయగుట నింక నేమిసేయునో యేదుగంతంబు శ్రవణవిషయంబగునో యని నా మనంబు వికలంబగుచున్నది. ఊసురులును గంపింపుచున్నవని తూష్ణీకుండగుచు న్నాఁడు.

స. దేవి యీమహారాజు తాత్పర్యంబంతయు విదితంబయ్యెఁ గదా యనువ ర్థోక్తంబున.

దే. ససంభ్రమంబుగ. సఖి పెక్కుమాయలకిది యునవనైకానంబడదు. ఆర్య పుత్రుండు వచించుచు వచించుమను సురలు చలించుచున్నవని యూరకున్నాఁడు గావున నిది యత్యాహితకరంబై యుండె. అక్కతంబున వేగంబేగి యతని నాశ్వా సింపవలయునని సత్వరంబుగ దానితోడఁగూడి పతిపర్యంకాంతికంబు సేరి యార్యపు త్రి యిదుగో నీజీవ సంజీవనవల్లియని యువజననీ సంప్రేషితంబగు నామంజరిపటం బతనికి దృష్టివిషయం బొనరించుచున్నది.

రా. తదాలోకన జనితమహితాద్భుత విభుతతదవసరీయాధి చేతస్కుండగుచు

స్వప్నాను భుక్తతదీయరూప వేషాదికంబు దలంచి నిర్నిమేషంబుగ దాని నవలోకిం చుచున్నాఁడు.

దే. ఆర్యపుత్ర దైవదిక్షా విషయంబగుట నీ యభిలాషంబున కేకనికేతనంబై న దీనిపాణిగ్రహణంబు సంఘటింపం బూనిన యాగ్రహంబున నేనొనరించిన మహా పరాధ వ్రాతంబెల్లఁ గనికరించి సహింపంగోరెద నదియు నానియతి నీయెడ ఫలితం బగుతయని ప్రణమిల్లుచున్నది.

రా. సాశ్చర్యానందంబుగ. కృతోత్థానుండై దేవిఁగర సరసిజంబుల నెత్తి య థోచితంబుగ సంభావించి మహాపీఠంబున దేవితోడం గూడ నాసీనించుచున్నాఁడు.

అతని యానతిఁ దద్వయస్యయు నుచిత పీఠంబున నుపవేశించుచున్నది.

రా. ససమ్మదాద్భుత ప్రసంచితవై స్వర్యంబుగ. దేవి యీవృత్తాంతం బం తయుఁ జింతింప ననూహవిషయంబై నామనంబునకు మిగుల మహామోహం బొనరిం చుచున్నది గావున నీబాలిక యెవ్వతో వచింపవలయు.

దే. సఖి నాలోకించుచున్నది.

స. మహారాజ.

క॥ తావకహృచ్ఛశిమణి సంద్రావణచణ సుగుణకిరణ ధన్యవిధుతకృ। ష్ణావి ర్భవనఘుజనిష్ణుగు నీవాసువు దేవి చెలియతే యని కనుమా ॥ ౧౫ ॥

రా. అమందసమ్మదోదన్వంతంబున మునింగి కొంతతడికెందేలి దేవీ విస్రంభ తటాధి రూఢుండై. దేవి యీవృత్తాంతం బుత్తరోత్తర వర్ధిష్ణువులగు విస్మయప్రమ దంబులనీనుచున్నది గావున నిదియంతయు సంతతంబుగఁ దెలుపవలయు.

దే. సఖి యీవిదూషకుండు మనకుం బరమాప్తుండు గావున నాకమ్మ యీత నిచేతికిమ్మని వచించి యతనింగాంచి యోయీ దీనితాత్పర్యం బంతయు నార్యపుత్రు నకు విశదంబొనరింపుము.

వి. దేవి యియ్యెడ భవత్ప్రణయ మహార్ణవం బతికూలంబగు.

దే. తమస్పమయంబునం దన్నినారకంబగుటఁ గదా దృషత్సామాన్య గణితం బగునది మహామణియని తెలియంబడుచున్నది.

వి. దేవి మహానుగ్రహంబని యట్లొనరించుచున్నాఁడు.

రా. సాశ్చర్యంబుగ దేవి యిందలి యనేకసంగతులు నాకుం బ్రత్యక్షానుభవ విషయంబులే-

స. మహారాజు పరికింప నన్నియు నిక్కంబులే.

దే. ఆర్యపుత్ర స్వప్నవృత్తాంతం బెన్న డేని వినోదంబునకైన వచింపితివేని నిట్టి కష్టంబులు మనకుం బ్రాపింపకుండు గదా.

స. దేవి యిట్లనకుము. మహారాజు సర్వదా సాధారణ సంభాషణంబులను వేమివచించిన నీకేమిదోఁచునో యని సంశయించుఁ గదా యిట్టిసంగతి నీతోఁ జెప్పట కెట్లువేడుకపడు.

దే. నిట్టూర్పునిగుడించి. సఖియిట్లు ప్రచ్ఛన్న వృత్తి నేలయుంటివని మనమంజరి చెలియగు నామోదరేఖ నేనడుగ దీనికిం గొంతకాలం బిట్లుండవలసెఁ గావున నిట్లుంటిననియు నిక మీద నిది మహాభాగ్య సేవధియగుననియు నామె వచించెగదా అక్కరణి దానికిట్టి కష్టానుభవంబునకై యింతయు సమకూడెనని తదాగమనంబు మొదలుకొని యావద్వృత్తాంతంబు వచింపుచున్నది.

రా. దేవి సంఛిన్నాధి బంధంబుగ నేననుగ్రహింపఁ బడితి.

దే. ఆర్యపుత్ర యీక్షణదమాతోఁ గూడ నీకు నభివ్యంజిత స్వాభిధేయంబగుఁగావుత.

రా. దేవి యనుమ్య దెట్లు.

వి. వయస్యా యిదివరకును నీమనంబు చరమసరణిఁ దొలంగలేదా.

స. మహారాజ యీరజని ద్వితీయ ముహూర్తంబున దేవి తన చెలియలి చరణారుణాంబుజంబునకు భవదీయ పాణితరుణారుణాంశు సంపర్కం బొనరింప సమకట్టి యున్నది.

రా. సలజ్జాంతరిత సమ్మదుండగుచున్నాఁడు.

వి. సానందాతిరేకంబుగఁ బీఠంబునం దిగి నిలువంబడి. ఆహా వయస్య నీభాగ్యం బామూల చూడ కుసుమితంబయ్యెఁగదా. అవ్యవహితంబుగ నట్లఫలింపనున్నది

దైవంబు ప్రసన్నంబయ్యెనేని తత్ప్రసాద పాత్రులకు నెయ్యది దుర్లభంబు. సకలగుణంబుల నఖిలలోక బాలికా మతల్లిక స్వప్నోపభుక్తయగుట యెక్కడ నద్దియు విదితయై నిజస్థానంబు సేరుట యెక్కడ. మఱియు నది కాలవశంబున నిర్బద్ధయై స్వాప్నికవాసనావశంబున నాధివిధాయిని యగుట యెక్కడ పదంపడి విదితబాంధవయై స్వరక్షిణియగు దేవికి సత్యసంకల్పతా నిర్వాహకత్వంబున నమంద సమ్మద సంధాయిని యగుచు నీకుం గరగతయగుట యెక్కడ, ఇద్దియంతయు వీరందఱొనరించిన యారాధన నతి తుష్టంబగు దిష్టంబు విలాసంబుగదా. సరే నేనిప్పుడ వచించెద నన్నీదినంబున హైయంగవీన సిక్తంబులగు మహాభక్ష్యంబుల ముంచి యెత్తవలయు. భళీ వీరట్లొనరించుట నీదివంబు నాకును సుదినంబ యని నిగర్గళంబుగం బలుమారు నటించుచున్నాఁడు.

దే. సస్మితంబుగ. సఖి చూచితివే యీబ్రాహ్మణుండు మిగుల నల్పపంతోషి. మనమింతవైభవంబు దలంప భోజన మాత్రంబ కోరెఁగాని యొండు దలంపడు.

స. దేవి బ్రాహ్మణో భోజన ప్రియయను నుడువు ప్రసిద్ధంబేకదా.

దే. సప్రసాదంబుగ. సుబ్రాహ్మణ యింకను నీకుం గావలయు నర్థంబులం గోరుము. ఆర్యపుత్రుఁ డటుండనిమ్ము నేన నీయభీష్టార్థంబు లొసంగెద.

వి. దేవి నాకుంగావలసిన దింతయ తక్కిన యర్థంబులు మాబ్రాహ్మణిపలన నెఱుంగవలయు.

దే. అట్లైన నీకేమియు నార్యపుత్రునకుం బరిణయ మహోత్సవంబు గావున సాయంతన సమయంబువరకు బ్రాహ్మణింగొనిరమ్ము.

వి. సప్రమోదంబుగ. దేవి మహాప్రసాదంబు. మీకు మేమెకదా శోభన దేవతలము.

దే. సుబ్రాహ్మణ నీవచనంబ తథ్యంబు సర్వదేవమయో విప్రయను పురాణవచనం బేనును నెఱుంగుదు.

వి. దేవినిర్భరంబు నీదయాభరంబని యభినందించి అట్లైన నియ్యెడఁ జేయందగు కృత్యం బెయ్యదియని యనుయోగించుచున్నాఁడు.

దే. సఖీ వదనం బాలోకించుచున్నది.

స. సుబాహ్విష్ఠాన యియ్యెడ నొనరింపం దగు కార్యంబులు పెక్కులున్నవి. దేవి యీపరిణయంబునకై దాని పుట్టింటివారి యావచ్ఛరంబుసు దాన తాల్చియున్నది నీవీ యెడ మహారాజ పక్షంబునం గావలయు వైభవ చిహ్నంబులన్నియు నాలోచించి మంత్రికిం దెల్పి సిద్ధంబులు సేయింపవలయు నికార్యం బతివేగంబునం గావలయు. ఎందుకంటివా దేవి యీలేఖ తాత్పర్యంబు కొంతయు నవరకు దానిరావించి యార్య పుత్రునకుం బరిణయం బొనరించువరకుం దాంబూల చర్వణం బొనరింపననియు నది య చెలియలని యొకింగినపిమ్మట నంతవరకు నారగింపననియుం బ్రతినబూనె. కావు న సత్వరతరంబుగ నిమ్మహారాజునకు మంగళస్నానాది కృత్యంబులు సలిపించి యార్హా లంకార లలిత నేపథ్యం గావింపుము వను నర్థోక్తంబున.

రా. ససంభ్రమంబుగ. హా కష్టంబు పస్థితంబయ్యె. దేవి యంతవరకు నా హార సేవనం బొనరింపకి యెట్టు శరీర ధారణంబున నీకార్య జాతంబు నెరవేర్చు.

దే. సోత్సాహంబుగ. ఆర్యపుత్రి యతిచిరసమయ సమభిలషితం బగునీ య భీష్టలాభంబునం బొడము మహానంద ప్రభవ సత్వ సువర్ణ ధరణీధరంబున కీయాయా సంబు సర్షపమాత్రంబుం గాదుగదా. నేను దానిం గృతశుభ మజ్జన ప్రసాధనం గా వించి యుచితకర్తవ్యంబు లొనరించి యిక్కడక తోడ్కొని వచ్చెదం గావున నీప్రా సాదంబు మణిమండపంబగుటవ నపేక్షిత పరికర్మకంబయ్యుం గృతసంస్కారంబు గావ లయుం గావున నీవయస్యుండు ననుజీవులకు నియోగించి యట్లొనరింపు. నేనరిగెదన ని సఖీయుక్తయై నిజస్థానంబునకు నిర్గమించుచున్నది.

విదూషకుండును మంగళస్నానయిత్రు ప్రసాధక జనంబుల రావించి. వయ స్య దేవి నివేదిత పరికారంబున సన్నద్ధుండవయి యుండుము. నేనుం బ్రధాన జనం బులతో వైవాహిక సంభారంబుల సజ్జీకరించుటకై నీయానతి వక్కాణించి మా ధ్యాహ్నికకృత్యంబులు నిర్వర్తించి యేతెంచెదనని వెలువడుచున్నాడు.

అనంతరంబు ప్రవేశించుచున్నాడు. రాజు కృతకల్యాణస్నానుండు నభీష్టలాభపరి లంభిత సమ్మద శోభాద్విగుణిత నిరర్ఘభూషణా మ్రేడిత నైసర్గిక ప్రకాశుండగుచు సకల మంగళ సంభార సంభృతంబగు ప్రాకారశిఖరంబు.

రా. ఆహా వయస్యుండు సమయజ్ఞుండయ్యుం దడయుచున్నాడు

విదూషకుండుం బ్రవేశించి ప్రియవయస్యుం డభిమత మంగళ శర్మంబుల వర్ధిల్లుత.

రా. వయస్య యీకశిపువ నుపవేశింపుము.

వి. వయస్య యిద్దియు నీవువచింప వలెనా యని యట్లొనరించుచున్నాడు.

రా. వయస్య ప్రద్యోతనుండు చరమగిరి శిఖరంబున కెంతమాత్రంబునుండు

వి. వయస్యమంజరీ కరగ్రహణంబుకై నీమనంబు మిగులం దొందర నొంది యున్నదా. అద్ది యుచితంబ. ప్రయోజన వ్యాసంగంబున నన్నంబుప్యాయహితంబై యుండ సమయంబతీతంబయ్యు నాత్మకు వ్యగ్రతం గలుగంజేయలేదు. పాత్రస్థంబై యెదుటనున్న సహానంబపహరించి మిగుల వ్యాకులత గలుగంజేయు.

రా. స వితర్కంబుగ. వయస్య నీవేమయిన ననుకొనుము. ఆబాలామణి దే వీకృత పరిభవంబునం బొడమునగల నను నయంబులం దొలగించి ప్రసన్నసల్ప స్వా ప్నికావసరవ్యవహారంబులం బ్రశంసింప మదీయంబగు హృదయం బెంతైన సరభసం బగుచుం జకోరనికరంబ మృతకిరణ సందర్శనంబు కరణి నభిలషించుచున్నది.

వి. వయస్య నీవయితే యిట్లంటివిగాని నాతో వచించునపుడు నీరసనసిత సి తా సంసక్త సుపక్వసుపేయక్షీరాన్నంబు కరణినని వచింపుము.

రా. ప్రహసన్ముఖుండగుచు నాహా నీజిహ్వాచాపల్యంబు.

వి. వయస్య యింతకంటె నాకుంగావలసినదేద్ది.

రా. అట్లయగుంగాక. దేవికిం బ్రసాదపాత్రుండవు గావున వలయునపుడె ల్లతలుల నట్లభుజింపందగు.

వి. అనుగృహీతుండనయితి.

రా. వయస్య దినకరుం డస్తగాత్రంబున కెంతెదవ్వునుండు.

వి. మరలి యవలోకించి. వయస్య కనుగొనుము.

క॥ దానపిటయి చండిమాభర । తానకనీచ ప్రతాప తర్జితుండగుటన్ । దేవో త్తమ్ముం డరిగెడువరు । దానవసభదిశకు ముదంబుల మరుపనీయన్ ॥ ౯౬ ॥

రా. వయస్య జగద్బంధుండగుట స్వనామాభిధాన వాహన జీవనుండగుట నాకు సమ్మదంబు జేయవని వచింపుము. మఱియుం జెప్పెదవినుము.

మ॥ ఉదితుండై నిగమాగమాత్ముఁ డగుచుం బ్రోద్యన్నిజౌజశ్ఛటా । విదితధ్వస్తమహా ద్విషత్తిమిరుఁడై వృద్ధేష్ట ధర్మంబుల । న్ముదమొప్పారఁగఁ బద్మినీ ప్రియత సమ్మోదంబులం దేలిద । త్ప్రవిచారవిరక్తుఁడై యినుడు ప్రీత్యగ్గోత్రి కుక్షింజనుౘ ॥ ౯౭ ॥

వి. వయస్య నీవు రాజర్షివిగదా స్వోచితంబుగన వచించితివి.

రా. వయస్య మరియు వచింపుము.

వి. వయస్య యిపుడు నాకుఁ దోఁచువిధంబున వచించెదనని

సీ॥ కమలమణిచష కాంతరకలిత మధుర । మధురసంబులఁ గరముల మహితవాస । రంబుఁగొని యానివారుణీ రమణిరాగ । మమరపసువుల నర్పించు చరుగుఁదరణి ॥ ౯౮ ॥

రా. రసాలంకార పూర్ణప్రజ్ఞుండ వగుదువు.

వి. వయస్య పరగుణ పరమాణూన్పర్వతీ కృత్యనిత్యం నిజహృది వికసంతస్సంతిసంతః కియంత యను నయంబున వచించెదవుగాని నేనెంతవాఁడను. ఇద్దియు భవత్సాహచర్యలబ్ధంబకదా.

రా. వయస్య యీయంశంబున గుణజ్ఞులే ప్రమాణంబు గావలయు పదంపడి వచింపుము.

వి. గీ॥ సుమహితామోద శోభలనొద్యమమరఁ । బద్మినులతోడ రమియించి బవిసియిచ్చఁ । బరదిశకు నేగుచును దదంతరసముత్థ । రాగసంక్రాంతిచే నరుణుఁడినుఁడు ॥ ౯౯ ॥

రా. పదంపడి.

వి. గీ॥ సాంధ్యరాగంబు విలసిల్లు సవితయాత్మ । సంగమేచ్ఛవసువుల బ్రసారితములఁ । జేయుచేతేర తత్ప్రీతి సిద్ధికెదుర । ప్రాచ్యప్రతీచీ కుసుంభాసకుంత మనఁగ ॥ ౧౦౦ ॥

రా. మరియు.

వి. గీ॥ స్వరమణుండగు తరణి దేశాంతరమున । కరుగఁదదయోగ తాపభారా సహాయయి । దినరమవహించు నీలవసనముకగణి । దనుము సరముల మాద్రినివారల మరు ॥ ౧౦౧ ॥

రా. ససంభ్రమంబుగ ఓయీ గ్రీష్మాగమసముదితోష్మాభకర విసరపీడిత చకోరనికర ప్రమోద సంధాన నిపుణ జలధర సంఘటిత స్తనిత సౌభాగ్య పశ్యతోహరంబు మనోహరంబునగు నొక్కమహారవంబు వినఁబడుచున్నది. ఇదియేమగును.

వి. సస్మితంబుగ. ఓయీ గ్రీష్మాగమేత్యాది విశేషణస్థానంబున నవసరలాభసంతుష్యద సమశర శరాసన శింజినీరణన సౌభాగ్యంబున కని వచింపుము.

రా. సవిస్మయంబుగ. అదియెట్లు.

వి. దేవి తనచెలియలి నీకుం బెండిలిసేయ నుద్యోగించెఁగదా లగ్నంబాసన్నంబుగానచ్చె ఇచ్చటికివచ్చుటకై యాయితంబొనరించి మించినవేడుక సంచితప్రమోదలై కల్యాణప్రయాణ సూచకంబుగ నగారాలమ్రోయించిరి.

రా. సవికాసంబుగ. ఓయీ నీవునన్నుం బరిహాస తత్పరుండవై యట్లంటివి గాని యాప్రమోదము నాయుడుకు నుడికించుటకు గండుమీరియున్న కతంబుననిక్కం బేయగును. కానిమ్ము వారలీయెడ కట్టిపరిభవంబుతో నేతెంచుచున్నారో ఇప్పుడు మనము చంద్రశాలంజేరి కనుగొందము అని యట్లిరువురు శిరోగృహంబున కేగి యచ్చట నుచ్చంబులగు పీఠంబులౘ గూర్చుండుచున్నారు.

వి. వయస్యా కనుగొంటివే యీయాడంబర డంబరంబు జరిగినతరి నొక్కగొప్పదగు పటహంబు మ్రోతయేవినఁబడె. ఇప్పుడు నిజనినాద విరచిత దిగంతరాళదారణంబులగు వీరణంబులు నిజనిస్వన విదళిత కందరంబుల నందంబు దప్పియున్న మరువులుగల డమరువులును మానసంబులకు సంతసంబులఁ జేయుట సుమ్మటంబులంబోలు తప్పెటంబులు నెల్ల నులివులమించుటచే సంప్రీతికరంబులగుట జిరాలగు తంబురాలయు దిగ్గజంబుల కర్ణంబులకుం గృతహళాహళులగు కాహళులును సమ్మదకళికలగు జమళికలును నుగుచిర సుషిర నాళంబులగు వంశనాళంబులును మొదలుగల వాద్యవిశేషంబులు మ్రోయుచున్నవి. గోవిలాసంబులకుం గొట్టంబులగు నవాయిగొట్టంబులు

నింగికెగయుచు నేలదుస్సిన చర్మనాగిత సురతరుణీవదనంబులం గని సముదిత సుధా
కర బింబభ్రాంతులై వానిమ్రింగ గనుక్కొనుచుట్టి వియుపఫణాతల సంయూథమణి ఘృ
ణీగణ విశీర్ణ ధ్వాంతంబులు నగు నక్షత్రమాలలం బోలుచున్నవి. సురుచిరహీర ప్రభా
నికర చోరంబులగు వెన్నముద్దల సర్వాలంకార విభూషితయు క్రొత్తపెండ్లికూతు
రగు నీవయస్య నాలోకించి మింటికెగయు తారలంబోలి విలసించుచున్నవి. మత్తా
బులుందమ్ముంజేసినవారి నేర్పుపెంపునం బొగలేమిని నయనానంద కరంబులై దుర్గం
ధంబులేమిని నాసాబాధానహంబులుం గాక విడివిడి యేతెంచు విశదకర కరనికరంబు
ల లీలమెలంగుచున్నవి. మరియుంగొన్ని బాలాతపంబు విలాసంబు సలుపుచున్నవి.
మరికొన్ని మరకతమణిహాసల ప్రభాపటలంబుల వెదజల్లుచున్నవి. మరియుంగిర్మిక
రకరధార్యమాణ కరదీపికా నికరంబులు నిరస్త తమస్తోమంబులై సమస్తదిశలం దేజో
మయంబులం గావించుచున్నవి. మరియుం జిత్రకర నిర్మితంబులగు కదళీరసాల పు
న్నాగాదితరులు పల్లవపలాశముకుల కుట్మలబాలశలాటు శలాటు పరిణిత శలాటుఫలం
బులం గృత్రిమంబుల నొప్పారుచున్నవై యింతకు మున్నులోచనంబులకుం గోచరంబు
లుగాని సంతసంబుల వింతగాంగ వెలయించుచున్నవి. మఱియుం గర్పూరసమేధితేం
ధనంబులగు ధనంజయంబులు మత్తాబులంబోలి పరనయనాథ సమాధాయకంబులగుటం
దమకేతనంబులగుధూమంబులవిడిచి యధిగతకవిరుచిరుచిరంబులగుచు వెలుంగుచున్నవి.
బలభిదుపల మయవిపులాధరంబు పురోభాగ తిర్యక్సం ప్రరూఢహారమయ శిఖరద్వ
యంబయ్యెనేని మఱియు నిజకాంతి పిహితాశాంతర నానాధాతుప్రవాతావృతంబగునే
నిపృష్ఠసముదిత సుందర కందర విరాజమాన హిరణ్మయ శృంగ సంగత మంగళం
బయ్యెనేని దీనియుద్దినొందునను బుద్ధినిద్ధంబుగ నద్దించునని గొండాడందగు మతంగ
జంబుమీదం గల్పించిన చొడ్డోలునడుమం గామరూపియగు నీరధరాంతరంబున నచ
లతవెలయు సైరంవతింబోలి దేవీ వయస్యా మధ్యగతయగు టంబ్రభూత్సాహశక్త్యం
తర్గతయగు మంత్రశక్తికరణి స్వాహాస్వధామధ్యగత యగు ధనంజయ జ్వాలబోలెభూ
సళాంతర్గతయగు శ్రీదేవింబోలి నీవయస్య విలసిల్లుచున్నదని పచింపుచు నంతటం
సానందంబుగంజూచి ఓయీ వయస్యా యనపరతపూత భీ జర్పితి హావిష్యంబునం
బీనతనువగు శతక్రతుండు కృతఙ్ఞుండు గావున నీయందలి నెలమింబంపిన నచ్చ
రల కరణి మెలంగుచున్న వారముఖ్యలు సఖ్యంబునవలె ముఖ్యంబులగు లాస్య

ప్రచారంబుల నవహితలై నవహితలైన తెలుంగు నలాస్యరహస్యంబుల వెలయించుచు
న్నారు. మఱియు నజునింబు రణించు ద్విజకుంజరంబులందఱు మంజుళంబులగు నిగ
మ వచనంబుల మంగళవచనంబుల నఖిలనివదంబుల జిందరవందర నొందించుచున్నా
రు. నీకీయెడం బొడమిన హర్షాయాలు పోలుచున్నవానివలె నా నెల యుదయంబున
నుదయంబునొంది హీరమయంబగు శేఖరంబగుచున్నాడు. మఱియు నీమతంగజత
ల్లజంబు మస్తునీటం గఱంగిన సిందూర బిందువుల నిటువలె మీరు నేతదుత్సవాంతరం
బున వసంతోత్సవంబు చేసికొనుడని నుడువు నదివలె వెదలింపం జేయుచున్నది. మ
ఱియుం బరిభాగ కలధౌత పత్రి చిత్రమాలికల నొప్పారుచు విద్యుల్లతావలయిత నీ
లాచల శిఖరలాలితం బోలుచుచున్నది. దేని యుట్టిసన్నాహం బొనరించినది. కావు
న నీచెలియందు పదితసోదరీ భావనయై మిపలుగ నర్మిలిగలదై వెలయుచుండెడు దయా
దాక్షిణ్యంబులు లేకున్న నేతాదృశోత్సవ సంధానం బెట్లుసేయు మీకుం బరిణయంబు
గావించుపరకు నీరంజైనం జేకొననను బ్రతినయేలపూను. కావుననా దేవి మనోవాక్కా
య క్రియల మీకు నభీప్సితంబ సేయుంగోరె. నీబొబ్బట్టు నేతిలోం బడ్డదిగదా చిం
కంబునుర బొంకంబుగ నుండుము.

రా. స్మితాలంకృత వదనుండగుచు. ఓయీ వీరుచరణంబులం బుతః పసరణం
బులం జేయుని వారికరణినుండిరి. అక్కడనుం డిక్కడకు వచ్చుటకై యింతసేపు
పట్టునా.

వి. పకపక నగుచున్నాడు.

రా. ఓయీ యేమిట్లు నగుచుంటివి.

వి. ఒకమాట మతింజేరి నగవువచ్చినది.

రా. అది నేవినందగినదేని వచింపుము.

వి. ఓవయస్యా నీకు దాపరికంబు సేయందగిన దొకటిగలదా.

రా. అట్లేనచింపుము.

వి. సహాసంబుగ ఒకడు పదునెనిమిది యేండ్లులకు లొంగడనే నూరామడ
లెడమగల దేశంబునకుంజని మరలి తనయూరి చెంతకుంజేరి పరుగెత్తెనట. అంతట
నొకండు దానింగని యోయీ యొంగులకిట్లు పరుగెత్తెదవని యడుగ నతడు మావా
రింగని చిరకాలంబయ్యెం గావునం దొందరగి నడచుచున్నానని వాక్రుచ్చెనట.
మనంబునకు రాంగనగవేతెంచె.

రా. ఓయీ యీయెడ నీసద్బుద్ధిజేరుటకుఁ గతంబెద్దియైనం గలదా.

వి. కారణంబులేకున్నఁ గార్యంబుపుట్టునా!

రా. అందులకుం గారణంబేమి.

వి. నీవ దానికిం గారణంబు.

రా. అదెట్లు.

వి. ఇన్నిదినంబులు దేశీభయంబున నాపయస్యం జూడనేరక యిపుడు విదితవృత్తాంతయగుట పశ్చాత్తాపపరీతయై యాపెనీకు సమర్పింప నేతెంచుచుండ గనుచుండియు నాపెవిరహంబు సహింపనోపక యిట్లు వేగిరపడుచున్నావు. ఇందువలన నది చేతంబునకు వచ్చె.

రా. సస్మితాపత్రపంబుగ. ఓయీ వారినడకం గని యిట్లాడితింగాని తత్సంగమత్వరిత చేతనుండనై యుండుటలేదు.

వి. నీమనంబు నేనెఱుంగుదునులే నాతోడనున్ నిక్కంబు పలింపవుగదా. నీయభిమతంబునకే ననభిమతుండనా దానినిక్కంబు నీకే దెలియును.

రా. వయస్యా నీకుందాపఁదగిన మనోగతంబైన యరతం బొక్కింతయు లేదు కావననామాని పచింతును. దేవియూచెలిని నిర్బంధించినది మొదలు దానినెప్పుడు గనుంగొనుదునని మనంబు వువ్విళ్లూరుచున్నది.

వి. ఓయీ యిదియుచితంబ. ప్రియజనంబునకు నాపద గల్గినం దద్విమోక్షణంబైనను నెప్పుడు వానింజూతునని యభిలషించుట మహాత్ములకు నైసర్గికంబగు ధర్మంబుగదా.

రా. దివాతన వికర్తన సంజాత ప్రతాప శోషితాత్మంబగు చకోరంబల చందమామంబోలి తదీయవదన సందర్శన త్వరమాణ చేతనుండగుచు విమానక మాత్రసహాయుండై నిరీక్షించుచున్నాఁడు

దే. తాదృశుండగు రమణు నిరీక్షించి యంబారివలన దిగి యభిముఖంబుగ నేతెంచి మంజరినిం బ్రణతియొనరింపుమని వినిచి బ్రమొక్కించి వినీతాత్మయగుచు.

ఆర్యపుత్ర విజయంబునొందుము విజయంబునొందుము. మనయాలభాగ్యంబు వలనఁ జిన్నమ్మపంపిన యక్కమ్మ నాతావునకుం జేరెఁ గానదీనికి నాకుం జిరకాలంబు

మనికియింపొందె. ఇంతకు నపయశంబు నాకుం బొడమకుండ నాకమ్మ యుగ్గోడపాలకుం దోలుత నేతెంచె. దీనమనమందఱము వెలలేని లగ్గలకై పాల్పడియున్నారము. కావున సంశయంబు వీడిదీనిఁజేకొమ్ము. ఈమీద దేవీశబ్దంబు దీనికిం భట్టినీ శబ్దంబు నాకునుంగలుగుఁగాత మని మంజరికరంబు ప్రియునికరంబున నునిచి యింకనీయెడ నే యభిమతం బొడఁగూర్తును.

రా. ప్రసన్నవదనుండగుచు.

గీ॥ తొలుతఁ బొడమినకోపంబు త్రుంగణంచి। యాదరంబున దానినాయాలుఁ జేసి। మోదమొనరించితివి నీవుముదముతోడ। నింతకంటెను బ్రియమెద్ది యిపుడు చెపుమ ॥ ౧౦౨ ॥

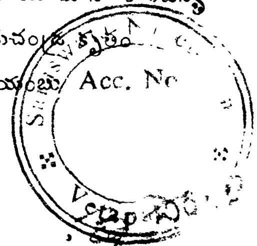
అయిన నీభరతవచనంబగుఁ గాత.

గీ॥ సకలజీవులు సంపూర్ణసౌఖ్యులగుచు। దైవతానుగ్రహంబున ధైర్యమమర। చిరసమంచు మునుహిత బుధసేవులగుచు। మను మనుందురు గావుత మహిమమీర.

ఇట్లని యథోచితంబుగ నందఱు వెడలుచున్నారు.

ఇద్ది చతుర్థాంకము.

ఇది శ్రీసకల మునిజన మండల మండనాయమాన కౌండిన్య
గోత్ర ప్రభవ శ్రీకోరాడ రామచంద్ర కృతం
బగు మంజరీ మధుకరీయంబు
సంపూర్ణము.





4489

4489

END OF
TITLE